اُتاق تبریز

نشریه اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز
شماره ۱۹ - مرداد و شهریور ۱۴۰۳

از تشکل زدایی تا تشکل گرایی

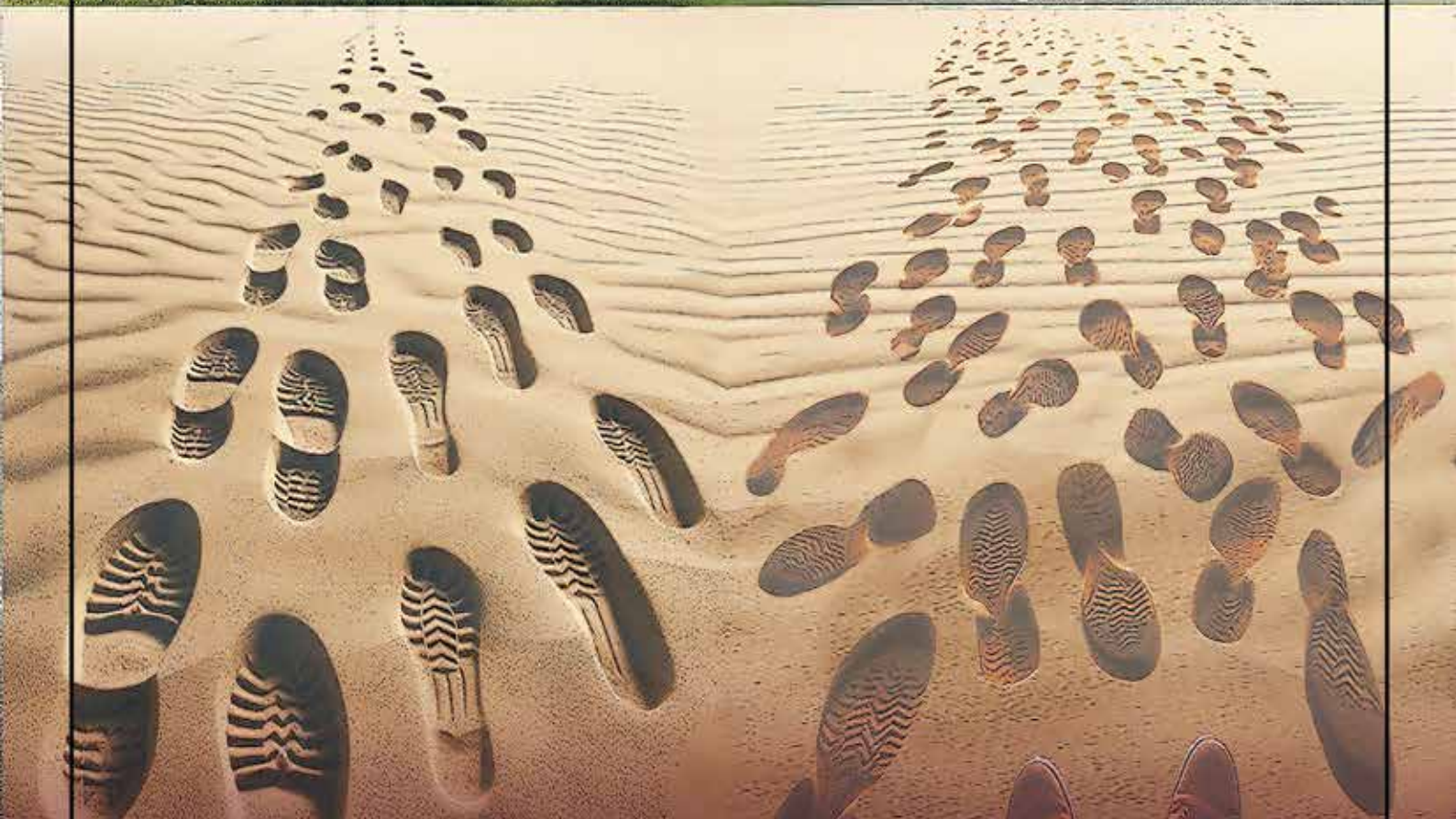

با آثار و گفتاری از:

یونس ژائله، صمد حسن‌زاده، جمشید برزگر، مسعود بنابیان، قاسم خلیل‌نژاد قویدل، رضا جعفری، سید باقر شریف‌زاده، مقصود فراستخواه، سید یوسف حسینی، یونس اکبرپور پایدار، مهدی امینی، نوید امجد، امید اسمعیل ظفر، محمود اولیایی، ابوالفضل روغنی گلپایگانی، علیرضا سیاسی‌راد، مسعود امید، ساسان نیک‌رفتار خیابانی، محمد امیرمیران، سید مسعود عرفانی، ساناز شهابی، مصطفی بهنیا، وحید مهین، منصور حیدری

کارخانجات تولیدی

مهراصل

متخصص تهویه و تبرید

محصولات مسی

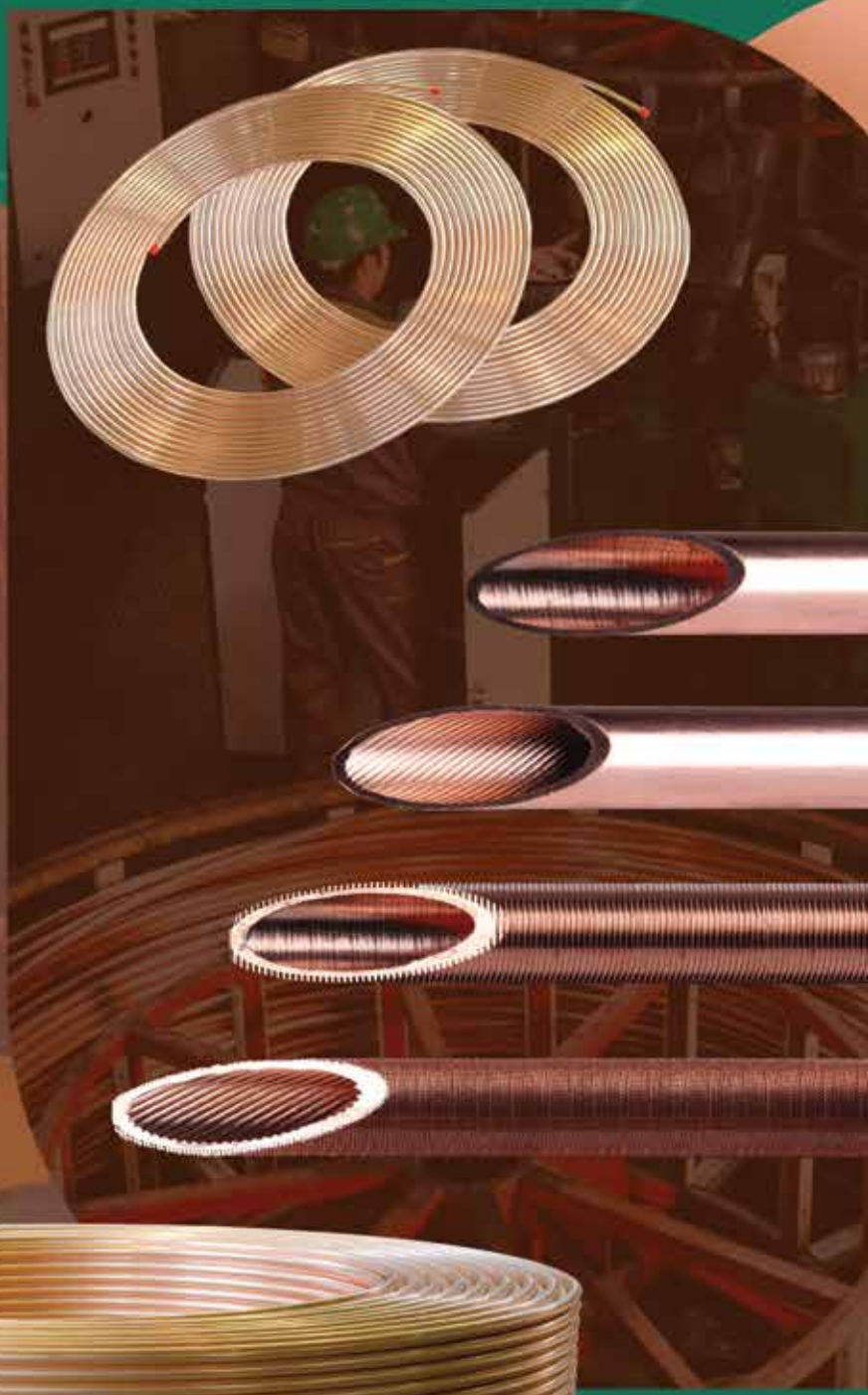

- لوله مسی شاخه ای
- لوله مسی کلاف (Pancake)
- لوله مسی کویل (LWC)
- لوله مسی فین دار

محصولات مسی مهراصل دارای ویژگی‌هایی همچون انتقال حرارت عالی، مقاومت بالا در برابر خوردگی و انعطاف‌پذیری مناسب برای نصب‌های پیچیده هستند، که آن‌ها را به انتخابی ایده‌آل تبدیل می‌کند.

دانش، بنیان کار ماست

تلفن : ۰۲۱-۸۳۶۴
فکس : ۰۲۱-۸۸۳۰۴۱۴۷

headoffice@mehrasl.ir
https://www.mehrasl.ir

بسم اللّه الرحمن الرحیم

اتاق تبریز

نشریه اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز

شماره ۱۹ - مرداد و شهریور ۱۴۰۳

صاحب امتیاز:
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز

مدیرمسئول:
مسعود بنابیان

سردبیر:
ساسان نیک‌رفتار خیابانی

همکاران:
ساناز شهابی، افخم ابراهیمی، پری اشتری، منصور حیدری، الهام سلامی، علیرضا پورسلطانی، شهرام صادق‌زاده، جعفر ساعی‌نیا، سهند شهبازی، رعنا باقرزاده کریمی، فرانک نوروزی، امین طبقچی، اولدوز اقدم ارسی

عکس:
بهزاد عزیزپور، مینا نوعی، پینار رحیمی، رضا خدایی

طراحی و صفحه آرایی:
حمید کرمی غازانی

نشانی:
تبریز، خیابان ارتش شمالی، شماره ۶۵، اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز

تلفن:
(۰۴۱) ۳۵۲۶۴۱۱۱

تلفن سفارش آگهی:
(۰۴۱) ۳۵۲۶۴۱۰۱ - ۳۵۲۶۴۱۱۳

وب سایت: www.tzccim.ir
تلگرام: @tzccim
اینستاگرام: @tzccim

توضیحات مجله:

نشریه اتاق تبریز از تمامی صاحبان اندیشه، و قلم در حوزه‌های مربوطه مقاله می‌پذیرد. از ارسال‌کنندگان مطالب درخواست می‌شود شرح کوتاهی از مشخصات فردی، سوابق علمی و تحصیلی، سوابق اجرایی، تالیفات و ترجمه‌های خود را به همراه عکس به نشانی ایمیل news@tzccim.ir ارسال کنند.

آراء و نظرات چاپ شده در نشریه لزوما بیانگر دیدگاه نشریه اتاق تبریز نیست.

نشریه اتاق تبریز در ویرایش مطالب دریافتی آزاد است.

سخن مدیرمسئول

ضرورت استقلال و هویت مشترک صنفیبرای موفقیت تشکل‌ها ۲

سخن سردبیر

تشکل‌ها؛ حلقه‌ی مفقوده توسعه جامعه مدنی ۳

پرونده: از تشکل زدایی تا تشکل گرایی

یادداشت رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز؛ لزوم بازتعریف نقش تشکل‌ها ۵

گفتگو رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران؛ لزوم استفاده از ظرفیت تشکل‌ها در سیاست‌گذاری‌ها ۷

گفتگو نائب رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز؛ نقش حیاتی تشکل‌ها در توسعه اقتصادی؛ از مطالبه‌گری تا هم‌افزایی ۹

تشکل گرایی؛ از نگاه هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز ۱۰

گفتگو با مقصود فراستخواه: رانت و انحصار مانع تشکل‌گرایی است ۲۲

گفتگو با علیرضا سیاسی راد: نقش نهادهای تنظیم‌گر اتاق‌های بازرگانی در حوزه تشکل‌ها ۲۶

گفتگو با محمود اولیایی: تشکل‌ها به مثابه مرکز ایجاد قدرت مردم ۲۹

دلایل شکست تشکل‌گرایی در ایران: از موازی‌کاری تا ضعف ساختارهای اجرایی ۳۲

بستر اجتماعی و فرهنگی شکل‌گیری و فعالیت تشکل‌ها در ایران ۳۵

گفتگو با رضا جعفری: نگاه به تشکل‌ها باید مثبت باشد ۴۱

گفتگو با نوید امجد: از بقا تا توسعه؛ نقش تشکل‌ها در ایران و چالش‌های پیشِ رو ۴۲

گفتگو با محمد امیرمیران: تاریخچه سندیکای حق‌العمل‌کاران گمرکی تبریز از شکل‌گیری تا امروز ۴۳

گفتگو با ابوالفضل روغنی گلپایگانی: دولت تکلیف تشکل‌های موازی را روشن کند ۴۸

گفتگو با سید مسعود عرفانی: لزوم بازتعریف جایگاه تشکل‌ها در ساختار اقتصادی ایران ۴۹

گفتگو با مسعود امید: بزرگترین مانع نسبت منفی دولت با تشکل‌هاست ۵۱

چالش‌های تشکل‌ها؛ از نبود بستر فعالیت تا نقش تشریفاتی تشکل‌ها ۵۳

تحلیل نظرسنجی از اعضای اتاق تبریز در خصوص تشکل‌ها؛ تشکل‌های موازی-اعضای ناراضی ۵۹

هیئت مدیره تشکل‌ها یا رهبران تغییر! ۶۲

تشکل‌های اقتصادی بازیگران کلیدی اقتصاد ۶۴

گفتگو با علی محمدی‌پور: تشکل‌ها یک انتخاب نیستند، بلکه ضرورتند ۶۶

معرفی کتاب

معرفی کتاب بخش پرونده ۷۰

معرفی کتاب کمیسیون کارآفرینی، اقتصاد دانش بنیان و بهبود محیط کسب و کار ۷۳

اقتصاد جهان

مروری بر اقتصاد جهانی از ابتدای مرداد تا پایان شهریور ۱۴۰۳ ۷۵

شاخص‌های تاثیرگذار در چرخه عمر کسب و کارها ۷۸

گزارش‌ها

گزارشی از مراسم سخنرانی موسی غنی‌نژاد، اقتصاددان برجسته کشور ۸۱

گزارش اتاق تبریز از بیست و پنجمین نمایشگاه صنعت کیف و کفش تبریز ۸۴

گزارش اتاق تبریز به مناسبت روز تشکل‌ها و مشارکت‌های اجتماعی ۸۸

گزارشی از مراسم سخنرانی مقصود فراستخواه، جامعه‌شناس سرشناس کشور ۹۱

گزارشی از مراسم شب حاج محمد نخجوانی در اتاق تبریز ۹۴

گزارش اعزام هیئت تجاری اتاق بازرگانی تبریز به فدراسیون روسیه ۹۷

گزارش اختصاصی اتاق تبریز از بیست و سومین دوره نمایشگاه بین‌المللی شیرینی و شکلات ایران ۱۰۰

دریچه‌ای به جهان

روسیه ۱۰۶

انرژی

حرکت انرژی جهانی به سمت انرژی‌های تجدیدپذیر ۱۱۱

رویدادهای اتاق بازرگانی تبریز

رویدادهای اتاق بازرگانی تبریز در مرداد و شهریور ۱۴۰۳ ۱۱۷

گزارش تصویری ۱۵۴

عملکرد اتاق بازرگانی تبریز

هیئت نمایندگان و هیئت رئیسه ۱۵۷

بخش بین‌الملل ۱۵۸

شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی - مرکز داوری ۱۵۹

مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی تبریز ۱۶۰

واحد آموزش ۱۶۱

کمیسیون‌های مشورتی ۱۶۲

روابط عمومی - کارنه تیر ۱۶۶

صدور کارت - گواهی مبدا ۱۶۷

"سخن مدیر مسئول"

ضرورت استقلال و هویت مشترک صنفی برای موفقیت تشکل‌ها

مسعود بنابیان
نائب رئیس اتاق بازرگانی تبریز

اهمیت تشکل‌ها در تحقق اهداف فعالیت جمعی و رفتارهای گروهی، از شاخصه‌های اصلی توسعه به شمار می‌رود.

نقش تشکل‌ها در رسیدن به توسعه پایدار، بسیار مهم است و اتاق تبریز با تاکید بر این اصل سعی در برگزاری سلسله نشست‌های تخصصی در این حوزه دارد، تا با تقویت تشکل‌ها،مسیر توسعه اقتصادی استان را هموار کند. تشکل‌های موفق دارای چند ویژگی از جمله استقلال، اصالت و فراگیری هستند، به عبارتی تشکل‌هایی که بیشترین تعداد اعضا را جذب کنند، بیشترین قدرت چانه‌زنی را خواهند داشت. هر تشکل کارگری یا کارفرمایی قدرت و اعتبار خود را از اعضای خود می‌گیرد و بهترین ابزار دفاع از منافع، مذاکره و چانه‌زنی است.

یکی از وظایف کلیدی نهادهای صنفی، مدیریت تعارض بین منافع و حقیقت است. جامعه به‌طور طبیعی دستخوش تغییر و تعارض منافع است، اما مهم این است که این تعارضات چگونه مدیریت شود تا به بی‌ثباتی مخرب منجر نشود. این نهادهای صنفی هستند که با تنظیم تعارضات، مانع از بروز بی‌ثباتی می‌شوند.

در ایران، فعالیت نهادهای صنفی اغلب بار سیاسی پیدا می‌کند، چرا که نهادهای سیاسی ضعیف هستند. به‌محض اینکه کوچکترین فعالیتی از سوی نهادهای صنفی صورت بگیرد، حساسیت‌های سیاسی به‌وجود می‌آید که در عملکرد آن‌ها اخلال ایجاد می‌کند. تشکل‌ها باید به‌عنوان صدای اصناف عمل کرده و با تقویت این صداها، توازن قدرت ایجاد کنند.

یکی از مسائل مهم تشکل‌ها، هویت صنفی مشترک و استقلال کارکردی است. سازمان‌های حرفه‌ای در صورتی که احساس هویت مشترک نداشته باشند، یا با موانع سیاسی مواجه شوند، نمی‌توانند به‌خوبی وظایف خود را ایفا کنند. از دیگر مشکلات، انحصاری بودن برخی از این سازمان‌ها به‌دلیل سیطره دولت و عدم توانایی مصرف‌کنندگان در دفاع از حقوق خود است.

احساس هویت مشترک صنفی و استقلال کارکردی از ضروریات فعالیت تشکل‌های حرفه‌ای است، اما در حال حاضر ما با فقدان احساس هویت مشترک صنفی درون تشکل‌ها مواجه هستیم. مشکل اصلی ما این است که وظایف تشکل‌ها را با اتحادیه‌های صنفی در یک رده قرار می‌دهیم، در حالی که تفاوت اساسی بین این دو، هم از نظر حوزه اختیارات و هم اجرایی وجود دارد.

فقدان حق شکایت از تخلفات و جرایم سازمان‌های حرفه‌ای برای نهادهای مدنی و فقدان قابلیت مذاکره‌ی مستقیم با دولت، از دیگر نقاط ضعف تشکل‌ها در ایران است.

تجربه ۱۲ ساله حضور من در کمیسیون حاکمیت شرکتی نشان می‌دهد که اهمیت این حوزه بسیار زیاد است. تشکل‌های صنفی موفق، نیازمند پیروی از اصول علمی مدیریت روز و حاکمیت شرکتی است. متأسفانه نادیده‌گیری این اصول، از جمله مشکلاتی است که باعث عقب‌ماندگی کشور در مسیر توسعه پایدار شده است.

نادیده‌گیری حاکمیت شرکتی یکی از اصلی‌ترین گره‌های توسعه پایدار ایران است و کشور ما در این زمینه عقب افتاده است، بنابراین برای رفع این مشکل باید به اهمیت و اجرای اصول حاکمیت شرکتی توجه ویژه‌ای داشته باشیم. مسئولیت اجتماعی تنها مربوط به رفع فقر و محیط زیست نمی‌شود بلکه ایجاد شفافیت اقتصادی و سلامت اجتماعی نیز در شرایط فعلی باید از سوی بنگاه‌های اقتصادی مد نظر باشد.

آمار سال‌های گذشته نشان می‌دهد که حدود ۹۳ درصد هیئت مدیره شرکت‌های بخش خصوصی حتی یک بار نیز اساسنامه شرکت را مطالعه نکرده‌اند و بیش از ۹۷ درصد شرکت‌های کوچک و متوسط خصوصی، هنگام مراجعه به بانک‌ها برای دریافت وام، بدون هیچ مطالعه‌ای درباره ضمانت‌ها و تعهدات خود، اسناد وام خود را امضا کرده‌اند.

باید اذعان کرد، بنگاه‌های کوچک برای ادامه فعالیت خود نیاز به تشکل‌های قوی دارند و برای بهبود عملکرد تشکل‌ها بحث آموزش بسیار حائز اهمیت است، در همین راستا اتاق بازرگانی تبریز، با تاکید ویژه بر بحث آموزش، اقدام به برگزاری دوره‌های متعدد آموزشی در راستای توانمندسازی تشکل‌ها می‌کند.

"سخن سردبیر"

ساسان نیک‌رفتار خیابانی

تشکل‌ها؛ حلقه‌ی مفقوده توسعه جامعه مدنی

یورگن هابرماس یکی از بزرگترین اندیشمندان معاصر حوزه فلسفه و علوم اجتماعی در کتاب «تحول ساختاری حوزه عمومی» به روند تکوین و ایجاد بورژوازی در تاریخ اروپا از طریق ایجاد حوزه‌ی عمومی پرداخته است. حوزه‌ی عمومی مفهومی بسیار مهم در گذر از دوره قرون وسطی و ورود به دوران نوین است. با رشد شهرنشینی، حوزه‌ی عمومی شکل می‌گیرد و مجالی برای بحث و استدلال‌های منطقی و پلورالیسم (چندصدایی) و تضارب آرا و افکار ایجاد می‌شود. هابرماس ریشه‌های تاریخی و مکانی ظهور این حوزه را درون سالن‌ها و مجامع عمومی، باشگاه‌ها، کافه‌ها و همچنین شکل‌گیری مطبوعات و رسانه‌ها جستجو می‌کند.

ایجاد اتحادیه‌ها، انجمن‌ها، سندیکاها و تشکل‌های تخصصی و حرفه‌ای همزمان با رشد فضای شهری، موجب شد که انجمن‌های واسط و خودگردان صنفی در کنار رسانه‌ها و مکان‌های یادشده توسط هابرماس به عنوان واسط بین حکومت/نهاد قدرت و پیشه‌وران و مشاغل شهری/طبقه عامه‌ی شهرنشین عمل کنند و بتوانند در حوزه‌ی عمومی به عنوان واسط‌هنجارها، ارزش‌ها و خواسته‌های عمومی مردم را به گوش حکومت برسانند.

با ایجاد چنین فضاهایی و رشد طبقه‌ی شهرنشین، حوزه‌ی عمومی بورژوایی شکل گرفت و با پیشرفت تکنولوژی و اهمیت یافتن تجارت؛ تجار، بازرگانان، فروشندگان و دیگر کسانی که از نعمت ثروت و تحصیلات بهره‌مند بودند، توانستند منافع اجتماعی و منافع عمومی را در سطح وسیع مطرح و پیگیری کنند. حضور رسانه‌های آزاد و فعال و ایجاد باشگاه‌ها و سندیکاها، پایه‌های جامعه‌ی مدنی را در شهرهای اروپا پایه‌گذاری کرد و دامنه‌ی اقتدار دولت را محدود و گستره‌ی اختیارات مردم، صنف‌ها و اهالی حِرَف را وسعت بخشید. این روند و گسترش حوزه‌ی عمومی بعدها با ایجاد ساختارهای سیاسی نظیر اتحادیه‌های کارگری، احزاب سیاسی، سندیکاهای کارفرمایی و تشکل‌های ذی‌نفوذ توجه جامعه و حاکمیت را به مسائلی چون توزیع ثروت، درآمد ملی و توسعه‌ی اقتصادی جلب کردند.

حسینعلی نوذری در کتاب «بازخوانی هابرماس» حوزه‌ی عمومی را عرصه‌ی اجتماعی تلقی می‌کند که در آن افراد از طریق مفاهمه، ارتباط و استدلال مبتنی بر تعقل، موضع‌گیری‌ها و جهت‌گیری‌های هنجاری‌ای اتخاذ می‌کنند که بر فرایند اعمال قدرت دولت، تاثیراتی آگاهی‌دهنده و عقلانی‌ساز باقی می‌گذارند. جامعه‌ی مدنی نیز مفهومی است که از کثرت انجمن‌ها و تشکل‌های واسط میان خانواده و دولت سربرمی‌آورد و با حوزه‌ی عمومی در ارتباط است.

به گفته‌ی هابرماس، شهروندان یا افرادی که در کنار هم جمع می‌شوند، در مقام افراد اقتصادی یا حرفه‌ای که تنها به فکر اداره‌ی امور خصوصی خود هستند، حوزه‌ی عمومی ایجاد نمی‌کنند؛ چرا که چنین پدیده‌ای در اکثر زمان‌ها و جوامع مختلف قابل مشاهده بوده است و شهروندان و افراد خصوصی زمانی به منزله‌ی عموم عمل می‌کنند که بدون اجبار و اضطرار، بتوانند به مسائل مورد علاقه‌ی مردم یا منافع و مصالح عمومی بپردازند و این امر زمانی امکان‌پذیر است که تضمین‌های لازم برای گردهم آمدن و اجتماع آن‌ها فراهم باشد و آزادانه بتوانند به یکدیگر بپیوندند و آزادانه افکار خود را بیان و تبلیغ کنند.

با توجه به چنین شرایط و مفاهیمی، در تاریخ ایران با چنین پدیده‌ای مواجه نشدیم. سیطره‌ی استبدادی دولت و وجود محتسبین و داروغه‌ها، مداخله‌های پی‌در پی و مستمر حکام و کلنگی بودن و عدم استمرار، همانطور که کاتوزیان در نظریه «ایران جامعه‌ی کوتاه‌مدت» عنوان می‌کند، موجب شد که حوزه‌ی عمومی و جامعه مدنی در ایران شکل نگیرد. هیچگاه رسانه‌ها و تشکل‌هایی به‌وجود نیامدند که شکاف بین دولت و مردم را پرکنند و بتوانند منافع عمومی را پیگیری یا حفظ کنند.

همین گسست‌ها و وجود روحیه‌ی استبدادی در روح جامعه‌ی ایرانی، موجب ایجاد خلقیات خاصی در ما ایرانیان شده که فرصت و علاقه‌ی کار جمعی را از ما گرفته است. همانطور که سیستم اجازه‌ی ایجاد و تکوین اتحادیه‌ها، تشکل‌ها و رسانه‌های آزاد یا به مفهومی دیگر حوزه‌ی عمومی را نداده، در خلقیات ما تفرق، زیرآب‌زنی و فرار از کار جمعی نهادینه شده است.

هر زمان نیز به گفته‌ی مقصود فراستخواه، کنشگران مرزی‌ای ظهور کرده‌اند که هنرشان استفاده از امکان‌های موجود در جامعه برای تعامل با دولت جهت امتیازگیری برای منافع عمومی یا صنفی بوده، ایجاد تشکل‌های موازی یا تشکل‌زدایی موجب شده که این تشکل‌های اقتصادی رسالت و کارایی خود را از دست دهند.

ما بیش و پیش از هر چیزی نیازمند ایجاد حوزه‌ی عمومی به مفهوم واقعی و جامعه‌ی مدنی با منزلت اصلی‌اش هستیم. ایجاد حوزه‌ی عمومی به مثابه‌ی ایجاد منافع عمومی است و این مهم معنا نمی‌یابد، مگر با ایجاد انجمن‌ها و تشکل‌های واسط بین دولت و مردم و رسانه‌هایی که صدای مردم و حلقه‌ی واسط باشند.

ما در حوزه‌ی قوانین با خلاء آنچنانی مواجه نیستیم؛ بلکه در تحقق قوانین مشکل داریم. در قانون مترقی بهبود محیط کسب‌وکار به‌درستی به اهمیت تشکل‌های اقتصادی و حضور آنها در جلسات دولتی به هنگام تدوین قوانین و بخشنامه‌ها تصریح شده است. باید تحقق این قوانین با پیگیری مجدانه اتاق‌های بازرگانی، به‌عنوان شاخص‌ترین تشکل اقتصادی کشوری و استانی و تشکل‌های زیر مجموعه‌ی اتاق، به‌عنوان قانونی‌ترین تشکل‌های اقتصادی کشوری پیگیری و تسریع شود.

این تشکل‌ها می‌توانند با جدیت و پیگیری خود، مانع ایجاد و استمرار تشکل‌های موازی دیگری شوند که بر خلاف قانون بهبود محیط کسب‌وکار توسط دستگاه‌های مختلف دولتی ایجاد شده‌اند. همچنین صنعتگران، بازرگانان، تولیدکنندگان و بخش خصوصی واقعی باید بجد در تشکل‌های اقتصادی عضو شده و فعالیت کنند و بتوانند به‌عنوان کنشگران مرزی، با چانه‌زنی و تعامل با دولت، هم مقابل تشکل‌موازی و تشکل‌زدایی بایستند و هم بر تشکل‌گرایی و گرفتن حقوق و منافع ذی‌نفعان خود تاکید کنند.

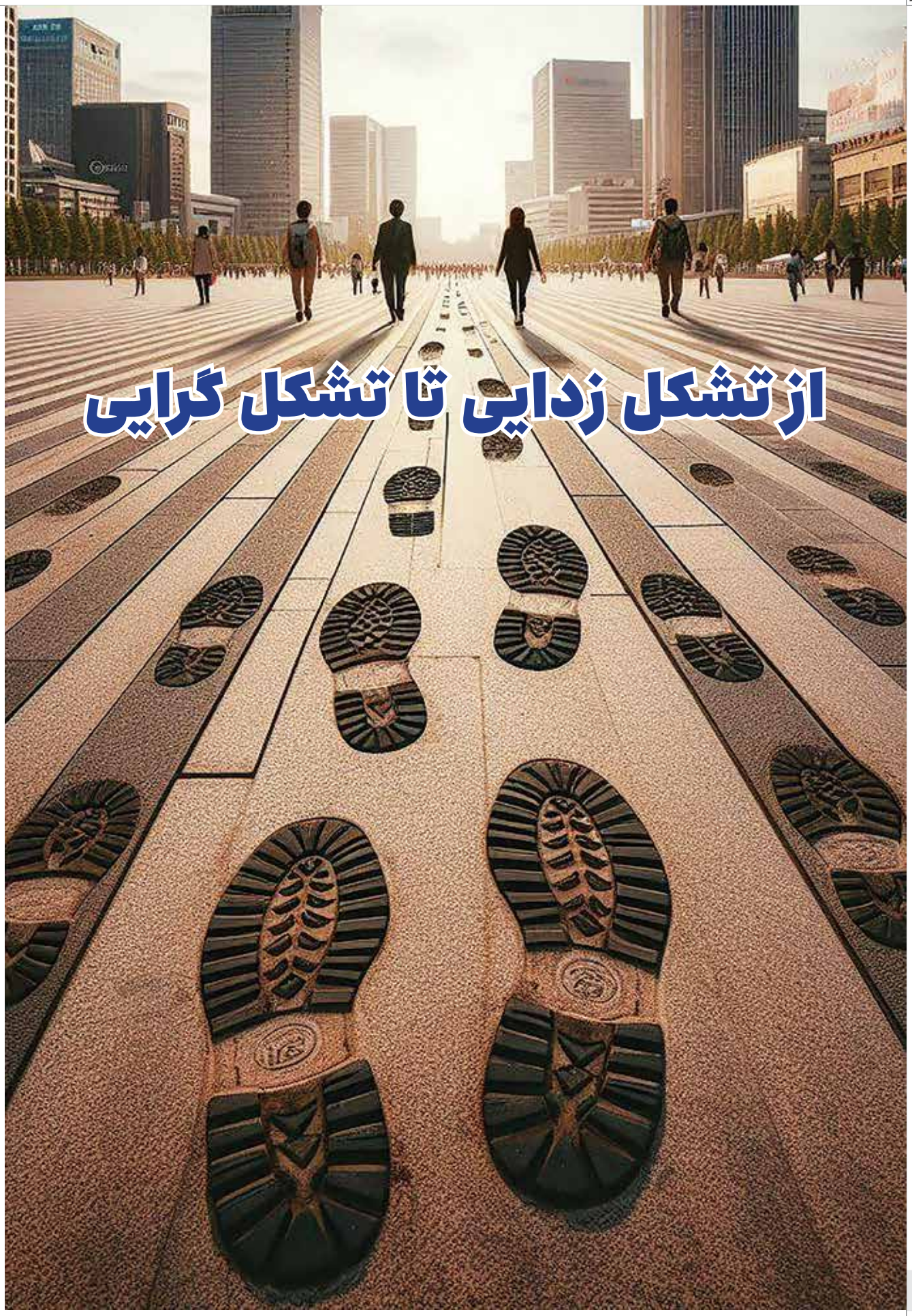

از تشکل زدایی تا تشکل گرایی

یونس ژائله، رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز؛

لزوم بازتعریف نقش تشکل‌ها

تشکل‌ها به‌عنوان ارکان اصلی اتاق‌های بازرگانی، از اهمیت ویژه‌ای در تحقق اهداف اقتصادی و اجتماعی برخوردارند. اتاق بازرگانی تبریز نیز با اهتمام به این مسئله، تلاش می‌کند تا با حمایت این تشکل‌ها، مسیر توسعه اقتصادی استان را هموار سازد. در این راستا، بهره‌گیری از الگوی کشورهای موفق و حرکت برنامه‌محور و هدفمند، از الزامات اصلی تشکل‌های استان است. تشکل‌ها به‌عنوان واسطه‌ای بین مردم و حاکمیت، نقش حیاتی در تحقق مشارکت اجتماعی دارند. عملکرد مناسب این نهادها، علاوه بر افزایش کارآمدی حکمرانی، به نشاط اجتماعی و افزایش سرمایه اجتماعی نیز منجر خواهد شد.

تشکل‌های اتاق باید هدف‌محور و با نقشه‌ی راه حرکت کنند و مطالبات خود را به‌طور مشخص از اتاق بازرگانی مطرح نمایند. بی‌برنامگی و عدم هدف‌گذاری صحیح از جمله نقاط ضعف اساسی بسیاری از تشکل‌ها و اتحادیه‌های صنفی است که مانع از نقش‌آفرینی مؤثر آن‌ها در اقتصاد استان می‌شود.

برای رسیدن به هم‌صدایی و تأثیرگذاری بیشتر، اعضای تشکل‌ها باید دارای منافع مشترکی باشند. این امر تنها در صورتی تحقق می‌یابد که افراد فعال و با انگیزه، آشنا به کار تیمی و کار جمعی، در این تشکل‌ها گرد هم آیند. عضویت در هیئت امنای تشکل‌ها باید با در نظر گرفتن صلاحیت و تخصص افراد صورت گیرد تا بتوانند منافع صنفی خود و سایر اعضا را به‌خوبی پیگیری کنند.

متأسفانه، بسیاری از تشکل‌ها در ایران تنها پوسته‌ای از ساختارهای موفق هستند و به‌دلیل عدم توانمندی، نتوانسته‌اند خدمات مناسبی به اعضای خود ارائه دهند. این چالش‌ها نشان می‌دهد که تشکل‌ها باید با تقویت بیشتر، بتوانند قدرت چانه‌زنی مضاعفی در تعامل با دولت و بازارهای بین‌المللی داشته باشند.

یکی از مشکلات اصلی فعالیت در حوزه تشکل‌ها، کاهش روحیه کار تیمی است. تشکل‌ها باید قوی و ساختارمند عمل کنند تا بتوانند به سطحی از توانمندی برسند که عضویت در آن‌ها برای فعالان اقتصادی مزیت محسوب شود. به‌جای شخص‌گرایی، نیاز است که فعالیت‌ها به سمت تشکل‌گرایی سوق پیدا کند، زیرا هیچ گروهی به‌اندازه تشکل‌ها نمی‌تواند حقوق اعضا و ذی‌نفعان خود را به‌خوبی مطالبه کند.

اگر افراد فعال، دارای انگیزه، آشنا به کار

بی‌برنامگی و عدم هدف‌گذاری صحیح از جمله نقاط ضعف اساسی بسیاری از تشکل‌ها و اتحادیه‌های صنفی است که مانع از نقش‌آفرینی مؤثر آن‌ها در اقتصاد استان می‌شود.

جمعی و دارای روحیه کار تیمی در تشکل‌ها گردهم آیند، صاحبان صنایع می‌توانند با صدای رساتر، مطالبه‌گر خواسته‌های بخش خصوصی باشند و اینجاست که ضرورت ایجاد تشکل‌های قوی احساس می شود.

یکی از مهم‌ترین چالش‌های عملکرد تشکل‌های مردم‌نهاد، عدم مشارکت و اخذ مشورت از بخش خصوصی و اصناف در فرایند تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری توسط مقامات ارشد کشور است. در بسیاری از موارد، تصمیمات کلان اقتصادی به دلیل نادیده گرفتن واقعیت‌های موجود در سطوح محلی و عدم دریافت اطلاعات صحیح، منجر به آسیب‌ها و چالش‌های جدی شده است. این در حالی است که اتحادیه‌های صنفی با استقلال از بخش دولتی، اتصال مستقیم به بازار و مردم، و اشراف کامل بر جنبه‌های صنفی می‌توانند به رفع این نقص‌ها کمک کنند.

تأمین مالی تشکل‌های مردم‌نهاد نیز یکی از نقاط حساس و بستر فساد است. مطابق با قوانین، این تشکل‌ها می‌توانند از طریق روش‌های ارتباطی خاص با افراد حقیقی و حقوقی، حق عضویت، و سایر مشوق‌ها مانند معافیت‌های مالیاتی و کمک‌های دولتی تأمین مالی شوند. اما وجود ابهامات در قوانین تأمین مالی می‌تواند زمینه‌ساز فساد و سوءاستفاده این تشکل‌ها توسط قدرت‌های اقتصادی و سیاسی باشد.

تشکل‌ها برای رسیدن به موفقیت، نیازمند اتحاد، تعامل و گفت‌وگو با یکدیگر و نهادهای مرتبط هستند. حضور فعال در نمایشگاه‌های بین‌المللی و بازارهای جهانی از جمله ضرورت‌های گسترش فعالیت‌های اقتصادی است که تشکل‌ها باید با برنامه‌ریزی دقیق به آن بپردازند. همچنین، برگزاری دوره‌های آموزشی برای افزایش آگاهی و مهارت‌های فعالان اقتصادی، از دیگر اقداماتی است که اتاق بازرگانی تبریز در حمایت از تشکل‌ها انجام می‌دهد.

تشکل‌های صنفی نیاز به بازنگری جدی در قوانین و شرح وظایف خود دارند تا بتوانند نقش‌آفرینی مؤثری در اقتصاد استان داشته باشند. همچنین، باید دوره‌های آموزشی تخصصی با حضور اساتید مجرب برای اعضای تشکل‌ها برگزار شود تا آن‌ها بتوانند با تسلط بیشتری به مسائل صنفی خود پرداخته و در بهبود عملکرد خود گام بردارند.

اتاق بازرگانی تبریز وظیفه خود می‌داند که در کنار تشکل‌ها بوده و به آن‌ها در حل مشکلات بخش خصوصی استان کمک کند. از سوی دیگر، تشکل‌ها نیز باید در جلسات تخصصی همچون کمیسیون‌ها و شوراهای گفت‌وگو، مشارکت فعال داشته و با ارائه مطالبات مشخص و مکتوب، نقش خود را در بهبود وضعیت اقتصادی استان ایفا کنند. تشکل‌ها باید قوی و ساختارمند باشند تا عضویت در آن‌ها برای فعالان اقتصادی افتخارآمیز باشد.

در این راستا وظایفی در قانون بهبود فضای کسب‌وکار برای اتاق‌های بازرگانی تعریف شده است که از آن جمله می‌توان به ماده (۴) این قانون اشاره کرد که در آن ذکر شده است، اتاق‌ها موظفند به‌منظور آگاه‌سازی سیاست‌گذاران از وضعیت محیط کسب‌وکار در کشور، شاخص‌های ملی محیط کسب‌وکار در ایران را تدوین کرده و به‌طور سالانه و فصلی، به تفکیک استان‌ها، بخش‌ها و فعالیت‌های اقتصادی، سنجش و اعلام کنند.

همچنین بر اساس ماده (۵) این قانون، اتاق‌ها مکلف هستند، فهرست ملی تشکل‌های اقتصادی را تهیه و تغییرات آن را اعلام کنند و در مواردی که فعالیت‌های اقتصادی فاقد تشکل فعال هستند، زمینه‌های لازم برای ساماندهی، ایجاد و ثبت تشکل‌های اقتصادی فعال را فراهم کنند. همچنین در مواردی که تشکل‌های موازی وجود دارند، اتاق‌ها باید زمینه ادغام، شبکه‌سازی، یکپارچه‌سازی و انسجام این تشکل‌ها را فراهم سازند.

تشکل‌ها باید قوی و ساختارمند عمل کنند تا بتوانند به سطحی از توانمندی برسند که عضویت در آن‌ها برای فعالان اقتصادی مزیت محسوب شود.

یکی از مهم‌ترین چالش‌های عملکرد تشکل‌های مردم‌نهاد، عدم مشارکت و اخذ مشورت از بخش خصوصی و اصناف در فرایند تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری توسط مقامات ارشد کشور است.

صمد حسن‌زاده؛ رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران؛

لزوم استفاده از ظرفیت تشکل‌ها در سیاست‌گذاری‌ها

بخش خصوصی به‌عنوان یکی از ارکان اصلی توسعه اقتصادی و اجتماعی، همواره نقش حیاتی در پیشبرد اهداف اقتصادی کشور ایفا کرده است. این بخش از طریق تشکل‌ها و نهادهای صنفی خود، با دولت در تدوین و اجرای سیاست‌های کارآمد همکاری می‌کند و در بهبود محیط کسب‌وکار، جذب سرمایه‌گذاری و افزایش بهره‌وری اقتصادی نقش‌آفرینی دارد. در این مصاحبه، صمد حسن‌زاده، رئیس اتاق ایران و عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز، به اهمیت نقش تشکل‌های اقتصادی در سیاست‌گذاری‌ها و ضرورت تعامل سازنده دولت چهاردهم با این نهادها برای حل چالش‌های اقتصادی کشور پرداخته است. وی همچنین چالش‌های پیش‌روی تشکل‌ها را مطرح و راهکارهایی برای تقویت این نهادها در جهت تحقق توسعه پایدار ارائه می‌دهد.

• بخش خصوصی چه نقشی در تحقق توسعه اقتصادی و اجتماعی دارد و جایگاه تشکل‌های اقتصادی در این میان چیست؟

بخش خصوصی همواره نقش اساسی در توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورها ایفا کرده است. این بخش از طریق تشکل‌های اقتصادی و صنفی، به دنبال بهبود محیط کسب‌وکار و توسعه پایدار است. تشکل‌ها در واقع نمایندگان بخش خصوصی محسوب می‌شوند و می‌توانند با بهره‌گیری از دانش و تجارب تخصصی خود، دولت‌ها را در تدوین و اجرای سیاست‌های اقتصادی کارآمد همراهی کنند. انتظار می‌رود که دولت چهاردهم با نگاهی مشارکت‌جویانه به تشکل‌ها، از ظرفیت‌های آنها در سیاست‌گذاری‌ها بهره ببرد. این مسئله می‌تواند به ایفای نقش مؤثرتر بخش خصوصی در توسعه اقتصادی کمک کند.

• تشکل‌ها چگونه می‌توانند به بهبود روند تصمیم‌گیری‌ها و سیاست‌گذاری‌های اقتصادی کمک کنند؟

تشکل‌های اقتصادی و صنفی به‌عنوان پلی بین مردم و دولت عمل می‌کنند و با انعکاس دغدغه‌ها و نیازهای بخش خصوصی، می‌توانند به تصمیم‌گیری‌های دقیق‌تر و کارآمدتر کمک کنند. این نهادها با شناخت دقیقی که از مسائل حوزه‌های تخصصی خود دارند، می‌توانند نیازهای واقعی بخش‌های مختلف اقتصادی را

> انتظار می‌رود که دولت چهاردهم با نگاهی مشارکت‌جویانه به تشکل‌ها، از ظرفیت‌های آنها در سیاست‌گذاری‌ها بهره ببرد. این مسئله می‌تواند به ایفای نقش مؤثرتر بخش خصوصی در توسعه اقتصادی کمک کند.

اتاق بازرگانی صنایع معادن و کشاورزی ایران

تشخیص دهند و به دولت‌ها در ارائه راهکارهای مناسب برای رفع موانع اقتصادی کمک کنند. به این ترتیب، تشکل‌ها با هدفمندسازی تلاش‌های مجزای بنگاه‌های اقتصادی و جلوگیری از اتلاف منابع، نقش مهمی در ارتقای بهره‌وری ایفا می‌کنند.

• به نظر شما، دولت چهاردهم چگونه می‌تواند از ظرفیت تشکل‌ها در سیاست‌گذاری‌ها بهره‌برداری کند؟

دولت چهاردهم باید به اهمیت نقش تشکل‌ها واقف باشد و با نگاهی جامع و مشارکت‌جویانه، از توان و تخصص آنها در تدوین سیاست‌ها استفاده کند. متأسفانه در سال‌های اخیر، با اجرای برخی سیاست‌های اقتصادی، شاهد چالش‌هایی بودیم که علت اصلی آن، عدم همفکری و تعامل کافی با تشکل‌ها بوده است. قانون بر مشورت با تشکل‌ها در فرآیند سیاست‌گذاری تأکید دارد؛ اما این ظرفیت در بسیاری از موارد نادیده گرفته شده است. دولت می‌تواند با بهره‌گیری از تخصص تشکل‌ها، سیاست‌های کارآمدتری را اجرا کند و از چالش‌های ناخواسته جلوگیری نماید.

• نقش تشکل‌ها در جذب سرمایه‌گذاری و بهبود محیط کسب‌وکار چگونه است؟

تشکل‌ها از طریق بازگو کردن مشکلات اقتصادی و ارائه راهکارهای عملیاتی، نقش مهمی در بهبود محیط کسب‌وکار و جذب سرمایه‌گذاری ایفا می‌کنند. این نهادها با هدایت سرمایه‌گذاران به سمت بخش‌های مولد و جلوگیری از اتلاف منابع در بخش‌های غیرمولد، می‌توانند به بهبود وضعیت اقتصادی کمک کنند. اتاق ایران نیز با داشتن ۶۶ هزار عضو فعال اقتصادی و مجموعه‌ای از تشکل‌های ملی و استانی، می‌تواند بازوی توانمند بخش خصوصی در تعامل با دولت چهاردهم باشد.

اتاق ایران نیز با داشتن ۶۶ هزار عضو فعال اقتصادی و مجموعه‌ای از تشکل‌های ملی و استانی، می‌تواند بازوی توانمند بخش خصوصی در تعامل با دولت چهاردهم باشد.

• تشکل‌ها با چه چالش‌هایی مواجه هستند و چه راهکارهایی برای حل آنها پیشنهاد می‌دهید؟

تشکل‌ها با مشکلاتی همچون فقدان منابع مالی، تعدد دستگاه‌های اعطای مجوز تأسیس، بی‌توجهی به نظرات تشکل‌ها و وجود تشکل‌های موازی مواجه هستند. این مشکلات باعث می‌شود تا بسیاری از تشکل‌ها نتوانند نقش مؤثر خود را در سیاست‌گذاری‌ها ایفا کنند. دولت چهاردهم باید با همکاری اتاق ایران، بهبود منابع مالی تشکل‌ها، کاهش بروکراسی در فرآیند تأسیس و جلوگیری از موازی‌کاری‌ها را مدنظر قرار دهد. با رفع این مشکلات، تشکل‌ها می‌توانند نقشی مؤثرتر در بهبود وضعیت اقتصادی ایفا کنند.

• اتاق ایران در تعامل با دولت چهاردهم چه برنامه‌ای برای حل مشکلات اقتصادی کشور دارد؟

اتاق ایران همواره بر تعامل و گفت‌وگو با دولت‌ها تأکید کرده است و معتقد است که تنها از طریق همکاری و گفت‌وگوی سازنده می‌توان به حل مشکلات اقتصادی پرداخت. در تعامل با دولت چهاردهم نیز این رویکرد ادامه خواهد یافت. ما تلاش می‌کنیم تا با همکاری نزدیک با دولت، راهکارهای عملیاتی برای بهبود وضعیت اقتصادی کشور ارائه دهیم و نقش مؤثری در سیاست‌گذاری‌ها ایفا کنیم.

اتاق‌های بازرگانی سراسر کشور وظیفه دارند تا در تعامل با دولت، نقشی سازنده در مسیر توسعه اقتصادی ایفا کنند. اکنون که دولت چهاردهم روی کار آمده، فرصت مناسبی است تا با همکاری و استفاده از ظرفیت‌های موجود، گام‌های بزرگی در جهت حل مشکلات اقتصادی کشور برداشته شود. همکاری نزدیک دولت و تشکل‌ها می‌تواند به بهبود وضعیت اقتصادی و رفع چالش‌های موجود کمک کند.

جمشید برزگر؛ نایب رئیس اتاق بازرگانی تبریز

نقش حیاتی تشکل‌ها در توسعه اقتصادی؛ از مطالبه‌گری تا هم‌افزایی

گفتگو: ساناز شهابی

تشکل‌ها، چه در حوزه کارفرمایی و چه در حوزه کارگری، در سراسر دنیا نقش مهمی در مطالبه‌گری و دفاع از حقوق صنفی ایفا می‌کنند. آن‌ها به‌عنوان یکی از ارکان اصلی توسعه و شکوفایی جامعه، با تمرکز بر حقوق صنفی و اقتصادی اعضای خود، همواره به‌دنبال بهبود وضعیت اقتصادی و شرایط کسب‌وکار هستند. با این حال، در ایران تشکل‌های موازی به‌جای هم‌افزایی و ایجاد همکاری، در مسیر رقابت ناسالم و تقابل قرار می‌گیرند، که این موضوع نه تنها از بهره‌وری آن‌ها می‌کاهد، بلکه به تضعیف صدای واحد صنفی منجر می‌شود.

مطابق قانون، یکی از وظایف اصلی اتاق‌های بازرگانی، حمایت و هدایت تشکل‌ها است. اتاق‌های بازرگانی به‌عنوان "مادر تشکل‌ها"، نقش بسزایی در بهبود فضای کسب‌وکار ایفا می‌کنند و به‌نوعی بازوهای مشورتی و اجرایی اقتصادی محسوب می‌شوند. این نهادها در سرتاسر دنیا از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند و در ایران نیز نمی‌توان کشور را از این قاعده مستثنا کرد.

یکی از راه‌های مهم برای تقویت تشکل‌ها، برگزاری جلسات مشترک با مسئولان و تشکیل شوراهای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی است که با هدف رفع مشکلات و چالش‌های پیشِ روی فعالان اقتصادی برگزار می‌شود. تشکل‌ها به‌عنوان یکی از ارکان اصلی در اقتصاد کشور باید به هم‌افزایی و تقویت خود بپردازند، زیرا تنها از طریق همکاری و هماهنگی می‌توانند صدای واحدی ایجاد کرده و از حقوق صنفی خود دفاع کنند.

با این وجود، یکی از مشکلات اصلی که تشکل‌ها در ایران با آن مواجه هستند، مقاومت برخی مدیران دولتی در برابر تقویت و گسترش قدرت تشکل‌ها است. این مقاومت به‌ویژه در بخش‌هایی که اقتصاد دولتی سهم زیادی دارد، بیشتر مشهود است. با این حال، تجربه نشان داده است که علیرغم وجود این موانع، تشکل‌های موفقی در ایران شکل گرفته‌اند که توانسته‌اند از مواضع حرفه‌ای و صنفی خود حمایت کنند. این تشکل‌ها، با وجود عدم بهره‌مندی از منافعی مادی، همچنان تلاش می‌کنند تا از منافع صنفی و حقوقی اعضای خود دفاع کنند.

انجمن انبوه‌سازان مسکن و ساختمان آذربایجان‌شرقی به‌عنوان یکی از نمونه‌های موفق از تشکل‌های کارفرمایی در ایران شناخته می‌شود. این انجمن در راستای سیاست‌های دولت جمهوری اسلامی ایران و به‌منظور ساماندهی سازندگان انبوه مسکن و حمایت از آن‌ها، در سال ۱۳۸۱، شکل گرفت.

این انجمن در طول ۲۲ سال فعالیت خود، توانسته است با تسهیل و تسریع فرآیندهای مرتبط با صنعت ساخت‌وساز به اعضای خود کمک‌های شایانی کند.

از جمله دستاوردهای مهم این انجمن، نمایندگی در اداره کل دارایی استان، پیگیری مشکلات مرتبط با شهرداری، مسکن و شهرسازی، بانک‌ها و دیگر نهادها است. این انجمن به‌عنوان یکی از پیشگامان در حوزه ساخت‌وساز، نقش مهمی در بهبود کیفیت ساخت‌وسازها داشته است. به‌عنوان مثال، قبلاً ساختمان‌ها بدون نظارت دقیق به مشتریان تحویل داده می‌شد، اما اکنون با نظارت این انجمن، کیفیت ساخت‌وسازها از نظر مقاومت و زیبایی به‌طور چشمگیری افزایش یافته است.

باید گفت، صنعت احداث به‌عنوان موتور محرک برای رشد و توسعه اقتصادی کشور محسوب می‌شود. این صنعت به‌طور مستقیم و غیرمستقیم به بیش از ۲۰۰ الی ۳۰۰ صنعت وابسته است و رونق آن می‌تواند باعث پیشرفت سایر بخش‌های اقتصادی نیز شود. در شرایط فعلی که نیاز به ساخت مسکن در کشور بسیار زیاد است، انجمن انبوه‌سازان مسکن و ساختمان آذربایجان‌شرقی توانسته است با رسالت حرفه‌ای خود در جهت بهبود وضعیت مسکن و افزایش ایمنی و کیفیت ساختمان‌ها قدم بردارد.

تشکل‌ها، به‌ویژه در حوزه‌های کارفرمایی و صنفی، یکی از ارکان اصلی توسعه اقتصادی و اجتماعی هر کشور محسوب می‌شوند. اتاق‌های بازرگانی و تشکل‌های صنفی باید با همکاری و هم‌افزایی، صدای واحدی برای مطالبه‌گری و دفاع از حقوق صنفی خود ایجاد کنند. در ایران، علیرغم مشکلات و موانع موجود، نمونه‌های موفقی از تشکل‌ها وجود دارند که توانسته‌اند از منافع صنفی خود دفاع کرده و در جهت بهبود وضعیت اقتصادی اعضای خود گام بردارند.

دولت نیز باید اهمیت این تشکل‌ها را درک کند و به‌جای ایجاد موانع، در راستای حمایت از آن‌ها تلاش کند. توسعه پایدار کشور نیازمند تشکل‌های توانمند و قدرتمند است و تنها از طریق حمایت و تقویت این تشکل‌ها می‌توان به اهداف اقتصادی و اجتماعی بلندمدت دست یافت.

مطابق قانون، یکی از وظایف اصلی اتاق‌های بازرگانی، حمایت و هدایت تشکل‌ها است. اتاق‌های بازرگانی به‌عنوان "مادر تشکل‌ها"، نقش بسزایی در بهبود فضای کسب‌وکار ایفا می‌کنند و به‌نوعی بازوهای مشورتی و اجرایی اقتصادی محسوب می‌شوند.

یکی از مشکلات اصلی که تشکل‌ها در ایران با آن مواجه هستند، مقاومت برخی مدیران دولتی در برابر تقویت و گسترش قدرت تشکل‌ها است.

تشکل گرایی
از نگاه هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز

عدم مشارکت و اخذ مشورت، چالش تشکل‌ها

یونس ژائله،
رئیس اتاق بازرگانی تبریز

یکی از مشکلات اصلی فعالیت در حوزه تشکل‌ها، کاهش روحیه کار تیمی است. تشکل‌ها باید قوی و ساختارمند عمل کنند تا بتوانند به سطحی از توانمندی برسند که عضویت در آن‌ها برای فعالان اقتصادی مزیت محسوب شود. به‌جای شخص‌گرایی، نیاز است که فعالیت‌ها به سمت تشکل‌گرایی سوق پیدا کند، زیرا هیچ گروهی به‌اندازه تشکل‌ها نمی‌تواند حقوق اعضا و ذی‌نفعان خود را به‌خوبی مطالبه کند.

اگر افراد فعال، دارای انگیزه، آشنا به کار جمعی و دارای روحیه کار تیمی در تشکل‌ها گردهم آیند، صاحبان صنایع می‌توانند با صدای رساتر، مطالبه‌گر خواسته‌های بخش خصوصی باشند و اینجاست که ضرورت ایجاد تشکل‌های قوی احساس می شود.

یکی از مهم‌ترین چالش‌های عملکرد تشکل‌های مردم‌نهاد، عدم مشارکت و اخذ مشورت از بخش خصوصی و اصناف در فرایند تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری توسط مقامات ارشد کشور است. در بسیاری از موارد، تصمیمات کلان اقتصادی به دلیل نادیده گرفتن واقعیت‌های موجود در سطوح محلی و عدم دریافت اطلاعات صحیح، منجر به آسیب‌ها و چالش‌های جدی شده است. این در حالی است که اتحادیه‌های صنفی با استقلال از بخش دولتی، اتصال مستقیم به بازار و مردم، و اشراف کامل بر جنبه‌های صنفی می‌توانند به رفع این نقص‌ها کمک کنند.

تشکل‌ها در دنیا از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند

جمشید برزگر؛
نایب رئیس اتاق بازرگانی تبریز

تشکل‌ها، چه در حوزه کارفرمایی و چه در حوزه کارگری، در سراسر دنیا نقش مهمی در مطالبه‌گری و دفاع از حقوق صنفی ایفا می‌کنند. آن‌ها به‌عنوان یکی از ارکان اصلی توسعه و شکوفایی جامعه، با تمرکز بر حقوق صنفی و اقتصادی اعضای خود، همواره به‌دنبال بهبود وضعیت اقتصادی و شرایط کسب‌وکار هستند. با این حال، در ایران تشکل‌های موازی به‌جای هم‌افزایی و ایجاد همکاری، در مسیر رقابت ناسالم و تقابل قرار می‌گیرند، که این موضوع نه تنها از بهره‌وری آن‌ها می‌کاهد، بلکه به تضعیف صدای واحد صنفی منجر می‌شود.

مطابق قانون، یکی از وظایف اصلی اتاق‌های بازرگانی، حمایت و هدایت تشکل‌ها است. اتاق‌های بازرگانی به‌عنوان "مادر تشکل‌ها"، نقش بسزایی در بهبود فضای کسب‌وکار ایفا می‌کنند و به‌نوعی بازوهای مشورتی و اجرایی اقتصادی محسوب می‌شوند. این نهادها در سرتاسر دنیا از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند و در ایران نیز نمی‌توان کشور را از این قاعده مستثنا کرد.

یکی از راه‌های مهم برای تقویت تشکل‌ها، برگزاری جلسات مشترک با مسئولان و تشکیل شوراهای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی است که با هدف رفع مشکلات و چالش‌های پیش روی فعالان اقتصادی برگزار می‌شود. تشکل‌ها به‌عنوان یکی از ارکان اصلی در اقتصاد کشور باید به هم‌افزایی و تقویت خود بپردازند، زیرا تنها از طریق همکاری و هماهنگی می‌توانند صدای واحدی ایجاد کرده و از حقوق صنفی خود دفاع کنند.

با این وجود، یکی از مشکلات اصلی که تشکل‌ها در ایران با آن مواجه هستند، مقاومت برخی مدیران دولتی در برابر تقویت و گسترش قدرت تشکل‌ها است. این مقاومت به‌ویژه در بخش‌هایی که اقتصاد دولتی سهم زیادی دارد، بیشتر مشهود است. با این حال، تجربه نشان داده است که علیرغم وجود این موانع، تشکل‌های موفقی در ایران شکل گرفته‌اند که توانسته‌اند از مواضع حرفه‌ای و صنفی خود حمایت کنند. این تشکل‌ها، با وجود عدم بهره‌مندی از منافعی مادی، همچنان تلاش می‌کنند تا از منافع صنفی و حقوقی اعضای خود دفاع کنند.

احساس هویت مشترک صنفی و ضرورت فعالیت تشکلی

مسعود بنابیان؛
نایب رئیس اتاق بازرگانی تبریز

یکی از مسائل مهم تشکل‌ها، هویت صنفی مشترک و استقلال کارکردی است. سازمان‌های حرفه‌ای در صورتی که احساس هویت مشترک نداشته باشند، یا با موانع سیاسی مواجه شوند، نمی‌توانند به‌خوبی وظایف خود را ایفا کنند. از دیگر مشکلات، انحصاری بودن برخی از این سازمان‌ها به‌دلیل سیطره دولت و عدم توانایی مصرف‌کنندگان در دفاع از حقوق خود است.

احساس هویت مشترک صنفی و استقلال کارکردی از ضروریات فعالیت تشکل‌های حرفه‌ای است، اما در حال حاضر ما با فقدان احساس هویت مشترک صنفی درون تشکل‌ها مواجه هستیم. مشکل اصلی ما این است که وظایف تشکل‌ها را با اتحادیه‌های صنفی در یک رده قرار می‌دهیم، در حالی که تفاوت اساسی بین این دو، هم از نظر حوزه اختیارات و هم اجرایی وجود دارد.

لزوم حمایت دولت از تشکل‌های صنفی

قاسم خلیل‌نژاد قویدل؛
عضو هیئت رئیسه اتاق بازرگانی تبریز

تشکل‌های صنفی در هر جامعه‌ای به‌عنوان ستون‌های حیاتی برای سامان‌دهی و تقویت بخش خصوصی شناخته می‌شوند. این نهادها، به عنوان نمایندگان منافع صنفی و حرفه‌ای، از جمله مهم‌ترین ابزارهای توسعه اقتصادی و اجتماعی در هر کشور به شمار می‌روند. در ایران نیز با توجه به ساختار اقتصادی و اهمیت بخش خصوصی در تحقق رشد پایدار، تشکل‌های صنفی نقش بسیار مؤثری در بهبود محیط کسب و کار و تقویت زیرساخت‌های اقتصادی ایفا می‌کنند.

تشکل‌ها علاوه بر بهبود شرایط کسب‌وکار و تسهیل دسترسی به منابع و اطلاعات، قادر هستند تا از طریق مذاکره و چانه‌زنی با دولت و نهادهای تنظیم‌گر، شرایط را برای فعالان اقتصادی بهبود بخشند. این نهادها، که معمولاً متشکل از کارفرمایان و حرفه‌ای‌های یک حوزه خاص هستند، می‌توانند به عنوان صدای واحد برای صنف خود عمل کرده و در جهت کاهش هزینه‌های اقتصادی و بهبود فرصت‌های درآمدی برای اعضای خود تلاش کنند. یکی از مهم‌ترین کارکردهای تشکل‌های صنفی، افزایش ظرفیت‌های رقابتی در عرصه‌های داخلی و بین‌المللی است.

تشکل‌های صنفی به‌ویژه در حوزه اقتصاد، به عنوان تسهیل‌گرانی در فرآیندهای اقتصادی شناخته می‌شوند. این نهادها با گردهم‌آوردن فعالان اقتصادی یک حوزه خاص، نه‌تنها زمینه‌ای برای تبادل نظر و هم‌افزایی ایجاد می‌کنند، بلکه می‌توانند فرصت‌هایی برای همکاری و ایجاد شبکه‌های حمایتی نیز فراهم کنند. این همکاری‌ها می‌تواند در تقویت نوآوری، تبادل اطلاعات بازار و حتی بهبود فرآیندهای کسب‌وکار مؤثر باشد. در واقع، تشکل‌ها با ارائه خدماتی نظیر مشاوره حقوقی، آموزشی و مالی، به عنوان یک پشتیبان قوی برای اعضای خود عمل می‌کنند و این مسئله به توسعه پایدار در بخش خصوصی کمک شایانی می‌کند.

نقش دولت در حمایت از تشکل‌های صنفی و حرفه‌ای بسیار کلیدی است. یکی از الزامات توسعه اقتصادی در هر جامعه، وجود یک محیط قانونی و نهادی پایدار است که امکان فعالیت آزادانه و مؤثر برای تشکل‌ها را فراهم کند. دولت می‌تواند با ایجاد چارچوب‌های قانونی مناسب، تسهیل‌کننده فرایندهای ثبت و فعالیت این نهادها باشد و از طریق ارائه مشوق‌ها و معافیت‌های مالیاتی، تشویق به مشارکت فعال‌تر بخش خصوصی را تقویت کند.

با این حال، در بسیاری از موارد مشاهده می‌شود که به‌جای حمایت از تشکل‌ها، برخی سیاست‌ها به موازی‌کاری و تکثر این نهادها دامن زده‌اند که این امر منجر به ضعف در صدای واحد و کاهش اثرگذاری آن‌ها شده است. دولت باید با تقویت اتاق‌های بازرگانی و نهادهای تنظیم‌گر، به ایجاد یک فضای سالم و حمایتی برای تشکل‌ها کمک کند. این امر نه تنها باعث تقویت قدرت چانه‌زنی تشکل‌ها می‌شود، بلکه به بهبود محیط کسب‌وکار و افزایش بهره‌وری اقتصادی نیز منجر خواهد شد.

تشکل‌های صنفی یکی از ابزارهای کلیدی برای توسعه اقتصادی، بهبود شرایط کسب‌وکار و تقویت بخش خصوصی هستند. حمایت دولت از این تشکل‌ها به‌عنوان نمایندگان قانونی بخش‌های مختلف اقتصادی، می‌تواند به ایجاد یک اقتصاد رقابتی، پویا و پایدار کمک کند. بنابراین، ایجاد زیرساخت‌های قانونی، تقویت استقلال تشکل‌ها و جلوگیری از مداخلات نابجای دولتی، از جمله ضروریات برای توسعه و رشد اقتصادی کشور به شمار می‌روند.

تشکل‌های استانی اختیارات ندارند

رضا جعفری؛
عضو هیئت رئیسه اتاق بازرگانی تبریز

حقیقت این است که دولت نمی‌تواند به‌تنهایی عهده‌دار همه امور باشد و این تشکل‌ها هستند که در همه کشورهای پیشرفته و صنعتی جهان اولی، علاوه بر انجام کار خود، بخشی از وظایف حاکمیت را با بیشترین بهره‌وری و کمترین هزینه انجام می‌دهند. به‌طور حتم هر حکومتی که نگاه منفی به تشکل و تشکل‌گرایی داشته باشد، محکوم به شکست در همه زمینه‌ها است.

در حال حاضر تشکل‌های استانی با چالش‌های متعدد درونی و بیرونی مواجه هستند که از آن جمله می‌توان به تمرکز حاکمیت در پایتخت اشاره کرد. البته این ضعف مختص تشکل‌ها نبوده و حتی در مورد مجموعه هایی نظیر استانداری و ادارات و بانک‌ها نیز صدق می‌کند. به این معنا که مجموعه‌ها و افرادی که حاکمیت در آنها متبلور شده، علاقه‌ای به تفویض اختیارات به استان‌ها ندارند، درخصوص تشکل‌ها نیز طبیعتا تشکل‌های ملی، بُعد و برشِ‌کاری بیشتری نسبت به تشکل‌های استانی دارند.

تشکل‌ها به‌عنوان شرکای واقعی دولت در حل مشکلات اقتصادی

سیدباقر شریف‌زاده؛
رئیس مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی تبریز

تشکل‌ها به‌عنوان نهادهای صنفی و مدیریتی، همواره نقشی کلیدی در رصد و تحلیل مسائل اقتصادی و ارائه راهکارهای عملی برای کاهش چالش‌های موجود در حوزه‌های مختلف داشته‌اند. به‌عنوان مثال تشکل‌هایی نظیر انجمن مدیران صنایع و انجمن قطعه‌سازی استان، از طریق برقراری ارتباط نزدیک با مجلس، وزارتخانه‌ها و دیگر نهادهای حکومتی، تلاش کرده‌اند تا مشکلات و چالش‌های حوزه خود را به‌درستی تشخیص داده و به‌طور مؤثر پیگیری کرده و با تمام توان تلاش کرده‌اند تا رسالت واقعی خود را به بهترین نحو ممکن انجام دهند.

با این حال، موانعی وجود دارد که قدرت تشکل‌ها را تا حد زیادی پایین آورده و از توانایی آن‌ها برای ایفای وظایف اصلی‌شان کاسته است.

یکی از مهم‌ترین مشکلاتی که تشکل‌ها با آن روبرو هستند، عدم حمایت کافی دولت است. تشکل‌ها، به‌ویژه در شرایط کنونی، تنها از محل عضویت اعضا تأمین مالی می‌شوند که این مبالغ بسیار ناچیز بوده و کفاف هزینه‌های بالای فعالیت‌های صنفی را نمی‌دهد. این مسئله باعث شده که تشکل‌ها نتوانند به‌خوبی به وظایف اصلی خود عمل کرده و نقش مؤثری در حل مسائل و چالش‌های حوزه خود ایفا کنند. حمایت‌های دولتی، چه به‌صورت مالی و چه از طریق تصویب قوانین حمایتی، می‌تواند یکی از راه‌های مهم برای تقویت این نهادها و بهبود عملکرد آن‌ها باشد.

دولت باید تشکل‌ها را به‌عنوان بازوی مشورتی خود بپذیرد، چرا که این نهادها، مسائل و مشکلات صنف‌ها را به‌درستی شناسایی کرده و می‌توانند با ارائه راهکارهای کارشناسی‌شده و مناسب، به دولت در حل مشکلات اقتصادی کمک کنند. با این حال در بسیاری از موارد، دولت به تشکل‌ها صرفاً نگاه ابزاری داشته و تنها در مواقع لازم از آن‌ها برای تحقق اهداف خود استفاده می‌کنند.

یکی از دیگر از چالش‌های اصلی این است که دولت‌ها اغلب به توانایی تشکل‌ها در حل مسائل اقتصادی و اجتماعی از طریق بخش خصوصی باور ندارند. این عدم اعتماد، به‌ویژه در حوزه‌های مهمی نظیر بهبود قوانین مالیاتی، اصلاح قانون کار و بهبود فضای کسب‌وکار، باعث می‌شود تا تشکل‌ها در عمل نتوانند تأثیر قابل توجهی داشته باشند. بنابراین دولت باید در دیدگاه خود نسبت به تشکل‌ها تجدید نظر کرده و آن‌ها را به‌عنوان شرکای واقعی در حل مشکلات بپذیرد.

تشکل‌ها می‌توانند با مشارکت فعال در تدوین و اصلاح قوانین، به بهبود فضای کسب‌وکار کمک کنند. اما برای این کار، لازم است که دولت اعتماد بیشتری به توانایی‌های این نهادها داشته باشد. همچنین با تحلیل دقیق وضعیت موجود و ارائه راهکارهای کارشناسی، می‌توانند به دولت کمک کنند تا مشکلات را به‌صورت ریشه‌ای و بلندمدت حل کند.

یکی از موضوعاتی که به‌طور مداوم در بحث فعالیت تشکل‌ها مطرح می‌شود، مسئله جانشین‌پروری است. تشکل‌ها باید به فکر پرورش نسل جدیدی از مدیران و کارشناسان باشند که بتوانند در آینده از حقوق صنفی خود دفاع کرده و نقش مؤثری در تعامل با دولت و دیگر نهادهای حکومتی ایفا کنند.

جانشین‌پروری به تشکل‌ها کمک می‌کند تا نه‌تنها در کوتاه‌مدت بلکه در بلندمدت نیز قادر به حفظ و ارتقای جایگاه خود باشند. این امر

به تشکل‌ها امکان می‌دهد تا همواره نیروی تازه‌نفس و توانمند برای پیگیری مسائل صنفی و اقتصادی در اختیار داشته باشند و بتوانند با حفظ تعاملات خود با نهادهای دولتی، نقش مؤثرتری در بهبود شرایط ایفا کنند.

تشکل‌ها با توجه به شناخت دقیق از مشکلات صنف‌ها و صنعتگران، می‌توانند به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین بازیگران در اصلاح قوانین و بهبود شرایط کسب‌وکار در کشور نقش ایفا کنند. بنابراین، لازم است که دولت و مجلس به این نهادها نگاه جدی‌تری داشته و از ظرفیت‌های آن‌ها به بهترین نحو ممکن استفاده کنند.

در نهایت تشکل‌ها به‌عنوان بازوی مشورتی و اجرایی دولت، نقش حیاتی در بهبود فضای کسب‌وکار و حل چالش‌های اقتصادی دارند، اما بدون حمایت‌های مالی و قانونی دولت، این نهادها نمی‌توانند به‌درستی به وظایف خود عمل کنند. لازم است که دولت در دیدگاه خود نسبت به تشکل‌ها تجدید نظر کرده و با اعطای اعتماد بیشتر به آن‌ها، زمینه را برای مشارکت فعال بخش خصوصی در حل مشکلات اقتصادی فراهم کند. در این راستا، تقویت فرآیند جانشین‌پروری و ارتقای تعاملات تشکل‌ها با دولت می‌تواند به‌عنوان راهکاری مؤثر برای حل این مشکلات در نظر گرفته شود.

تشکل‌ها؛ فرصتی که نباید به تهدید تبدیل شود

سیدیوسف حسینی؛
عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز

تشکل‌های صنفی و صنعتی به‌عنوان نهادهایی با نقش مهم در دفاع از حقوق اعضای خود، می‌توانند به‌صورت مؤثر در بهبود وضعیت اقتصادی و اجتماعی نقش ایفا کنند، اما این اتفاق تنها زمانی رخ خواهد داد که تشکل‌ها به وظایف اصلی خود به درستی عمل کنند. فعالیت تشکلی خوب است، به شرطی که در مسیر مطالبه‌گری و حل مشکلات واقعی گام بردارد؛ در غیر این صورت، نه تنها کمکی به پیشرفت نخواهد کرد، بلکه می‌تواند موجب بروز مشکلات بیشتری شود.

یکی از مسائلی که این روزها تشکل‌ها با آن مواجه هستند، وجود برخی افراد است که با استفاده از تریبون این نهادها به جای حل مسائل، دنبال حل منافع شخصی خود هستند. بسیاری از تشکل‌های ما امروز در حالت انفعال و خنثی به سر می‌برند، در حالی که می‌توانستند با فعالیت‌های مؤثر خود نقشی حیاتی در شکوفایی بخش خصوصی ایفا کنند. از سوی دیگر، مشکل دیگری که تشکل‌ها با آن مواجه هستند، اولویت‌بندی دغدغه‌های شخصی به جای دغدغه‌های شغلی و جمعی است. در بسیاری از موارد، برخی افراد با انگیزه کسب اسم و رسم، وارد تشکل‌ها می‌شوند و مسئولیت‌های تشکلی را تنها ابزاری برای تقویت موقعیت شخصی خود می‌بینند، نه به‌عنوان بستری برای رفع دغدغه‌های صنفی و شغلی اعضا. این وضعیت به‌طور جدی باعث کاهش کارآمدی تشکل‌ها می‌شود و جلوی مطالبه‌گری حقیقی را می‌گیرد.

در واقع، به‌رغم وجود تشکل‌ها، بسیاری از مشکلات اقتصادی و صنفی همچنان پابرجا هستند و این نهادها نتوانسته‌اند آن‌چنان که باید، راهگشا باشند.

یکی از ایرادات اساسی تشکل‌ها در کشور ما این است که با نزدیک شدن به زمان انتخابات تشکل‌ها، کاندیداها با تلاشی گسترده و فعالیت‌هایی پیگیرانه برای بهبود شرایط ظاهر می‌شوند، اما پس از پایان انتخابات، معمولاً این شور و تلاش به روال عادی بازمی‌گردد. تشکل‌ها باید در طول سال، فعال و پویا باشند، نه فقط در زمان انتخابات.

از سوی دیگر، دولت نیز نتوانسته است نقش خود را در حمایت و مطالبه‌گری از تشکل‌ها به‌خوبی ایفا کند. در بسیاری از کشورها، تشکل‌ها از جایگاه ویژه‌ای در صحنه اجتماعی و اقتصادی برخوردارند. با این حال، در ایران هنوز به این جایگاه نرسیده‌ایم و تشکل‌ها نتوانسته‌اند تأثیرگذاری لازم را داشته باشند. این ضعف در مطالبه‌گری و ناتوانی در دفاع از حقوق اعضا، از جمله مهم‌ترین چالش‌هایی است که باید به آن توجه کرد.

یکی دیگر از عوامل محدودکننده تشکل‌ها، وابستگی مالی به دولت‌ها است. در شرایطی که منابع مالی تشکل‌ها به دولت وابسته باشد، این نهادها قادر نخواهند بود با استقلال و قدرت کافی از حقوق هم‌صنفان و اعضای خود دفاع کنند. استقلال مالی و سازمانی تشکل‌ها، شرطی حیاتی برای موفقیت آن‌ها در مسیر دفاع از منافع بخش خصوصی است.

اکنون بیش از هر زمان دیگری، باید تشکل‌ها از حالت فردی و منفعلانه خارج شوند و به سمت مطالبه‌گری جمعی و منسجم حرکت کنند. تنها در این صورت است که تشکل‌ها می‌توانند به مأموریت اصلی خود عمل کرده و در مسیر بهبود وضعیت اقتصادی و صنفی مؤثر باشند. زمان فعالیت‌های فردی به سر آمده است؛ تشکل‌ها باید با صدایی واحد و مطالبه‌ای جمعی به دنبال بهبود شرایط باشند، تا از بروز مشکلات بیشتر جلوگیری شود و نهایتاً نقش مثبتی در اقتصاد ایفا کنند.

نگاهی به دو ماده ۱۸ و ۲۵ قانون بهبود محیط کسب و کار

تشکل‌ها؛ بازوان قدرتمند اتاق‌های بازرگانی

یونس اکبرپور پایدار؛
عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز

اتاق‌های بازرگانی به‌عنوان تنها نهادهای قانونی بخش خصوصی، این امکان را دارند که مسائل و مشکلات این بخش را در مجامع قانونی مطرح کنند. تشکل‌ها نیز به عنوان بازوان اتاق‌های بازرگانی، نقش مهمی در افزایش بهره‌وری و دستیابی به نتایج بهتر ایفا می‌کنند. هر انجمن برای رشد و پیشرفت نیازمند شناسایی و احصاء مشکلات خود است. با توجه به آگاهی و شناختی که انجمن‌ها از مشکلات خود دارند، می‌توانند به‌طور موشکافانه مسائل را تحلیل و با ارائه پیشنهادها و راهکارهای عملی، در تصمیم‌گیری‌های دولت مؤثر واقع شوند.

اگر قانون‌گذار به نظرات مشورتی انجمن‌های تخصصی توجه و از تک‌روی در تصمیم‌گیری‌ها پرهیز کند، می‌توانیم بهره‌وری بیشتری از منابع موجود داشته باشیم. نادیده گرفتن دانش و تجربه انجمن‌های تخصصی ممکن است منجر به اتخاذ تصمیماتی شود که این تشکل‌ها را وادار به تلاش مضاعف برای تغییر یا شکستن قوانین کند که این امر مستلزم حضور نمایندگان انجمن‌ها در جلسات متعدد و صرف انرژی فراوان است.

از نظر من دولت باید به حمایت و توانمندسازی انجمن‌ها توجه کند و فرصت‌های لازم برای ارتباط‌گیری انجمن‌های کشور با سایر انجمن‌ها در دیگر کشورها را فراهم آورد. متأسفانه، در حال حاضر شاهد تعدد انجمن‌ها در حوزه صنعت هستیم. فعالیت موازی این انجمن‌ها باعث تفرقه و عدم تمرکز در پیگیری خواسته‌ها می‌شود. در چنین شرایطی، هر تشکل بدون توجه به منافع جمعی، تنها به منافع خود می‌اندیشد و در نتیجه این تشتت آرا، باعث تضعیف تشکل‌ها می‌شود.

اگر انجمن‌ها در قالب یک مجموعه واحد فعالیت کنند، می‌توانند با قدرت بیشتری خواسته‌های خود را مطرح کرده و از سوءاستفاده رقبا جلوگیری کنند.

در این بین بد نیست به ماده (۱۸) قانون بهبود فضای کسب و کار اشاره کرد، بر این اساس «به منظور ارتقاء کیفیت خدمات، شفاف‌سازی و شکل‌گیری بازار کار در زیر بخش‌های مختلف بخش ساختمان و ایجاد سهولت و امنیت برای متقاضیان نیروی کار در این بخش، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، مکلف است زمینه شکل‌گیری تشکل‌های صنفی شاغلان را در بخش ساختمان مهیا کند. این تشکل‌ها مسئولیت تعیین هویت، طبقه‌بندی مهارتی، کاریابی، معرفی کارجویان به کارفرمایان، معرفی کارگران و استادکاران به مراکز فنی و حرفه‌ای و پیگیری امور بیمه درمان و بازنشستگی و امور رفاهی شاغلان در بخش ساختمان را برعهده دارند.

بر اساس این ماده، تکالیفی که در اساس‌نامه انجمن صنفی کارفرمایی انبوه‌سازان مسکن و ساختمان تصریح شده، بحث تشخیص صلاحیت سازندگان، رفع اختلاف بین سازندگان یا بین سازندگان با ادارات مربوطه و دفاع از حقوق قانونی سازندگان و... است. علاوه بر انجمن صنفی کارفرمایی انبوه‌سازان مسکن و ساختمان در استان دو انجمن دیگری هم وجود دارد که ظاهراً به‌لحاظ نوع فعالیت، با انجمن صنفی کارفرمایی اشتراک دارند. یکی از آن‌ها انجمن پیمانکاران عمرانی است که همانطور که از اسم آن مشخص است، اجرای پروژه‌های عمرانی را برعهده دارد و دیگری انجمن صنفی سازندگان مسکن و ساختمان است. درحقیقت انجمن مجریان ساختمان که سازندگان ساختمان و مالکان را مکلف کرده است، در اجرای ساختمان از این مجریان استفاده شوند، بنابراین بیشتر نقش نظارتی دارند، با این حال اجرای ساختمان متاسفانه بیشتر توسط خود مالک یا پیمانکاران صورت می‌گیرد.

در بحث پیگیری امور بیمه‌ی درمان، بازنشستگی و امور رفاهی شاغلان در بحث ساختمان نیز اگر چنانچه سازمان تأمین اجتماعی به تکالیف قانونی خود که در ماده ۵ قانون تأمین اجتماعی به دفعات مورد بازنگری قرار گرفته عمل بکند، نیاز نیست سایر تشکل‌ها چه انجمن صنفی کارگران ساختمانی و چه انجمن صنفی کارفرمایان، تکلیف را برعهده بگیرند.

نمونه دیگر وجود تعارض در تعاریف و نقش‌های محوله، ماده (۲۵) قانون بهبود مستمر فضای کسب و کار است که بر اساس آن

«در زمان کمبود برق، گاز یا خدمات مخابرات، واحدهای تولیدی صنعتی و کشاورزی نباید در اولویت قطع برق یا گاز یا خدمات مخابرات قرار داشته باشند و شرکت‌های عرضه‌کننده برق، گاز و خدمات مخابرات، موظفند هنگام عقد قرارداد با واحدهای تولیدی اعم از صنعتی، کشاورزی و خدماتی، وجه التزام قطع برق یا گاز یا خدمات مخابرات را در متن قرارداد پیش‌بینی کنند. هرگاه دولت به‌دلیل کمبودهای مقطعی به شرکت‌های عرضه کننده برق یا گاز یا مخابرات دستور دهد موقتاً جریان برق یا گاز یا خدمات مخابراتی واحدهای تولیدی متعلق به شرکت‌های خصوصی و تعاونی را قطع کنند، موظف است نحوه جبران خسارت‌های وارده به این شرکت‌ها ناشی از تصمیم فوق را نیز تعیین و اعلام کند.»

در این راستا مسئولیت اجتماعی بخش خصوصی در کمک به رفع ناترازی برق بسیار مؤثر است. همچنین در بحث جریمه، همان‌طور که شرکت‌های عرضه‌کننده‌ی برق، گاز و خدمات مخابرات، موظفند هنگام عقد قرارداد با واحدهای تولیدی اعم از صنعتی، کشاورزی و خدماتی، وجه التزام قطع برق یا گاز یا خدمات مخابرات را در متن قرارداد، پیش‌بینی کنند، در برخی مواقع و شرایط رعایت نشده است، به همین منظور بهتر است از طریق اتاق بازرگانی تبریز به مشاور حقوقی ارجاع داده شود تا این مسئله پیگیری شود.

تشکل‌های اقتصادی در مسیر توسعه یا مانع‌تراشی؟

مهدی امینی؛
عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز

تشکل‌های اقتصادی بخش خصوصی نیازمند همگرایی، اصلاحات ساختاری و حمایت‌های بیشتر هستند، چرا که همگرایی در بخش خصوصی و همکاری‌های سازنده با نهادهای دولتی، نقش تشکل‌ها را در پیشبرد توسعه اقتصادی و اصلاحات قانونی پررنگ‌تر می‌کند، البته در این مسیر موانعی نیز وجود دارد که دولت باید در این مورد در نقش حامی واقعی تشکل‌ها ظاهر شود.

تشکل‌های اقتصادی بخش خصوصی باید به‌عنوان صدای واحد و حامی منافع صنفی اعضای خود عمل کنند. در همین راستا وظیفه دارند به نمایندگی از اعضای خود، خواسته‌ها و مشکلات آن‌ها را به نهادهای دولتی و تصمیم‌گیر منتقل کنند. این تشکل‌ها باید در ارائه پیشنهادات سازنده برای بهبود فضای کسب‌وکار و حل چالش‌های موجود در حوزه‌های مختلف اقتصادی فعال باشند. یکی از وظایف اصلی تشکل‌ها، ایجاد پل ارتباطی موثر بین بخش خصوصی و دولت است تا مشکلات صنفی سریع‌تر و به شکل بهتری حل‌وفصل شود.

توسعه اقتصادی پایدار بدون مشارکت فعال بخش خصوصی و حمایت از آن غیرممکن است و تشکل‌ها می‌توانند با جمع‌آوری نظرات و نیازهای فعالان اقتصادی و تبدیل آن‌ها به یک صدای مشترک، دولت را در فرآیندهای تصمیم‌گیری و تدوین سیاست‌ها همراهی کنند.

حال این سوال پیش می‌آید که آیا تشکل‌های اقتصادی استان توانسته‌اند در تصمیم‌سازی‌ها و اصلاح قوانین اثرگذار باشند، در این زمینه باید گفت، تشکل‌های استانی از پتانسیل بسیار بالایی برخوردارند و در صورت هماهنگی و تعامل مناسب، می‌توانند به عنوان بازوی مشورتی دولت عمل کنند. آن‌ها می‌توانند با ارائه دیدگاه‌های کارشناسی و واقع‌گرایانه، در اصلاح برخی قوانین و تدوین سیاست‌های جدید مشارکت کنند.

در این بین نباید نقش تشکل‌های استانی در بهبود قوانین و مقررات اقتصادی نیز دست‌کم گرفته شود. البته این امر به میزان توانایی آن‌ها در تجمیع خواسته‌ها و مطالبات بخش خصوصی و همچنین تعامل و ارتباط سازنده با مقامات دولتی بستگی دارد. هرچقدر این تعاملات قوی‌تر و منسجم‌تر باشد، امکان اثرگذاری آن‌ها در تصمیم‌سازی‌ها بیشتر خواهد بود.

در حال حاضر یکی از بزرگترین مشکلات صنفی که بخش خصوصی در کشور و به‌ویژه در استان ما با آن روبرو است، چنددستگی و فقدان همبستگی میان فعالان اقتصادی است. این موضوع باعث شده که تشکل‌ها نتوانند به‌طور موثر به دفاع از منافع اعضای خود بپردازند و در مواقع حساس به عنوان یک صدای واحد در برابر چالش‌های اقتصادی ظاهر شوند.

نبود همگرایی و همبستگی میان

تشـکل‌های مختلـف و همچنیـن رقابت‌هـای داخلـی بی‌مـورد، قـدرت چانه‌زنـی آن‌هـا را در برابـر دولـت و سـایر نهادهـای تصمیم‌گیـر کاهـش داده اسـت. ایـن در حالـی اسـت کـه تشـکل‌های اقتصـادی بایـد بـا وحـدت و هماهنگـی بیشـتر در جهـت دفـاع از منافـع بخـش خصوصـی عمـل کننـد.

همچنیـن مسـائلی همچـون نبـود قوانیـن حمایتـی کافـی و تعـدد مقـررات محدودکننـده، از دیگـر چالش‌هـای مهـم بخـش خصوصـی هسـتند.

دو نگـرش متضـاد دربـاره تشـکل‌ها وجـود دارد؛ نگـرش مثبـت، تشـکل‌ها را بـه عنـوان ابـزاری بـرای توسـعه و تقویـت اقتصـاد ملـی و دفاع از منافـع صنفـی می‌بینـد. از سـوی دیگـر، نگـرش منفـی وجـود دارد کـه ایـن تشـکل‌ها را ناکارآمـد و غیرموثـر می‌پنـدارد. متاسـفانه، در حـال حاضـر نگـرش منفـی در برخـی از بخش‌هـای جامعـه غالـب شـده اسـت.

ایـن نگـرش منفـی بـه دلیـل عملکـرد ضعیـف برخـی تشـکل‌ها و عـدم توانایـی آن‌هـا در جلـب اعتمـاد عمومـی بـه وجـود آمـده اسـت. بـرای بازسـازی اعتمـاد، نیـاز اسـت کـه تشـکل‌ها نقـش فعال‌تـر و موثرتـری ایفـا کننـد و بـه جـای اقدامـات نمادیـن، بـه سـمت حـل واقعـی مشـکلات اعضای خـود حرکـت کننـد.

در هـر حـال بایـد اذعـان کـرد، تشـکل‌های صنفـی اسـتان تـا حـدی توانسـته‌اند بـه وظایـف خـود عمـل کننـد، امـا بـرای رسـیدن بـه یـک عملکـرد ایـده‌آل، نیـاز بـه بهبودهـای جـدی وجـود دارد. برخـی از تشـکل‌ها بـا بهره‌گیـری از تجربه‌هـا و همکاری‌هـای بین‌بخشـی، گام‌هـای مثبتـی برداشـته‌اند، امـا هنـوز تـا دسـتیابی بـه انسـجام کامـل و اثربخشـی بیشـتر فاصلـه داریـم.

بـرای بهبـود وضعیـت، لازم اسـت تشـکل‌ها بـا تقویـت تعـاملات بـا نهادهـای دولتـی و اسـتفاده از تجربیـات موفـق سـایر اسـتان‌ها، مسـیر خـود را به‌درسـتی طـی کننـد. همچنیـن، افزایـش شـفافیت در عملکـرد و جلـب اعتمـاد عمومـی از دیگـر عواملـی اسـت کـه می‌توانـد بـه تقویـت جایـگاه تشـکل‌های صنفـی در اسـتان کمـک کنـد.

همانطـور کـه اشـاره کـردم، در بُعد داخلـی، نبود انسـجام و همبسـتگی میـان اعضـای تشـکل‌ها و ضعـف در مدیریـت از جملـه موانـع اصلـی تحقـق اهـداف اسـت و بسـیاری از تشـکل‌ها بـه دلیـل عـدم هماهنگـی داخلـی و اختلافـات، نتوانسـته‌اند بـه اهـداف خـود دسـت یابنـد. وجـود تشـکل‌های مـوازی در بخـش خصوصـی از دیگـر چالش‌هـای اساسـی تشـکل‌ها اسـت، تشـکل‌های مـوازی بـه شـدت بـه کیفیـت فعالیت‌هـای تشـکل‌های اصلـی لطمـه زده‌انـد. ایـن تشـکل‌ها کـه اغلـب بـا دخالت‌هـای دولـت و نهادهـای وابسـته بـه آن شـکل گرفته‌انـد، باعـث چنددسـتگی و تفـرق در میـان فعـالان اقتصـادی شـده‌اند. ایـن مسـئله نـه تنهـا بـه انسـجام بخـش خصوصـی آسـیب رسـانده، بلکـه توانایـی تشـکل‌ها در پیشـبرد اهـداف مشـترک را نیـز کاهـش داده اسـت.

از سـوی دیگـر بایـد گفـت، میـزان مشـارکت اعضـا نشـان‌دهنده اعتمـاد آن‌هـا بـه تشـکل‌ها اسـت. در برخـی از تشـکل‌ها، مشـارکت اعضـا قابـل قبـول اسـت، امـا در برخـی دیگـر، بـه دلیـل عـدم شـفافیت در مدیریـت و نبـود برنامه‌هـای مشـخص، مشـارکت بـه شـدت پاییـن اسـت.

در اینجـا لازم اسـت بـه موانـع بیرونـی موجـود بـر سـر راه تشـکل‌ها نیـز در بُعـد بیرونـی اشـاره کـرد؛ وجـود قوانیـن و مقـررات دست‌وپاگیر و عـدم حمایـت کافـی از سـوی دولـت، فعالیـت تشـکل‌ها را محـدود کـرده اسـت. ایـن مشـکلات باعـث شـده کـه بسـیاری از تشـکل‌های اقتصـادی نتواننـد بـه طـور موثـر از منافـع اعضـای خـود دفـاع کننـد و در مسـیر توسـعه اقتصـادی نقش‌آفرینـی کننـد. ایـن در حالـی اسـت کـه در قانـون بهبـود مسـتمر محیـط کسـب‌وکار، مـواد قانونـی زیادی در راسـتای تسـهیل فعالیـت بخـش خصوصـی وجـود دارد، اگرچـه برخـی از اهـداف ایـن قانـون تـا حـدی محقـق شـده اسـت، امـا هنـوز بسـیاری از مـوارد بـه اجـرا درنیامده‌انـد. مشـکلات سـاختاری و عـدم اراده کافـی بـرای اجـرای کامـل ایـن قانـون از جملـه عواملـی اسـت کـه مانـع تحقـق کامـل اهـداف آن شـده اسـت.

دولـت در برخـورد بـا تشـکل‌ها در برخـی مواقـع بـه عنـوان حامـی ظاهـر شـده اسـت و تلاش‌هایـی بـرای حمایـت از بخـش خصوصـی و تشـکل‌های اقتصـادی انجـام داده اسـت. بـا ایـن حـال، در بسـیاری از مـوارد شـاهد دخالت‌هـا و اسـتفاده ابـزاری از تشـکل‌ها توسـط دولـت بوده‌ایـم کـه بـه کاهـش اثربخشـی و اسـتقلال ایـن نهادهـای مدنـی منجـر شـده اسـت.

بسـیاری از تشـکل‌های اقتصـادی بـه جـای اینکـه بـه صـورت مسـتقل از منافـع اعضـای خـود دفـاع کننـد، بـه ابزارهـای تبلیغاتـی و یـا حتـی سیاسـی تبدیـل شـده‌اند. ایـن مسـئله می‌توانـد تاثیـر منفـی بـر رونـد توسـعه آن‌هـا داشـته باشـد و اعتمـاد عمومـی را نسـبت بـه ایـن تشـکل‌ها کاهـش دهـد.

تشکل‌گرایی؛ سیر تکامل انسان

نوید امجد؛
عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز

تشکل‌گرایی در سیر تکامل انسان دارای نقش و ریشه تاریخی است. از گرایش انسان اولیه به تجمع و تشکل‌گرایی برای بقا و ادامه حیات، تا تلاش‌های انسان قرون وسطایی برای توسعه اجتماعی، اقتصادی و استانداردهای زندگی، و در نهایت، انسان مدرن برای ارتقای شرایط زندگی و عدالت اجتماعی با توسعه جنبش‌ها و تشکل‌های کارگری، احزاب، اتحادیه‌ها و انجمن‌های صنفی، همگی نشان از تحول طولانی و پیچیده تشکل‌گرایی و نقش آن در رشد و توسعه انسان و جوامع دارد.

در ایران نیز، همچون سایر جوامع، تشکل‌ها به‌مثابه رگ‌های حیاتی جامعه مدنی، همواره نقش محوری در سرعت و کیفیت روند توسعه داشته‌اند، اما سیر و روند تشکل‌گرایی به معنای مدرن امروزی، در چهار دوره تاریخی قاجار، پهلوی اول، پهلوی دوم و دوره پس از انقلاب اسلامی قابل نقد و بررسی است. این بررسی نشان می‌دهد که نهادهای مدنی همواره در شکل‌گیری هویت جمعی، مطالبه‌گری صنفی و اجتماعی، ارتقای سطح معیشتی، بهداشتی و آگاهی جامعه، نقش بسزایی ایفا کرده‌اند. در این سیر تحول، عوامل سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، بین‌المللی و جنگ‌ها تأثیر عمیقی در توسعه و نفوذ تشکل‌گرایی یا برعکس، کاهش نقش تشکل‌ها داشته‌اند.

چالش‌های اصناف؛ از سیاست‌های کنترلی تا نگرش‌های سنتی

امید اسمعیل ظفر؛
عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز

سالیان زیادی است که نقش تشکل‌های اقتصادی به‌عنوان اصلی انکارناپذیر پذیرفته شده است و قوانین مختلفی برای افزایش کارآیی و تبیین جایگاه تشکل‌ها تدوین شده و در کشور ما نیز تشکل‌های بزرگی همچون اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی، اتاق تعاون، شورای اصناف و... هر یک به‌عنوان نماینده بخشی بزرگ از فعالان اقتصادی در کنار دولت و مردم به ایفای نقش پرداخته‌اند.

ارتباط مؤثر دولت با تشکل‌ها نه‌تنها ضروری است، بلکه می‌تواند به‌عنوان یکی از ستون‌های اصلی توسعه و پیشرفت کشور عمل کند، تشکل‌ها، با داشتن دانش و تخصص منحصر به فرد، می‌توانند نقش کلیدی در حفظ منافع عمومی ایفا کرده و به دولت در تصمیم‌گیری‌های مهم کمک کنند و راه‌حل‌های عملی و کارآمد ارائه دهند، اما وقتی این ارتباط قطع می‌شود، نه‌تنها منافع تشکل‌ها، بلکه منافع مردم نیز به خطر می‌افتد؛ بنابراین، ارتباط مستمر و کارآمد دولت با تشکل‌ها نه‌تنها به نفع تشکل‌ها و دولت است، بلکه به نفع کل جامعه است. این ارتباط می‌تواند به‌عنوان پلی بین دولت و مردم عمل کند و به ایجاد اعتماد و همکاری بیشتر منجر شود، اما آیا دولت آماده است تا این ارتباط حیاتی را تقویت کند؟

یکی از بزرگ‌ترین موانع کسب‌وکار برای فعالان بخش خصوصی، وجود قوانین دست‌وپاگیر، موازی‌کاری نهادهای دولتی با بخش خصوصی و ایجاد تبعیض در واگذاری‌ها و اعطای امتیازهاست که موجب پدیده رانت‌خواری می‌شود. تاکنون فعالان صنفی تلاش بسیاری کرده‌اند تا بر قوانین اشتباه و مشکلات متعدد چیره شوند و در بعضی مواقع توانسته‌اند حرفشان را به کرسی بنشانند و در بعضی مواقع خیر. طی دهه‌های گذشته با شکل‌گیری انواع اتحادیه‌ها و اتاق‌های اصناف در شهرها و استان‌ها، توسعه اتاق‌های بازرگانی به فراخور توسعه تقسیمات کشوری، وجود اتاق‌های تعاون و اتاق‌های همکاری با همسایگان و ... فعالان و علاقه‌مندان بخش خصوصی را به خود جذب کرده تا با اتحاد صنفی، بتوانند در رفع چالش‌ها و بهبود شرایط خود و دیگران گام بردارند. با این حال باید گفت، موازی‌کاری در نهادهای دولتی موجب کُندی و کم‌کاری در حوزه‌های مختلف می‌شود و بخش خصوصی همواره از این نظام بوروکراتیک گلایه‌مند بوده است. یکی از وظایف اصلی تشکل‌های اقتصادی حمایت‌گیری است. حمایت‌گیری در ادبیات انجمن‌های کسب‌وکار به معنای تلاش برای تأثیرگذاری بر سیاست‌های دولت به شیوه‌ای باز و شفاف است. حاکمیت و دولت می‌بایست بپذیرند که مشارکت‌دادن تشکل‌های اقتصادی در تصمیم‌گیری‌ها، اقدامی

ناگزیر و لازم است که سود آن می‌تواند در آینده کشور به‌خوبی قابل لمس باشد. اگر انتظار داریم در بسیاری از حوزه‌ها مانند قیمت‌گذاری، تنظیم بازار، تنظیم سیاست‌های مالی و ... از این تشکل‌ها نظرخواهی یا به آنها تفویض اختیار شود، باید در عمل نیز میزان مسئولیت‌پذیری تشکل‌ها را به منصه ظهور برسانیم.

همچنین همدلی و همراهی دولت و تشکل‌های اقتصادی بخش خصوصی یکی دیگر از الزامات موفقیت است که برای این کار پیشنهاد می‌شود، بر اشتراکات موجود تأکید و به‌تدریج با اعتمادسازی عملی و دوری از اعمالی که موجب خدشه‌دار کردن اعتماد فی‌مابین می‌شود، در کوتاه‌مدت به ادبیات مشترک پیرامون مسائل مهم و روز اقتصاد کشور پرداخته و هر طرف سهم و مسئولیت خود را در این وظیفه عملیاتی کند. یکی از این پتانسیل‌ها و ابزارها، جایگاه و اختیاراتی است که به‌موجب قانون به تشکل‌های بخش خصوصی واگذار شده است. با نگاهی گذرا بر قوانین مرتبط با کسب‌وکار به نظر می‌رسد، با تلاش‌های بی‌وقفه تشکل‌های بخش خصوصی طی سال‌های گذشته، رفته‌رفته جایگاه این تشکل‌ها در این قوانین در حال رشد و ارتقا است و قانون‌گذاران به لزوم اخذ دیدگاه‌ها و خواست‌های بخش خصوصی از طریق تشکل‌های ذی‌ربط در تصمیم‌گیری‌های مرتبط با کسب‌وکار بیش‌ازپیش واقف شده‌اند.

بدون تردید تأسیس و فراگیر شدن تشکل‌ها حرکت مفیدی برای ذی‌نفعان آنها است، اما به‌شرط آنکه نظم تشکلی برقرار باشد و تشکل‌های موازی یا غیرفراگیر، فضا را در اختیار نگیرند. به‌همین دلیل ماده (۵) قانون بهبود مستمر فضای کسب‌وکار، وظیفه ایجاد نظم تشکلی را به‌عهده اتاق‌های بازرگانی قرار داده تا دسترسی فعالان اقتصادی به انجمن‌ها و تشکل‌های مورد نیاز و اثرگذار در فعالیت‌های اقتصادی را از طریق تأسیس، الحاق، ادغام و تحول فراهم کند.

ماده ۵ همین قانون، روشی به نام «ادغام‌سازی انجمن‌ها و اتحادیه‌های موازی» را تعیین کرده تا با این رویکرد صدای واحدی از فعالان اقتصادی به گوش برسد و راه برای ساماندهی اقتصادی در ابعاد متکثر آن فراهم شود. برخی از کارشناسان معتقدند اولین و اصلی‌ترین چشم‌انداز یک انجمن، ایجاد زمینه‌ی ارتقا و رونق کسب‌وکار بر اساس قاعده و اصولی است که در راستای رسالت‌های خود تعریف کرده است. در واقع تمامی اعضای یک انجمن و تشکل به‌عنوان فعالان اقتصادی در یک رسته مشخص می‌توانند فعالیت‌های خود را ادامه دهند و از ظرفیت تشکل در جهت منافع جمعی بهره‌برداری کرده تا گام‌های مؤثری برداشته شود. در این مورد البته تفاوت‌های نظری و دیدگاهی کارشناسانه نظری و عملی وجود دارد.

از دید بنده تشکل‌ها، تلاش‌های مجزای بنگاه‌های اقتصادی را هدفمند می‌کنند و پلی برای ارتباط بین مردم و دولت هستند. آنها به‌دلیل احاطه‌ای که بر حوزه‌های کاری خود دارند، می‌توانند به انباشت ظرفیت‌ها در همان حوزه‌ها کمک کنند. تشکل‌های فعال در استان ما دارای سرمایه اجتماعی هستند و این سرمایه اجتماعی هم یکی از عوامل توسعه‌یافتگی در کشور است. تشکل‌ها، اتحادیه‌ها و صنوف در طول تاریخ در استان دارای سرمایه اجتماعی بالا بوده و هستند که دارای هدف خاصی بوده‌اند و برای انجام کار مشترک اقدامات بزرگی انجام داده و در کنار هم، کارهای عام‌المنفعه‌ای انجام داده‌اند. تشکل‌های فعال در استان می‌توانند موجب تقویت سرمایه‌های اجتماعی، نوآوری، حمایت از عدالت، دسترسی به خدمات، نظارت بر عملکرد دولت‌ها و توانمندسازی اقتصاد و اشتغال شوند.

تشکل‌های فعال در استان می‌توانند در بستر قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار تصمیم‌گیری کنند، چراکه تشکل‌ها از قدرت نرم؛ یعنی قدرت تصمیم‌گیری برخوردار هستند و بیشترین تصمیم‌سازی‌ها در دنیا توسط قدرت نرم صورت می‌گیرد که در قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار هم روی این موضوع تأکید شده است.

دولت طبق مواد (۲) و (۳) قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار، باید از تشکل‌ها در موضوعات مختلف نظرخواهی کند و برای افزایش کارآمدی این ظرفیت، لازم است برای بالندگیِ خود تشکل‌ها و توانمندسازی آنها تلاش کرد.

برای رسیدن به رشد ۸ درصدی مردم و تشکل‌ها، تولیدکنندگان و سرمایه‌گذاران در استان می‌توانند مسیر رشد را هموار کنند. در کشور ظرفیت بزرگی برای توسعه اقتصادی وجود دارد.

همه می‌دانیم که مؤلفه‌های رشد ۸ درصدی متنوع است که باید در حوزه‌های مختلف تصمیمات گرفته و عملی شود. باید به مردم و تشکل‌ها اعتماد کنیم. باید بر اساس

ماده (۵) قانون بهبود مستمر فضای کسب‌وکار، وظیفه ایجاد نظم تشکلی را به‌عهده اتاق‌های بازرگانی قرار داده تا دسترسی فعالان اقتصادی به انجمن‌ها و تشکل‌های مورد نیاز و اثرگذار در فعالیت‌های اقتصادی را از طریق تأسیس، الحاق، ادغام و تحول فراهم کند.

ماده ۵ همین قانون، روشی به نام «ادغام‌سازی انجمن‌ها و اتحادیه‌های موازی» را تعیین کرده تا با این رویکرد صدای واحدی از فعالان اقتصادی به گوش برسد و راه برای ساماندهی اقتصادی در ابعاد متکثر آن فراهم شود.

دورنمایی، شرایط را برای توسعه کشور فراهم کنیم. حاکمیت و مردم باید در کنار هم علیرغم همه مشکلات، مسیر توسعه کشور را هموار کند.

دشمنِ دموکراسی، سیستم اداری ضعیف است. اگر بتوانیم سیستم اداری را اصلاح کنیم، بستر دموکراسی و رشد اقتصادی نیز فراهم می‌شود. یکی از لوازم تحول در سیستم اداری همین تشکل‌یابی جامعه است. همچنین می‌دانیم که اصناف و تشکل‌ها ۱۷ درصد تولید ناخالص ملی کشور را در دست دارند و از پتانسیل و ظرفیت بالایی برخوردار هستند، البته خودِ اصناف باید به این باور برسند که چنین توانی دارند. نظام سیاسیِ ما از زمان رضاشاه تاکنون تشکل‌ها را مخل امنیت کشور می‌دانسته و تلاش کرده است، از تشکل‌ها کاریکاتور بسازد، و آن‌ها را خودساخته‌ی حکومت کند یا اگر تشکلی شکل گرفته نیز آن‌ها را محدود کند. در صورتی که عدم تشکل‌یابی جامعه، ناامنی را برای جامعه در پی دارد؛ چراکه حکومت را به جایی می‌رساند که نتواند با مردم گفتگو کند. کولبری یکی از این مصادیق است. یعنی آنجایی که تشکل وجود ندارد و نماینده‌ی تشکلی هم حضور ندارد، حکومت نمی‌داند که باید با چه کسی مذاکره کند؟

نکته‌ی اصلی در جامعه ایران این است که نتیجه فعالیت نهادهای صنفی برای حکومت معنای سیاسی می‌یابد و این بدین خاطر است که نهادهای سیاسی در ایران ضعیف است، در نتیجه تا کوچکترین فعالیتی از سوی نهادهای صنفی سر می‌زند، آن را سیاسی تلقی می‌کنند و حساسیت سیاسی ایجاد می‌شود و در کارشان اخلال به‌وجود می‌آورند. وقتی ما از حقوق یک هم‌صنف دفاع می‌کنیم، به این دلیل است که هم‌صنف ماست، اما حکومت از آن تعبیر و تفسیر سیاسی دارد و به فعالیت‌های صنفی برچسب سیاسی می‌زند. از سوی دیگر مخالفان سیاسی حکومت‌ها نیز سعی کرده‌اند تا از انجمن‌ها سوءاستفاده کنند.

به نظر بنده مهم‌ترین چالش صنوف عبارتند از:

– سلطه سیاست‌های کنترلی و مداخله‌گرایانه حاکمیت بر امور تشکل‌ها.

– سیاست‌زدگی، تعارض منافع، عدم آشنایی با مدیریت و رهبری نهاد صنفی و نداشتن انسجام بر سر شیوه‌های پیگیری مطالبات در میان بدنه تشکل‌ها.

– نگرش سنتی در تمام واحدهای صنفی و تشکل‌ها که بزرگترین چالش اصناف است.

– تشکل‌ها در فرآیندهای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی به شیوه‌ای جامع مشارکت نمی‌کنند.

تعامل میان دولت و صاحبان کسب‌وکار از یک سو زاییده‌ی توانمندی‌های نظام اداری و از سوی دیگر محصول ظرفیت‌ها و قدرت این تشکل‌ها است. در دیگر کشورها، تشکل‌ها با تلاش خود بدون اتکا به دولت، اقدامات مناسبی در جهت رفع نواقص بازار و ایجاد فضای مساعد کسب‌وکار به‌عمل آورده‌اند. دولت‌ها نیز با آگاهی یافتن از ظرفیت‌های آنها تمایل به همکاری بیشتر با بخش خصوصی دارند. با توجه به تاریخ تشکل‌ها در ایران، این امر تا حدودی مورد غفلت واقع شده و چندان این ارتباط خوب برقرار نشده است. همانطور که گفته شد، نهاد دولت در ایران قدرتی شگفت‌انگیز و فوق‌العاده بالایی به‌ویژه در مقایسه با نهادهای مدنی دارد. نهاد دولت (شامل سه قوه مجریه، مقننه و قضائیه) در یک قرن اخیر توانسته است، بخش خصوصی را کنترل کرده و در مقاطع تاریخی به محدودسازی بنگاه‌ها و تشکل‌های غیردولتی اقدام کند. البته تشکل‌های بخش خصوصی نه خوب هستند و نه بد. آنها به طور طبیعی به دنبال منافع اعضای خود هستند.

به نظر من نگرش مثبت در دیدگاه برخی مسئولان به تشکل‌های اقتصادی وجود دارد، به‌عنوان مثال تجربه انجمن مدیران صنایع نشان می‌دهد که یک تشکل می‌تواند هماهنگ با پیگیری حقوق اعضا در تصمیم‌گیری‌های اقتصادی نیز مشارکت کند و نقشی اثرگذار در محیط کسب‌وکار داشته باشد. این تشکل که با بسیاری از نمونه‌های موفق دیگر کشورها قابل مقایسه است، با ایجاد بخش کارشناسی و انجام تحقیقات و مطالعات دقیق توانسته است، تأثیر زیادی بر سیاست‌گذاری‌های دولت داشته باشد. در نظر گرفتن نقش مشورتی برای بخش خصوصی به بهبود کیفیت تصمیم‌گیری‌ها منجر می‌شود، زیر تشکل‌ها به عنوان نمایندگان بخش خصوصی عملاً درگیر مشکلات و موانع کسب‌وکار هستند و بیش از هر کسی واقف به امور بازار بوده و شناختی دقیق‌تر نسبت به آن دارند.

با توجه به توضیحاتی که ارائه شد، متأسفانه به‌صورت جدی اصناف در پیگیری مشکلات، ارائه پیشنهادها جهت حل مشکلات، شرکت در جلسات دولت و بخش خصوصی و... نتوانسته‌اند، نقش ایفا کنند. به‌عنوان مثال

تشکل‌های فعال در استان می‌توانند در بستر قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار تصمیم‌گیری کنند، چراکه تشکل‌ها از قدرت نرم؛ یعنی قدرت تصمیم‌گیری برخوردار هستند و بیشترین تصمیم‌سازی‌ها در دنیا توسط قدرت نرم صورت می‌گیرد که در قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار هم روی این موضوع تأکید شده است.

آنجایی که تشکل وجود ندارد و نماینده‌ی تشکلی هم حضور ندارد، حکومت نمی‌داند که باید با چه کسی مذاکره کند؟

بسیاری از اصناف استان می‌توانند از ظرفیت سرمایه‌گذاری خارجی، بازار بورس و سیستم بانکی استفاده کنند.

البته نقش‌آفرینی اصناف را در دوران دفاع مقدس، بحران‌ها و آسیب‌های اجتماعی نباید از یاد برد، این جهادگران عرصه اقتصادی در بحران کرونا نیز از هر گونه اقدامی حتی مال و جان خود کوتاهی نکردند و علیرغم تعطیلی واحدهای خود با کمک‌های مؤمنانه، همراه مردم و نظام بودند. این قشر از جامعه در شرایط سخت اقتصادی و در بحبوحه‌ی تحریم‌ها و مشکلات از هیچ کوشش و تلاشی برای حفظ نظام و آبادانی کشور دریغ نکرده‌اند و بر همین اساس، اصناف در سایه تأسی از مقام معظم رهبری، افق پیشِ روی خوبی خواهند داشت.

همه می‌دانیم که بخش خصوصی ایران هم به لحاظ ساختار و هم به لحاظ بافت ضعف دارد. ریشه‌ی این ضعف، هم به ضعف در ساختار حاکمیت و نهادهای حاکمیتی سنجاق شده است و البته نهادهای مدنی در ایران نیز فاقد قدرت مؤثر بوده و هستند. دلیل اصلی ضعف قدرت خصوصی در ایران به‌ویژه در حوزه اقتصاد، ضعف اقتصاد ایران در سطح کلان است.

اگر جامعه‌ها از جمله جامعه ایران را دارای سه پایه و اساس حکمرانی که شامل دولت و سایر قوا، نهادهای مدنی و نهاد بخش خصوصی بدانیم، واقعیت این است که ویژگی جامعه ایرانی چنین است که در هر سه پایه با ضعف‌های ساختاری مواجه است. تجربه نشان داده است این سه پایه و اساس کشورها اگر با هم سازگار باشند و با هم رشد کنند، جامعه نیز نیرومند می‌شود و اگر یکی از سه محور یادشده، ضعف داشته باشد، دو محور دیگر نیز نمی‌توانند رشد و توسعه را تجربه کنند.

در صحبت‌هایم اشاره کردم که سه بال حکمرانی مطلوب، نهادهای مدنی نیرومند و بخش خصوصی باید در مسیری هم جهت پیش بروند تا به توسعه برسیم. الان وضعیت این‌طور است که این سه رکن سازگاری ندارند و به‌ویژه نهادهای مدنی در ایران از بخش خصوصی حمایت نمی‌کند. باید به سمتی برویم که نهادهای مدنی از بخش خصوصی حمایت کند و نقش لابی‌گری از این بخش را در دستور کار قرار دهد. من چشم‌انداز روشنی برای قدرت گرفتن بخش خصوصی نمی‌بینم؛ زیرا فاقد عنصر شجاعت به میزان کافی و لازم بوده و نتوانسته است با شهروندان و نهادهای مدنی تعامل مناسب داشته باشد؛ لذا دولت هم در برخی برهه ها نگاه مثبت به تشکل‌ها داشته و در برخی دوران نگاه منفی. لازم به ذکر است در برخی دولت‌ها تشکل‌های مردم‌نهاد به‌عنوان نمایندگان بخش قابل توجهی از جامعه، دیدگاه‌ها، نیازها و مطالبات متنوعی را به دولت منتقل کرده‌اند.

باید به سمتی برویم که نهادهای مدنی از بخش خصوصی حمایت کند و نقش لابی‌گری از این بخش را در دستور کار قرار دهد. من چشم‌انداز روشنی برای قدرت گرفتن بخش خصوصی نمی‌بینم؛ زیرا فاقد عنصر شجاعت به میزان کافی و لازم بوده و نتوانسته است با شهروندان و نهادهای مدنی تعامل مناسب داشته باشد.

یکی از بزرگترین موانع بر سر راه تشکل‌ها، خود دولت است. دولت به علت مانع‌زدایی نکردن از مسیر تشکل‌های مردمی متأسفانه مانع پیشرفت تشکل‌هاست.

موانع موجود و راهکارها:

* **عدم اعتماد کافی دولت به تشکل‌ها:** برای رفع این مشکل، دولت باید به‌صورت جدی به تقویت اعتمادسازی با این سازمان‌ها بپردازد.

* **عدم شفافیت در فرآیند تصمیم‌گیری:** ایجاد سازوکارهای شفاف برای مشارکت تشکل‌های مردم‌نهاد در فرآیند تصمیم‌گیری در دولت‌ها ضروری است.

* **کمبود منابع مالی:** دولت باید از طریق تخصیص بودجه و حمایت‌های مالی، به تقویت توانمندی‌های تشکل‌ها کمک کند.

* **عدم وجود قوانین و مقررات مناسب:** تدوین قوانین و مقررات جامع و حمایت‌کننده از فعالیت تشکل‌ها از اهمیت بالایی برخوردار است.

باید اذعان کرد، تغییر در نگاه حکمرانی مهمترین موضوع جهت رفع موانع تشکل‌هاست. دو نگاه باید به فعالیت تشکل‌ها داشته باشیم؛ نگاه واگذاری بخشی از امور به آن‌ها و تلاش برای خروج دولت از تمامی کارهایی که ذاتاً به دست مردم و تشکل‌های مردمی قابلیت انجام دارد.

در نگاه دوم لازم است کار و حیطه فعالیت دولت محدود و کارها به مردم سپرده شود.

یکی از بزرگترین موانع بر سر راه تشکل‌ها، خود دولت است. دولت به علت مانع‌زدایی نکردن از مسیر تشکل‌های مردمی متأسفانه مانع پیشرفت تشکل‌هاست. علت این موضوع را غلبه‌ی نگاه «حکمرانی» در دولت است که سبب شده، مفهوم «مشارکت مردمی» به اجرای احکام دولت تقلیل یابد. مقام معظم رهبری همیشه بر لزوم شریک‌کردن مردم در برنامه‌ریزی تا اجرا اشاره و یادآوری شده‌اند: «مردم شریک فرایند توسعه و پیشرفت دولت هستند.» من معتقدم که در جوامع محلی باید دست مردم باز باشد و هیچ قانونی نباید جلوی فعالیت مردم را بگیرد.

یکی از مهمترین مطالبه‌های صاحبان صنایع و معادن استان از دولت رفع مشکل ناترازی انرژی است. نظر به رصدهای انجام گرفته توسط این کمیسیون، خوشبختانه

واحدهـای تولیـدی و صنایـع بیشـترین همـکاری بـا دسـتگاه‌های اجرایـی و زیرسـاختی اسـتان از جملـه شـرکت گاز اسـتان در راسـتای صرفه‌جویـی انـرژی و گاز در سـال گذشـته داشـته اسـت، لکـن متأسـفانه ایـن ناترازی انـرژی در فصـول سـرد و گـرم سـال، بعضاً بـدون اطلاع صاحبـان صنایـع اجرایـی می‌شـوند و موجـب خسـارات زیـادی بـه واحدهـای تولیـدی می‌شـود. در سـال گذشـته پیگیری‌هـای خوبـی انجـام گرفتـه، لکـن به‌دلیـل برخی مشـکلات اداری منتـج بـه نتیجـه نشـد کـه امسـال حتمـاً پیگیـری خواهیـم کـرد.

بزرگ‌تریـن مشـکل اسـتان ایـن اسـت کـه مـا نمی‌توانیـم از ظرفیت‌هـای ایجادشـده اسـتفاده کنیـم. در اسـتان آذربایجان‌شـرقی حـدود دو تـا سـه مـاه در حـوزه آب و بـرق مشـکل‌داریم. صنعـت فـولاد سـه مـاه تعطیـل و از مـدار خـارج می‌شـود. لـذا مـا خواسـتار اجرایـی کـردن مـاده (۲۵) قانـون بهبـود مسـتمر فضـای کسـب‌وکار و همچنیـن ۱۲ ماهـه شـدن قراردادهـای شـرکت‌های خدمات‌رسـان بـا بنگاه‌هـای اقتصـادی هسـتیم.

در متـن مـاده ۲۵ قانـون بهبـود مسـتمر محیـط کسـب‌وکار چنیـن ذکـر شـده اسـت: «در زمـان کمبـود بـرق، گاز یـا خدمـات مخابـرات، واحدهـای تولیـدی صنعتـی و کشـاورزی نبایـد در اولویـت قطـع بـرق یـا گاز یـا خدمـات مخابـرات قـرار داشـته باشـند و شـرکت‌های عرضه‌کننـده بـرق، گاز و خدمـات مخابـرات موظفانـد هنـگام عقـد قـرارداد بـا واحدهـای تولیـدی اعـم از صنعتـی، کشـاورزی و خدماتـی، وجـه التـزام قطـع بـرق یـا گاز یـا خدمـات مخابـرات را در متـن قـرارداد پیش‌بینـی کننـد. هـرگاه دولـت به‌دلیـل کمبودهـای مقطعـی بـه شـرکت‌های عرضه‌کننـده‌ی بـرق یـا گاز یـا مخابـرات دسـتور دهـد، موقتـاً جریـان بـرق یـا گاز یـا خدمـات مخابراتـی واحدهـای تولیـدی متعلـق بـه شـرکت‌های خصوصـی و تعاونـی را قطـع کننـد، موظـف اسـت نحـوه‌ی جبـران خسـارت‌های وارده بـه ایـن شـرکت‌ها ناشـی از تصمیـم فـوق را نیـز تعییـن و اعلام کنـد. قـرار بـود آیین‌نامـه اجرایـی ایـن قانـون ظـرف سـه مـاه توسـط وزارتخانه‌هـای صنعـت، معـدن و تجـارت، جهـاد کشـاورزی، نفـت، نیـرو و ارتباطـات و فنـاوری اطلاعـات تهیـه شـود، اما در نهایـت بعـد از پنـج سـال ایـن آیین‌نامـه تصویـب شـد. ایـن موضـوع امسـال مجـدداً در اتـاق بازرگانـی تبریـز و همچنیـن جلسـه شـورای گفت‌وگـوی دولـت و بخـش خصوصـی مـورد بحـث و بررسـی مجـدد قـرار خواهـد گرفـت.

لذا جهت حل مشکل پیشنهاد می‌شود:

الـف- بـرآورد خسـارت وارد شـده از قطعـی بـرق و گاز بـه واحدهـای صنعتـی بـا کمـک دبیرخانـه شـوراهای گفت‌وگـوی بخـش دولتـی و خصوصـی اسـتان‌ها انجـام شـود.

ب- در مـورد اجـرای مـاده ۲۵ قانـون و آیین‌نامـه اجرایـی آن، در شـرایط فعلـی بـا در نظـر گرفتـن وجـه التـزام شـرکت‌های خدمات‌رسـان، تأمیـن بـرق و گاز صـورت گیـرد. بـا پیشـنهاد شـرکت‌های خدمات‌رسـان بـه سـازمان برنامه‌وبودجـه ایـن مـاده اجرایـی شـود.

در ایـن آیین‌نامـه در خصـوص بنـد (۲) از تبصـره (۲۵) نیـز چنیـن اشـاره شـده اسـت: «شـرکت‌های عرضه‌کننـده‌ی بـرق و گاز موظفنـد ضمـن هماهنگـی بـا شـرکت‌های بیمـه، امـکان خریـد بیمه‌نامـه پوشـش‌دهنده خسـارات ناشـی از قطـع بـرق یـا گاز را بـرای واحدهـای تولیـدی مشـترک خـود فراهـم آورنـد». متأسـفانه ایـن تبصـره نیـز فـعلاً اجرایـی نشـده اسـت. بـا توجـه بـه پیگیری‌هـای انجـام گرفتـه توسـط اعضـای کمیسـیون صنایـع و معـادن اتـاق بازرگانـی تبریـز و برخـی همـکاران، عـدم تعییـن ردیـف بودجـه از سـوی سـازمان برنامـه دلیـل اصلـی اجرایی‌نشـدن ایـن مـاده قانونـی اسـت.

ایـن در حالـی اسـت کـه در بنـد (۵) آیین‌نامـه اجرایـی مـاده (۲۵)، سـازمان برنامه‌وبودجـه مکلـف شـده تـا همه‌سـاله اعتبـار لازم بـرای جبران خسـارت شـرکت‌های ارائه‌دهنـده خدمـات، ناشـی از تصمیـم دولـت بـرای قطـع جبـران خدمـات بـه واحدهـای تولیـدی را در لوایـح بودجـه سـالانه پیش‌بینـی کنـد.

لازم بـه ذکـر اسـت کـه سـازمان برنامه‌وبودجـه کشـور و اسـتان بایـد ردیـف بودجـه لازم بـرای جبـران خسـارات واحدهـای تولیـدی ناشـی از قطـع بـرق، گاز و خدمـات مخابـرات در ۱۵ سـال گذشـته را در لایحـه بودجـه ۱۴۰۴ پیش‌بینـی کنـد. البتـه ایـن راه‌حـل یکـی از راهکارهـای کوتاه‌مـدت اجـرای مـاده ۲۵ اسـت و راهـکار بلندمـدت، افزایـش تولیـد بـرق و گاز اسـت و بایـد موانـع تولیـد بـرق و گاز مرتفـع شـود. بـرای توسـعه انـواع نیروگاه‌هـای بخـش خصوصـی و دولتـی قبـل از هـر چیـز بایـد نهـاد تنظیم‌گـر بـرای تعییـن قیمـت ایجـاد شـود. همچنیـن بایـد بـه تولیدکننـده اجـازه صـادرات بـرق داده شـود، یـا دست‌کم بـرق تولیـدی بـه قیمـت عادلانـه خریـداری شـود. نکتـه آخـر هـم در خصـوص سـؤال اول تعییـن تکلیـف نـرخ بازگشـت تسـهیلات صنـدوق توسـعه به تولیدکننـدگان بـرق اسـت. حـالا بایـد منتظـر مانـد و دیـد بالاخـره بودجـه لازم بـرای اجـرای مـاده ۲۵ از سـوی سـازمان برنامـه در لایحـه بودجـه ۱۴۰۴ در نظـر گرفتـه خواهـد شـد یـا عـدم اجـرای ایـن مـاده، ۱۳ سـاله می‌شـود.

ما خواستار اجرایی کردن ماده (۲۵) قانون بهبود مستمر فضای کسب‌وکار و همچنین ۱۲ ماهه شدن قراردادهای شرکت‌های خدمات‌رسان با بنگاه‌های اقتصادی هستیم.

در زمان کمبود برق، گاز یا خدمات مخابرات، واحدهای تولیدی صنعتی و کشاورزی نباید در اولویت قطع برق یا گاز یا خدمات مخابرات قرار داشته باشند.

گفتگو با دکتر مقصود فراستخواه

رانت و انحصار مانع تشکل‌گرایی است

❖ ما مجبوریم که بتوانیم

❖ می‌توان با تشکل‌گرایی شکاف مردم و دولت را پر کرد

گفتگو: ساسان نیک رفتار خیابانی

دکتر مقصود فراستخواه متولد ۱۴ اردیبهشت ۱۳۳۵ در تبریز، جامعه‌شناس ایرانی و استاد برنامه‌ریزی توسعه آموزش عالی در مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی است. وی برگزیده جایزه «مطالعات میان‌رشته‌ای در دهمین جشنواره بین‌المللی فارابی (بهمن ۹۷) و صاحب نظریه ایرانی «کنشگران مرزی» و مدرس دانشگاه‌های تبریز، تهران، الزهرا، شهید بهشتی و علامه طباطبایی و مؤسس و دبیر علمی میز آینده‌پژوهی آموزش عالی در مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی است.

از آثار مهم وی می‌توان به «مسئله ایران»، «استادان استادان چه کردند» «سرگذشت و سوانح دانشگاه در ایران»، «ما ایرانیان: زمینه‌کاوی تاریخی و اجتماعی خلقیات ایرانی،(کتاب برتر حوزه علوم اجتماعی درسال ۱۳۹۴)»، «کنشگران مرزی (کتاب برتر منتخب ۱۴۰۱ در دانش تاریخ)» و «صنعت-بازار دانش؛ بررسی لوازم و ابعاد فرهنگی صنعت-بازار دانش» اشاره کرد. به بهانه پرونده «از تشکل‌زدایی تا تشکل‌گرایی» با وی به گفتگوی صمیمانه‌ای پرداختیم:

◀ همانطور که کاتوزیان در نظریه خود بیان کرده «ایران جامعه کوتاه‌مدت است». به نظر شما با این نگاه می‌توان جای خالی تشکل‌ها در تاریخ ایران و نبود استمرار و تداوم آنها را تحلیل کرد؟

به نظر من نظریه «ایران جامعه کوتاه‌مدت» دکتر کاتوزیان تاحدی برای شرح برخی موانع در ایران کمک می‌کند ولی نمی‌تواند وضعیت جامعه ایران را به طور کامل و رضایتبخش توضیح دهد. این نظریه بیشتر در شرایط تطبیقی و مقایسه‌ی جامعه ایران با کشورهای متروپلی مثل همچون فرانسه و انگلیس می‌تواند کارایی بهتری داشته باشد. محدودیت این نظریه در سلبی بودن آن است و نمی‌تواند به طور ایجابی مسئله را تبیین کند؛ چرا که شرایط تشکل‌ها و سرمایه‌گذاری‌ها با هم متفاوت بوده و توسعه و انباشت سرمایه در ایران پیچیدگی‌هایی داشته است. لذا به نظر من با این نظریه نمی‌توان مسألهٔ ایران را توضیح ایجابی کافی داد و تنها می‌توان گفت که ما نتوانستیم مثل کشورهای توسعه یافته اروپایی شرایط را پیش ببریم.

ما در ایران تداوم نقطه‌چینی را شاهد هستیم. ایران یکسره جامعه کلنگی نبود و سال‌ها و قرن‌ها تداوم پیدا کرده است. علت این تداوم قابلیت‌هایی است که داشته ولی تداوم آن از نوع پیوسته نبوده است. در ایران تشکل‌هایی مانند کلوها در دوران ساسانیان و اصناف مختلف به اعتراف تاریخ رشیدی و تاریخ حافظ ابرو در دوران تیموریان و صفویان وجود داشتند. صنف‌هایی چون خیاطان، فلزکاران، کفاشان و ...

این اسناد نشان می‌دهد که ایران، یکسره جامعه‌ی خلاها، ناپایداری‌ها و فقدان‌ها نبوده، بلکه جامعه‌ی امکان های پیدا و پنهان هم بود و هست. کسانی می‌توانستند در ایران منشأ اثر بشوند که این امکان‌های نهفته را کشف می‌کردند. با رجوع به جزئیات تاریخ ایران، امکان‌ها را پیدا می‌کنیم. در ایران افراد و اصنافی بودند که حتی با

توسل به برخی تکیه‌گاه‌های اجتماعی مذهبی برای خود فرصت‌هایی آفریدند. مطالعه اسناد ماسینیون و فلور نشان می‌دهد که صنف‌های مذهبی با استفاده از برخی تکیه‌گاه‌هایی که داشتند سعی می‌کنند از سلطه‌ی دولت خارج شوند و بتوانند باقی بمانند.

در اروپا هنگام شکل‌گیری دانشگاه‌ها، شاهدیم که دانشگاه‌هایی چون کمبریج و آکسفورد برای اینکه بتوانند با حکومت‌های خودکامه کار بکنند و منویات خود را پیش ببرند گاهی به شاهزادگان و درباریان و گاهی نیز حتی به کلیساها متوسل می‌شدند. در تاریخ ایران نیز شاهد اهل فتوت و فتوت‌های صنفی هستیم. اینها برای خود دارای مرامنامه بودند و افراد شناخته شده‌ای در تاریخ از میان آنها برخاستند. ابومسلم خراسانی از اعضای نهضت شعوبیه از عیاران و سراجان بود. در بررسی جزئیات تاریخ ایران، شاهد هستیم که این افراد با برخی حکام محلی ارتباطاتی برقرار می‌کردند تا بتوانند در برابر دستگاه خلافت بایستند و از سیطره آن بیرون بیایند.

برخی دستگاه‌های عرفانی همچون ملامتیه نیز در نظام اجتماعی ایران وجود داشتند. امثال ابوعبدالله سلمی در نیشابور فتوت‌نامه‌ای می‌نویسد و یا برخی عرفا همچون عبدالله مسگر با اینکه در سلک عرفانی بودند؛ برای خود شغلی داشتند و از طریق یک نهاد تصوفی و اجتماعی به اقدامات و فعالیت‌های اقتصادی و تولیدی کمک می‌کردند.

در سفرنامه‌های متعدد از جمله سفرنامه ناصرخسرو نیز از وجود بازار صرافان و بازار کفاشان در شهرهایی چون تبریز و اصفهان و صناعت‌هایی که کلوهایی داشتند و برای خود رئیس صنف انتخاب می‌کردند، مواجه هستیم. ابن‌بطوطه هم در سفرنامه معروف خود از انواع صنف‌ها چون زرگران، نقره‌کاران، سراجان، مقنی‌ها و ... یاد می‌کند.

وجود قنات‌ها، کاریزها و بازارها در اقصی نقاط ایران، همگی نشان از وجود مهارت‌ها، صنوف و حِرَف در کشور دارد.

در تاریخ ایران زمین، عواملی همچون موقعیت جغرافیایی، حمله اقوام مختلف، ناامنی و کم‌آبی سبب می‌شد که دولت بزرگ شود و همه امور را تحت سیطره خود دربیاورد. متقابلا گروه‌هایی نیز به فکر جداسری می‌افتادند و حکومت‌ها و سلسله‌ها از پی هم می‌آمدند. اینها باعث ایجاد جامعه‌ی کوتاه مدت در ایران می‌شد ولی در این بین کنش‌های اقتصادی و اجتماعی و نوآورانه هم وجود داشت و عاملان می‌توانستند از طریق تعامل با لایه‌هایی از دولت، امکان‌ها و فرصت‌هایی بوجود بیاورند لذا نمی‌توان ایران را یکسره با نظریه جامعه کوتاه مدت توضیح کافی داد. خلاقیت در دشواری‌ها ظهور می‌کند و اگرچه دشواری‌ها، ناپایداری و سیطره دولت در ایران وجود داشت، در مقابلش خلاقیت‌هایی نیز در درون فرهنگ جامعه ظهور می‌کرد. ما نیاز داریم این خلاقیت‌ها و کنش‌ها را افزایش دهیم تابتوانیم از این طریق مطالبه‌گری کرده و مشکلاتمان را حل کنیم.

◀ طبق نگاه یورگن هابرماس یکی از عوامل رشد و توسعه جوامع غربی از منظر کیفی، ایجاد حوزه عمومی و توسعه رسانه از یکسو و اتحادیه‌ها و سندیکاها از سویی دیگر است. آیا می‌توان یکی از دلایل عقب‌ماندگی ایران در حوزه توسعه سیاسی و اجتماعی را عدم اعتنا و بها دادن به تشکل‌ها، اصناف و اتحادیه‌ها دانست؟

بله. از این منظر کنشگرانی در اروپا حضور داشتند که دارای ابتکاراتی بودند و سالن‌ها، نهادهای عمومی و تشکل‌ها را راه می‌انداختند و اینها همانطور که هابرماس اشاره می‌کند در نتیجه ایجاد کنش‌های ارتباطی و تعاملی بود. این عاملان با هم ارتباط می‌گرفتند و از طریق گفتگوها و توافق‌ها، هم‌کنشی شکل می‌گرفت و دوام پیدا می‌کرد. وقتی طرفین روحیه گفتگویی دارند و همراهی می‌کنند، موجب تفاهم می‌شود. نتیجه‌ی چنین امری، ایجاد تیم و گروه و گفتگو و دیالوگ است و گفتگو جنبه‌ی هنجاری دارد و حاصلش شکل‌گیری تشکل‌هاست.

هابرماس بحق اشاره دارد که وقتی کنش گفتگویی شکل می‌گیرد، حوزه عمومی و زیست جهان عمومی شکل می‌گیرد. وقتی NGO یا انجمنی می‌خواهد به وجود بیاید، لازمه‌اش روحیات مردم‌داری، تسامح، گذشت، اغماض، صبوری و به زبان دیگران حرف زدن است تا به نقطه‌ی مشترکی برسیم. در نتیجه‌ی چنین فضایی است که نهادهای عمومی در اروپا توانست رشد کند و نتیجه عاملیت‌ها بود.

ما به جای اینکه بگوییم جامعه‌ی ما از قافله دنیا عقب‌مانده و جامعه‌ای کوتاه مدت است و به نظریه‌های که دچار محدودیت‌هایی هستند، متوسل شویم. باید این نظریه‌ها را در کنار سایر نظریه‌ها مثلا نظریه هابرماس ببینیم. ما مشکل ناپایداری و ضعف تشکل‌های مدنی داشتیم؛ ولی اگر بتوانیم ابتکارات هوشمندانه و نوآورانه داشته باشیم، می‌توانیم موفق شویم. باید حوزه‌ی عمومی را توسعه دهیم تا تشکل‌ها و اصناف ایجاد شوند و رشد کنند.

استنباط تقدیرباورانه از ایران مانع از توجه به نقش کنشگران و تحول‌خواهان و تأثیر یادگیری‌های تازه اجتماعی می‌شود؛ این ذهنیت تقدیرگرا، ما را سوق می‌دهد که به ایران، نگاه نفرین شده‌ای داشته باشیم و تن به این بدهیم که همواره تحت تسلط استبداد بودیم و عقب‌ماندگی سرنوشت ماست و تقدیر ما چنین بوده... پس کنش و یادگیری و تغییر و تحول چه می‌شود.

بنده این نظریه و این نوع نگاه را در کتاب «مسئله ایران» تحلیل کرده‌ام؛ این نظریه نمی‌تواند برای نسل‌های آتی نوری بیفکند. باید به دنبال روش‌های موثر و خلاق باشیم تا بتوانیم در مقابل مشکلات شکل‌گیری اصناف و تشکل‌ها بایستیم و دوام بیاوریم. با داشتن نگاه منفی نسبت به ایران، فقط فقدان‌ها را می‌بینیم، در حالی‌که باید امکان‌ها را ببینیم تا جامعه‌ی

طبیعی است در جامعه‌ای که رانت و انحصار حاکم است، به افراد مستعد و صنف‌های مستقل اجازه‌ی راه‌اندازی و فعالیت تشکلی داده نمی‌شود.

نمی‌توان ایران را یکسره با نظریه جامعه کوتاه مدت توضیح کافی داد. خلاقیت در دشواری‌ها ظهور می‌کند و اگرچه دشواری‌ها، ناپایداری و سیطره دولت در ایران وجود داشت، در مقابلش خلاقیت‌هایی نیز در درون فرهنگ جامعه ظهور می‌کرد.

ایران، یکسره جامعه‌ی خلاها، ناپایداری‌ها و فقدان‌ها نبوده، بلکه جامعه‌ی امکان های پیدا و پنهان هم بود و هست. کسانی می‌توانستند در ایران منشأ اثر بشوند که این امکان‌های نهفته را کشف می‌کردند.

باید تشکل ایجاد کنیم و در مقابل ساختارهایی که تشکل‌زدایی می‌کنند بایستیم. در جوامعی همچون جامعه ایران، از طریق گفتگو و تعامل با دولت و برخی نیروهای حاضر در دولت که با روحیات ما نزدیک هستند می‌توانیم شکاف دولت و ملت را کنترل کنیم

ایران را مانند جوامع در حال توسعه موفق در آسیا و آفریقا و آمریکای لاتین به سمت پیشرفت سوق دهیم.

بنده در مقابل نظریه‌های تقدیرگرایی و ساختارگرایی، بر کنش و یادگیری و هم‌کنشی و ابتکارات و ایجاد امکان‌ها از میان محدودیت‌ها تاکید دارم. ما برای دنیای امروزی، به ابتکارات و امکان‌های هر چه بیشتری نیاز داریم و باید این فضا را ایجاد کنیم. در چنین فضایی است که متغیرهای مداخله‌ای قابل نفوذ وارد عمل می‌شوند و عاملان چنین متغیرهایی می‌توانند از روش‌های جدید و نوآورانه استفاده کنند. همانطور که زمانی یک کارآفرین بزرگ در صنعت برق اشاره کرده «ما مجبوریم که بتوانیم». ما مجبوریم توانایی‌های ناشناخته‌مان را کشف کنیم. محمد پارسا، همان کارآفرینی که اشاره کردم و مدتی پیش درباره او صحبتی در جمع کارافرینان داشتم، وی خود در زندگی‌اش توانسته اکثر نهادهای صنفی و تخصصی را بوجود بیاورد و با دولت نیز در درون ساختارهای اداری موجود هرچند با انواع سختی و ایستادگی تعامل کند. در این نشانی می‌توانید توضیحاتم را ببینید:

https://farasatkhah.blogsky.com/18/11/1402/post1024-/

◀ با توجه به پژوهش‌های گسترده شما در محور خلقیات ما ایرانیان، به نظر شما رگه‌های خاصی در عمق رفتار جمعی ما ایرانیان وجود دارد که ما را از کارهای جمعی و تشکلی بازمی‌دارد یا اینها نشات گرفته از وضعیت تاریخی ما و برخورد نهادهای قدرت است؟ به طور خلاصه آیا تنافری بین خلقیات ایرانی و رفتار مشارکتی و تشکلی وجود دارد؟

بله. در ما خلقیاتی است که در کتاب «ما ایرانیان» اشاره کرده و توضیح داده‌ام که نباید به خلقیات، ذات‌باورانه نگاه کرد. روایت خلقیاتی نمی‌تواند ایران را توضیح بدهد بلکه به جای خلقیات به خلاقیت توجه کنیم و به یادگیری و کنش و همکنشی و تجربه‌های تازه و به تغییر توجه بکنیم این را در همان کتاب توضیح داده‌ام که خلقیات موجود نتیجه موقعیت‌ها و شرایط بوده است و می‌توان با تغییر شرایط، خلقیات تازه آموخت. اینکه ما نمی‌توانیم در کارهای جمعی مشارکت کرده و یا ابتکار داشته باشیم را منطقا صحیح نیست که با نگاه ذات‌باورانه توضیح داد. در مسیر تاریخی، شرایط ما به گونه‌ای بوده است که این خلقیات به گونه منفی شکل گرفته و همانطور که جامعه‌شناسی تکوینی بر آن تاکید دارد می‌توان این شرایط را با آموزش، یادگیری و تغییر فرهنگ متحول کرد. این خلقیات همواره به یک منوال نمی‌ماند و تحت تاثیر هوشمندی و یادگیری ما تکوین یافته و دگرگون می‌شوند.

در پایان کتاب ذکر شده، دو مفهوم یادگیری و هم‌کنشی را آورده‌ام. ما می‌توانیم یاد بگیریم که روش‌های جدید و تجربه موفق ملت‌های دیگر را در پیش بگیریم و همزمان خودمان نیز منش‌های ابتکاری داشته باشیم.

همانطور که پیر بوردیوی جامعه شناس اشاره می‌کند با تغییر عادت‌واره‌ها و منش‌ها می‌توانیم از پی سختی‌ها برآییم و رفتارهایمان را عوض کنیم. مثلا یاد بگیریم که تشکل‌ها چه اهمیت و نقشی دارند و چگونه شکل گرفتند. همانطور که شنا کردن را در آب و دوچرخه سواری را با رکاب زدن یاد گرفتیم تشکل را نیز با عضویت در تشکل‌ها و همکاری در تشکل‌ها یاد می‌گیریم. ارسطو می‌گوید «معمار با ساختن معمار می‌شود و نی‌نواز با نی نواختن، نی‌نواز.» ما با انجام دادن یاد می‌گیریم. از این طریق ساختارها هم تغییر پیدا می‌کنند، همچنین از طریق هوشمندی عاملان.

با هم‌کنشی و تولید شبکه‌های اجتماعی مانند ایجاد اتحادیه‌ها و صنف‌ها می‌توانیم توان خود را گسترش داده و از همدیگر نیرو و انگیزه بدست آوریم و از طریق محفل‌های صنفی، شهری، مدنی و سازمان‌های مردم‌نهاد توانایی‌ها را شناسایی و شکوفا کنیم. وجود مجلس وکلای تجار و ایجاد کمپانی‌ها در دوران قاجار و همین اتاق‌های بازرگانی امکان‌هایی هستند که به مرحله‌ی ظهور رسیده‌اند و ما باید با دید مثبت به جامعه‌ی خود بنگریم ولی اگر کانون توجه ما به فقدان و ضعف‌ها منعطف شود، جز یاس و ناامیدی چیزی عاید ما نخواهد شد. ایجاد مدرسه‌ی سیاسی پیش از مشروطه توسط فروغی‌ها و انجمن معارف و تلاش‌های میرزا حسن رشدیه نشان می‌دهد که در همین جامعه ایران با تمام محدودیت‌هایش افرادی توانسته‌اند با نوآوری و ابتکار، کارهای بزرگی را پیش ببرند. رشدیه و فروغی در واقع به تنهایی«فرد-نهاد» بودند به عبارت دیگر بنیادی‌ترین نهاد، همان نهادِ فردِ انسانی است. یک فرد خلاق و هوشمند و مبتکر و مصمم می‌تواند با تشکیل گروه کوچک، پایه‌ای بنهد که گروه‌های بزرگتر و نهادهای جدید اجتماعی شکل بگیرد. فرمول تحول و توسعه و از جمله فرمول تشکل در ایران این است: «فرد-گروه- تشکل- نهاد- شبکه»

دولت‌ها در طول تاریخ ایران با قدرتی که از طریق ایدئولوژی مذهبی و درآمدهای نفتی به دست آورده‌اند، سعی کرده‌اند که حرف خود را بر کرسی بنشانند و با بروکراسی ناکارآمد شرایط را برای راه‌اندازی تشکل‌ها سخت کرده‌اند. طبیعی است در جامعه‌ای که رانت و انحصار حاکم است، به افراد مستعد و صنف‌های مستقل اجازه‌ی راه‌اندازی و فعالیت تشکلی داده نمی‌شود.

باز هم همانطور که هابرماس تاکید دارد ورود گفتمان و گفتار کار تشکلی و بها دادن به فعالیت مردمی می‌تواند فرصت یادگیری اجتماعی و شیوه‌های نو ایجاد کند. معتقدم با منش‌ها و یادگیری‌های تازه، رفتارها را باید و می‌توانیم تغییر دهیم و می‌توانیم مم های رفتاری‌مان را عوض کنیم.

در کتاب «ذهن و همه‌چیز» اشاره کرده‌ام که ذهن قدرت بسیار سیالی دارد؛ در ذهن ظرفیت آغاز هست و به جای وابستگی به مسیر تاریخی و جبرها و نتوانستن‌ها می‌تواند مسیرهای تازه بگشاید، راه‌های نرفته برود، به توانستن‌ها و ابتکارات و هم‌کنشی‌ها توجه بکند. می‌توانیم با ذهن‌های خلاق و تخیل‌های قوی، فعالیت‌های تعاونی و جمعی و تشکلی و تیمی در جامعه ایجاد کنیم و در مقابل وزن سنگین و سیطره تاریخ، مسیرهای تازه‌ای باز کنیم. با ایجاد اصلاحات نهادی از طریق ایجاد گفتمان و روشنگری کردن از طریق رسانه و NGOها نگاه امنیتی و سیاسی را دور بزنیم. پس باید و می‌توانیم بوسیله عامل‌ها تغییر کنیم. هوشمندی عاملان شرط بسیار مهمی است و همین هوشمندی است که از امکان‌ها استفاده می‌کند و نوآوری بوجود می‌آورد.

در کتاب «مسئله ایران» اشاره کرده‌ام که بخش بزرگی از مشکلات ایران، ناشی از خطاهای شناختی و محاسباتی کنشگران و نخبگان و اشتباه در برآوردها و تحلیل‌ها بوده است. باید از تکنیک‌های تازه و محاسبات دقیق‌تری استفاده کنیم. اگر در دوران پهلوی، کنشگران اجتماعی محاسبات درستی داشتند و یا در دهه ۵۰ با رشد اقتصاد و درآمد نفتی که داشتیم، اسیر کلیشه‌های ذهنی غلط و روحیات افراطی رادیکال نبودم و دست به برهم زدن کل اوضاع نمی‌زدیم می‌توانستیم از بزنگاه‌های تاریخ بخوبی استفاده کنیم.

◀ تشکل‌ها در نظریه کنشگران مرزی شما چه جایگاهی دارند و چنین ساختارهایی تا چه میزان امکان تحقق و شکوفایی این نوع کنشگران را فراهم می سازد؟

در نظریه «کنشگران مرزی» به امکان‌ها در درون محدودیت‌ها فکر کردم. اگر ما فرضمان این باشد که ساختارها اجازه تغییر نمی‌دهند به این نتیجه می‌رسیم که نمی‌شود کاری کرد ولی ما باید از امکان‌های موجود بیشترین و بهترین استفاده را بکنیم. کنشگران مرزی عاملانی در فضاهای میانی دولت و جامعه بودند و هستند که از این امکان‌ها در شرایط دشوار ساختاری بهترین استفاده را می‌کنند و مطالبات جامعه را به دولت و مطالبات دولت را به جامعه می‌برند. از یک واقع‌گرایی عاملانه برخوردارند. در عین حال از یک نوع رئالیسم انتقادی بهره می‌برند و با شیوه‌های عمل‌گرایانه و توجه به واسطه‌ها این کار را می‌کنند. افرادی در داخل نهادها که می‌خواهند کمک و تعامل کنند تا اصلاحات شکل بگیرد. برای مثال روسای تشکل‌ها می‌توانند به جای مایوس شدن از ساختار اتاق، با ایجاد تعامل و استفاده از نیروهای میانی و کارشناسی و مدیریتی آن برای حل مسئله خود و صنف خود یاری بخواهند و روسای اتاق‌ها نیز همین کار را می‌توانند در تعامل با دولت در راستای منافع بخش خصوصی انجام دهند.

از نظر من کنش فقط محدود به سطح فردی نیست بلکه کنش در سایه‌ی یک رفتار جمعی اجتماعی متبلور می‌شود و فعالیتی صنفی و حرفه‌ای است. اکثر این کنشگران مرزی عضو یک حرفه و صنفی بودند و از طریق ارتباط خلاق با صنف خودشان و دولت از فرصت‌ها و امکان ها استفاده کردند مانند امین الضرب که هم دانش حرفه‌ای داشت و جزو صنف بازرگانان بود و هم سعی می‌کرد با دولت تعامل داشته باشد. از این طریق یک عملکرد مرزی داشت. اینها تنها کنشگران فردی نبودند بلکه با صنف‌ها و اتحادیه‌ها ارتباط داشتند. همین کار را فروغی در عرصه‌ی سیاست انجام داد. وی با ایجاد مدرسه‌ی سیاسی و ارتباطی که با نویسندگان و متفکران و روزنامه‌نگاران داشت از یک طرف و ارتباطش با دولت از طرف دیگر، توانست نظرات مردم و مشکلات جامعه را در سطح دولت مطرح و در فاصله مرزی میان دولت و ملت کنشگری کند.

کنشگران مرزی را نمی‌توان به صورت فردگرایانه و صرفا نخبه‌محور تحلیل کرد بلکه اینها در جامعه و بطن حرفه و تشکل‌ها بودند و توانستند در میان این امکان‌ها دست به نوآوری بزنند. پس به این مهم می‌رسیم که باید تشکل ایجاد کنیم و در مقابل ساختارهایی که تشکل‌زدایی می‌کنند بایستیم. در جوامعی همچون جامعه ایران، از طریق گفتگو و تعامل با دولت و برخی نیروهای حاضر در دولت که با روحیات ما نزدیک هستند می‌توانیم شکاف دولت و ملت را کنترل کنیم و از این ظرفیت برای بهبود قانون و سیاستگذاری و بسترسازی تشکل‌ها قدم برداریم. بخش بزرگی از این کنشگران در بستر همین تشکل‌سازی‌ها صورت گرفته است. بخش بزرگی از این کنشگران همان حرفه‌ای‌ها و اهالی مشاغل و صنوف هستند منتها به دلایل مختلف می‌توانند در میان مرزها تردد کنند و به نفع جامعه و بخش خصوصی فرصت ایجاد کنند و چانه‌زنی نمایند.

تشکل‌های اقتصادی، اتحادیه‌های کارگری و تشکل‌های دانشجویی که اغلب با دولت سروکار دارند و حتی بخش بزرگی از کارمندان و کارشناسان بدنه دولت نیز می‌توانند از این فضاهای مرزی استفاده کنند.

به طور کلی ساختارها ما را محدود می‌کند اما نمی‌تواند حوزه کنش ما را یکسره از بین ببرد. ما می‌توانیم با استفاده از روش‌های موثر و هوشمند، هم‌افزایی ایجاد کرده و توانایی‌هایمان و ظرفیت‌هایمان را گسترش دهیم. و از این طریق می‌توان به بخشی از محدودیت‌های رفتارها غلبه کرد. از این طریق می‌توان تشکل‌ها را در ایران توسعه داد و می‌توان توسعه اقتصادی، سیاسی، مدنی، اجتماعی و صنعتی ایران را پیش برد و بتدریج ساختارها را تغییر داد و فرصت‌های بیشتر و بهتری ایجاد کرد. حیف است گرفتار این نگاه شویم که ایرانی نمی‌تواند و در محدودیت‌های خود اسیر گشته و از دموکراسی و پیشرفت، توسعه و رفاه اجتماعی غافل بمانیم.

در سفرنامه‌های متعدد از جمله سفرنامه ناصرخسرو نیز از وجود بازار صرافان و بازار کفاشان در شهرهایی چون تبریز و اصفهان و صناعت‌هایی که کلوهایی داشتند و برای خود رئیس صنف انتخاب می‌کردند، مواجه هستیم. ابن‌بطوطه هم در سفرنامه معروف خود از انواع صنف‌ها چون زرگران، نقره‌کاران، سراجان، مقنی‌ها و ... یاد می‌کند.

علیرضا سیاسی‌راد؛ فعال تشکلی

نقش نهادهای تنظیم‌گر اتاق‌های بازرگانی در حوزه تشکل‌ها

❖ تشکل‌های فراگیر و مستقل؛ راهکار بهبود وضعیت

گفتگو: افخم ابراهیمی

در سال‌های اخیر، نقش تشکل‌های صنفی در حوزه اقتصاد و بخش خصوصی به‌عنوان نهادهای تأثیرگذار و تنظیم‌گر بیش‌ازپیش مورد توجه قرار گرفته است. این نهادها از یک سو با تمرکز بر بهبود شرایط کسب‌وکار به‌عنوان نماینده بخش خصوصی در تعامل با دولت و سیاست‌گذاران فعالیت می‌کنند و از سوی دیگر، در رشد و توسعه اقتصادی کشور نقش مؤثری ایفا می‌کنند. با این حال، در ایران چالش‌هایی نظیر موازی‌سازی تشکل‌ها و تکثر نهادهای مشابه، مانعی جدی برای ایجاد یک صدای واحد و فراگیر در این حوزه شده است. به همین بهانه، با علیرضا سیاسی راد، کارشناس برجسته در زمینه سازمان‌های اجتماعی و تشکل‌های صنفی، به گفتگو نشستیم تا به بررسی اهمیت تشکل‌های صنفی، آسیب‌های موازی‌سازی، و راهکارهای مقابله با این چالش‌ها بپردازیم.

◀ به نظر شما، نقش اصلی تشکل‌های صنفی در بهبود محیط کسب‌وکار چیست؟

تشکل‌های صنفی به‌عنوان نمایندگان بخش خصوصی، مهم‌ترین وظیفه خود را در بهبود شرایط کسب‌وکار از طریق کاهش هزینه‌ها و افزایش فرصت‌های درآمدی اعضا می‌دانند. این نهادها باید بتوانند از طریق مذاکره با دولت و تنظیم سیاست‌های مؤثر، فرصت‌هایی برای بهبود وضعیت اقتصادی کسب‌وکارها ایجاد کنند.

مهمترین شاخص ارزیابی عملکرد تشکل‌ها این است که بدانیم آیا قادر هستند هزینه‌های کسب‌وکار اعضا را کاهش داده و یا درآمدهای و فرصت‌های درآمدی جدیدی را برای آنها فراهم کنند تا از این محل سودآوری سطح صنعت بهبود یابد یا خیر.

وقتی حوزه حاکمیت متوجه شود شما نماینده تعداد بیشتری تشکل و بنگاه هستید قطعاً تفکر و نگاهی متفاوت به شما خواهد داشت؛ چرا که قدرت کسب و کار به منابع در اختیار بستگی دارد و تنظیم‌گران با کسانی مذاکره می‌کنند که قدرت و ظرفیت اقدامات جدی را داشته باشند و معمولاً شرکت‌های بزرگتر و منابع انسانی بیشتر مورد توجه جدی‌تری قرار می‌گیرند.

◀ چرا تشکل‌های موازی به‌عنوان یک مشکل جدی در فضای کسب‌وکار ایران شناخته می‌شوند؟

تشکل‌های موازی با مأموریت‌های مشترک و بر پایه عضویت‌های مشابه، باعث پراکندگی قدرت و صدا در بین صنوف می‌شوند. این مسئله قدرت چانه‌زنی صنف‌ها را کاهش می‌دهد و منجر به عدم هماهنگی و کارایی در تعامل با نهادهای دولتی می‌شود. موازی‌کاری تشکل‌ها آسیب جدی بر ماهیت و کارکرد آن‌ها وارد کرده و مانعی بر ایجاد صدای واحد و فراگیر است، این

عارضه ناشی از عوامل حاکمیتی و درون سازمانی است. در این راستا اهمیت و جایگاه اتاق‌های بازرگانی به‌عنوان یک نهاد تنظیم‌گر در حوزه تشکل های صنفی و سازمان‌دهی تشکلی فعالان اقتصادی بسیار مهم است.

◀ چه عواملی باعث ایجاد و رواج تشکل‌های موازی در ایران شده است؟

به‌وجود آمدن تشکل‌های موازی به‌عنوان یک چالش جدی در حوزه تشکل‌ها و سازمان‌های مردم‌نهاد در ایران است. عوامل متعددی در ایجاد تشکل‌های موازی نقش دارند، از جمله این عوامل، سیاست‌های دولتی است که ممکن است، به‌منظور محدود کردن قدرت تشکل‌های صنفی و جلوگیری از شکل‌گیری گروه‌های اجتماعی قدرتمند در برابر دولت، اقدام به تکثر این تشکل‌ها کنند. همچنین، اختلافات و تعارضات داخلی در میان اعضای صنف‌ها می‌تواند به ایجاد تشکل‌های متعدد منجر شود. در ایران چندگانگی صدایی کسب‌وکار از عوامل عدم موفقیت تشکل‌ها است، با در نظر گرفتن این مهم باید دانست چه ضرورتی وجود دارد که تشکل‌های موازی و موازی‌سازی به‌عنوان یک آسیب، همچنان در حوزه کسب‌وکار و کارفرمایی رواج دارد.

شکل‌دهی به صدای واحد و به‌وجود آوردن یک پایه عضویت فراگیر و بزرگ از یک طرف و داشتن سطح همکاری و هماهنگی بالا درون صنفی جزو فاکتورهای کلیدی موفقیت انجمن‌های کسب‌وکار در تمام دنیاست

حقیقت این است که یک تشکل صنفی فراگیر با هماهنگی بالا و صدای مشترک می‌تواند در مذاکره با دولت و تأثیر بر محیط کسب‌وکار ظرفیت و قدرت بیشتری داشته باشد تا وجود پنج تشکل در یک صنف!

◀ به نظر شما، نقش دولت و نهادهای حاکمیتی در شکل‌گیری تشکل‌های موازی چیست ؟

نگاه حاکمیت بر ممانعت از تشکل‌های فراگیر و تشکیل صدای واحد است. موازی‌سازی به‌عنوان یک عارضه برای فعالیت تشکل‌ها در ایران شناخته شده است، علی‌القاعده عوامل متعددی ممکن است، زمینه‌ساز چنین موقعیتی باشند که شامل عوامل بیرونی و عوامل داخلی است. به نظر می‌آید دولت برخلاف قوانین و مقررات در مسیر تکثر تشکل‌ها حرکت می‌کند. عوامل بیرونی مربوط به سیاست‌هایی است که توسط نهادهای دولتی موثر در شکل‌دهی یا هدایتگری چنین فعالیت‌هایی در کشور را سبب می‌شود.

به نظر می‌آید در ایران نقش نهادهای تنظیم‌گر همانند اتاق بازرگانی که محل ثبت تشکل‌ها در این حوزه است، بسیار پررنگ‌تر است. به طور تاریخی دولت و سیاست‌های آن در این زمینه نقش بسیار تعیین‌کننده‌ای دارد. وجود مراجع متفاوت و متکثر ثبت تشکل‌ها ممکن است زمینه‌ای ایجاد کند تا بستر هماهنگی برای ثبت و نظارت و فعالیت تشکل‌های متکثر فراهم شود.

از سوی دیگر به‌نظر می‌آید مقامات دولتی ممکن است، ترجیح دهند تا گروه‌های قدرتمند اجتماعی در مقابل عملکرد و سیاست‌هایشان شکل نگیرد و به این ترتیب زمینه‌ساز موازی‌سازی با بهره‌گیری از توان و امکانات بخش دولتی شوند تا شکاف به وجود آمده صدای واحد را مخدوش کند. دولت و نهادهای حاکمیتی نقش مهمی در شکل‌گیری تشکل‌های موازی دارند. سیاست‌های دولتی که به‌جای حمایت از تشکل‌های قدرتمند، از ایجاد تشکل‌های متعدد و پراکنده حمایت می‌کنند، از عوامل اصلی این پدیده هستند. وجود مراجع مختلف ثبت تشکل‌ها نیز این پراکندگی را تشدید می‌کند.

◀ چرا برخی فعالان اقتصادی تمایل دارند به عضویت در تشکل‌های موازی درآیند؟

یکی از دلایل اصلی این تمایل، عدم نمایندگی صحیح تشکل‌های موجود از منافع اعضاست. اگر اعضای یک صنف احساس کنند که تشکل آنها قادر به تأمین انتظارات و منافعشان نیست، ممکن است به سمت ایجاد یا پیوستن به تشکل‌های جدید و موازی روی آورند. همچنین، تعارض منافع میان اعضا و رقابت‌های داخلی صنفی نیز در این تمایل نقش دارد.

◀ چگونه می‌توان از گسترش تشکل‌های موازی جلوگیری کرد؟

راهکار اصلی مقابله با موازی‌سازی، حرکت به سمت ایجاد تشکل‌های فراگیر و قدرتمند است. این تشکل‌ها باید بتوانند صدای واحد و هماهنگی را در بین اعضا ایجاد کنند. شفافیت در عملکرد تشکل‌ها، مشارکت فعال اعضا، و به رسمیت شناختن تنوع منافع نیز از راهکارهای مؤثر برای

دولت و نهادهای حاکمیتی نقش مهمی در شکل‌گیری تشکل‌های موازی دارند. سیاست‌های دولتی که به‌جای حمایت از تشکل‌های قدرتمند، از ایجاد تشکل‌های متعدد و پراکنده حمایت می‌کنند، از عوامل اصلی این پدیده هستند.

جلوگیری از تشکل‌های موازی است.

اغلب اعضای تشکل‌های حوزه کسب‌وکار کارفرمایی با هم رقیبند. نکته کلیدی و حائز اهمیتی که نباید فراموش کرد جمع کردن یک عده فعال، همکار و البته رقیب در یک فضا هماهنگی بین منافع این گروه را بسیار دشوار و پیچیده می‌کند. همچنین شاهد هستیم فعالان اقتصادی علی‌رغم موفقیت در کار و کسب‌وکارشان نتوانسته‌اند در سطح انجمن و تشکل‌های خود موفق و قدرتمند ظاهر شوند؛ چرا که نیاز به تخصص و مهارت در این حوزه وجود دارد و تنها تجارب کاری در این مورد کافی نیست.

این موضوعات تنها مختص کشور ما نیست و تقریباً دو دهه قبل نیز بسیاری از کشورهای پیشرفته با این موضوعات درگیر بودند، ولی کم‌وبیش توانسته‌اند راه‌حلی برای آن پیدا کنند.

اتاق بازرگانی به‌عنوان نهاد تنظیم‌گر و ثبت تشکل‌ها، نقش بسیار مهمی در نظارت و هدایت فعالیت تشکل‌های صنفی دارد.

◀ آیا نقش اتاق بازرگانی در تنظیم و نظارت بر تشکل‌ها به‌اندازه کافی مؤثر است؟

اتاق بازرگانی به‌عنوان نهاد تنظیم‌گر و ثبت تشکل‌ها، نقش بسیار مهمی در نظارت و هدایت فعالیت تشکل‌های صنفی دارد. باید تلاش شود تا سیاست‌های نهادهای تنظیم‌گر همانند اتاق در این زمینه شفاف و روشن باشد و به شکل منصفانه‌ای قوانین و مقررات و ضوابط به سمتی سوق یابد که سازمان‌های قدرتمندی به وجود آیند تا بتوانند محیط‌های کسب‌وکار را برای فعالیت سازمانی مساعد فراهم کنند. نباید فراموش کرد در کنار مسائل و عوامل بیرونی که زمینه‌ساز اصلی دخالت در روند و کیفیت کارکردهای تشکل‌ها است، عوامل داخلی نیز بر ایجاد تشکل‌های موازی و تعدد تشکل‌ها اثرگذار است.

◀ نقش رهبری در تشکل‌های صنفی چیست و چگونه می‌تواند به حل مشکلات کمک کند؟

رهبری قوی و شفافیت در فرآیندهای تصمیم‌گیری از عوامل کلیدی موفقیت تشکل‌های صنفی هستند. رهبران باید بتوانند تنوع منافع اعضا را به رسمیت بشناسند و مکانیزم‌هایی برای هماهنگی این منافع ایجاد کنند. همچنین، شفافیت در ارتباطات با دولت و دیگر نهادها می‌تواند از شکل‌گیری نارضایتی‌ها و کاهش اعتماد جلوگیری کند.

نقش رهبری در تشکل‌ها و به رسمیت شناختن تنوع و تعدد منافع را بسیار جدی و عامل مهم در برون‌رفت از چالش‌هایی است که تشکل‌ها را درگیر خود کرده است. گام اول این است که منافع متعارض توسط رهبری این نوع سازمان‌ها به رسمیت شناخته شود و مکانیزم‌هایی داشته باشند که در نظام طراحی استراتژی‌ها و اولویت‌های تشکل‌ها به این موارد توجه شود.

مسئله بعدی شفافیت است که بسیار کلیدی و تعیین‌کننده خواهد بود. اگر یک تشکل در فرایندهای تصمیم‌گیری، اولویت‌گذاری و تعیین استراتژی‌ها و ارتباطاتش با دولت و مقامات محلی یا ملی، چندان شفاف و روشن نباشد، معمولاً زمینه‌ساز شکل‌گیری انواع و اقسام نارضایتی‌ها، شایعات و کاهش سطح اعتماد می‌شود. در این حالت معمولاً مشروعیت اقداماتش کاهش می‌یابد، به همین دلیل اولین شرط یک نظام حکمرانی خوب به‌ویژه در تشکل‌های کارفرمایی وجود شفافیت است.

نکته بعدی این است که بدون وجود هماهنگی و سطح بالای مشارکت اعضا در این نوع تصمیمات همانند انتخاب رهبران منتخب قطعاً تعارض منافع به وجود خواهد آمد.

شاخص بعدی فضایی است که امکان مشارکت فعال اعضای یک تشکل را فراهم می‌کند و این مشارکت مؤثر و واقعی است و به‌عنوان ارزش‌های یک تشکل مورد احترام همه اعضا است. نباید بخشی از اعضا از خدمات و ظرفیت‌های تشکل‌ها مستثنا شوند و انجمن باید برای تمام اعضا همانند یک چتر فراگیر حمایتی و خدماتی باشد که فرصت‌های برابر برای همه اعضا به وجود آورد.

نباید بخشی از اعضا از خدمات و ظرفیت‌های تشکل‌ها مستثنا شوند و انجمن باید برای تمام اعضا همانند یک چتر فراگیر حمایتی و خدماتی باشد که فرصت‌های برابر برای همه اعضا به وجود آورد.

مسئله مهم بعدی پاسخگویی به نیازهای اعضاست و مهم‌ترین نکته مسئولیت‌پذیری و امکان حسابرسی از عملکرد یک تشکل است، در غیر این صورت افرادی که احساس می‌کنند، نظراتشان مورد توجه قرار نگرفته و پاسخ مناسبی از تشکل نگرفته‌اند، به سمت ایجاد سازمان‌های موازی یا حتی عدم مشارکت از طریق تشکل‌ها حرکت می‌کنند.

◀ چه پیشنهادی برای بهبود وضعیت تشکل‌های صنفی در ایران دارید؟

بهبود وضعیت تشکل‌های صنفی نیازمند حرکت به سمت تشکل‌های فراگیر و مستقل است. باید از مداخلات دولتی و موازی‌سازی جلوگیری شود و با توجه به انتظارات و نیازهای اعضا، تشکل‌هایی ایجاد شوند که قدرت کافی برای چانه‌زنی با دولت و بهبود محیط کسب‌وکار داشته باشند.

رئیس کمیسیون مسئولیت اجتماعی و حاکمیت شرکتی اتاق بازرگانی ایران؛

تشکل‌ها به مثابه مرکز ایجاد قدرت مردم

گفتگو: جعفر ساعی‌نیا

در سال‌های اخیر، اهمیت نقش تشکل‌های اقتصادی و اجتماعی در توسعه جامعه و پیشرفت اقتصادی بیش‌ازپیش آشکار شده است. تشکل‌ها به‌عنوان رابط بین بخش خصوصی و دولتی، نه‌تنها به بهبود ارتباطات و حل مسائل کسب‌وکارها کمک می‌کنند، بلکه از طریق ارتقای مسئولیت اجتماعی و حاکمیت شرکتی، نقش مهمی در تقویت همبستگی اجتماعی و پایداری اقتصادی ایفا می‌کنند.

با وجود اهمیت غیرقابل‌انکار تشکل‌ها، هنوز نقاط قوت و ضعف این نهادها به‌طور کامل مورد توجه قرار نگرفته است. تشکل‌های اقتصادی از یک‌سو با فراهم‌کردن بستری برای تبادل نظر، تحلیل مسائل، بررسی و طرح مشکلات و ارائه راهکارها، می‌توانند به بهبود فضای کسب‌وکار کمک کنند و از سوی دیگر، ضعف‌های ساختاری و کمبود منابع ممکن است کارآیی آن‌ها را تحت‌الشعاع قرار دهد.

در این گفت‌وگو با محمود اولیایی، رئیس کمیسیون مسئولیت اجتماعی و حاکمیت شرکتی اتاق بازرگانی ایران، به بررسی نقش کلیدی تشکل‌ها در جامعه و اقتصاد می‌پردازیم و در خصوص چالش‌ها و فرصت‌های پیش‌روی این نهادها صحبت خواهیم کرد.

معمولاً از تشکل‌ها خیلی مشورت گرفته نمی‌شود و حتی برخی اوقات بندهای مختلف دور زده می‌شوند. بنابراین تاکنون چندان تعامل مؤثری بین تشکل‌های بخش خصوصی و دولت شکل نگرفته است

گرچه حاکمیت خیلی جاها مشورت نمی‌کند و مشورت نمی‌گیرد، اما نباید این موضوع را هم نادیده بگیریم که بسیاری از تشکل‌های ما نیز نتوانسته‌اند خودشان را قدرتمند کنند.

◀ وظیفه ذاتی تشکل‌های خصوصی چیست و چگونه می‌توانند به بهبود همکاری با دولت کمک کنند؟

تشکل‌های اقتصادی بخش خصوصی، عملاً هدفشان این است، که در ارتباط با یک صنف خاص یا یک موضوع خاص، افرادی را که در آن حوزه‌ی اقتصادی یا در آن موضوع خاص فعال هستند، در کنار هم جمع کرده و با ایجاد هم‌افزایی و سینرژی بین آن‌ها، شرایطی را به وجود بیاورند که بتوانند به همدیگر کمک کنند و در واقع از طریق این هم‌افزایی، به‌هم‌دیگر دانش منتقل کنند و هم اینکه با ایجاد توان تجمیعی، اهرمی برای رایزنی با حاکمیت، در ارتباط با موضوعاتی که مطلوب اعضای آن تشکل است، به‌دست بیاورند. بنابراین تشکل‌ها، یکی از قدرتمندترین نهادهایی هستند که بخش خاصی از جامعه را گرد هم می‌آورند و این توان می‌تواند برای توسعه‌ی پایدار در کشور در اختیار حاکمیت باشد.

در قانون بهبود مستمر فضای کسب‌وکار، اگر که عزیزان ملاحظه کنند، مفاد زیادی، از جمله (۱-۲-۳-۵-۱۱-۱۵-۱۸ و ۳۰) به‌صراحت و به‌صورت مبسوط راجع به نقش تشکل‌ها و تشکل‌های اقتصادی در مسیر بهبود فضای کسب‌وکار در تعامل با حاکمیت مطرح شده است، که به هر حال اگر فقط به همین مفاد قانونی توجه می‌شد، واقعاً توان عظیمی از سرمایه اجتماعی پشت حاکمیت آمده و بسیاری از مسائلی که حاکمیت با آن موجه است، با کمک تشکل‌ها می‌توانست حل شود.

◀ تشکل‌ها در همکاری با دولت با چه چالش‌هایی مواجه هستند و چگونه می‌توان این چالش‌ها را برطرف کرد؟

شاید مهم‌ترین چالشی که تشکل‌های اقتصادی در ارتباط با دولت دارند، این است که حاکمیت به‌طور کل و دولت به‌صورت خاص، به همین مواد قانونی که بنده عرض کردم، توجه چندانی ندارند. نه اینکه بگویم صد در صد توجه نمی‌کنند، ولی به‌عنوان مثال در بخش‌هایی از همین مواد قانونیِ قانون بهبود مستمر، دولت موظف شده است که در ارتباط با موضوعات خاص مرتبط با آن تشکل‌ها، حتماً اگر بخواهد قوانینی را وضع کند یا مثلاً لایحه‌ای را به مجلس بدهد، یا آیین‌نامه‌های اجرایی بنویسد، دستورالعمل‌هایی را بنویسد، حتماً باید از آن صنف خاص از آن تشکل‌هایی که با آن مرتبط هستند، مشورت بگیرد، با این حال این امر کمتر اتفاق می‌افتد، معمولاً از تشکل‌ها خیلی مشورت گرفته نمی‌شود و حتی برخی اوقات بندهای مختلف دور زده می‌شوند. بنابراین تاکنون چندان تعامل مؤثری بین تشکل‌های بخش خصوصی و دولت شکل نگرفته است و طبیعتاً اتاق ایران هم به‌عنوان پلتفرم بالاسریِ کلیه‌ی تشکل‌های اقتصادی، باید نقش خودش را در این ارتباط جدی‌تر ایفا کرده و این بسترسازی را بیش‌ازپیش فراهم کند.

◀ یکی از مشکلات فرهنگی کشور عدم علاقه به فعالیت‌های جمعی و مشارکتی و حضور در امور تشکیلاتی چون تشکل‌ها و سندیکاهاست؟ از طرفی وجود رقابت منفی و عدم قبول هم‌صنفان موجب ایجاد تشکل‌های موازی در کشور شده است؟ آیا با این موضوع موافق هستید؟ اگر موافقید راهکارهای حل این مشکل را بیان کنید.

موضوع عدم علاقه و مشارکت در فعالیت‌های جمعی در نسل جدید رفته‌رفته بیشتر می‌شود. این مسئله ریشه‌های متعددی دارد که بهتر است، جامعه‌شناسان در مورد آن صحبت کنند. نسل جدید از یک طرف ویژگی‌های خاصی را دارند که این ویژگی‌ها تقریباً در تمام دنیا مشترک است. تحول فضای دیجیتال و موضوعاتی از این دست، اثر جدی روی نسل‌های جدید گذاشته است و آن‌ها را مقداری فردگرا کرده است، اما در کشور ما به طریق اولاً، مسائل دیگری هم پیش آمده که جوانان ما خیلی علاقه‌مند به موضوعات تشکلی نیستند. فارغ از آن ریشه‌های تاریخی که کار تیمی در ایران جا نیفتاده است و ما کلاً در خصوص کار تیمی مشکل داریم، اتفاقات دیگری هم طی دو دهه‌ی اخیر رخ داده است که در کنار تفاوت‌های بین نسلی، باعث رقم خوردن این شرایط شده است.

من فکر می‌کنم که ارائه راهکار برای این موضوعات کار ساده‌ای نیست و باید

پنل‌های تخصصی در این زمینه برگزار شده و کار کارشناسی در رابطه با اینکه چطور باید این علاقه‌مندی و این سرمایه اجتماعی را برگردانیم، صورت بگیرد، چرا که در تمام دنیا، تشکل‌ها و جمع‌های اقتصادی و غیر اقتصادی و در واقع سازمان‌های مردم نهاد که از جمع مردم ایجاد می‌شود، به‌عنوان ضلع سوم حکمرانی، نقش بسیار کلیدی در توسعه‌ی کشورها دارند و اگر ما نتوانیم این اتفاق را رقم بزنیم، متأسفانه قدرت عظیم مردم و سرمایه اجتماعی مردم را برای کمک به توسعه از دست می‌دهیم. لذا من الان نمی‌توانم راهکار مشخصی ارائه کنم، گرچه ایده‌هایی به ذهنم می‌رسد و تلاش من این است که این ایده‌ها را عملیاتی کنم. از جمله این‌که مثلاً برنامه‌ی ایجاد هم‌افزایی بین جوانان کارآفرین اتاق‌های سراسر کشور توسط کمیسیون ما طرح‌ریزی شد، این عزیزان را دور هم جمع کردیم و با برگزاری برنامه و همایشی سعی داشتیم تا این جمع‌ها را به همدیگر نزدیک کرده و به کار تیمی علاقه‌مند کنیم، ولی این کارها کفایت نمی‌کند. این‌ها برنامه‌هایی است که اصطلاحاً به‌صورت موضعی تعریف می‌شود و حتماً برای این موضوع باید در سطح کلان سیاست‌گذاری شود. باید برنامه‌های کلانی جزو استراتژی‌های توسعه‌ی پایدار کشور تعریف و طراحی شود و پس از آن نیز، برنامه‌ی عملیاتی ارائه شود.

◀ تشکل‌های بخش خصوصی کشور چه مقدار مطابق با قانون بهبود محیط کسب وکار، عمل کرده و در تصمیم‌گیری‌های سیاستی و بخشنامه‌ها در سازمان‌های دولتی ذی‌نفع حضور و مشارکت داشته‌اند؟ در این بین مقصر اصلی دولت هست یا کوتاهی تشکل‌های اقتصادی؟

همانطور که عرض کردم، نزدیک به هفت یا هشت ماده‌ی قانونی در مفاد قانون بهبود مستمر فضای کسب‌وکار، مربوط به تشکل‌ها و تعامل بین تشکل‌ها و حاکمیت وجود دارد. به نظر من، ضعف از هر دو طرف است. گرچه حاکمیت خیلی جاها مشورت نمی‌کند و مشورت نمی‌گیرد، اما نباید این موضوع را هم نادیده بگیریم که بسیاری از تشکل‌های ما نیز نتوانسته‌اند خودشان را قدرتمند کنند.

در موارد متعددی، دولت و حاکمیت از تشکل‌ها نظرخواهی می‌کند، اما آن‌ها قدرت پاسخگویی و سازوکار لازم را ندارند و خود این هم یک مسئله است.

تعدادی از تشکل‌ها ادعا دارند که مثلاً یک‌هزار نفر یا دو هزار نفر زیر مجموعه دارند، اما وقتی که پای‌کار می‌آید و موضوع همکاری و مشارکت مطرح می‌شود، می‌بینیم که در تشکل‌ها هم ضعف فرهنگی، هم ضعف ساختاری، هم ضعف منابع داریم. البته تشکل‌هایی هستند که موفق به تعامل بسیار خوب با حاکمیت شده و قدرت خوبی دارند، ولی می‌توان گفت که بیشتر تشکل‌های ما متأسفانه این توان عملیاتی را برای تعامل با حاکمیت ندارند و خیلی وقت‌ها شده است که حاکمیت دست یاری به‌سوی آن‌ها دراز می‌کند، ولی تشکل‌ها نمی‌توانند پاسخگو باشند. لذا می‌خواهم بگویم ضعف از هر دو طرف است. هم دولت متأسفانه در خیلی از موارد این مفاد قانونی را دنبال و رعایت نمی‌کند و هم این‌که خود تشکل‌ها در بیشتر موارد، توان پاسخگویی به نیازمندی‌های تحقیقاتی، اطلاعاتی و عملیاتی مرتبط با خواسته‌های دولت را ندارند.

من فکر می‌کنم که اتاق‌های بازرگانی با توجه به آنچه که در قانون به عهده دارند، باید در زمینه‌ی تشکل‌ها فعال‌تر و جدی‌تر عمل کرده، راه را برای تعامل مؤثرتر بین تشکل‌های اقتصادی و حاکمیت فراهم کنند و فضایی به‌وجود آید تا از تشکل‌های اقتصادی حمایت کنند. البته این حمایت‌ها باید در مسیر توسعه باشد، از آموزش و توانمندسازی، گرفته تا حمایت‌های مالی را شامل شود، تا این تشکل‌ها راه خودشان را پیدا کنند. در این زمینه اتاق‌های بازرگانی نیز با توجه به منابع در اختیار و انتقال تجربیات بین‌المللی به تشکل‌ها می‌توانند، نقش‌آفرینی کنند، البته در کنار این عوامل، تشکل‌ها هم باید شروع به مهندسی مجدد کرده و از روش‌های سنتی به سمت روش‌های مبتنی بر دانش روز حرکت کنند. تا بتوانیم تشکل‌های قوی داشته باشیم و بتوانیم تشکل‌ها را به‌عنوان مرکز ایجاد قدرت مردم در کنار حاکمیت، برای توسعه کشور قرار بدهیم.

در قانون بهبود مستمر فضای کسب‌وکار، اگر که عزیزان ملاحظه کنند، مفاد زیادی، از جمله (۱-۲-۳-۵-۱۱-۱۵-۱۸ و ۳۰) به‌صراحت و به‌صورت مبسوط راجع به نقش تشکل‌ها و تشکل‌های اقتصادی در مسیر بهبود فضای کسب‌وکار در تعامل با حاکمیت مطرح شده است، که به هر حال اگر فقط به همین مفاد قانونی توجه می‌شد، واقعاً توان عظیمی از سرمایه اجتماعی پشت حاکمیت آمده و بسیاری از مسائلی که حاکمیت با آن موجه است، با کمک تشکل‌ها می‌توانست حل شود.

دلایل شکست تشکل‌گرایی در ایران: از موازی‌کاری تا ضعف ساختارهای اجرایی

تلخیصی از پژوهش‌های انجام شده در حوزه تشکل‌های اقتصادی

تلخیص: منصور حیدری
کارشناس مرکز پژوهش اتاق تبریز

سازمان‌های غیر دولتی از جمله تشکل‌ها، اتحادیه‌ها، و گروه‌های مدنی، در توسعه کشورها نقش مهم و تأثیرگذاری دارند. این نقش‌ها می‌توانند در زمینه‌های مختلفی از جمله توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست‌محیطی تجلی یابند. تشکل‌ها به‌عنوان حلقه‌های ارتباطی میان حاکمیت و ملت، نقشی کلیدی در ارتقای مشارکت مدنی، تقویت فرآیندهای دموکراتیک و بهبود حکمرانی ایفا و به‌عنوان واسطه‌ی میان دولت و جامعه عمل می‌کنند و می‌توانند نیازها، نگرانی‌ها و پیشنهادهای جامعه را به حاکمیت منتقل کنند. این امر به ایجاد فضای گفت‌وگو و تبادل نظر کمک می‌کند. تشکل‌ها می‌توانند به طرح و پیگیری مطالبات اجتماعی و اقتصادی مردم پرداخته و این مطالبات را به سیاست‌گذاران و مسئولان انتقال دهند. تشکل‌ها همچنین می‌توانند به نظارت بر عملکرد دولت و ارزیابی سیاست‌ها و برنامه‌های دولتی بپردازند که این نظارت می‌تواند به ارتقای شفافیت و پاسخگویی در فرآیندهای حکمرانی کمک کند. با ارائه بازخوردها و ارزیابی‌های مستقل، تشکل‌ها می‌توانند به شناسایی مشکلات و نواقص در سیاست‌ها و برنامه‌های دولتی کمک کرده و پیشنهادهای اصلاحی ارائه دهند. در مقابل، تشکل‌ها به‌نحوی خواسته‌ها و اولویت‌های دولت از مردم را نیز مطالبه می‌کنند، به‌طوری‌که می‌توانند در انتقال راهبردها و استراتژی‌های حاکمیت، از جمله در تغییر ساختارهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی نقش بی‌بدیلی ایفا کنند. تشکل‌ها می‌توانند با تشویق مردم به مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی، فرهنگی و سیاسی، به تقویت فرهنگ مشارکت و شهروندیِ فعال نیز کمک کنند و با سازمان‌دهی فعالیت‌ها و پروژه‌های محلی، فرصت‌های بیشتری برای مشارکت افراد در فرآیندهای تصمیم‌گیری و توسعه فراهم سازند. برگزاری کارگاه‌ها، سمینارها و دوره‌های آموزشی از دیگر فعالیت‌های تشکل‌ها به‌شمار می‌رود. تشکل‌ها می‌توانند اطلاعات و ایده‌های حاکمیت را به جامعه منتقل کنند و به تبیین سیاست‌ها و برنامه‌های دولتی بپردازند. این امر می‌تواند به افزایش آگاهی عمومی درباره اقدامات و تصمیمات حاکمیت کمک کند.

واضح است که تقویت و هدفمندسازی تشکل‌ها در ایران در وهله اول می‌تواند به تقویت ارتباط حاکمیت و مردم پرداخته و با انتقال مطالبه‌های مردم به حاکمیت و ملزم کردن حاکمیت به عمل به آن و با متقاعد کردن مردم به سیاست‌های حاکمیت، نقش بی‌بدیل در ارتقاء جایگاه اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی کشور ایفا کنند.

نقش مثبت تشکل‌گرایی در ارتقاء جایگاه اقتصادی کشور:

اشتغال‌زایی و اشتغال‌آفرینی

تشکل‌ها می‌توانند با ارائه مشاوره، آموزش، و حمایت مالی به کارآفرینان و استارتاپ‌ها کمک کنند. این حمایت‌ها می‌تواند شامل برنامه‌های آموزشی، شبکه‌سازی و دسترسی به منابع مالی باشد. تشکل‌ها می‌توانند با برگزاری دوره‌های آموزشی و برنامه‌های توانمندسازی به ارتقاء مهارت‌های شغلی و حرفه‌ای افراد، افزایش بهره‌وری و توانمندسازی نیروی کار نیز کمک کنند و با ترویج و ارتقاء فرهنگ کارآفرینی و تشویق به راه‌اندازی کسب‌وکار، فرصت‌های شغلی جدیدی در جامعه تعریف کنند.

پشتیبانی از اصلاحات اقتصادی و سیاست‌گذاری صحیح

تشکل‌ها می‌توانند با ارائه مشاوره، تحقیق و تحلیل در زمینه‌های اقتصادی به دولتمردان و تصمیم‌گیران، در راستای اصلاحات اقتصادی مؤثرتر نقش‌آفرینی کنند. این اصلاحات می‌تواند شامل بهبود محیط کسب‌وکار، افزایش شفافیت و تقویت سیستم‌های مالی و اداری باشد. ترویج مشارکت عمومی در فرآیندهای سیاست‌گذاری و اصلاحات، توسط تشکل‌ها می‌تواند به افزایش شفافیت و اعتماد عمومی بینجامد، همچنین نظارت بر اجرای سیاست‌ها و ارائه بازخورد به تصمیم‌گیرندگان، می‌تواند به بهبود فرآیندها و رعایت استانداردها منجر شده و با ایجاد سازوکارهای پاسخگویی و گزارش‌دهی، مردم را از اجرای مؤثر اصلاحات و سیاست‌ها آگاه کنند. همچنین ترویج شفافیت در فرآیندهای سیاست‌گذاری و اجرای اصلاحات، به کاهش فساد و سوءاستفاده کمک می‌کند.

تقویت زنجیره تأمین و لجستیک

تشکل‌ها می‌توانند با ایجاد شبکه‌های تجاری و همکاری میان شرکت‌ها و تأمین‌کنندگان، ایجاد پلتفرم‌هایی برای تبادل دانش، به تقویت زنجیره تأمین و بهبود هماهنگی در فرآیندهای لجستیکی کمک کنند و با برگزاری نشست‌ها، همایش‌ها و نمایشگاه‌های تخصصی، زمینه تعامل و همکاری میان فعالان زنجیره تأمین را فراهم سازند. تعیین و ترویج استانداردهای صنعتی نیز می‌تواند در بهبود کیفیت و کارایی زنجیره تأمین مؤثر واقع شود؛ این استانداردها می‌تواند شامل اصول کیفیت، روش‌های لجستیکی و قوانین ایمنی باشد. همچنین می‌توانند با ارائه راهکارها و استراتژی‌های مدیریت ریسک، به کاهش تأثیر بحران‌ها و مشکلات در زنجیره تأمین و لجستیک کمک کنند.

تسهیل دسترسی به بازارهای جهانی

تشکل‌ها می‌توانند با ایجاد و مدیریت پایگاه‌های تجاری مانند دفاتر تجاری و مراکز اطلاعات صادراتی در کشورهای هدف، شرکت‌ها را در ارتباط با بازارهای بین‌المللی توانمندتر ساخته و با انجام تحقیقات بازار دقیق و تخصصی، اطلاعات مهمی درباره روندها، نیازها، و ترجیحات مصرف‌کنندگان در بازارهای هدف، در اختیار فعالان اقتصادی قرار دهند. همچنین با ارائه تحلیل‌های دقیق در مورد رقبا و موقعیت آن‌ها در بازارهای جهانی، می‌توانند به شرکت‌ها در تدوین استراتژی‌های رقابتی مؤثر کمک کنند.

تشکل‌ها با ارائه منابع مالی و مشاوره برای پروژه‌های تحقیقاتی، ارائه مشاوره در زمینه رعایت مقررات و قوانین بین‌المللی، از جمله قوانین گمرکی، استانداردهای کیفیت و حقوق مالکیت معنوی، ارائه مشاوره حقوقی و حل اختلافات تجاری و برگزاری تورهای تجاری و بازدید از نمایشگاه‌های بین‌المللی، در درک بهتر بازارهای جهانی و ایجاد ارتباطات موفق‌تر نقش چشمگیری داشته باشند.

جذب سرمایه‌گذاری خارجی

تشکل‌ها می‌توانند با ارائه اطلاعات دقیق و به‌روز درباره فرصت‌های سرمایه‌گذاری، قوانین و مقررات و وضعیت اقتصادی، مسیر صحیحی در اختیار سرمایه‌گذاران خارجی قرار داده و با ارائه مشاوره تخصصی و راهنمایی در زمینه‌های مختلف، از جمله امور حقوقی، مالی و اجرایی، به تسهیل فرآیند سرمایه‌گذاری کمک کنند.

تعریف پروژه‌ها و فرصت‌های سرمایه‌گذاری، شناسایی و ایجاد فرصت‌های جدید در بخش‌های مختلف اقتصادی، ایجاد سازوکارهای حل اختلاف و میانجیگری، فعالیت‌های تبلیغاتی، برندسازی و ترویج برند، از دیگر اقدامات موثر در راستای بهبود تصویر کشور در سطح بین‌المللی، ایجاد اعتماد و اطمینان و جذب سرمایه‌گذاران خارجی است.

نقش تشکل در امنیت غذایی

تشکل‌ها می‌توانند با برگزاری دوره‌های آموزشی برای کشاورزان، به ارتقای تکنیک‌های کشاورزی، بهینه‌سازی مصرف منابع و استفاده از فناوری‌های نوین کمک کنند که این امر می‌تواند به افزایش تولید و کیفیت محصولات کشاورزی منجر شود. تهیه برنامه‌های آموزشی درباره تغذیه سالم و انتخاب‌های غذایی مناسب، در راستای بهبود سلامت عمومی و افزایش آگاهی، معرفی و تسهیل استفاده از فناوری‌های نوین در تولید، پردازش و ذخیره‌سازی مواد غذایی، در راستای افزایش بهره‌وری و کاهش هدررفت منابع، همکاری با سازمان‌های بین‌المللی و نهادهای جهانی، در زمینه تبادل دانش و تجربه، می‌تواند از دیگر فعالیت‌های تشکل‌ها در این خصوص باشد.

لزوم هدفمند کردن تشکل‌ها در ایران

فهرست تشکل‌های اقتصادی و همچنین ایجاد زمینه‌های ساماندهی، تأسیس و ثبت این تشکل‌ها به رسمیت شناخته شده‌اند. در ایران، همزمان با بسیاری از کشورهای در حال توسعه، سازمان‌های مردم‌نهاد به‌سرعت رشد کرده‌اند. به‌عنوان مثال، تنها در بخش کشاورزی، بیش از ۳۰ هزار سازمان و نهاد غیردولتی ثبت شده است که اکثر آن‌ها در طول کمتر از دو دهه گذشته شکل گرفته‌اند.

اگرچه این سازمان‌ها بر اساس نیازهای موجود در جامعه تأسیس شده‌اند، اما تمام آن‌ها لزوماً در راستای اهداف توسعه‌ای بخش کشاورزی و به‌ویژه توسعه کسب‌وکارهای بازرگانی عمل نمی‌کنند. از سوی دیگر، افزایش تعداد این نهادها باعث شده است تا طبق قانون، به تدریج اختیارات و نقش‌های بیشتری به آن‌ها واگذار شود. واگذاری مسئولیت‌های مختلف اجرایی، اقتصادی و اجتماعی به این تشکل‌ها، از یک سو نشان‌دهنده رشد جامعه مدنی است، اما این فرآیند با آسیب‌ها و چالش‌های متعددی روبه‌رو است.

پراکندگی و تعدد دستگاه‌های دولتی متولی این سازمان‌ها، رویکردهای مختلف در شکل‌گیری و مدیریت آن‌ها، عدم استقرار طبیعی و توسعه این نهادها (اغلب تحت حمایت یا مدیریت دولت قرار دارند)، و نبود یک شبکه منسجم تخصصی و صنفی از جمله مشکلاتی است که به آن‌ها اشاره می‌شود.

توانمندسازی بخش خصوصی از طریق شناسایی یک یا چند نهاد به‌عنوان نماینده‌های واقعی این بخش و بهره‌مندی از حق تشکل، می‌تواند به اقتدار دولت نیز کمک کند. به این معنا که دولت‌های قدرتمند برای اعمال قدرت خود، به جامعه‌ای سازمان‌یافته و متشکل نیاز دارند. دولت می‌تواند از طریق تشکل‌های اجتماعی با مردم مذاکره کند و تعارضات درون جامعه را به خود مردم انتقال دهد. فقدان نهادهای سازمان‌یافته، به‌ویژه تشکل‌های نماینده صاحبان بنگاه‌ها و کسب‌وکارها، دولت را از یک کانال ارتباطی حیاتی محروم می‌کند؛ امری که می‌تواند آسیب‌های جبران‌ناپذیری به حکمرانی وارد کند.

شواهد گویای آن است که اتاق‌ها در زمینه شناسایی و حذف تشکل‌های اقتصادی موازی به توفیقات چندانی دست نیافته‌اند که شاید یکی از مهم‌ترین عوامل آن، نبود اختیارات کافی و تفاسیر مختلفی است که توسط نهادهای مختلف درباره مفاد این ماده قانون ارائه می‌شود، در واقع تأکید بر عامل «نبود اختیارات کافی در قوانین و مقررات مربوط» به‌عنوان مهم‌ترین دلیل اجرای ناقص این حکم توسط اتاق‌ها، فرصتی برای دولت فراهم کرد که با ورود به موضوع، در رویکرد و فرآیند ساماندهی تشکل‌های اقتصادی تغییری بنیادین صورت دهد.

دلایل شکست تشکل‌گرایی در ایران

ساختار تشکل‌های کارفرمایی در ایران:

دو نوع عضویت اجباری و عضویت داوطلبانه در ساختار تشکل‌ها وجود دارد که در وضعیت عضویت داوطلبانه اغلب اعتماد و سرمایه‌ی اجتماعی بالاتری را شاهد هستیم، در حالی‌که در تشکل‌های با عضویت اجباری، علیرغم وجود پایداری مالی، با خطر جدایی تشکل از اعضا و ضعف پاسخگویی مواجه هستیم. در ایران عضویت داوطلبانه کم‌رنگ‌تر است. حدود ۲۰۰ تشکل کارفرمایی ملی (فراگیر) در اتاق‌های بازرگانی کشور وجود دارد که از این تعداد چیزی حدود ۶۰ درصد از نظر قابلیت‌های سازمان‌دهی در وضعیت دبیرخانه کوچک و بنابراین فاقد ظرفیت‌های لازم برای اثربخشی هستند.

توزیعِ قدرت و تشکل‌یابیِ جامعه:

توانایی حکومت‌ها برای تأمین منافع عمومی به‌شدت تحت تأثیر قدرت و انسجام تشکل‌های صنفی است. به‌عبارت‌دیگر، هر چه جامعه از نظر تشکل‌های صنفی منسجم‌تر و قوی‌تر باشد، حکومت می‌تواند بهتر و مؤثرتر به نیازها و منافع عمومی پاسخ دهد. همچنین، نقش نظام اداری کارآمد در توسعه و پیشرفت کشورها بسیار کلیدی است و این نظام اداری می‌تواند با بهره‌گیری از شبکه‌های صنفی قوی، عملکرد خود را بهبود بخشد و فرآیندهای اجرایی را بهینه‌تر کند. رابطه دوسویه میان تشکل‌های صنفی و نظام اداری، تأکید بر اهمیت تعامل و همکاری میان این دو بخش برای تحقق توسعه پایدار و تأمین منافع عمومی دارد.

سیستم اداری ناکارآمد سبب تشکل‌زدایی در ایران شده است که همین امر، در مراحل بعدی ناکارآمدی سیستم اداری را تشدید کرده است.

تشکل‌ها می‌توانند با ایجاد و مدیریت پایگاه‌های تجاری مانند دفاتر تجاری و مراکز اطلاعات صادراتی در کشورهای هدف، شرکت‌ها را در ارتباط با بازارهای بین‌المللی توانمندتر ساخته و با انجام تحقیقات بازار دقیق و تخصصی، اطلاعات مهمی درباره روندها، نیازها، و ترجیحات مصرف‌کنندگان در بازارهای هدف، در اختیار فعالان اقتصادی قرار دهند.

اقسام قوانین صنفی

چهار عامل کلیدی و مؤثر بر آسیب‌پذیری سازمان‌های حرفه‌ای وجود دارد که به شرح زیر است:

انحصاری بودن سازمان‌ها: هنگامی که دولت بر نهادهای مدنی تسلط دارد، ممکن است باعث انحصاری شدن برخی سازمان‌های حرفه‌ای شود که همین امر می‌تواند منجر به کاهش رقابت و کارایی و آسیب‌پذیری سازمان‌ها شود.

فقدان قدرت مصرف‌کنندگان: نبود سازمان‌های حرفه‌ای که بتوانند از حقوق مصرف‌کنندگانِ خدمات صنفی و حرفه‌ای حمایت کنند، به این معنی است که مصرف‌کنندگان نمی‌توانند به‌طور مؤثر از حقوق خود دفاع کنند و این امر می‌تواند آسیب‌پذیری سازمان‌ها را تشدید کند.

فقدان حق شکایت از تخلفات: اگر نهادهای مدنی تنها حق اعلام جرم داشته باشند، نه امکان شکایت از تخلفات و جرائم سازمان‌های حرفه‌ای، می‌تواند منجر به عدم پاسخگویی و نظارت کافی بر عملکرد این سازمان‌ها شود.

فقدان قابلیت مذاکره مستقیم با دولت: عدم امکان مذاکره مستقیم با دولت می‌تواند باعث ایجاد مشکلاتی در ارتباطات و تعاملات میان سازمان‌های حرفه‌ای و دولت شده و در نتیجه آسیب‌پذیری این سازمان‌ها را افزایش دهد. این عوامل نشان‌دهنده نیاز به اصلاحات در ساختار و عملکرد سازمان‌های حرفه‌ای و نهادهای مدنی برای تقویت آن‌ها و کاهش آسیب‌پذیری است.

موازی‌کاری: هنگامی که در یک تشکل چندین گروه یا کمیته‌ی مشابه، به‌صورت مستقل و بدون هماهنگی فعالیت می‌کنند، ممکن است وظایف مشابهی را انجام دهند که منجر به دوباره‌کاری و اتلاف منابع می‌شود. موازی‌کاری می‌تواند منجر به رقابت ناسالم بین گروه‌ها یا افراد درونِ تشکل شود. این رقابت نیز قطعا باعث تضییع انرژی و کاهش کارایی تشکل، به‌جای همکاری و هم‌افزایی می‌شود. اگر فعالیت‌های موازی به‌صورت جداگانه انجام شوند، امکان دارد که اطلاعات به‌طور کامل به اشتراک گذاشته نشود، که این امر می‌تواند کیفیت تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی در تشکل را تحت شعاع قرار دهد.

بروز تضاد منافع و اهداف، کاهش همبستگی، استفاده مضاعف از منابع مالی و انسانی و افزایش هزینه‌ها از دیگر پیامدهای منفی موازی‌کاری به‌شمار می‌رود.

با نگاهی به نظریه‌های اجتماعی؛

بستر اجتماعی و فرهنگی شکل‌گیری و فعالیت تشکل‌ها در ایران

ساناز شهابی
کارشناس ارشد علوم اجتماعی

با توجه به واقعیت‌های امروز جامعه، شاید بتوان گفت خانواده‌های ایرانی در طول سالیان متمادی نتوانسته‌اند نقش خود را در زمینه تربیت انسان‌های مشارکت‌محور و تشکل‌گرا به‌خوبی انجام دهند و تغییر این باورها که در وجود افراد نهادینه شده است، بسیار سخت خواهد بود.

تشکل‌ها در ایران به عنوان نهادهایی مستقل و متشکل از افرادی با اهداف مشترک، نقشی حیاتی در ساختار اجتماعی و سیاسی کشور ایفا می‌کنند. هنگامی که از تشکل‌ها سخن به میان می‌آید، تصوری از یک موجودیت منسجم و هدفمند در اذهان شکل می‌گیرد. با این حال، نسبت به این نهادها دیدگاه‌های متعددی وجود دارد. برخی بر این باورند که دولت‌ها به‌ویژه در ایران، حامی تشکل‌ها هستند و بر رشد و توسعه آن‌ها تأکید می‌کنند، در حالی که دیگران معتقدند که دولت‌ها از قدرت گرفتن این نهادها هراس دارند و به دنبال محدود کردن فعالیت‌های آن‌ها هستند.

اما جنبه‌ای که کمتر مورد توجه قرار گرفته، بستر اجتماعی، فرهنگی و سیاسی است که تشکل‌ها در آن شکل می‌گیرند. عوامل متعددی مانند زمینه‌های روان‌شناختی، اجتماعی و سیاسی می‌توانند بر نحوه شکل‌گیری و تداوم فعالیت‌های تشکل‌ها تأثیر بگذارند. به همین دلیل، در این یادداشت به بررسی چندجانبه‌نگرانه این عوامل پرداخته خواهد شد تا نقش هر یک در همبستگی و فعالیت مؤثر تشکل‌ها در ایران تحلیل شود. این تحلیل به ما کمک می‌کند تا درک بهتری از پویایی‌های پیچیده و متنوع موجود در فضای اجتماعی و سیاسی کشور پیدا کنیم و به شفاف‌سازی روندهای موجود در این زمینه بپردازیم.

... حتی وقتی نبودیم (نظریه کارل گوستاو یونگ؛ روانپزشک)

تشکل‌ها و ناخودآگاه جمعی

ناخودآگاه جمعی، مفهومی است که اولین بار توسط کارل گوستاو یونگ مطرح شد و بر این اصل استوار است که بخشی از ناهشیاری انسان‌ها نه از تجربیات شخصی بلکه از ژن‌ها و تاریخ گونه‌ی بشری به ارث رسیده است. این نظریه نشان می‌دهد که بسیاری از الگوهای رفتاری و ذهنی ما ناشی از یک تاریخ و تجربه‌ی مشترک است که در درون ما به‌صورت جمعی جریان دارد. این مفهوم در بررسی ساختارهای تشکلی نیز می‌تواند نقش کلیدی ایفا کند.

باید گفت، حتی عناصر نامرئی و به‌ظاهر کوچک نیز می‌توانند بر رفتار و عملکرد افراد تأثیر

بگذارند. شاید مهمترین مسئله در این بین، ساختار ذهنی ایرانیان باشد که ناخودآگاه یا به‌واسطه کسب تجربه، باعث ستایش حرکت‌های انفرادی و عدم رغبت به فعالیت‌های جمعی شده است. این موضوع می‌تواند به تشکل‌ها الهام دهد که حتی عوامل کوچک و ناپیدا در سیستم خود را نادیده نگیرند و به تمام جزئیات ساختاری خود توجه کنند.

تشکل‌های اقتصادی و اجتماعی نیز می‌توانند به‌مثابه یک ناخودآگاه جمعی عمل کنند. تشکل‌ها از تجربیات، دانش و بینش اعضای خود در طول زمان بهره می‌برند. ناخودآگاه جمعی، چه در سطح فردی و چه در سطح تشکلی، نشان‌دهنده قدرت تجربیات مشترک و همبستگی‌های ناپیداست. تشکل‌ها با بهره‌گیری از این دانش مشترک می‌توانند همواره در مسیر بهبود و پیشرفت گام بردارند و بحران‌ها را با همبستگی و دانش اعضای خود پشت سر بگذارند.

خانواده تشکل‌زا یا تشکل‌گریز (نظریه روانشناسی اجتماعی جاناتان ترنر)

خانواده اولین بستری است که می‌تواند با آموزش‌های غیر مستقیم یا مستقیم خود، افراد تشکل‌گرا یا تشکل‌زدا تحویل اجتماع بدهد. باید اذعان کرد، بخش عمده‌ای از احساسات مثبت و منفی که در کنش‌های روزمره در خانواده شکل می‌گیرند، تأثیر عمیقی بر مشارکت فردی و کلی در خانواده داشته و آینده مشارکت‌پذیری یا مشارکت‌گریزی اعضا را تعیین می‌کنند.

از دیدگاه ترنر، بسیاری بر نقش احساسات در تقویت یا کاهش مشارکت افراد در خانواده دارند. بر اساس این دیدگاه، احساسات مثبت یا منفی که در اثر کنش‌های مختلف افراد در نظام خانواده ایجاد می‌شوند، تأثیر مستقیمی بر میزان مشارکت اعضا دارند.

ترنر بیان می‌کند که اگر انتظارات اعضای خانواده از همکاری و تعاملات متقابل محقق شود، این تعاملات می‌توانند احساسات مثبتی مانند افتخار، قدردانی و احساس تعلق به خانواده را در آن‌ها به وجود آورد. این احساسات مثبت باعث افزایش مشارکت فعالانه اعضای خانواده می‌شود، زیرا افراد احساس می‌کنند که نقش آن‌ها در خانواده با ارزش و مهم است. در مقابل، اگر انتظارات آن‌ها برآورده نشود و احساسات منفی مانند ناامیدی و خشم بروز کند، این امر می‌تواند منجر به کاهش انرژی و انگیزه افراد برای مشارکت شود و نهایتاً آن‌ها را به سمت عدم مشارکت یا کناره‌گیری از خانواده سوق دهد.

ترنر به تأثیر ویژه انتظارات بر کنش‌های مشارکتی اشاره دارد. در صورتی که افراد احساس کنند انتظاراتشان از نظام خانواده تحقق یافته، احساسات مثبتی ایجاد می‌شود که مشارکت آن‌ها را تقویت می‌کند. اما در شرایطی که انتظارات به نتیجه نرسد و این عدم تحقق به نظام خانواده نسبت داده شود، احساسات منفی شکل می‌گیرد که به کاهش مشارکت و تعاملات منجر می‌شود.

با توجه به واقعیت‌های امروز جامعه، شاید بتوان گفت خانواده‌های ایرانی در طول سالیان متمادی نتوانسته‌اند نقش خود را در زمینه تربیت انسان‌های مشارکت‌محور و تشکل‌گرا به‌خوبی انجام دهند و تغییر این باورها که در وجود افراد نهادینه شده است، بسیار سخت خواهد بود.

گروه همآلان؛ نخستین محرک بیرونی (دیدگاه، لاولر؛ نظریه‌پرداز مکتب مبادله)

پس از خانواده، گروه همسالان و همآلان، مرجع بعدی نحوه شکل‌گیری رفتارهای افراد هستند. این گروه با توجه به وجود احساسات همدلانه، نقش بسیار زیادی در فرایند رفتاری از جمله فردگرا یا جمع‌گرا بودن افراد دارند.

«لاولر» به‌عنوان نظریه‌پرداز مکتب مبادله بر اهمیت فعالیت‌های مشترک میان اعضای گروه‌ها تأکید دارد. او معتقد است که ساختارهای مبادله در محیط‌های اجتماعی مختلف، مانند گروه‌های همسالان، فعالیت‌های مشترکی را ایجاد می‌کند که می‌تواند تأثیرات احساسی مثبت یا منفی بر افراد داشته باشد. این احساسات معمولاً به گروه یا شبکه اجتماعی خاصی نسبت داده می‌شوند که اعضای آن‌ها در تعامل هستند. زمانی که این احساسات مثبت باشد، می‌تواند منجر به افزایش مسئولیت‌پذیری مشترک و تقویت انسجام گروهی شود.

این نظریه‌پرداز تأکید می‌کند که محیط اجتماعی و گروه‌های همسالان و همآلان می‌توانند از طریق ایجاد تضادها یا فعالیت‌های مشترک، احساسات افراد را به‌طور قابل‌توجهی تحت تأثیر قرار دهند. این احساسات ممکن است باعث تقویت همبستگی و انسجام داخلی گروه‌ها شود یا بالعکس، در شرایط تضاد، به درگیری و کشمکش بین گروه‌ها منجر گردد.

تضاد، عامل همبستگی بیشتر (نظریه تضاد کالینز و کوزر)

در نظریه تضاد، گروه‌های اجتماعی و طبقات اجتماعی رقیب، عامل تعیین‌کننده و مؤثر بر احساسات افراد محسوب می‌شوند. این نظریه بیان می‌کند که احساسات، به‌ویژه در گروه‌های همسالان و همآلان، می‌توانند به‌عنوان منبعی برای بسیج و تحریک اعضای این گروه‌ها به کار رود. وقتی انسان‌ها عضو گروه‌هایی باشند که در تضاد و کشمکش با گروه‌های دیگر قرار دارند، احساسات آن‌ها می‌تواند در راستای پیشبرد اهداف کشمکش برانگیخته و تخلیه شود. از این رو، محیط و عضویت در

گروه‌های اجتماعی خاص می‌توانند نقش مهمی در تحریک احساسات و رفتارهای اعضا داشته باشد.

رندال کالینز و لوئیس کوزر از نظریه‌پردازان معروف این رویکرد هستند. به اعتقاد کوزر، احساسات یکی از منابعی است که می‌تواند در جریان مبارزه برای کسب قدرت مورد استفاده قرار گیرد. کوزر بر این باور است که تضاد بین اعضای یک گروه با افراد خارج از آن، باعث تقویت حس همبستگی و انسجام داخلی در گروه می‌شود. این تقویت احساس همبستگی به‌ویژه در گروه‌های همسالان و هم‌آلان اهمیت دارد، زیرا این گروه‌ها در دوران نوجوانی و جوانی تأثیر عمده‌ای بر شکل‌گیری هویت و رفتارهای فرد دارند.

تمایز بین رفتار جمعی و گروهی (نظریه جامعه‌شناختی نیل اسملسر)

برخی جامعه‌شناسان میان رفتار جمعی و رفتار گروهی تفاوت قائل می‌شوند. رفتار گروهی سازمان‌یافته است و اعضای آن دارای خواسته‌های مشترکی هستند که برای دستیابی به آن‌ها تشکیلاتی را ایجاد کرده‌اند. در مقابل، رفتار جمعی به‌دلیل ماهیت هیجانی و غیر سازمان‌یافته خود، استمرار کمتری دارد و به‌سرعت شکل می‌گیرد و فروکش می‌کند.

کارکردگرایان معتقدند که افراد در رفتار جمعی نمی‌توانند به‌طور عقلانی عمل کنند، زیرا اغلب دلیل ترس و اضطراب خود را نمی‌دانند و رفتار آن‌ها به‌طور مستقیم منشأ مشکلات را هدف قرار نمی‌دهد. از دیدگاه این نظریه، رفتار جمعی نوعی تلاش ناآگاهانه برای حل مسائلی است که به‌وضوح شناخته یا تعریف نشده‌اند. به دلیل این ویژگی، رفتار جمعی معمولاً غیرسنتی است و در چارچوب هنجارهای فرهنگی و اجتماعی تعریف نمی‌شود. این مسئله باعث می‌شود احتمال بروز ناهنجاری‌های اجتماعی در رفتارهای جمعی مانند هیستری یا هراس جمعی افزایش یابد.

به‌طور کلی، رفتار جمعی معمولاً غیر عقلانی، هیجانی و در محیط‌های بحرانی یا مبهم شکل می‌گیرد و به‌راحتی می‌تواند به ناهنجاری‌های اجتماعی منجر شود.

نیل اسملسر شش شرط اصلی را به‌عنوان عوامل تعیین‌کننده رفتار جمعی معرفی می‌کند:

۱. **زمینه ساختاری:** ساختار جامعه باید به‌گونه‌ای باشد که اجازه بروز رفتار جمعی را بدهد. به‌عنوان مثال، در جوامعی که اعتراضات ممنوع است، احتمال بروز رفتارهای خودانگیخته بیشتر است.

۲. **فشار ساختاری:** وقتی جامعه تحت فشار قرار می‌گیرد (مانند بحران‌های اقتصادی)، مردم به همکاری و سرپیچی از نظم حاکم تمایل پیدا می‌کنند.

۳. **باور تعمیم‌یافته:** پیش از یافتن راه‌حل جمعی، باید مسئله‌ای به رسمیت شناخته و توجه افکار عمومی به آن جلب شود.

۴. **عوامل شتاب‌دهنده:** رویدادهای مهم، مانند شایعات یا مبالغه در رخدادها، افراد را به واکنش جمعی وامی‌دارد.

۵. **بسیج برای اقدام:** پس از رویداد شتاب‌دهنده، گروه‌ها بدون ساختار منسجم برای اقدام بسیج می‌شوند.

۶. **کنترل اجتماعی:** موفقیت رفتارهای جمعی بستگی به مکانیزم‌های کنترل اجتماعی دارد که یا از وقوع رفتارهای جمعی جلوگیری کرده یا آن‌ها را محدود می‌کند.

این شش عامل تعیین‌کننده، ساختار و پویایی رفتارهای جمعی را توضیح می‌دهند و به ظهور و کنترل آن‌ها در جوامع کمک می‌کنند.

با توجه به مطالب ذکر شده، چنین به نظر می‌آید که علیرغم اینکه تشکل‌ها در ایران تابع رفتار گروهی هستند، اما در عمل، در قالب رفتار جمعی به پیش می‌روند و همین امر مانع از توسعه فعالیت‌ها و ارائه خروجی مؤثر است که خود این امر می‌تواند ناشی از تمام موارد مطرح شده در بالا از قبیل ناخودآگاه جمعی، معیارهای خانوادگی و گروه هم‌آلان باشد.

تفاهم از طریق درد مشترک (نظریه کنش ارتباطی یورگن هابرماس)

نظریه کنش ارتباطی یورگن هابرماس یکی از برجسته‌ترین نظریات در حوزه فلسفه و علوم اجتماعی است که به دنبال بررسی و تحلیل راه‌هایی است که افراد می‌توانند از طریق آن به یک درک مشترک و تفاهم دست یابند.

هابرماس در کتاب معروف خود «نظریه کنش ارتباطی» با تحلیل جامعه سرمایه‌داری و روش‌های مقاومت در برابر اثرات منفی عقل ابزاری، بر

ناخودآگاه جمعی، چه در سطح فردی و چه در سطح تشکلی، نشان‌دهنده قدرت تجربیات مشترک و همبستگی‌های ناپیداست. تشکل‌ها با بهره‌گیری از این دانش مشترک می‌توانند همواره در مسیر بهبود و پیشرفت گام بردارند و بحران‌ها را با همبستگی و دانش اعضای خود پشت سر بگذارند.

محیط اجتماعی و گروه‌های همسالان و هم‌آلان می‌توانند از طریق ایجاد تضادها یا فعالیت‌های مشترک، احساسات افراد را به‌طور قابل‌توجهی تحت تأثیر قرار دهند. این احساسات ممکن است باعث تقویت همبستگی و انسجام داخلی گروه‌ها شود یا بالعکس، در شرایط تضاد، به درگیری و کشمکش بین گروه‌ها منجر گردد.

اهمیت اخلاق و آزادسازی ارتباطی تأکید می‌کند. او دو نوع کنش اجتماعی را معرفی می‌کند: کنش معطوف به موفقیت که به دنبال دستیابی به اهداف شخصی و اقتصادی است، و کنش معطوف به تفاهم که به تفاهم و همبستگی اجتماعی می‌پردازد.

نظریه کنش ارتباطی یورگن هابرماس می‌تواند به‌طور مؤثری در تحلیل تشکل‌ها و سازمان‌های اجتماعی و اقتصادی مورد استفاده قرار گیرد. در زیر، رابطه این نظریه با تشکل‌ها بررسی می‌شود:

۱. تفاهم و همبستگی اجتماعی

تشکل‌ها به‌ویژه در زمینه‌های اقتصادی و اجتماعی، با هدف ایجاد همبستگی و تفاهم میان اعضا و ذینفعان فعالیت می‌کنند. نظریه کنش ارتباطی هابرماس بر اهمیت ارتباطات معنادار و توافق‌های مشترک تأکید دارد. در تشکل‌ها، اعضا از طریق گفتگو و تعامل می‌توانند به درک مشترکی از اهداف و ارزش‌ها برسند و بدین ترتیب، فرآیند تصمیم‌گیری را تسهیل کنند.

۲. کنش معطوف به موفقیت و کنش معطوف به تفاهم

تشکل‌ها معمولاً در مواجهه با فشارهای اقتصادی و سیاسی قرار دارند که ممکن است آنها را به سمت کنش معطوف به موفقیت (دستیابی به اهداف فردی و اقتصادی) سوق دهد. با این حال، هابرماس به این نکته اشاره می‌کند که برای ایجاد یک جامعه سالم و کارآمد، باید کنش معطوف به تفاهم تقویت شود. تشکل‌ها می‌توانند با ترویج فرهنگ گفت‌وگو و مشارکت، به تعمیق این نوع کنش در بین اعضا کمک کنند.

۳. زیست‌جهان و نظام

نظریه هابرماس، تمایز بین زیست‌جهان (حوزه فرهنگ، ارزش‌ها و روابط اجتماعی) و نظام (حوزه‌های اقتصادی و سیاسی) را برجسته می‌کند. تشکل‌ها به‌عنوان نهادهای اجتماعی می‌توانند در تقویت زیست‌جهان مؤثر باشند. با ایجاد فضایی برای بحث و تبادل نظر، تشکل‌ها می‌توانند به کاهش سلطه عقلانیت ابزاری کمک کنند و از این طریق، به تحکیم هویت جمعی و فرهنگ مشارکتی بپردازند.

۴. رهایی از سلطه

هابرماس به این نکته اشاره می‌کند که در جوامع معاصر، سلطه عقلانیت ابزاری بر زیست‌جهان، بحران‌هایی را به‌وجود آورده است. تشکل‌ها می‌توانند به‌عنوان کانون‌هایی برای رهایی از این سلطه عمل کنند. با ترویج گفت‌وگو و نقد سازنده، تشکل‌ها می‌توانند به ایجاد فضایی آزاد برای بیان نظرات و ایده‌ها کمک کنند و به درک عمیق‌تری از چالش‌های اجتماعی و اقتصادی بپردازند.

۵. فرآیند یادگیری و رشد اجتماعی

تشکل‌ها به‌ویژه در زمینه‌های آموزشی و فرهنگی می‌توانند به فرآیند یادگیری جمعی و رشد اجتماعی کمک کنند. هابرماس بر اهمیت یادگیری در فرآیند کنش ارتباطی تأکید می‌کند. با برگزاری کارگاه‌ها، سمینارها و جلسات گفت‌وگو، تشکل‌ها می‌توانند مهارت‌های ارتباطی و تفکر انتقادی را در میان اعضا تقویت کنند.

نظریه کنش ارتباطی هابرماس می‌تواند به‌عنوان چارچوبی برای تحلیل تشکل‌ها و نقش آنها در ایجاد تفاهم، همبستگی اجتماعی و رهایی از سلطه عقلانیت ابزاری در جوامع مدرن مورد استفاده قرار گیرد. با تأکید بر اهمیت گفتگو و تعاملات معنادار، تشکل‌ها می‌توانند به ارتقاء کیفیت روابط اجتماعی و اقتصادی کمک کنند و در نهایت به سوی جامعه‌ای عادلانه و پایدار حرکت کنند.

هندسه‌اجتماعی:
(نظریه‌جامعه‌شناختی‌جورج‌زیمل)

نظریه جورج زیمل درباره گروه‌های دو نفره و سه نفره به طور خاص بر اهمیت ساختار اجتماعی و روابط بین اعضای گروه‌ها تمرکز دارند. این نظریه و جامعه‌شناسی صوری زیمل با تأکید بر هندسه روابط اجتماعی دو عنصر «فاصله و اعداد» را مورد اهمیت قرار داده است، می‌تواند به‌خوبی در تحلیل رفتارهای تشکلی و تعاملات اجتماعی در جوامع امروزی کاربرد داشته باشند. در ادامه، رابطه نظریه‌های زیمل با رفتار تشکلی را بررسی می‌کنیم:

نقش گروه‌های دو نفره و سه نفره در تشکل‌ها

زیمل نشان می‌دهد که گروه‌های دو نفره به دلیل عدم وجود ساختار مستقل و تهدید جمعی، حریم فردی بالایی دارند. در این گروه‌ها، اعضا بیشتر به یکدیگر وابسته‌اند و مسئولیت‌هایشان مستقیم و شفاف است. اما با ورود یک نفر سوم، ساختار جدیدی شکل می‌گیرد که می‌تواند بر روابط تأثیر بگذارد و فرصت‌های جدیدی برای تعاملات اجتماعی فراهم کند.

سازماندهی و ساختار اجتماعی

زیمل بر این نکته تأکید دارد که گروه‌های کوچک، مانند خانواده یا دوستی‌ها، فردیت را حفظ می‌کنند، در حالی که گروه‌های بزرگ‌تر می‌توانند منجر به کاهش وابستگی‌ها و تقویت فردیت شوند. در تشکل‌ها، اندازه و ساختار گروه تأثیر زیادی بر پویایی‌های اجتماعی و نوع تعاملات دارد. در یک تشکل بزرگ، اعضا ممکن است به‌جای وابستگی‌های عاطفی، به روابط رسمی و قراردادی روی آورند.

تناقض آزادی و کنترل

زیمل به این نتیجه می‌رسد که هرچه گروه بزرگ‌تر شود، آزادی فردی افزایش می‌یابد، اما در عوض، احتمال نظارت و کنترل بر روی افراد نیز بیشتر می‌شود. در تشکل‌ها، این موضوع می‌تواند به تضاد بین استقلال فردی و الزام‌های گروهی منجر شود. اعضا ممکن است احساس کنند که در یک گروه بزرگ، کمتر تحت‌نظر هستند، اما در عین حال، با چالش‌های جدیدی از جمله وابستگی به هنجارهای گروهی روبرو می‌شوند.

تأثیر فرهنگی و اجتماعی

زیمل همچنین به تأثیر فرهنگ و محیط اجتماعی بر روی رفتارهای گروهی تأکید دارد. در تشکل‌ها، فرهنگ سازمانی می‌تواند به‌طور مستقیم بر روابط و تعاملات اعضا تأثیر بگذارد. برای مثال، در یک تشکل با فرهنگ همکاری و تعامل، ممکن

است اعضا بیشتر تمایل به مشارکت و ابراز نظرات خود داشته باشند.

تحلیل نظریه‌های زیمل از گروه‌های دو نفره و سه نفره می‌تواند به درک بهتری از رفتارهای تشکلی و تعاملات اجتماعی در جوامع امروزی کمک کند. این نظریه‌ها به ما این امکان را می‌دهند که ساختارها، نقش‌ها و روابط در تشکل‌ها را بررسی کنیم و چگونگی تأثیر آنها بر فرآیندهای تصمیم‌گیری و همکاری را تحلیل نماییم.

تشکیلات میلیتاریستی با رهبری کاریزمایی (دیدگاه‌های جامعه‌شناختی ماکس وبر)

تحلیل وبری از اقتدار و کنش اجتماعی به‌ویژه در زمینه تشکل‌ها و رفتار تشکلی قابل بررسی است. وبر سه نوع اقتدار را معرفی می‌کند که هر کدام بر نحوه سازماندهی و عملکرد تشکل‌ها تأثیر دارد:

• اقتدار سنتی

ویژگی‌ها: بر اساس سنت‌ها و اعتقادات قدیمی بنا شده است. این نوع اقتدار در تشکل‌ها باعث ایجاد ثبات و پیوستگی می‌شود.

تحلیل تشکلی: تشکل‌هایی که بر اقتدار سنتی تکیه دارند، معمولاً از ساختارهای مستحکم و سلسله‌مراتبی بهره‌مند هستند. تصمیم‌گیری‌ها غالباً بر اساس آداب و رسوم گذشته انجام می‌شود و نوآوری‌ها با احتیاط پذیرفته می‌شوند.

• اقتدار کاریزماتیک

ویژگی‌ها: بر اساس ویژگی‌های منحصربه‌فرد رهبر است. مشروعیت این نوع اقتدار از سنت یا قانون ناشی نمی‌شود، بلکه از جاذبه شخصیت رهبر و ارتباط عاطفی او با اعضا سرچشمه می‌گیرد.

تحلیل تشکلی: در تشکل‌هایی که تحت رهبری کاریزماتیک قرار دارند، فعالیت‌ها و کنش‌ها غالباً عاطفی و احساسی هستند. این نوع اقتدار می‌تواند منجر به ایجاد جنبش‌های قوی و پویایی شود، اما به دلیل موقتی بودن آن، ممکن است پس از فوت یا عدم فعالیت رهبر، تشکل دچار بحران شود.

• اقتدار قانونی

ویژگی‌ها: بر اساس قواعد و هنجارهایی که توسط جامعه پذیرفته شده‌اند، شکل می‌گیرد. این نوع اقتدار نمایانگر روابط سلسله‌مراتبی و ساختاری در جوامع مدرن است.

تحلیل تشکلی: تشکل‌هایی که بر اساس اقتدار قانونی فعالیت می‌کنند، به قوانین و نظام‌های رسمی متکی هستند. این نوع تشکل‌ها به دنبال مشروعیت از طریق فرآیندهای دموکراتیک و انتخاباتی هستند و به ساختارها و رویه‌های قانونی اهمیت می‌دهند.

انواع کنش اجتماعی

وبر همچنین چهار نوع کنش اجتماعی را مشخص می‌کند که در رفتارهای تشکلی نمود پیدا می‌کنند:

کنش معطوف به هدف: این نوع کنش بر اساس اهداف مشخص و انتخاب معقول ابزارها برای دستیابی به آن‌ها انجام می‌شود. در تشکل‌ها، این کنش می‌تواند منجر به برنامه‌ریزی و اجرای استراتژی‌های مؤثر شود.

کنش معطوف به ارزش: این نوع کنش برای تحقق اهداف ذاتی و معنوی انجام می‌شود. در برخی تشکل‌ها، مانند سازمان‌های غیرانتفاعی، این نوع کنش بسیار بارز است.

کنش عاطفی و احساسی: در تشکل‌هایی که تحت تأثیر رهبری کاریزماتیک هستند، کنش‌های اعضا غالباً عاطفی هستند. این نوع کنش می‌تواند به تحرکات اجتماعی و جنبش‌های سیاسی منجر شود.

کنش سنتی: رفتارهایی که بر اساس عادات و رسوم انجام می‌شوند. این نوع کنش در تشکل‌هایی که بر اقتدار سنتی تکیه دارند، مشاهده می‌شود.

به‌طور کلی، تحلیل وبر از اقتدار و کنش‌های اجتماعی نشان می‌دهد که نحوه سازماندهی و عملکرد تشکل‌ها تحت‌تأثیر نوع اقتدار و کنش‌های غالب در آن‌ها قرار دارد. هر نوع اقتدار و کنش می‌تواند مزایا و چالش‌های خاص خود را برای توسعه و پایداری تشکل‌ها به همراه داشته باشد.

فرهنگ سیاسی و ایدئولوژی پاتریمونالیستی (نظریه مارووین زونیس؛ استاد اقتصاد سیاسی و نویسنده)

فرهنگ سیاسی در ایران به‌طور تاریخی پاتریمونالیستی بوده و این باعث تسهیل یا منع مشارکت سیاسی شده است. روابط قدرت به‌صورت عمودی و مبتنی بر حکم و اطاعت است و فرهنگ سیاسی، سیاست را به‌عنوان عمل خصمانه تلقی می‌کند.

تأثیر ویژگی‌های فرهنگ سیاسی بر تشکل‌ها به‌ویژه در زمینه‌های بدبینی، بی‌اعتمادی، عدم امنیت و سوءاستفاده، نشان می‌دهد که برای توسعه سیاسی و گسترش مشارکت در ایران، نیاز به ایجاد تغییرات اساسی در ساختارهای قدرت و فرهنگ اجتماعی وجود دارد. تقویت اعتماد، ایجاد امنیت و توسعه فرهنگ همکاری می‌تواند به تقویت تشکل‌ها و بهبود وضعیت سیاسی و اجتماعی کشور کمک کند.

کوزر بر این باور است که تضاد بین اعضای یک گروه با افراد خارج از آن، باعث تقویت حس همبستگی و انسجام داخلی در گروه می‌شود. این تقویت احساس همبستگی به‌ویژه در گروه‌های همسالان و همآلان اهمیت دارد، زیرا این گروه‌ها در دوران نوجوانی و جوانی تأثیر عمده‌ای بر شکل‌گیری هویت و رفتارهای فرد دارند.

علیرغم اینکه تشکل‌ها در ایران تابع رفتار گروهی هستند، اما در عمل، در قالب رفتار جمعی به پیش می‌روند و همین امر مانع از توسعه فعالیت‌ها و ارائه خروجی مؤثر است که خود این امر می‌تواند ناشی از تمام موارد مطرح شده در بالا از قبیل ناخودآگاه جمعی، معیارهای خانوادگی و گروه همآلان باشد.

هابرماس به این نکته اشاره می‌کند که در جوامع معاصر، سلطه عقلانیت ابزاری بر زیست‌جهان، بحران‌هایی را به‌وجود آورده است. تشکل‌ها می‌توانند به‌عنوان کانون‌هایی برای رهایی از این سلطه عمل کنند. با ترویج گفت‌وگو و نقد سازنده، تشکل‌ها می‌توانند به ایجاد فضایی آزاد برای بیان نظرات و ایده‌ها کمک کنند و به درک عمیق‌تری از چالش‌های اجتماعی و اقتصادی بپردازند.

در واقع فرهنگ سیاسی ایران تابعیت و امریت را به‌عنوان روابط کلیدی به تصویر می‌کشد. در این فرهنگ، حکومت مسئولیت‌های زیادی بر عهده دارد و مردم انتظار دارند که همه چیز را انجام دهد. این نوع نگرش منجر به رفتارهایی نظیر فرصت‌طلبی، انفعال و ترس می‌شود که توانایی همکاری اجتماعی را تضعیف می‌کند.

ایران با چالش‌های جدی در توسعه سیاسی مواجه است، که به‌دلیل فرهنگ پاتریمونالیستی، ساختار قدرت مطلقه و نهادهای ضعیف به وجود آمده است. این عوامل مانع مشارکت و رقابت سیاسی مؤثر و پایدار می‌شوند.

تحلیل زونیس از فرهنگ سیاسی نخبگان ایران و تأثیر آن بر تشکل‌ها به‌ویژه در زمینه‌های سیاسی و اجتماعی قابل تأمل است. در این تحلیل، چهار ویژگی اصلی فرهنگ سیاسی ایران که زونیس به آن‌ها اشاره کرده است، به‌عنوان عواملی مؤثر بر رفتارهای تشکلی و نهادهای سیاسی در نظر گرفته می‌شوند.

- **بدبینی سیاسی:** احساس ناکارآمدی و ناتوانی در تأثیرگذاری بر مسائل سیاسی.
- **بی‌اعتمادی شخصی:** عدم اعتماد بین افراد و گروه‌ها که روابط اجتماعی و سیاسی را تضعیف می‌کند.
- **احساس عدم امنیت آشکار:** نگرانی از عدم ثبات و امنیت در عرصه سیاسی و اجتماعی.
- **سوءاستفاده بین افراد:** رفتارهایی که منجر به بهره‌کشی و عدم انصاف در تعاملات اجتماعی می‌شود.

تأثیر ساختار قدرت بر فرهنگ سیاسی

- **قدرت مطلقه:** این نوع ساختار نه‌تنها فرهنگ تابعیت را ایجاد نمی‌کند، بلکه آن را تقویت و حفظ می‌کند.

بدین ترتیب، فرهنگ سیاسی نامساعدی برای توسعه سیاسی و گسترش مشارکت و رقابت به وجود می‌آورد. زونیس تأکید می‌کند که احساس ناکارآمدی سیاسی در ارتباط با بدبینی و عدم تحرک اجتماعی قرار دارد. قدرت و عملکرد نظام سیاسی باعث بدبینی عمومی نسبت به زندگی سیاسی می‌شود.

- **روابط متقابل:** بین ساختار قدرت مطلقه، چندپارگی‌های اجتماعی و فرهنگی، و ایدئولوژی الیت سیاسی روابط متقابل و تشدیدکننده وجود دارد. این روابط مانع از شکل‌گیری زمینه‌های رقابت، سازش و مشارکت سیاسی به شیوه‌ای دموکراتیک می‌شوند و در نتیجه وضعیت ایستای نظام سیاسی ایران را بازتولید می‌کنند.

به‌طور کلی، تأثیر ویژگی‌های فرهنگ سیاسی بر تشکل‌ها به‌ویژه در زمینه‌های بدبینی، بی‌اعتمادی، عدم امنیت و سوءاستفاده، نشان می‌دهد که برای توسعه سیاسی و گسترش مشارکت در ایران، نیاز به ایجاد تغییرات اساسی در ساختارهای قدرت و فرهنگ اجتماعی وجود دارد. تقویت اعتماد، ایجاد امنیت و توسعه فرهنگ همکاری می‌تواند به تقویت تشکل‌ها و بهبود وضعیت سیاسی و اجتماعی کشور کمک کند.

* * *

حال که نگاهی گذرا به برخی نظریات مطرح در خصوص تشکل‌ها و آسیب‌شناسی آن‌ها صورت گرفت، شاید بد نباشد، نظری به توصیف زیبای عباس عبدي، پژوهشگر اجتماعي و روزنامه‌نگار داشته باشیم که معتقد است: «تشکل‌ها به‌نوعی نقش «حوضچه آرامش» را در جامعه ایفا می‌کنند؛ همانطور که می‌دانید، زیر سدها همواره حوضچه‌ای قرار دارد که انرژی فزاینده‌ی آب‌های سرریزشده از سد را تخلیه می‌کند تا در نهایت زیر سد دچار آسیب نشود. به عبارتی یکی از کارهای مهم این حوضچه‌ها، رفع خطرات احتمالی است که منجر به در هم شکستن سد ناشی از سرریز آب می‌شوند. اگر فقط تلاطم درون حوضچه را ببینیم منبع خطر می‌شود؛ اما اگر بتوانیم به نحوی درازمدت آن را همراه با کارویژه‌هایش نظاره کنیم، به فوایدش که استهلاک انرژی ویرانگر آب در حوضچه است، پی خواهیم برد».

متأسفانه در بیشتر مواقع نگاه به تشکل‌ها صرفاً سخت‌افزاری بوده و کمتر به ابعاد روان‌شناختی و جامعه‌شناختی آنها توجه شده است. بسیاری از نظرات و دیدگاه‌ها پیرامون تشکل‌ها، بدون تحلیل دقیق بسترهای اجتماعی و فرهنگی که این نهادها در آن‌ها فعالیت می‌کنند، مطرح می‌شود. این در حالی است که تشکل‌ها به‌عنوان ساختارهای اجتماعی، نیازمند آسیب‌شناسی دقیق و عمیق از منظر روان‌شناسی اجتماعی، جامعه‌شناسی و بررسی مناسبات فرهنگی و اجتماعی‌اند.

عدم شناخت اهمیت نظریه‌های اجتماعی و بی‌توجهی به آنها طی سالیان متمادی، به یکی از عوامل عقب‌ماندگی کشور در حوزه‌های فرهنگی، اجتماعی و حتی اقتصادی تبدیل شده است. تشکل‌ها نه‌تنها به زیرساخت‌های سخت‌افزاری و ساختاری نیاز دارند، بلکه نیازمند تحلیل و درک دقیق از روابط اجتماعی، اعتماد بین اعضا و تأثیرات متقابل جامعه و فرهنگ بر عملکرد خود هستند. نادیده‌گرفتن این ابعاد مهم، موجب می‌شود که تلاش‌ها برای توانمندسازی و توسعه تشکل‌ها ناکام بماند و در نهایت جامعه از ظرفیت‌های بالقوه این نهادها بهره‌مند نشود.

رضا جعفری؛
رئیس انجمن صنایع غذایی آذربایجان‌شرقی:

نگاه به تشکل‌ها باید مثبت باشد

وظیفه ذاتی تشکل‌ها در همه کشورهای صنعتی و جوامع رو به پیشرفت، گردهم‌آوردن فعالان رسته‌ها و افراد برای افزایش نقش اجتماعی تشکل‌ها در بهبود زندگی افراد آن جامعه و تلاش برای رفع موانع و مشکلات پیشِ روی هم‌صنفان و ایجاد زندگی بهتر برای افراد جامعه است.

بنابراین ضروری است تا در مورد تشکل‌ها نگاه مثبتی داشته باشیم، چرا که تشکل‌ها می‌توانند در پیشرفت کشور و بهبود وضعیت اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی آن نقش داشته باشند.

حقیقت این است که دولت نمی‌تواند به‌تنهایی عهده‌دار همه امور باشد و این تشکل‌ها هستند که در همه کشورهای پیشرفته و صنعتی جهان اولی، علاوه بر انجام کار خود، بخشی از وظایف حاکمیت را با بیشترین بهره‌وری و کمترین هزینه انجام می‌دهند. به‌طور حتم هر حکومتی که نگاه منفی به تشکل و تشکل‌گرایی داشته باشد، محکوم به شکست در همه زمینه‌ها است.

در حال حاضر تشکل‌های استانی با چالش‌های متعدد درونی و بیرونی مواجه هستند که از آن جمله می‌توان به تمرکز حاکمیت در پایتخت اشاره کرد. البته این ضعف مختص تشکل‌ها نبوده و حتی در مورد مجموعه هایی نظیر استانداری و ادارات و بانک‌ها نیز صدق می‌کند. به این معنا که مجموعه‌ها و افرادی که حاکمیت در آنها متبلور شده، علاقه‌ای به تفویض اختیارات به استان‌ها ندارند، درخصوص تشکل‌ها نیز طبیعتا تشکل‌های ملی، بُعد و برشِ‌کاری بیشتری نسبت به تشکل‌های استانی دارند.

با این حال تشکل‌های استانی با انجام اقداماتی می‌توانند نقش خود را ایفا کنند؛ اول اینکه در استان خود و در مجموعه مادرِ مادر تشکل‌ها یعنی اتاق‌های بازرگانی عضو شده و از طریق کانال اتاق ایران نسبت به پیشبرد اهداف خود اقدام کنند، یا اینکه در کانون‌ها و اتحادیه‌های کشوری عضو شده و از این طریق در مسیر تحقق اهداف و رساندن صدای خود به پایتخت اقدام کنند.

تشکل‌های استان می‌توانند با تکیه بر ظرفیت‌های استانی، همانند شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی، به‌دنبال حل مسائلی باشند که در حیطه‌ی اختیارات استان‌ها هستند و به‌شکل سلیقه‌ای قابل اِعمال بوده و تشکل‌های استانی می‌توانند در این تصمیم‌سازی‌ها یا اصلاح برخی رویه‌ها و مقررات مفید باشند.

با در نظر گرفتن شرایط فعلی می‌توان گفت، موفقیت تشکل‌های استانی در ارتباط با مسیر آن‌ها باشد. به‌همین منظور سال گذشته اتاق بازرگانی تبریز اقدام به ارزیابی تشکل‌ها بر پایه پارامترهای لازم کرد و انجمن صنایع غذایی استان آذربایجان‌شرقی در این رتبه‌بندی، رتبه نخست را به‌دست آورد، با این حال ما همچنان از کارنامه خود راضی نیستیم و جا برای کار زیاد است.

جدا از چالش‌های ناشی از نگرش حاکمیتی، مهمترین چالش درونی تشکل‌ها افرادی هستند که فردمحور حرکت می‌کنند، هرچند این مشکل تنها مختص استان ما نیست و مسئله‌ای فراگیر در تمام کشور است، در این زمینه لازم است تا منیت‌ها کنار گذاشته شود. یکی دیگر از چالش‌های تشکل‌ها در ایران، مشکلات فرهنگی است. تشکل باوری، اعتقاد به تشکل، اعتقاد به فعالیت سیستمی در تشکل و اعتقاد به رای جمعی، باید با توسل به آموزش و فرهنگسازی اصلاح شود.

نباید فراموش کرد، شرایط حاضر تشکل‌ها ناشی از نگاه ضد تشکلی در برخی از مسئولان بوده است که نتیجه نگرش و اقداماتشان، متاسفانه ضد تشکل‌های صنعتی، معدنی، تجاری و حتی اقتصادی است. نگرشی که اعتقاد زیادی بر کارکرد تشکل ها نداشته و تشکل‌ها را نه‌تنها بخشی از تصمیم‌گیری نمی‌دانست، بلکه به چشم مانع و مزاحم می‌نگریست.

خوشبختانه با نگرش سیاست‌های دولت جدید، می‌توان گفت، نگاه حاکمیتی به تشکل‌ها مثبت است و امیدواریم با نقش‌دهی و مشارکت‌بخشی به تشکل‌ها در عمل شاهد این مهم باشیم.

نوید امجد؛ رئیس کمیسیون کارآفرینی، اقتصاد دانش‌بنیان و بهبود فضای کسب‌وکار اتاق بازرگانی تبریز

از بقا تا توسعه؛ نقش تشکل‌ها در ایران و چالش‌های پیشِ رو

تشکل‌گرایی در سیر تکامل انسان دارای نقش و ریشه تاریخی است. از گرایش انسان اولیه به تجمع و تشکل‌گرایی برای بقا و ادامه حیات، تا تلاش‌های انسان قرون وسطایی برای توسعه اجتماعی، اقتصادی و استانداردهای زندگی، و در نهایت، انسان مدرن برای ارتقای شرایط زندگی و عدالت اجتماعی با توسعه جنبش‌ها و تشکل‌های کارگری، احزاب، اتحادیه‌ها و انجمن‌های صنفی، همگی نشان از تحول طولانی و پیچیده تشکل‌گرایی و نقش آن در رشد و توسعه انسان و جوامع دارد.

در ایران نیز، همچون سایر جوامع، تشکل‌ها به‌مثابه رگ‌های حیاتی جامعه مدنی، همواره نقش محوری در سرعت و کیفیت روند توسعه داشته‌اند، اما سیر و روند تشکل‌گرایی به معنای مدرن امروزی، در چهار دوره تاریخی قاجار، پهلوی اول، پهلوی دوم و دوره پس از انقلاب اسلامی قابل نقد و بررسی است. این بررسی نشان می‌دهد که نهادهای مدنی همواره در شکل‌گیری هویت جمعی، مطالبه‌گری صنفی و اجتماعی، ارتقای سطح معیشتی، بهداشتی و آگاهی جامعه، نقش بسزایی ایفا کرده‌اند. در این سیر تحول، عوامل سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، بین‌المللی و جنگ‌ها تأثیر عمیقی در توسعه و نفوذ تشکل‌گرایی یا برعکس، کاهش نقش تشکل‌ها داشته‌اند.

• نظر تخصصی شما، به‌عنوان رئیس کمیسیون کارآفرینی، بهبود فضای کسب‌وکار و اقتصاد دانش‌بنیان در رابطه با ماده (۸) قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار چیست؟

ماده ۸ قانون بهبود مستمر کسب‌وکار، در واقع ماده‌ای قانونی است که در راستای تسهیل تجارت بدون کاغذ فرامرزی تدوین شده و در اسناد بین‌المللی مانند موافقت‌نامه «تسهیل تجارت بدون کاغذ فرامرزی در آسیا و اقیانوسیه» آمده است. ایران نیز مطابق قانون مصوب ۱۳۹۸ با پذیرش این موافقت‌نامه عضو آن شده است. این ماده، هم‌راستا با موافقت‌نامه‌های دیگر بین‌المللی مانند «موافقت‌نامه تسهیل تجارت سازمان تجارت جهانی»، با هدف تسهیل امور گمرکی از طریق واسطه‌های الکترونیک برای تبادل داده‌ها و اسناد معاملات تجارت فرامرزی و نیز براساس توصیه‌های مرکز تسهیل تجارت و کسب‌وکارهای الکترونیک سازمان ملل است.

در شرایطی که حجم بالای اسناد و مدارک در تجارت فرامرزی، از اسناد معامله گرفته تا اسناد مالی و حمل‌ونقل، علاوه بر افزایش هزینه‌های صدور، فرایند و زمان هماهنگی امور اداری را طولانی‌تر می‌کند و زمینه‌ساز خطا، تضییع و تقلب است، اجرای این ماده می‌تواند به تسریع امور، کاهش هزینه‌ها و کوتاه‌تر شدن فرایند تجارت خارجی کمک کند. همچنین، این ماده با رویکرد تجارت بین‌المللی امروز نیز هماهنگ است.

• از نظر شما، وظیفه ذاتی تشکل‌های صنفی و اساس یک تشکل صنفی کارآمد چیست؟

تشکل‌های صنفی به‌عنوان یکی از ارکان جامعه مدنی، نقش مهمی در توسعه اقتصادی، اجتماعی و سیاسی کشور دارند. این نقش از طریق تأثیرگذاری بر محیط کسب‌وکار، تولید ناخالص ملی و ارتقای سطح زندگی و بهبود شرایط کار و اشتغال ایفا می‌شود. وظیفه ذاتی تشکل‌ها این است که به‌عنوان پل ارتباطی بین جامعه، صنوف و نهادهای حاکمیتی عمل کنند، تا تضاد و تعارض منافع بین تمامی حلقه‌ها و ذی‌نفعان کاهش یابد.

به نظرم، اساس و بنیان‌های کلیدی یک تشکل صنفی کارآمد، شامل هویت و هدف مشترک، رهبری قوی و دموکراتیک، ساختار سازمانی منسجم، ارتباطات مؤثر با حاکمیت، اعضا، جامعه و سایر تشکل‌ها، شفافیت و پاسخگویی و تمرکز بر پژوهش و آموزش برای توانمندسازی اعضا است.

• آیا تشکل‌های استانی می‌توانند در تصمیم‌سازی‌ها یا اصلاح برخی قوانین تأثیرگذار باشند؟

بله، قطعاً تشکل‌های استانی می‌توانند نقش مؤثری در این حوزه داشته باشند، اما با توجه به ساختار سیاسی، اداری و قوانین موجود، باید اذعان داشت که در حال حاضر، تشکل‌های استانی، هنوز به‌طور کامل درک درستی از فضای موجود ندارند و با تأخیر نسبت به توانمندسازی و بهبود عملکرد خود اقدام کرده‌اند. این امر باعث شده است که تشکل‌ها در ایفای نقش مثبت و سازنده خود دچار ضعف باشند.

• بزرگ‌ترین چالش صنفی تشکل‌ها در کشور و استان چیست؟

به‌عنوان فردی که در تشکل‌های استانی و ملی فعالیت داشته‌ام، معتقدم بزرگ‌ترین چالش‌ها شامل ساختار سازمانی نامناسب، نبود استراتژی و هدف‌گذاری، کمبود منابع مالی، ضعف مشارکت عمومی، پیچیدگی‌های سیاسی و اداری و همچنین تعدد و تعارض قوانین و آیین‌نامه‌های اجرایی در کشور است. به‌عنوان مثال، طی ۱۰ سال گذشته، ۱۲٬۹۸۲ قانون و مقررات تصویب و ابلاغ شده است.

یکی دیگر از چالش‌های مهم در سطح استانی، تمرکز قدرت در پایتخت است که با توسعه دولت الکترونیک و افزایش سامانه‌های مختلف، به کاهش اختیارات تصمیم‌گیری در سطح استان‌ها انجامیده و تأثیرگذاری تشکل‌ها و نهادهای مدنی استانی را کاهش داده است.

در گفتگو با پیشکسوت عرصه حق‌العمل‌کاری گمرکی و تجارت در تبریز مطرح شد؛

تاریخچه سندیکای حق‌العمل‌کاران گمرکی تبریز از شکل‌گیری تا امروز

تصویب بخشنامه و قوانین، با مشاوره تشکل‌ها صورت گیرد

گفتگو: شهرام صادق‌زاده

سید محمد امیرمیران، یکی از چهره‌های برجسته و پیشکسوت در عرصه حق‌العمل‌کاری و تشکل‌های تجاری استان آذربایجان‌شرقی است که با بیش از چند دهه فعالیت مستمر در این حوزه، نقش مهمی در توسعه و پیشبرد فعالیت‌های بازرگانی ایفا کرده است. وی که در یک خانواده تبریزی ریشه‌دار زاده شده و تحصیلات خود را در رشته حسابداری آغاز کرد، به دلیل شرایط اجتماعی و اقتصادی پرتلاطم دهه‌های گذشته، مسیر حرفه‌ای خود را به سمت حق‌العمل‌کاری گمرکی هدایت کرد. امیرمیران با گذشت سال‌ها و در اوج تجربه و اعتبار حرفه‌ای، به‌عنوان ناظر انتخابات اتاق بازرگانی تبریز انتخاب شد و همواره مورد اعتماد جامعه تجاری بوده است. علاقه‌مندی او به مطالعه و عکاسی نشان از دید وسیع و علاقه او به فرهنگ و تاریخ تبریز دارد که در کتاب «دروازه‌های قدیم تبریز در گذر زمان» نیز تجلی یافته است. گفتگو با این چهره کهنه‌کار، فرصتی ارزشمند برای مرور تاریخچه پر افتخار تشکل‌های اقتصادی استان است.

سید محمد امیرمیران، در ۷ دی ماه سال ۱۳۳۳ در تبریز و در یک خانواده تبریزی -که هم پدر و مادر هر دو زاده تبریز بودند- متولد شد. تحصیلات خود را تا مقطع دیپلم و در رشته حسابداری به اتمام رسانیده و یک سال نیز پشت کنکور ماند و چون مرحوم پدرش در رشته حق‌العمل‌کاری مشغول بود، وی نیز به‌علت کهولت سن پدر و همیاری او، به شغل پدری گروید. یک سال بعد، به دلیل اعتراضات اجتماعی و مردمی و اعتصابات سراسری و تعطیلی کلیه مراکز آموزشی و سایر رشته‌های اجتماعی و اقتصادی، او دیگر نتوانست تحصیلات خود را ادامه دهد.

سید محمد امیرمیران پس از سال ۱۳۵۸ از اتاق بازرگانی تبریز به‌جهت واردات پوشک بهداشتی بچه کارت بازرگانی دریافت کرد. در این زمان، به دلیل شروع جنگ هشت ساله تحمیلی، کلیه فعالیت‌های اقتصادی منفعل و بسیار سخت‌گیرانه شده بود. امیرمیران سال‌ها بعد به‌اتفاق برادر بزرگ خود به واردات قماش پرداخت و در سال ۱۳۷۱ در آزمون رشته حق‌العمل‌کاری موفق به اخذ پروانه مربوطه شد و تا زمان حاضر در این رشته فعالیت می‌کند.

وی به دلیل مورد وثوق و اطمینان بودن و برخورداری از اعتبار در بین تجار و صاحبان صنعت، در بحبوحه انتخابات اتاق بازرگانی تبریز، به‌عنوان ناظر به همراه آقایان جلیل نواده اباذر، مصطفی قصاب عبداللهی و غلامرضا غلامی مهربان، از سوی شورای عالی نظارت اتاق ایران انتخاب شد. او در اوقات فراغت به مطالعه می‌پردازد و آخرین کتابی که در حال حاضر به مطالعه آن مشغول است، کتاب «دروازه‌های قدیم تبریز در گذر زمان» است. وی همچنین به عکاسی هم علاقه بسیار دارد و موفقیت خود را مرهون برادران خیری و مرحوم علی نخجوانی می‌داند که هم‌آمیختگی هنر، صنعت و تجارت را در این پیشکسوت پر افتخار ایران متجلی ساخته است.

◀ در ابتدا در رابطه با نحوه شکل‌گیری انجمن کارگزاران گمرکی مقدمه کوتاهی بفرمایید.

سندیکای کارفرمایی حق‌العمل‌کاران گمرکی (کارگزاران فعلی) در اواخر دهه ۴۰، بعد از انتخابات بنگاه‌های حمل‌و نقل و باربری تبریز (که در سال ۱۳۴۶ انتخابات آن بر اساس ماده ۵ اتاق بازرگانی صورت گرفته بود)، در سال ۱۳۴۸ اعلام موجودیت کرده و در سال ۱۳۵۰ اولین انتخابات آن برگزار شد. طی آن آقایان حاج حسن پیربابایی، محمدجعفر آذرنوا و حاج مصیب خانچی، به عنوان هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز انتخاب شدند و جعفر آذرنوا به‌عنوان خزانه‌دار هیئت‌رئیسه اتاق انتخاب شد. این سندیکا تا اوایل دهه ۶۰ به انجام وظایف خود ادامه داد ولی به سبب تحولات اجتماعی، اقتصادی و مهاجرتِ بعضی از اعضا و فوت بعضی دیگر، دوره فطرت آن آغاز و تا سال ۷۶ ادامه داشت که در این زمان مرحوم حاج محمد ممقانیان، حاج منوچهر حسین‌زادگان، حاج رضا کامی، حاج سیدرضا حسینی تبریزی و سید محمد امیرمیران به‌عنوان هیئت‌موسس اتحادیه حق‌العمل‌کاران گمرکی برگزیده شده و اعلام موجودیت کردند. در این سال اتحادیه حق‌العمل‌کاران گمرکی ایران نیز در تهران اعلام موجودیت کرد و به‌همین سبب در اوایل شروع هیئت موسس، مشکلات و موانع بسیار زیادی از سوی اتاق بازرگانی وقت تبریز در خصوص اساسنامه و سایر مشکلات به‌وجود آمد، که با درایت اعضای محترم هیئت موسس، مشکلات برطرف و در سال ۱۳۷۸ اولین انتخابات اتحادیه در اتاق بازرگانی تبریز انجام پذیرفت.

◀ انجمن در سال‌های آغاز فعالیت چه وظیفه‌ای بر عهده داشت و چه اقداماتی انجام داد؟

وظیفه این اتحادیه، حمایت از کارگزاران گمرکی بود که در آن سال‌ها دارای هیچ‌گونه پایگاه و مأمن صنفی جهت پیگیری مشکلات و دغدغه‌های خود نداشتند.

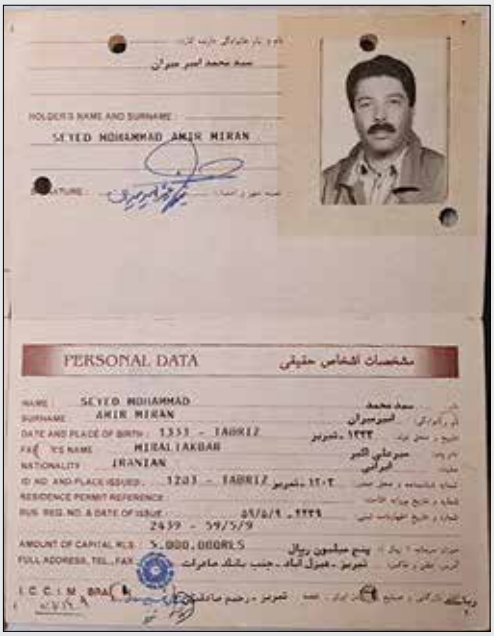

اولین و دومین کارت بازرگانی محمد امیرمیران

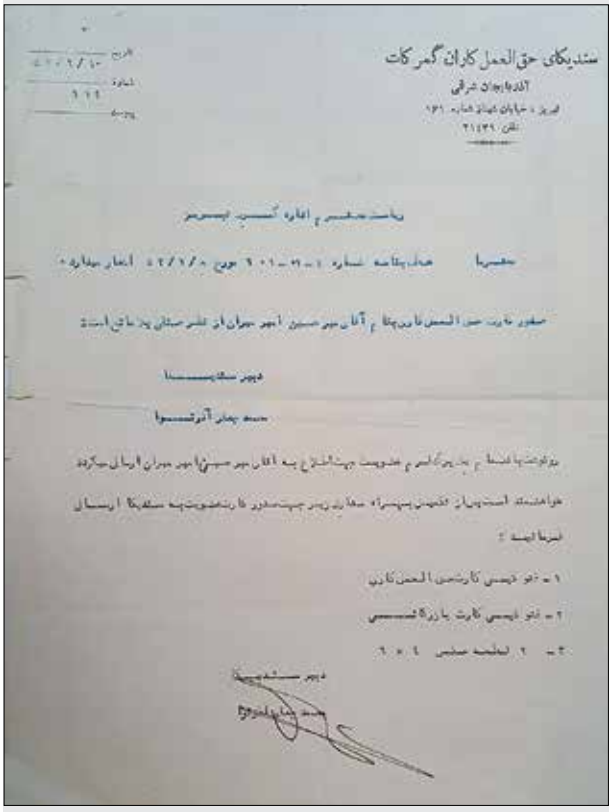

سندیکای حق‌العمل کاران گمرکات
آذربایجان شرقی

نامه درخواست پدر آقای محمد امیر میران از سندیکای حق العمل‌کاران گمرک جهت تمدید کارت به تاریخ ۱۳۵۳/۲/۱۰

بیمه خویش‌فرما یک مشکل بزرگ بود که هیئت‌مدیره وقت توانست بر روی آن مانور داده و از طریق نمایندگان مجلس، یک طرح پیشنهادی ارائه کند. پس از اصلاح آن در مجلس، عنوان بیمه خویش‌فرما برای حق‌العمل‌کاران مصوب شد و بسیاری از همکاران توانستند از این طریق تحت پوشش بیمه‌ای قرار گیرند.

موضوع ضریب اخذ مالیاتی نیز از جمله مشکلاتی بود که پس از مکاتبات هیئت‌مدیره اتحادیه با شورای مالیاتی و پیگیری‌های مستمر، پاسخ لازم دریافت شد و ضریب مالیاتی کاهش یافت.

موضوع ارزش‌افزوده هم یک مشکل بزرگ بود، در این رابطه با مراجعه مکرر به وزارت امور اقتصادی و دارایی و اعتراض به قانونی که شامل معافیت صنف ما نمی‌شد، رفته‌رفته وضعیت موجود بهبود یافت و مقرر شد، مطابق بخشنامه، اگر حق‌العمل‌کاران گمرکی با کارت بازرگانی خود اقدام به واردات یا صادرات نکنند، از پرداخت ارزش‌افزوده معاف می‌شوند.

این اقدام در حقیقت، خدمت بزرگی برای کلیه اتحادیه‌های کشور بود. با تنظیم بخشنامه، سریعاً حالت اجرای سراسری به خود گرفت و به تمام سازمان‌های بیمه مالیاتی کشور ابلاغ شد که هم‌اکنون نیز طبق آن روال پیش می‌رود منتهی، یک سقف خاصی تعیین کرده‌اند تا با توجه به میزان درآمد باید نسبت به پرداخت مالیات اقدام شود.

مدتی بعد برخی‌ها از طریق نمایندگان مجلس قصد تغییر این قانون را داشتند که نظرات خود را از طریق مرحوم اسماعیل جبارزاده در قامت نایب‌رئیس وقت مجلس شورای اسلامی ارائه کردیم و به‌اتفاق آقایان کامی، حسین‌زادگان و طاهری خواستار توجه مجلس به این بخشنامه شدیم. مرحوم جبارزاده نیز برخی از موارد را قبول کرد که خوشبختانه در صحن مجلس تصحیح شد و در سال ۱۳۹۰ نیز مورد تصویب قرار گرفت.

نکته قابل توجه این است که اکنون نیز به برخی از موارد آن اعتراض داریم که در چهاردهمین جلسه شورای گفتگو با حضور مرحوم اسماعیل جبارزاده به‌عنوان رئیس شورای گفتگو و استاندار آذربایجان‌شرقی به‌صورت کتبی به ماده ۱۹۰ آیین‌نامه اجرایی قانون امور گمرکی اعتراض کردیم تا کمیسیون اقتصادی مجلس، آن را مورد بازبینی قرار دهد و امروز، گمرک کشور نیز به این نتیجه رسیده که آن ماده باید اصلاح شود.

◀ اصولاً تشکل‌های صنفی چه وظیفه‌ای دارند؟

وظیفه تمام تشکل‌ها، انجمن‌ها یا اتحادیه‌ها، نه اجرایی بلکه فقط در حد مشاوره است تا مسائل صنفی از طریق نظرات کارشناسی و تجارب سال‌ها تلاش فعالان مشاغل مختلف به حل مسائل منجر شود؛ لذا می‌توان گفت این‌گونه تشکل‌ها به‌نوعی صدای بخش خصوصی هستند.

اتاق بازرگانی ارثی است که از گذشتگان به ما رسیده و از ما نیز به آیندگان منتقل خواهد شد، اتحادیه‌ها و انجمن‌ها نیز به‌عنوان بازوهای توانمند این اتاق‌ها اطلاق می‌شود.

در حقیقت، اتاق بازرگانی متعلق به کسانی است که دارای کارت عضویت هستند وگرنه کارت بازرگانی به‌هیچ‌وجه کارساز نیست و

متعلق به سازمان بازرگانی است. افراد فعال در حوزه اقتصاد که صاحب کارت عضویت هستند با شرکت در انتخابات مثمرثمر واقع و گِرِه‌گشای مشکلات صنف خود می‌شوند.

اخیراً همگان مشاهده کردند که در تهران مسائلی در اتاق بازرگان ایران پیش آمد که به کناره‌گیری و جایگزینی ریاست اتاق بازرگان ایران منجر شد که از خلأ نوع عضویت اعضا نشأت می‌گرفت؛ اما متأسفانه مسائل نوع عضویت باز هم ادامه دارد که باید تدبیری برای آن اندیشیده شود.

◀ امروزه تشکل‌های صنفی بخش خصوصی چه مشکلاتی دارند؟

در حال حاضر یک معضل بزرگ در اتاق بازرگانی‌های کل کشور وجود دارد که دارای تشکل‌های مختلف هستند و آن، عدم مراجعه اعضا جهت اخذ کارت عضویت است. اینکه به فعالان اقتصادی و بازرگانان گفته می‌شود با کارت عضویت حضوری مستمر داشته باشید به هیچ‌وجه صحیح نیست، در حالی که این اقدام یک معضل برای تمام تشکل‌هاست. به‌تبع آن، عضوگیری با دشواری انجام می‌شود، کما اینکه اکنون در انجمن کارگزاران گمرکی حدود ۱۷۰ عضو داریم؛ اما تعداد اندکی از آنها کارت عضویت دارند و مربوط به تمام تشکل‌های خدماتی، کشاورزی، اقتصادی، چرم و ... است.

◀ قانون بهبود فضای کسب‌وکار با چه موانعی روبروست و آیا این قانون در انجمن متبوع شما رعایت می‌شود؟

قانون بهبود کسب‌وکار به طرق مختلف در تشکل ما رعایت می‌شود و گاهاً هم رعایت نمی‌شود؛ لذا مجبور می‌شویم گزارش‌های آن را به رئیس هیئت‌مدیره ارجاع دهیم تا در جلسات شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی مطرح شود.

مشکلات ما بیشتر در حوزه گمرک است که در سطح شهرستان‌ها بیشتر جنبه اجرایی دارند، برای همین پیشنهادها الزاماً در استان مطرح شده و سپس به شورای گفتگوی مرکز ارجاع داده می شود. از آنجا هم به وزارتخانه مربوطه ابلاغ می‌شود؛ لذا همان ماده ۱۹۰ آیین‌نامه اجرایی قانون امور گمرکی که به آن اشاره شد، در جلسات شورای گفتگو هم مطرح شده و هنوز هم در کمیسیون اقتصادی مجلس لاینحل مانده است.

در حقیقت، با این همه تلاش موفق نشده‌ایم که این مشکل را حل و فصل کنیم، اما یقین داشته باشید اگر این ماده حل شود، حجم زیادی از مشکلات گمرکی و افرادی که مالیات پرداخت نمی‌کنند و به حوزه ترخیص کالا روی می‌آورند، کاسته می‌شود. دولت هم از طریق مجرای قانونی به وصول مالیات می‌پردازد و از بروز تخلفات افزون‌تر جلوگیری به‌عمل می‌آید.

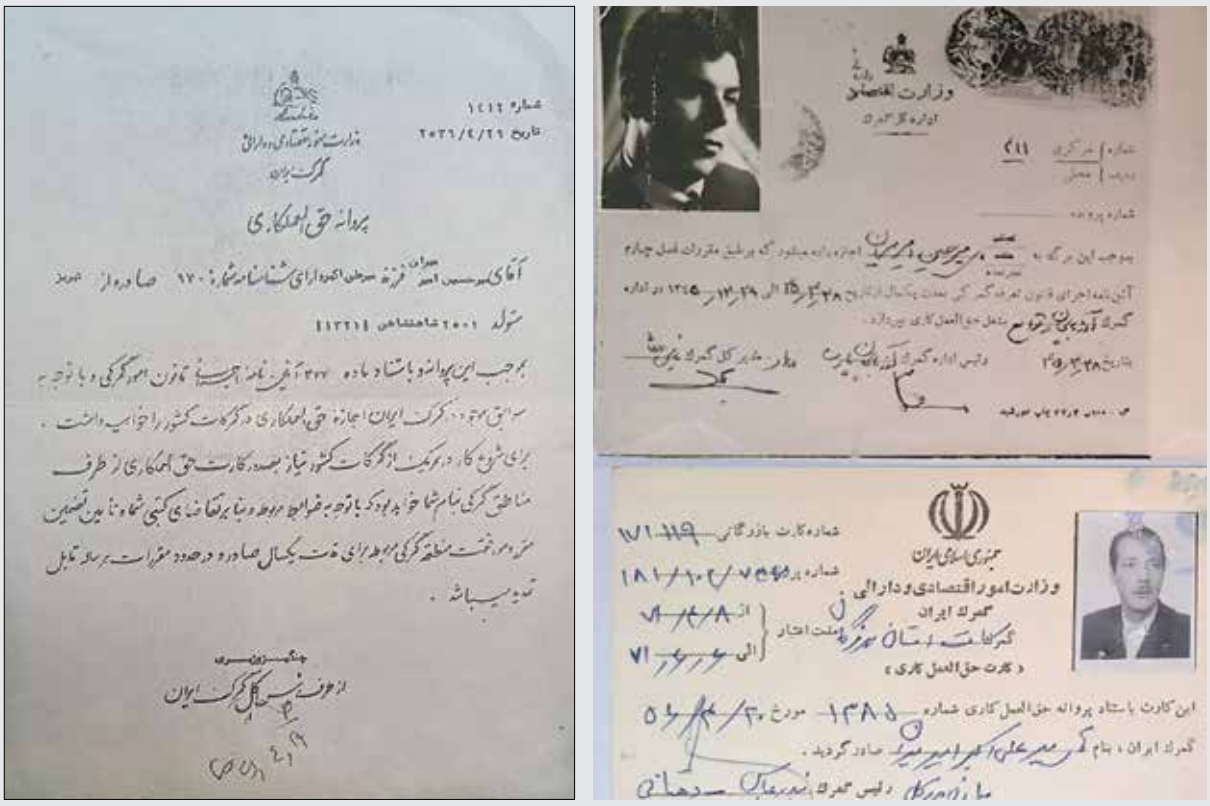

نمونه هایی از کارت بازرگانی دهه ۶۰ و پروانه حق العمل کاری پس از تصویب قانون امور گمرکی در سال ۱۳۵۰

◀ چه توصیه‌ای به سایر تشکل‌ها دارید تا در مسیر موفقیت گام بردارند؟

هر تشکل، سیاست‌های مربوط به خود را دارد؛ اما اگر اعضای هر صنف در تشکل صنفی خود عضو شده و یک صدای واحد به وجود آید، بسیار موفق‌تر و کارآمدتر خواهند شد، کمااینکه در سال ۱۳۰۵ خورشیدی و با تصویب قانون اتاق بازرگانی، تجار و بازرگانانی که در اتاق فعالیت داشتند به عضویت اتاق تجارت درآمدند، این امر سپس از سوی سایر فعالان اقتصادی مورد اعتراض قرار گرفت و عضویت بازرگانان دیگر نیز در اتاق‌های بازرگانی تحقق یافت.

قبل از اینکه اتاق اصناف تاسیس شود تمام اصناف کسبه شهرها نیز در اتاق بازرگانی عضویت داشتند، اما بعدها دریافتند که باید جداگانه به‌صورت حرفه‌ای به حل مشکلات صنفی خود اقدام نمایند، برای همین منظور و در راستای تعیین یک صدای واحد، اقدام به تاسیس اتاق اصناف کردند.

راه چاره در این است که تمام اصناف در تشکل مربوط به صنف خود عضویت داشته باشند، تا موانع و مصائب شغلی‌شان از طریق ارجاع به اتاق بازرگانی، شورای گفتگو و از آنجا به مراجع بالادست کشوری ارجاع داده شود.

◀ تاثیر تشکل‌های بخش خصوصی کشور در اعمال قوانین تخصصی‌تر چیست؟

یک حلقه مفقوده در سطح کشور داریم؛ دولت به بخش خصوصی بها نمی‌دهد، موارد بسیار نادری وجود داشته است که دولت‌ها قبل از تصویب یک قانون، موارد پیشنهادی خود را به اتاق‌های بازرگانی استان‌ها ارجاع داده و از نظرات و تجربیات متخصصان و فعالان حوزه اقتصاد و بازرگانی بهره‌مند شوند.

اعتقاد دارم اگر دولت بخواهد بخشنامه یا قانونی را مورد بررسی و تصویب قرار دهد باید به تشکل‌های تخصصی آن قشر مراجعه کند، به طور مثال اگر آن قانون در خصوص مشکلات گمرکی باشد، به تشکل گمرکی ارجاع داده شود و در خصوص بخش داروسازی به تشکل همان صنف تکیه شود.

در سنوات گذشته، روسای کل گمرکات کشور بارها به آذربایجان‌شرقی دعوت شده‌اند تا مسائل و مشکلات مربوط به امور گمرکی منطقه آذربایجان یادآوری شوند و خوشبختانه با ارائه پیشنهادات لازم به مسئولان ذیربط در حل و رفع موانع صادرات، ترانزیت و... مؤثر واقع شده‌ایم.

انجمن کارگزاران گمرکی به‌عنوان پُلی بین مجموعه گمرک و فعالان اقتصادی قلمداد می‌شود و بر حسب قوانین زائد و دست‌وپاگیر، همواره تلاش می‌کنیم تا مسیر فعالیت سهل و آسان تجار با رعایت قوانین گمرکی در کمترین زمان ممکن انجام گیرد.

◀ گمرکات منطقه آذربایجان با وجود فعالیت انجمن شما از چه مشکلی رنج می‌برد؟

گمرکات آذربایجان‌شرقی در حال حاضر مشکل خاصی ندارند که برای رفع آن اعتراض کنیم، مشکل مهم این عرصه در بازگشت ارز است که صادرکنندگان آذربایجانی با این مشکل دست‌وپنجه نرم می‌کنند.

این در حالی است که در قانون تاکید شده که محموله‌های صادراتی از طریق گمرک انجام می‌گیرد و هر دو طرف صادرکننده و کارگزار، به‌عنوان ذینفع، وظیفه دارند در ارسال محموله‌های صادراتی تلاش کنند.

◀ هرآنچه که درباره اهمیت توجه به تشکل صنفی‌تان لازم است در پایان گفتگو بیان فرمایید.

توصیه‌ام به تمام شرکت‌ها، کارخانجات و فعالان اقتصادی این است که هنگام انجام صادرات یا واردات کالا، با فعالانی که دارای پروانه قانونی هستند، همکاری کنند که به لحاظ هزینه و زمان مراجعه به گمرک مقرون به صرفه‌تر است.

همواره در اتاق بازرگانی بر این نکته تاکید داشته‌ام که باید در ترخیص کالا از طریق همکاران انجمن کارگزاران گمرکی اقدام کنند تا هر مشکلی هم پیش آمد از طریق اتحادیه حل و فصل شود.

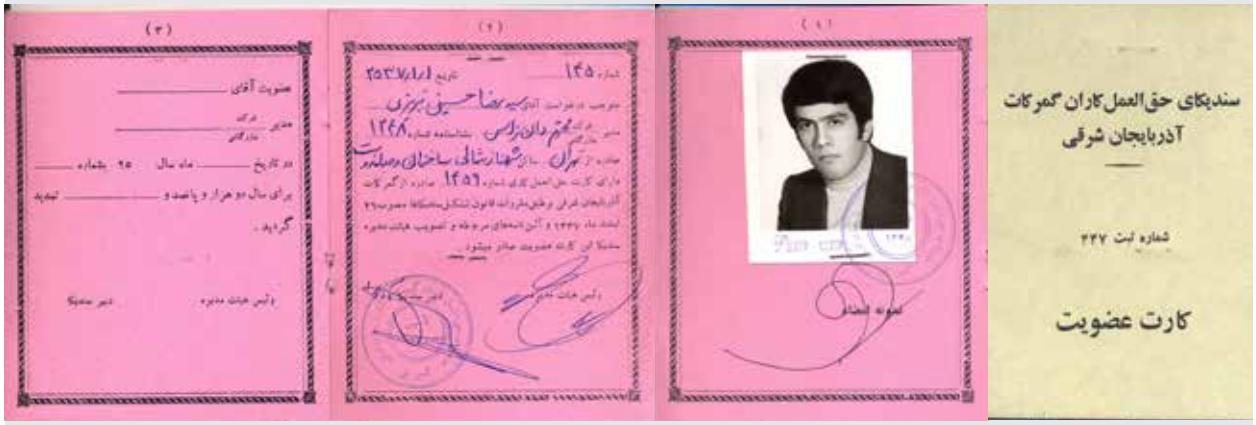

نمونه جلد دفترچه عضویت سندیکای حق العمل‌کاران گمرکی استان

ابوالفضل روغنی گلپایگانی؛ رئیس هیئت مدیره سندیکای تولیدکنندگان کاغذ و مقوای ایران:

دولت تکلیف تشکل‌های موازی را روشن کند

تنظیم: افخم ابراهیمی

تشکل‌های صنفی و اقتصادی همواره به عنوان پل ارتباطی میان بخش خصوصی و دولت نقش کلیدی در بهبود محیط کسب‌وکار و توسعه اقتصادی کشور ایفا می‌کنند. این نهادها با بهره‌گیری از ظرفیت‌های قانونی خود می‌توانند به تصمیم‌سازی‌های مؤثر کمک کرده و با برعهده گرفتن مسئولیت‌های برون‌سپاری از سوی دولت، به بهبود روند اقتصادی کشور کمک کنند.

در همین راستا، ابوالفضل روغنی گلپایگانی، رئیس هیئت مدیره سندیکای تولیدکنندگان کاغذ و مقوای ایران، با اشاره به چالش‌های پیش‌روی تشکل‌ها، خواستار روشن شدن تکلیف تشکل‌های موازی و استفاده حداکثری از ظرفیت‌های قانونی برای بهبود عملکرد این نهادها در دولت چهاردهم شده است.

روغنی گلپایگانی با تأکید بر اهمیت نقش تشکل‌ها در تعامل میان بخش خصوصی و دولتی گفت: «تشکل‌ها باید به‌عنوان تسهیل‌گران میان نظام صنفی و دولت عمل کنند و با ایجاد ارتباط مؤثر، مشکلات بزرگ کشور را حل کنند. این نهادها می‌توانند از طریق تعامل سازنده در فرآیند تصمیم‌سازی نهادهای دولتی نقش مهمی ایفا کنند و به‌عنوان طرف مشورت در سیاست‌گذاری‌ها ظاهر شوند. در این مسیر، تشکل‌ها با بهره‌مندی از ظرفیت‌های قانونی ماده ۲ و ۳ قانون بهبود مستمر فضای کسب‌وکار، قادرند گام‌های بزرگی در جهت توسعه اقتصادی بردارند.»

وی با اشاره به اهمیت کاهش تصدی‌گری دولت افزود: «یکی از ابعاد مهم این مسئله، برون‌سپاری مسئولیت‌ها به تشکل‌ها است. دولت می‌تواند با واگذاری مسئولیت‌های بیشتر به تشکل‌ها، از ظرفیت‌های این نهادها بهره‌مند شود و از خروجی مؤثر این رویکرد در راستای افزایش تولید و بهبود کیفیت بهره‌برداری کند. این اقدام موجب تشویق تشکل‌ها برای تبدیل شدن به پیشران‌های اقتصادی کشور خواهد شد.»

امید می‌رود که در دولت چهاردهم، اتاق بازرگانی به عنوان مادر تشکل‌ها نقش پررنگ‌تری در سازماندهی تشکل‌ها ایفا کند و با جلوگیری از روند تداوم تعدد تشکل‌ها، زمینه همسان‌سازی و ادغام آنها را فراهم کند.»

روغنی گلپایگانی همچنین به مشکل تعدد تشکل‌ها اشاره کرده و آن را یکی از موانع اصلی بر سر راه توسعه تشکل‌ها دانست.

وی گفت: «یکی از مصائب بزرگ داخلی کشور، تعدد تشکل‌ها است که عمدتاً به دلیل صدور مجوز از سوی وزارتخانه‌های مختلف مانند وزارت صمت، کار و امور اجتماعی و وزارت کشور ایجاد شده است. این روند نامناسب، آسیب‌های جدی به کارکرد و خروجی فعالیت تشکل‌ها وارد کرده است.»

وی با ابراز امیدواری نسبت به عملکرد دولت چهاردهم، خواستار اجرایی شدن قوانین مربوط به تشکل‌ها شد و افزود: «قانون تکلیف را مشخص کرده و اتاق بازرگانی به عنوان مرجع این امر معرفی شده است. امید می‌رود که در دولت چهاردهم، اتاق بازرگانی به عنوان مادر تشکل‌ها نقش پررنگ‌تری در سازماندهی تشکل‌ها ایفا کند و با جلوگیری از روند تداوم تعدد تشکل‌ها، زمینه همسان‌سازی و ادغام آنها را فراهم کند.»

رئیس هیئت مدیره سندیکای تولیدکنندگان کاغذ و مقوای ایران در پایان تأکید کرد: «مهم‌ترین گام در حال حاضر، ادغام تشکل‌های موازی به‌عنوان یک دستور کار فوری است. تشکل‌های قوی و با ساختار مناسب می‌توانند نقش‌های مؤثر و جدی در اقتصاد ملی ایفا کنند و زمینه‌ساز پیشرفت‌های بزرگ در عرصه تولید و اقتصاد کشور شوند.»

مدیر امور تشکل‌های اتاق ایران؛

لزوم بازتعریف جایگاه تشکل‌ها در ساختار اقتصادی ایران

گفتگو: علیرضا پورسلطانی
ساناز شهابی

در شرایطی که نقش تشکل‌های اقتصادی در توسعه و بهبود فضای کسب‌وکار روزبه‌روز پررنگ‌تر می‌شود، اهمیت توانمندسازی این نهادها برای بهره‌گیری از ظرفیت‌های بالقوه آنها افزایش یافته است. تشکل‌های اقتصادی به‌عنوان یکی از ارکان اصلی بخش خصوصی، نقش کلیدی در بهبود فضای کسب‌وکار و توسعه اقتصادی کشور ایفا می‌کنند. با گسترش تعاملات بین‌المللی و نیاز روزافزون به همسویی با اقتصاد جهانی، توانمندسازی و تقویت تشکل‌ها نه‌تنها به ارتقای کیفیت فعالیت‌های اقتصادی منجر می‌شود، بلکه ابزاری مؤثر در تقویت جایگاه بخش خصوصی و افزایش اعتماد دولت به این نهادهاست. در این راستا، اتاق بازرگانی و تشکل‌های زیرمجموعه آن با ارائه آموزش‌ها و ایجاد ساختارهای مناسب، سعی در ارتقای مهارت‌های مدیریتی و سازمانی تشکل‌ها دارند. با توجه به اهمیت این مسئله روابط عمومی اتاق تبریز با سیدمسعود عرفانی؛ مدیر امور تشکل‌های اتاق ایران، به‌عنوان یکی از افراد کلیدی در این حوزه که دارای تجربه و درک عمیقی از عملکرد و نیازهای تشکل‌ها است، پیرامون چالش‌ها و فرصت‌های پیشِ روی تشکل‌های اقتصادی در ایران و راهکارهای تقویت جایگاه آن‌ها در ساختار اقتصادی کشور پرداخته است.

◀ چرا توانمندسازی تشکل‌های اقتصادی به‌عنوان یکی از ابزارهای مهم در ارتقاء کیفیت فعالیت‌ها مطرح می‌شود و چه نقشی در تقویت بخش خصوصی دارد؟

با افزایش روزافزون اهمیت و نقش تشکل‌های اقتصادی در مناسبات و تعاملات بین بخش خصوصی و دولت و بین‌المللی و همچنین تشکل‌های اقتصادی در روند توسعه‌ی اقتصادی کشور، ایجاد ساختار متناسب با فضای اقتصادی و توانمندسازی تشکلی در این حوزه، بیش‌ازپیش حائز اهمیت شده است. لذا امروزه توانمندسازی تشکل‌های اقتصادی به‌عنوان یکی از ابزارهای مهم و مؤثر در ارتقاء کیفی اثربخشی فعالیت‌ها است.

◀ معاونت استان‌ها و تشکل‌ها چه اقداماتی در راستای تقویت و بهبود عملکرد تشکل‌های اقتصادی انجام می‌دهد؟

تقویت نقش پشتیبانی اتاق و پیگیری مطالبات عمومی فعالان اقتصادی در حوزه‌های گوناگون، همراه با ارتقای ظرفیت‌های داخلی و مهارت‌های عملکردی تشکل‌ها در راستای انجام مأموریت‌های مندرج در اساسنامه‌ی هر تشکل، از جمله اقدامات معاونت استان‌ها و تشکل‌هاست که می‌تواند در توانمندسازی بخش خصوصی و افزایش سطح اعتماد دولت به کارآمد بودن تشکل‌های اقتصادی، بسیار مؤثر باشد و بعلاوه، اصلاح فرایندهای ارائه خدمات، ارتقای کیفیت خدمات و نوآوری در ارائه خدمات جدید به ذی‌نفعان و بهبود

عملکرد تشکل‌ها بسیار مورد تأکید است.

◀ ارتقاء کمی و کیفی آموزش‌ها در تشکل‌ها چه اهمیتی دارد و چگونه می‌توان با تقویت مهارت‌های سازمانی و مدیریتی تشکل‌ها، به بهبود فضای کسب‌وکار و رشد اقتصادی دست یافت؟

آموزش یکی از ارکان مهم در توانمندسازی تشکل‌ها است که از نیازهای اصلی مخاطبان اتاق ایران محسوب می‌شود که ارتقای کمی و کیفی آموزش‌ها در تشکل‌ها نیز حائز اهمیت است. در واقع توانمندسازی تشکل‌های اقتصادی به معنای بهبود یا ایجاد و فراهم کردن شرایطی است که منجر به کاهش مشکلات فعالان بخش خصوصی، ایجاد فضای امن و پایدار در حوزه کسب‌وکار و در نهایت رونق تولید و رشد اقتصاد می‌شود.

سازماندهی، توانمندسازی و افزایش ظرفیت تشکل‌های اقتصادی، می‌تواند تأثیر قابل توجهی در افزایش توان مدیریت تقاضا و برآورده‌شدن خواسته‌ها و نیازهای فعالان اقتصادی بخش خصوصی داشته باشد؛ این موضوع، با رویکرد ارتقای قابلیت‌های سازمانی و مهارت‌های مدیریت تشکلی در کشور و در نظر گرفتن ساختار تعیین شده در مأموریت‌ها و اهداف مندرج در اساسنامه‌ی تشکل‌ها، مبنای هدف‌گذاری اتاق ایران در بخش تشکل‌ها قرار دارد و در این راستا با شناخت وضع موجود و ارزیابی محیط داخلی تشکل‌ها، برآورد اولیه‌ای از سطح مهارت‌های سازمانی تشکل‌های عضو اتاق به دست آمده است تا امکان شناسایی و اولویت‌بندی نقاط کلیدی بهبود در سه رکن اصلی راهبردی یک تشکل (حکمرانی، مدیریت عضویت و ارائه خدمات) و برنامه‌ریزی مبتنی بر نیازهای اصلی اعضای آن مجموعه فراهم شود و اقدامی عملی در راستای تقویت نقش بخش خصوصی در فرایندهای تصمیم‌سازی و سیاست‌گذاری صورت گیرد.

در واقع توانمندسازی تشکل‌های اقتصادی به معنای بهبود یا ایجاد و فراهم کردن شرایطی است که منجر به کاهش مشکلات فعالان بخش خصوصی، ایجاد فضای امن و پایدار در حوزه کسب‌وکار و در نهایت رونق تولید و رشد اقتصاد می‌شود.

◀ در چه شرایطی تشکل‌ها می‌توانند از حقوق قانونی خود دفاع کرده و نقش مؤثری در توسعه اقتصادی و صنعتی کشور ایفا کنند؟

تشکل‌گرایی به یک شاخص پیشرفت و توسعه تبدیل شده است. توسعه تشکل‌ها در تمام زمینه‌ها، یک ضرورت است و تشکل‌ها در صورتی می‌توانند از حقوق قانونی خود حمایت کنند که خرد و تجربه جمعی خود را در حل مشکلات به کار گیرند و سازمانی منسجم، مسئول، علاقه‌مند و دلسوز داشته باشند تا این نهادها در کنار دولت، مجلس، قوه قضاییه، دانشگاه و... زمینه‌ساز و هدایتگر توسعه اقتصادی و صنعتی باشند و این موضوع مهمترین تمایز قابلیت‌های تشکل اقتصادی با یک بنگاه اقتصادی است.

◀ چگونه تشکل‌ها می‌توانند به‌عنوان کاتالیزوری برای ادغام اقتصاد کشور در اقتصاد جهانی عمل کنند؟

بدون تردید در جهانی که به‌تدریج، دسترسی و حیطه عمل دولت‌ها در حال کاهش است، نقش تشکل‌ها افزایش می‌یابد. در واقع تشکل‌ها می‌توانند برای انتقال کشور به آینده مطلوب و تشویق آن به ادغام در اقتصاد جهانی به‌مثابه‌ی یک کاتالیزور فعال عمل کنند. در دنیایی که افراد علائق و نیازهای متفاوت خود را در بسیاری از موارد همسو و مشترک می‌یابند، ضرورت دخالت بخش‌های مختلف از جمله فعالان اقتصادی در پیگیری علائق و منافع مشترک آنان آشکار می‌شود. تشکل‌ها قابلیت همسو کردن نیازها و علائقی را دارند که به هدفی مشترک ختم می‌شود و به‌صورت خودجوش و داوطلبانه، توسط گروهی از فعالان اقتصادی حقیقی و حقوقی تشکیل شده و اهداف غیرانتفاعی و غیرسیاسی را به نحو مسالمت‌آمیز پیگیری می‌کنند.

◀ چرا بازتعریف جایگاه تشکل‌ها در ساختار اقتصادی کشور اهمیت دارد و چگونه می‌توان این جایگاه را تقویت کرد؟

به نظر می‌رسد تعریف و تبیین نقش تشکل‌ها در بهبود فضای کسب‌وکار بیش از هر چیز مستلزم بازتعریف جایگاه آن در ساختار اقتصاد کشور است. اگر چه توسعه فعالیت‌های اتاق بازرگانی به‌عنوان تشکلِ تشکل‌ها تا حد قابل توجهی جایگاه تشکل‌های زیرمجموعه را نیز بهبود بخشیده و اثربخشی آنها را افزایش داده؛ اما به هر حال انجمن‌های کسب‌وکار هنوز هم نتوانسته‌اند به جایگاه واقعی خود دست یابند. در یک ساختار صحیح اقتصادی که بازیگران آن اعم از دولت، فعالان کسب‌وکار و تشکل‌ها در جایگاه واقعی خود قرار گرفته باشند، قطعاً بخش خصوصی می‌توانند نقشی اساسی و پررنگ و اثربخش در بهبود فضای کسب‌وکار ایفا کنند. چنانچه فعالان کسب‌وکار، دولت و تشکل‌ها در جایگاه واقعی خود قرار بگیرند ساختار صحیح اقتصادی مبتنی بر توسعه پایدار شکل خواهد گرفت و آنگاه بخش خصوصی می‌تواند نقش اثربخش و تأثیرگذار در بهبود فضای کسب‌وکار ایفا کنند. در این شرایط تشکل‌ها به‌جای چانه‌زنی در خصوص مسائل جزئی و رفع دغدغه‌ی روزمره‌ی اعضا، می‌توانند به مشاوران تخصصی و سطح اول و تصمیم‌ساز نهادهای حاکمیت تبدیل شوند.

گفتگویی کوتاه با عضو هیئت‌علمی گروه فلسفه دانشگاه تبریز

بزرگترین مانع نسبت منفی دولت با تشکل‌هاست

گفتگو: ساسان نیک‌رفتار خیابانی
جعفر ساعی‌نیا

مسعود امید متولد سال ۱۳۴۵، دانشیار گروه فلسفه دانشگاه تبریز و مؤلف کتاب‌های مختلف حوزه فلسفه از جمله کتاب «فیلسوف و مبارزه صنفی» روایتی از شکل‌گیری انجمن صنفی دانشگاه تبریز و ایده تکوین سوژه صنفی در ایران است. به همین مناسبت گفتگوی کوتاهی با وی در مورد این کتاب و وضعیت تشکل‌ها در کشور داشتیم:

◀ در مورد کتاب «فیلسوف و مبارزه صنفی» توضیح مختصری ارائه می‌دهید.

این کتاب درصدد طرح امکان ارتباط فلسفه و زندگی است. یکی از امکانات زندگی مدرن انجمن‌های صنفی است که از این طریق یک اهل فلسفه می‌تواند با وجوه عملی زندگی تعامل داشته باشد.

◀ نقش تشکل‌ها در شکل‌گیری مدنیت در جوامع اجتماعی و اقتصادی چیست؟

یکی از ویژگی‌های مدنیت، نهادینه شدن پاسخگویی و مطالبه‌گری اجتماعی و اقتصادی بر اساس نظم و انضباط و در ارتباط با نهادهای رسمی است. تأکید بر این ویژگی و تمرین آن از طریق تشکل‌ها مقدور است.

◀ فعالیت تشکل‌های صنفی چگونه به رفع و رجوع موانع تحقق حقوق خود، منجر می‌شود؟

از طریق تمرین مطالبه‌گری تخصصی و محاسبه شده این امر صورت می‌گیرد. البته به این نکته باید دقت کرد که این تمرین لزوماً باید به شکل جمعی و مستمر انجام پذیرد، در غیر این‌صورت به اهداف خود نائل نخواهد شد.

◀ چه ارتباطی بین تشکل‌های صنفی و مردم‌نهاد (هم در دانشگاه‌ها و هم در اجتماع‌های بیرونی نظیر اتاق‌های بازرگانی) با زندگی مدرن وجود دارد؟

زندگی مدرن بر اساس لحاظ آزادی و تأمین و رعایت حقوق است. همین دو عنصر را عیناً می‌توان در ساختار تشکل‌های صنفی اعم از دانشگاهی یا غیردانشگاهی ملاحظه کرد. لذا لازمه‌ی زیستن در جامعه‌ی مدرن، ایجاد تشکل‌های صنفی تخصصی به‌منظور تحقق حقوق اعضای ذینفع است.

◀ در شکل‌گیری جامعه نوین غربی و تغییر ماهیت فلسفه سیاسی و پررنگ شدن نقش طبقات جدید، ایده تکوین سوژه صنفی چه نقشی داشته است؟ و چرا این تفکر در شرق دیرتر و به‌خصوص در ایران به شکلی ابتر شکل گرفت؟

جامعه‌ی غربی و فلسفه‌ی سیاسی غرب بر اساس حرکت سیستمی و نظم و نظام طراحی شده است. سوژه و سوژگی در غرب، فردیِ صرف و محض نیست. سوژگی در غرب در بسترهایی از نظم و قاعده و سازمان و صنف و شرکت و... رخ می‌دهد. تکوین جامعه و سیاست و اقتصاد غربی بر اساس سوژگی نظام‌مند در قالب نهادها، تشکل‌ها، انجمن‌ها و... صورت گرفته است.

مفاهیمی شخصی از قبیل اراده، فرد و شخص و... در جامعه، سیاست و فلسفه‌ی غرب، اموری دم‌دستی و دل‌بخواهی و بی‌دروپیکر نیست. این امور در ارتباط با امور جمعی و خیر و نفع عمومی و انضباط جمعی و سازمانی لحاظ می‌شود.

مفاهیم جدید از قبیل نظم، انضباط، سازمان، نظام‌مندی، تیم، گروه و.... در ایران، تمرین و نهادینه نشده‌اند. یک دلیل آن رسوخ و نفوذ روحیه و منش استبدادی از صدر تا ذیل، است.

◀ به نظر شما چرا در جامعه‌ی ایرانی انجمن و اتحادیه‌های صنفی از تداوم و استمرار برخوردار نیستند؟

به دلایلی چند:

الف، عدم پشتیبانی و حمایت مالی و اقتصادی

ب، بازدهی کمتر

ج، ناآزمودگی مؤسسان

د، توقعات سیاسی و اقتصادی و جانبدارانه از آن‌ها

و، وجود فضای استبدادی و تمامیت‌خواه در ایران

◀ کارکرد اصلی این اتحادیه و انجمن‌های صنفی چیست و در ایران از چه ماهیتی برخوردار هستند؟

مهمترین کارکرد اتحادیه و انجمن‌های صنفی تمرینی برای آزادی بیان و نظر و تأمین حقوق از طریق قانون است. از سوی دیگر ابزاری برای رفع ظلم سیستماتیک حاکم بر سازمان‌ها و تأمین منافع و حقوق محذوف صنفی و اجتماعی است.

◀ در ایران، تشکل‌ها در مسیر تکوین خود با چه موانعی مواجهند و راهکار جا افتادن اتحادیه‌ها و انجمن‌ها برای تأمین نیازهای اصناف و گروه‌های اجتماعی چیست؟

بزرگترین مانع، نسبت منفی حاکمیت با تشکل‌هاست. اقتضای ماهیت و ساختار یا عملکرد حکومت در ایران، تاکنون، کم‌وبیش، برقراری نسبت منفی با جریان‌های مردم‌نهاد و آزاد بوده است. در حکومت تمامیت، حتی اگر تشکلی موفق باشد، نمی‌تواند پذیرای او باشد.

مافیای قدرت سیاسی و اقتصادی امکان بسترسازی مناسب برای حرکت‌های صنفی را برآورده نمی‌سازد، بلکه در چنین فضایی حرکت‌های صنفی به‌صورت بسیار کنترل شده و کم‌اثر می‌توانند فعالیت کنند.

مشکل اساسی، فضای سیاسی و اقتصادی است.

چالش‌های تشکل‌ها
از نبود بستر فعالیت تا نقش تشریفاتی تشکل‌ها

گزارش: فرانک نوروزی
امین طبقچی
اولدوز اقدم ارسی

تشکل‌ها به‌عنوان نهادهای مردم‌نهاد و نمایندگان واحدهای صنفی، صنعتی و اجتماعی در هر جامعه‌ای نقش حیاتی و تأثیرگذاری دارند. این نهادها با هدف تجمیع منافع مشترک، حمایت از حقوق اعضا و ارتقاء سطح همکاری‌های اقتصادی و اجتماعی شکل می‌گیرند. فعالیت‌های تشکل‌ها شامل ترویج آموزش، ارائه مشاوره، تأثیرگذاری بر سیاست‌ها و ایجاد شبکه‌های ارتباطی میان اعضا است. در استان آذربایجان‌شرقی، این تشکل‌ها با چالش‌ها و فرصت‌های خاصی روبه‌رو هستند و می‌توانند نقشی کلیدی در بهبود فضای کسب‌وکار و توسعه پایدار ایفا کنند. در این راستا، با تعدادی از مدیران تشکل‌های فعال استان گفتگو کرده‌ایم تا نظرات و تجربیات آن‌ها را درباره نقش و جایگاه تشکل‌ها در این منطقه بشنویم و به چالش‌ها و فرصت‌های پیش روی آن‌ها بپردازیم.

محمدباقر مجربی تبریزی؛
عضو هیئت‌رئیسه انجمن صنایع مدیران آذربایجان‌شرقی

دولت به ندرت به خواسته تشکل‌ها توجه می‌کند

تشکل‌ها به‌عنوان نهادهای مردم‌نهاد از دل واحدهای صنفی، صنعتی و اجتماعی به‌وجود می‌آیند. وظیفه ذاتی این تشکل‌ها، نمایندگی اجتماع خود است. برای مثال، انجمن مدیران صنایع استان که بنده یکی از اعضای هیئت‌رئیسه آن هستم، در هر دوره دو ساله جلساتی برگزار می‌کند تا اعضای هیئت رئیسه را انتخاب کند که به‌عنوان نمایندگان تشکل در راستای اهداف اجتماع حرکت کنند. این مدل انجمن‌ها نه تنها در صنعت، بلکه در مدارس، سیاست، هنر و دیگر حوزه‌ها وجود دارند.

در کشورهای پیشرفته، تشکل‌ها معمولاً در بحث قانون‌گذاری نقش فعالی ایفا می‌کنند؛ اما در کشور ما، متأسفانه، نقش این تشکل‌ها بیشتر تشریفاتی است. با این حال، اگرچه صدای این تشکل‌ها ضعیف است، اما تأثیرگذار بوده‌اند. برای نمونه،

تشکل مدیران صنایع با ارائه هزاران صفحه پیشنهاد به مسئولان کشوری و استانی، نظرات بخش خصوصی را در مورد قوانین صنعت منتقل کرده است.

وظیفه اصلی تشکل‌ها این است که به نمایندگی از اجتماع خود، در راستای اهداف و آینده‌نگری‌های آن اقدام کنند. با این حال، در برخی موارد موازی‌کاری‌های غیرضروری بین تشکل‌ها وجود دارد. برای مثال، اتاق بازرگانی یک دوره آموزشی در زمینه بیمه تأمین اجتماعی برگزار می‌کند و سپس خانه صنعت نیز همان دوره را دوباره برگزار می‌کند. ای‌کاش تشکل‌ها بتوانند با اتحاد و هماهنگی بیشتری عمل کنند، چرا که همکاری می‌تواند اثربخشی و تأثیرگذاری بیشتری به همراه داشته باشد.

انجمن مدیران صنایع پس از انقلاب توسط جناب آقای خلیلی تأسیس شده و در حال حاضر در سطح کشور توسعه یافته و شعباتی در استان‌ها دارد. در حال حاضر، در انجمن ما بیش از ۲۰۰ عضو فعال وجود دارد و تعداد کل اعضا ممکن است به ۳۰۰ واحد برسد. اگرچه این عدد به نسبت واحدهای اقتصادی فعال استان کم است، اما ما در تلاشیم تا به جای تمرکز بر کمیت، بر کیفیت فعالیت‌های خود تأکید کنیم و نقشی مؤثر در سیاست‌گذاری‌های استان ایفا کنیم.

تشکل ما از ورود به مسائل سیاسی و انتخاباتی پرهیز می‌کند و با کمترین منابع مالی، تأثیرگذاری بالایی دارد که مایه مباهات ماست. اما باید توجه داشت که هر فردی که به تشکل وارد می‌شود، از وقت و زندگی شخصی خود می‌زند. در واقع، ضعف‌های تشکل‌ها در کشور ما ناشی از نگاه ملی‌گرایانه ضعیف و تمرکز بر منافع فردی است. تشکل‌ها باید دیدگاه ملی داشته باشند و برای حل مشکلات صنایع مختلف همکاری کنند.

در مورد جشن روز صنعت، اغلب به دلیل انتخاب‌های تکراری و معیار سنجش مبتنی بر پرداخت هزینه انتقاد دارم. ای‌کاش شرایط به گونه‌ای بود که واحدهای شایسته و کوچک شناسایی و مورد تقدیر قرار می‌گرفتند. اگر بخواهیم نمره‌ای به توفیق تشکل‌ها در اجرای وظایفشان بدهیم، باید حدود ۵۰ از ۱۰۰ در نظر بگیریم. تشکل‌های استان‌های دیگر به دلیل داشتن نگاه ملی و هماهنگی‌های بیشتر، از ما جلوتر هستند. امیدوارم تشکل‌های ما از طریق هیئت رئیسه، هماهنگی و تبادل افکار مشترک را سرلوحه قرار دهند و از یکدیگر حمایت کنند.

طبق ماده ۲ و ۳ قانون بهبود مستمر فضای کسب و کار، دولت باید از تشکل‌ها نظرخواهی کند و ارتباط تنگاتنگی با آن‌ها برقرار سازد. اما آیا دولت به این وظیفه خود عمل کرده است؟ با توجه به تجربیات من، در دولت‌های قبلی، دولت به‌ندرت به خواسته‌ها و نظرات تشکل‌ها توجه کرده است. معمولاً تشکل‌ها باید خود درخواست برگزاری جلسات را مطرح کنند.

در نهایت، دولت باید مشکلات صنعت را به‌درستی شناسایی کند و به جای انتظار برای این که تشکل‌ها مشکلات را بیان کنند، باید خود به دنبال حل آن‌ها باشد. این نشان‌دهنده ضعف در تخصص و عملکرد نهادهای دولتی است. اگر اقدامات دولت نتیجه‌بخش بود، ما با این میزان رکود و مشکلات اقتصادی مواجه نبودیم.

بهراد فرشاد؛
رئیس هیئت‌مدیره انجمن سازندگان ماشین، قطعه و مجموعه‌های صنعتی و خودروی استان آذربایجان‌شرقی

تشکل ها در ایران بستری برای موفقیت ندارند

وظیفه ذاتی تشکل ها در ایران، طبق اساسنامه ای که به‌صورت مشترک و یکسان، البته با اندکی بومی‌سازی برای هر تشکل، در نظر گرفته شده، عبارت از دفاع از حقوق اعضای آن تشکل است، اما این حق و حقوق چگونه تشخیص داده می شود و نحوه صیانت از آن چگونه است، هیچ متد و روش مشخصی ندارد؛ چون در قانون ایران برای بخش خصوصی، به‌جز اتحادیه‌های صنفی (بخش بازار) و اتاق بازرگانی (بخش تولید) هیچ جایگاهی برای تشکل‌ها در نظر گرفته نشده است، بنابراین تشکل‌ها در ایران بستری برای موفقیت ندارند.

از آنجایی که در ایران همواره بخش دولتی برای بخش خصوصی تصمیم گرفته و بخشنامه، آئین نامه و قانون وضع می کند، لذا نقش تشکل ها، بیشتر به رصد و تحلیل این موارد معطوف گشته تا این رویه ها، بیش از پیش خللی در روند کسب و کار ایجاد نکند.

فعالیت‌های تشکل‌ها و انجمن‌ها، از مَنظَر صیانت از حقوق اعضای خود، عموماً از نوع حضوری و گفتاری است؛ یعنی با حضور خود در مراکز ایجادکننده تنش و بیان تبعات تصمیم آن مرکز به بخش خصوصی، قصد رفع تنش را دارند. نتیجه این نوع فعالیت برای اعضا و ذینفعان آن تشکل، اولا؛ به نوعی گفتار درمانی تبدیل می‌شود، مانند «صبر کنیم انشاالله حل می‌شود.»

ثانیا؛ هیئت مدیره انجمن تبدیل به یک مرکز فوریت می‌شود که با توجه به تعدد مشکلات اعضا (که ناشی از تصمیمات دولت است)، برای حل آنها ، فوراً باید در جلسات بی ثمر شرکت کنند و ضمن اینکه دچار روزمرگی شده، باید گزارش این روزمرگی را هم سالانه در قالب یک گزارش کیفی به اعضا ارائه بدهد.

در کتابِ " چارچوب اجرای استراتژی، نقشه راهی برای رسیدن به ابرهدف‌ها "، در مورد روزمرگی سازمان ها چنین آمده است: «روزمرگی مانند گردباد است، این گردباد عبارت است از مقدار انرژی عظیمی که صرفاً برای تداوم انجام عملیات روزمره‌تان ضروری است. گردبادها فوریت دارند و اهداف استراتژیک سازمان اهمیت».

در تعارض بین فوریت و اهمیت، همیشه برنده فوریت است و نتیجه آن مدفون شدن تدریجی اهداف سازمان.

در واقع نادیده گرفتن گردبادها و امور فوریت دار، می تواند امروز باعث نابودی سازمان گردد و نادیده گرفتن امور اهمیت‌دار و استراتژیک، فردا باعث نابودی سازمان خواهد شد.

پس چالش پیش رو برای هر سازمان عبارت است از اجرایی کردن مهم ترین اهداف سازمان در خلال امور فوریت‌دار.

بنابراین در دوره اخیر انجمن ماشین سازان و قطعه سازان استان آذربایجان‌شرقی با عضویت حدود ۲۰۰ واحد تولیدی، با علم به این موضوع که حاصل درایت و تجربه فرد فرد اعضای هیئت مدیره بود، تصمیم گرفته شد تا حد امکان از دچار شدن به روزمرگی پرهیز شود و با یک دید وسیع تر و استراتژیک، در همان اوایل شروع دوره دوازدهم هیئت مدیره (مرداد ماه ۱۴۰۱)، تصمیم به تدوین یک سند بالادستی به‌نام برنامه استراتژیک و هویت برند انجمن شد که این سند، نقشه راهی باشد برای رسیدن به اهداف استراتژیک انجمن یا همان ابرهدف ها.

اکنون این سند تهیه و تصویب شده و به کمک اتاق بازرگانی تبریز و جمعی از اعضای انجمن در حال چاپ است تا بین ذینفعان انجمن توزیع شود.

مهدی توکلی؛

نائب رئیس انجمن صنایع غذایی، بهداشتی و دارویی آذربایجان‌شرقی

تشکل‌های صنفی؛ نماینده منافع تولیدکنندگان در مقابل چالش‌های اقتصادی

وظیفه ذاتی تشکل‌ها، ایجاد بستر حمایتی و مشاوره‌ای برای اعضای خود است. تشکل‌ها باید به‌عنوان صدای واحد اعضای خود عمل کرده و منافع آن‌ها را در برابر سازمان‌های دولتی و نهادهای خصوصی، نمایندگی و مدیریت کنند. از جمله وظایف کلیدی تشکل‌ها و از جمله انجمن صنایع غذایی، بهداشتی و دارویی استان، حمایت از حقوق اعضا و پیگیری مطالبات صنعت، توانمندسازی و ارتقاء سطح آموزش، توسعه و استفاده بهینه از امکانات موجود در شرایط سخت اقتصادی کنونی، توسعه و شبکه‌سازی و ایجاد ارتباطات موثر بین اعضا و سازمان‌ها و ادارات دولتی، ایجاد بانک اطلاعاتی اعضا، ایجاد کمیسیون‌ها و کارگروه‌های مختلف مشاوره‌ای در زمینه‌هایی که صنعت با آن‌ها درگیر است، نظیر مالیات، بیمه، تامین اجتماعی و... ، ترغیب ادارات به تفویض اختیارات به انجمن و تشکل‌ها، شرکت فعال در نمایشگاه‌های کشوری و بین‌المللی و ... که صد البته موارد نامبرده، گوشه‌ای از طیف وسیع وظایف تشکل ها است.

سعی و تلاش تشکل‌ها در ایران و استان در سال‌های اخیر، علیرغم چالش‌های فراوان نظیر محدودیت‌های قانونی، کمبود منابع مالی و گهگاهی عدم همبستگی، همیشه ادامه‌دار و رو به جلو بوده است، تشکل‌ها در سال‌های اخیر تلاش کرده‌اند تا پررنگتر از قبل در مجامع دولتی و غیر دولتی منعکس کننده نظرات اعضا خود باشند.

تعداد اعضای انجمن صنایع غذایی، بهداشتی و دارویی استان آذربایجان‌شرقی در حال حاضر ۲۴۰ واحد است که همگی صاحبان صنعت و فعالان اقتصادیِ دارای پروانه بهره‌برداری از سازمان صمت یا اداره کل جهاد کشاورزی استان آذربایجان‌شرقی هستند.

تشکل‌های صنفی در حوزه تولید صنعت غذا در ایران و انجمن صنایع غذایی بهداشتی و دارویی استان آذربایجان‌شرقی، به‌عنوان نهادهای کلیدی در حمایت از تولیدکنندگان و ارتقاء کیفیت محصولات نقش مهمی ایفا می‌کنند. با توجه به چالش‌های اقتصادی و رقابتی، نیاز به همبستگی و همکاری بین اعضا و حمایت دولت از این تشکل‌ها بیش از پیش احساس می‌شود. به‌خصوص در سالی که مزین شده به «سال حمایت از تولید با مشارکت مردم» نیاز به حمایت بیشتر احساس می‌شود، امید است با همکاری‌های مؤثر، تولیدکنندگان صنعت غذا در ایران و به‌خصوص در استان آذربایجان‌شرقی که قطب شیرینی و شکلات کشور به‌حساب می‌آید، بتوانند شرایط بهتری را برای خود ایجاد و به رشد و شکوفایی این صنعت کمک کرده و زمینه های تثبیت اشتغال و کارآفرینی را مهیا کنند.

رضا کامی؛

رئیس انجمن کارگزاران گمرکی استان آذربایجان‌شرقی

نقش حیاتی انجمن کارگزاران گمرکی در رفع چالش‌های صنفی و لزوم حمایت دولتی

انجمن کارگزاران گمرکی بر پایه‌ی اهداف صنفی و جمعی تشکیل شده و با تمرکز بر منافع اعضا و پیگیری مشکلات و چالش‌های صنفی، به سوی همگرایی و هماهنگی حرکت می‌کند. از جمله فعالیت‌های این انجمن، تلاش برای حل مسائل مربوط به گمرک، مالیات، قوانین و مقررات ترانزیتی و برقراری ارتباط و مذاکره با مقامات دولتی است.

این انجمن با ۱۷۰ عضو فعال، در حوزه‌هایی نظیر تنظیم آیین‌نامه‌های گمرکی و دفاع از حقوق اعضا در مسائل قضایی

به طور مستمر فعالیت می‌کند. مانند سایر تشکل‌های صنفی، انجمن کارگزاران گمرکی نیز نیازمند حمایت ارگان‌های دولتی برای حل مشکلات و رفع چالش‌های خود است.

علیرضا پور آقابالایی؛
رئیس اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان محصولات کشاورزی استان

کاهش اعضای اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان محصولات کشاورزی

اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان محصولات کشاورزی که اکنون با ۴۰ عضو فعال در حال فعالیت است، پیش‌تر ۲۰۰ عضو داشت. این اتحادیه با هدف همگرایی و تقویت همکاری میان اعضا، تلاش می‌کند تا پیوندی مؤثر بین تولید و صادرات ایجاد کند و با تبادل اطلاعات با سازمان‌های مرتبط، روند تولید و صادرات را تسهیل کند. مشکلات این اتحادیه، مشابه سایر تشکل‌ها، عمدتاً در سطح ملی قرار دارند، اما این اتحادیه موفق شده در ۸۰ درصد مواقع چالش‌هایی نظیر مسائل مالی، تولیدی و صادراتی را حل کند. از مشکلات کنونی می‌توان به عدم تمدید کارت‌های بازرگانی و چالش‌های اقتصادی در سطح کشور اشاره کرد.

علیرضا جباریان فام؛
رئیس اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان کفش تبریز

تلاش اتحادیه کفش تبریز برای افزایش اعضا و غلبه بر رکود اقتصادی

هدف اصلی این اتحادیه ایجاد همگرایی میان اعضا برای دستیابی به اهداف تولید و صادرات و رقابت با رقبای جهانی در بازارهای بین‌المللی است.

با وجود تلاش‌های صورت‌گرفته، تنها توانسته‌ایم حدود ۴۰ درصد از اهداف تعیین‌شده را محقق کنیم. رکود داخلی و جهانی در سال جاری نیز باعث شد که در رسیدن به اهدافمان چندان موفق نباشیم و از چهار نمایشگاه برنامه‌ریزی‌شده، فقط در یک نمایشگاه حضور یابیم.

تشکل‌هایی که به‌عنوان مشاور بخش خصوصی فعالیت می‌کنند، می‌توانند نقش مؤثرتری ایفا کنند. به‌عنوان مثال، اتاق بازرگانی از این تشکل‌ها برای تصمیمات اجرایی خود بهره می‌برد.

احد هریسچیان؛
رئیس اتحادیه صادرکنندگان فرش دستبافت استان آذربایجان‌شرقی

کاهش شدید اعضای اتحادیه در پی تحریم‌ها و چالش‌های اقتصادی

اتحادیه صادرکنندگان فرش دستبافت استان آذربایجان‌شرقی که در گذشته ۳۵۰ عضو داشت، اکنون به دلیل تحریم‌ها و تحولات منفی در منطقه و تجارت، تنها با ۴۰ عضو فعال باقی مانده است. وظیفه اصلی این اتحادیه، همان‌طور که از نام آن پیداست، تسهیل صادرات فرش است و تمامی تلاش‌ها برای تسهیل قوانین و مسیر صادرات متمرکز است.

از جمله چالش‌های پیش روی اتحادیه می‌توان به تحریم‌ها، پیمان‌های ارزی، تورم افسارگسیخته، کاهش توان رقابت در بازارهای خارجی، افت کیفیت محصولات به‌دلیل مشکلات رنگ و مواد اولیه، و مشکل بیمه قالیبافان اشاره کرد. با وجود تلاش‌های بسیار در سال‌های اخیر، به‌ویژه در زمینه بیمه قالیبافان، سازمان تأمین اجتماعی به‌دلیل کمبود بودجه و عدم تخصیص سوبسید ۲۰ درصدی، قادر به بیمه کردن این گروه نیست.

این اتحادیه از طریق نهادهای دولتی، مجلس، وزارتخانه‌ها و سایر مسئولین برای حل مشکلات پیگیری‌های گسترده‌ای داشته، اما تاکنون به نتیجه مطلوبی نرسیده است. به‌طور کلی، مشکلات تشکل‌های صنفی آن‌قدر پیچیده هستند که حل آنها بسیار دشوار به‌نظر می‌رسد.

احمدی شالی؛
رئیس انجمن شرکت های دانش بنیان آذربایجان‌شرقی

حمایت انجمن شرکت‌های دانش‌بنیان استان از نوآوری و توسعه اقتصادی

انجمن شرکت‌های دانش‌بنیان استان آذربایجان‌شرقی به‌منظور حمایت از منافع مشترک حرفه‌ای و ارتقای جایگاه اقتصادی و اجتماعی شرکت‌های دانش‌بنیان، نوآور، فناور و خلاق، در سال ۱۴۰۲ تشکیل شده است. این انجمن با هدف بهبود فضای کسب‌وکار، هم‌اکنون حدود ۵۰ عضو دارد و پیش‌بینی می‌شود در صورت ثبت انجمن در اداره ثبت تبریز، تعداد اعضا تا پایان سال به ۱۵۰ نفر افزایش یابد.

براساس هماهنگی‌های انجام شده با معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری، مقرر شد که برای رفع مشکل ثبتی، این انجمن با نام «انجمن شرکت‌های دانش‌محور و فناوری‌های پیشرفته استان آذربایجان‌شرقی» به ثبت برسد، اما همچنان با برند «انجمن شرکت‌های دانش‌بنیان استان آذربایجان‌شرقی» فعالیت نماید. همچنین، اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران در تاریخ ۲۳ مردادماه سال جاری، موافقت اصولی خود را با تغییر نام این انجمن اعلام کرده است.

آرمین دریانی؛
رئیس انجمن جوانان کارآفرین آذربایجان‌شرقی

لزوم هم‌اندیشی، شبکه‌سازی و ارتقاء مهارت‌های کارآفرینی

انجمن جوانان کارآفرین استان آذربایجان‌شرقی با هدف ایجاد فضای هم‌اندیشی و همکاری در میان کارآفرینان جوان استان تشکیل شده است. این انجمن به دنبال ایجاد بستری مساعد برای توسعه کارآفرینی، شبکه‌سازی میان کسب‌وکارها، انجام پروژه‌های مشترک، و ارتقاء مهارت‌های مدیریت و کارآفرینی در جوانان است. فعالیت‌های انجمن بر اساس قوانین اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار سازماندهی شده‌اند.

انجمن جوانان کارآفرین در حال حاضر ۱۱۵ عضو رسمی و ۶۵ عضو افتخاری دارد که همگی در مسیر توسعه کارآفرینی و پیشرفت اقتصادی استان مشارکت دارند.

از چالش‌های اصلی انجمن می‌توان به افزایش تعامل بین فعالان اقتصادی و رفع موانع بر سر راه کارآفرینان جوان اشاره کرد. هدف اصلی، کمک به تسریع رشد کسب‌وکارها و فراهم کردن آموزش‌های لازم برای جوانان و فعالان اقتصادی است.

از فعالیت‌های انجمن می‌توان به برگزاری جلسات هم‌اندیشی با اعضا، تشکیل دوره‌های آموزشی کاربردی در زمینه‌های مرتبط با کارآفرینی، بازدید از واحدهای صنعتی و ایجاد تعاملات بین اعضا و صنعتگران، تلاش برای جذب منابع انسانی کارآمد برای اعضا و اشتغال‌زایی برای جوانان و رسیدگی به مشکلات اعضا در حوزه‌های تخصصی خود اشاره کرد.

این انجمن در سال‌های اخیر تلاش کرده است با تقویت شبکه‌های کارآفرینی، گامی مؤثر در رشد اقتصادی و اجتماعی استان بردارد و فرصت‌های جدیدی را برای جوانان فراهم آورد.

امیر نراقی؛
رئیس کانون انجمن‌های صنفی کارفرمایی آذربایجان‌شرقی

مواجهه تشکل‌های صنفی در ایران با چالش‌های ساختاری و موانع قانونی

تشکل‌های صنفی وظیفه دارند از منافع اعضای خود دفاع کنند و تلاش کنند شرایط مطلوبی برای فعالیت اقتصادی آن‌ها فراهم شود. ما در کانون انجمن‌های صنفی کارفرمایی به دنبال بهبود روابط کار بین کارفرما و کارگر هستیم، تنظیم و اصلاح قوانین مربوط به کار و کارفرمایی را پیشنهاد می‌دهیم و سعی می‌کنیم با ایجاد تعامل سازنده با نهادهای دولتی، زمینه‌ای فراهم کنیم تا کارفرمایان بتوانند در فضایی منصفانه و قانونی فعالیت کنند. همچنین آموزش، حمایت از توسعه و نوآوری، و افزایش قدرت چانه‌زنی کارفرمایان از دیگر وظایف مهم ماست.

تشکل‌های صنفی در ایران در شرایط پیچیده‌ای فعالیت می‌کنند. هرچند که بسیاری از آن‌ها در دفاع از منافع اعضای خود موفق بوده‌اند، اما باید بپذیریم که چالش‌های ساختاری و موانع قانونی همیشه مانع از عملکرد کامل آن‌ها شده است. در

کانون انجمن‌های صنفی کارفرمایی، ما با این چالش‌ها مواجه هستیم، اما با تلاش مستمر، سعی داریم نقش مؤثرتری در تدوین قوانین و اصلاح ساختارها ایفا کنیم تا بتوانیم به نحو احسن از منافع کارفرمایان دفاع کنیم.

کانون ما شامل ۴۶ انجمن صنفی عضو است و اهداف اصلی ما در این تشکل شامل موارد زیر است:

– حمایت از منافع کارفرمایان: ما از منافع صنفی کارفرمایان در برابر نهادهای دولتی و تصمیم‌گیری‌های کلان دفاع می‌کنیم.

– بهبود روابط کار بین کارفرما و کارگر: یکی از اصلی‌ترین اهداف ما، ایجاد تعامل مثبت بین کارفرمایان و کارگران و تلاش برای حل مشکلات این رابطه است.

– پیشنهاد اصلاح و تدوین قوانین: ما در راستای بهبود وضعیت قوانین کار و کارفرمایی، پیشنهادهایی برای اصلاح و تدوین قوانین جدید ارائه می‌دهیم که منافع کارفرمایان و همچنین کارگران را تضمین کند.

– تقویت همکاری میان انجمن‌ها: ما با تقویت ارتباطات میان انجمن‌های صنفی مختلف و تشویق به همکاری، به دنبال بهبود وضعیت بازار و توسعه صنعت هستیم.

– افزایش قدرت چانه‌زنی کارفرمایان: با ایجاد هماهنگی و همبستگی میان کارفرمایان، سعی می‌کنیم قدرت چانه‌زنی آنان در مذاکرات با دولت و اتحادیه‌ها را افزایش دهیم.

این اهداف همگی به‌منظور حمایت از کارفرمایان، تقویت اقتصاد کشور و بهبود فضای کسب‌وکار در ایران تدوین شده‌اند.

محسن صدقی نسب؛
رئیس انجمن نساجی آذربایجان‌شرقی

وظایف و اهداف تشکل‌های صنفی

وظیفه ذاتی تشکل‌ها به طور کلی شامل موارد زیر است:

• **تجمیع و سازماندهی:** تشکل‌ها به جمع‌آوری و سازماندهی افراد با منافع و اهداف مشترک کمک می‌کنند تا بتوانند به صورت مؤثرتر عمل کنند.

• **نمایندگی:** تشکل‌ها می‌توانند به‌عنوان نمایندگان اعضای خود عمل کرده و صدای آن‌ها را در سطوح مختلف اجتماعی، اقتصادی و سیاسی به گوش مسئولان برسانند.

• **توسعه و آموزش:** تشکل‌ها معمولاً به اعضای خود آموزش می‌دهند و مهارت‌های لازم برای پیشرفت را فراهم می‌کنند.

• **حمایت و مشاوره:** این نهادها می‌توانند به اعضای خود در مسائل مختلف حمایت و مشاوره ارائه دهند.

• **ترویج آگاهی:** تشکل‌ها می‌توانند با برگزاری کارگاه‌ها، سمینارها و فعالیت‌های آموزشی، آگاهی جامعه را در زمینه‌های مختلف افزایش دهند.

• **تأثیرگذاری بر سیاست‌ها:** با جمع‌آوری نظرات و پیشنهادات اعضا، تشکل‌ها می‌توانند در شکل‌گیری سیاست‌ها و تصمیمات تأثیرگذار باشند.

• **ایجاد شبکه‌های اجتماعی:** تشکل‌ها می‌توانند بستری برای ایجاد ارتباطات و شبکه‌های اجتماعی میان اعضا فراهم کنند.

این وظایف به تشکل‌ها کمک می‌کند تا به اهداف خود برسند و در راستای منافع اعضای خود عمل کنند.

نکات مثبت و منفی عملکرد تشکل‌ها

نکات مثبت:

• **تجمیع منافع:** تشکل‌های صنفی توانسته‌اند منافع مشترک اعضای خود را تجمیع کرده و صدای آن‌ها را به گوش مسئولان برسانند.

• **آموزش و توانمندسازی:** برخی از این تشکل‌ها به ارائه آموزش‌ها و کارگاه‌های آموزشی برای اعضا پرداخته‌اند که به ارتقاء مهارت‌ها کمک کرده است.

• **حمایت قانونی:** در برخی موارد، تشکل‌ها توانسته‌اند از حقوق اعضای خود دفاع کرده و حمایت‌های قانونی را جلب کنند.

چالش‌ها و محدودیت‌ها:

• **محدودیت‌های قانونی:** برخی از تشکل‌های صنفی با محدودیت‌های قانونی مواجه هستند که بر فعالیت‌های آن‌ها تأثیر می‌گذارد.

• **عدم استقلال:** در برخی موارد، تشکل‌ها تحت تأثیر نهادهای دولتی قرار دارند و نمی‌توانند به طور مستقل عمل کنند.

• **نقص در نمایندگی:** برخی از تشکل‌ها نتوانسته‌اند به خوبی نمایندگی از همه اعضای خود داشته باشند و ممکن است نتوانند به تمامی نیازها پاسخ دهند.

• **چالش‌های مالی:** کمبود منابع مالی می‌تواند بر فعالیت‌های تشکل‌ها تأثیر منفی بگذارد.

در مجموع، عملکرد تشکل‌های صنفی در ایران متنوع بوده و بستگی به زمینه فعالیت، نوع تشکل و شرایط اجتماعی-سیاسی دارد. برخی از آن‌ها موفق بوده‌اند، در حالی که دیگران با چالش‌های جدی روبرو هستند.

انجمن نساجی آذربایجان‌شرقی با دارا بودن ۴۰۰ عضو تمام تلاش خود را برای حفظ و ارتقاء حقوق کارگران و اعضای صنف خود به کار می‌گیرد و با برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی برای افزایش دانش و مهارت‌های اعضا، فراهم کردن بستر برای تبادل اطلاعات و تجربیات بین اعضا از طریق ایجاد شبکه‌های ارتباطی، ارائه مشاوره و حمایت در زمینه‌های مالی و اقتصادی و تجمیع نظرات و طرح خواسته‌های اعضا در مجامع مربوطه سعی دارد، مسیر فعالیت اعضا را هموارتر کند.

تحلیل نظرسنجی از اعضای اتاق تبریز در خصوص تشکل‌ها

تشکل‌های موازی-اعضای ناراضی

ساسان نیک‌رفتار خیابانی
رعنا باقرزاده کریمی

مرکز پژوهش‌های اتاق تبریز

اتاق‌های بازرگانی مرجع ثبت تشکل‌هایی است که نقش مهمی در توسعه اقتصادی داشته و اعضای آن نیز به واسطه کارت بازرگانی دارای اعتبار هستند، لذا این اتاق‌ها باید در راستای فعالیت عادلانه و بهره‌مندشدن همه فعالان حوزه‌های اقتصادی از ظرفیت‌های موجود، در کنار دولت قدم بردارند و با ایجاد بسترهای لازم، باعث ایجاد هم‌افزایی و توسعه پایدار شوند.

در همین راستا به‌منظور آگاهی از عملکرد تشکل‌ها و احصاء نقطه‌نظرات فعالان اقتصادی در خصوص کارایی تشکل‌ها و انتظاراتشان از آنها، پرسشنامه‌ای تهیه و به اعضای اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز ارسال شد. در این گزارش، به تحلیل پاسخ‌های ۱۳۲ عضو اتاق تبریز در رابطه با پاسخ ارائه شده می‌پردازیم.

بر اساس آمارهای به دست آمده از میان ۱۳۲ پاسخگو، ۱۵ نفر زن و ۱۱۷ نفر مرد هستند. دلیل اصلی این تفاوت آماری نسبت بالای دارندگان کارت عضویت و کارت بازرگانی مردان نسبت به زنان است. این آمار (نمودار شماره (۱)) به‌نوعی گویای فضای مردانه تجارت و بازرگانی در استان آذربایجان‌شرقی است.

نمودار ۱ تفکیک جنسیت پاسخ دهندگان

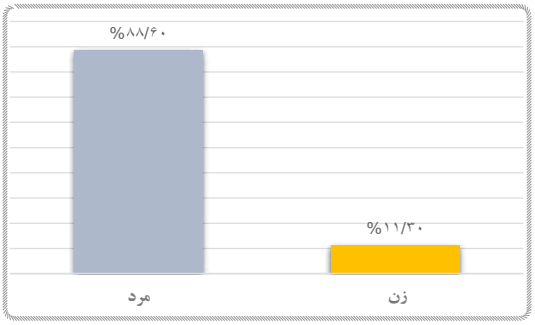

تفکیک ۱۳۲ نفر از مجموع افراد پاسخ دهنده به پرسش «در کدام یک از حوزه‌های بازرگانی، صنعت، معدن یا کشاورزی فعالیت می‌کنید؟» حاکی از آن است که ۸۸ نفر از پاسخ‌دهندگان در حوزه بازرگانی، ۳۶ نفر در حوزه صنعت، ۶ نفر در حوزه کشاورزی و ۲ نفر در حوزه معدن فعالیت داشته‌اند. دسته‌بندی این آمار از نظر درصد فراوانی بدین صورت است که ۶۶/۶ درصد پاسخگویان در حوزه بازرگانی، ۲۷/۲ درصد در حوزه صنعت، ۴/۵ درصد در حوزه کشاورزی و ۱/۵ درصد در حوزه معدن فعال هستند. درصد فراوانی موجود در (نمودار شماره (۲)) نشانگر نسبی حوزه فعالیت اعضای اتاق تبریز در زمینه‌های بازرگانی، صنعت، معدن و کشاورزی است.

نمودار ۲ تفکیک حوزه فعالیت پاسخ دهندگان

بررسی سابقه فعالیت افراد در بخش خصوصی نشان از آن دارد که ۱۹ نفر از پاسخگویان سابقه‌ای کمتر از یکسال در کارنامه فعالیت بخش خصوصی خود دارند. ۲۵ نفر از پاسخگویان سابقه‌ای بین ۱ تا ۵ سال دارند. این رقم برای سابقه فعالیت ۵ تا ۱۰ سال ۲۰ نفر است. تعداد افراد با سابقه فعالیت بین ۱۰ تا ۲۰ سال ۱۵ نفر و تعداد پاسخگویان با سابقه ۲۰ تا ۳۰ سال ۲۹ نفر است. همچنین افراد دارای سابقه بیش از ۳۰ سال، ۲۴ نفر است.

با توجه به اعداد و ارقام موجود (نمودار شماره (۳)) می‌توان گفت میزان سابقه‌ی پاسخگویان در رده‌های مختلف تقریبا به طور نزدیک پخش شده است.

نمودار ۳ سابقه فعالیت حرفه‌ای

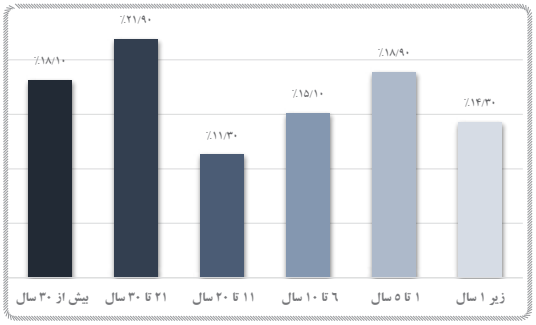

بررسی این پرسش که «آیا اعضای اتاق از وجود انجمن‌ها و اتحادیه‌های اتاق آگاه هستند یا نه؟» حاکی از آن است که از میان پاسخ‌دهندگان به پرسشنامه، (نمودار شماره (۴)) ۱۰۰ عضو آگاهی داشته و گزینه بله را انتخاب کرده‌اند. در مقابل، ۳۲ عضو از وجود تشکل‌های اتاق اظهار بی‌اطلاعی کرده‌اند. درصد فراوانی این موضوع نشان از آن دارد که ۷۵/۷ درصد پاسخگویان از وجود انجمن‌ها و اتحادیه‌های اتاق آگاهی دارند و تنها ۲۴ درصد پاسخگویان هیچگونه ارتباطی با تشکل‌های اتاق ندارند. با این حال همین میزان ۲۴ درصد ناآگاهی از وجود تشکل در داخل اتاق رقم قابل توجهی است که نیاز به تبیین، آگاه‌سازی و اطلاع‌رسانی هر چه بیشتر برای اعضا دارد.

در ادامه طی نظرخواهی که از اعضا در خصوص «تعداد تشکل‌های موجود در اتاق»، انجام شد، مشخص شد (نمودار شماره (۵)) تنها ۱۱/۳۶ درصد از پاسخ‌دهندگان به این پرسش پاسخ صحیح داده‌اند و ۸۸/۶۴ درصد پاسخ اشتباه داده‌اند. با توجه به موارد فوق بسیاری از فعالان اقتصادی با خلاء اطلاعات روبرو هستند و این امر به دلیل عملکرد ضعیف تشکل‌ها در اطلاع‌رسانی و عدم ارتباط مؤثر و مدیریت انتقال اطلاعات به فعالان اقتصادی است.

نمودار ۴ میزان آشنایی پاسخ دهندگان از انجمن‌های اتاق

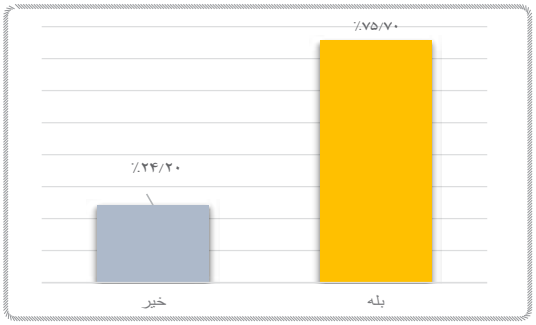

نمودار ۵ پاسخ دهندگان به تعداد صحیح انجمن‌های اتاق

نکته جالب توجه اینکه از این تعداد در پاسخ به اینکه چه تعداد از تشکل‌های زیرمجموعه اتاق را می‌شناسید، ۶۲/۸۷ درصد از پاسخگویان هیچ‌گونه شناختی از تشکل‌ها نداشته‌اند و ۵/۳۰ درصد تنها یک تشکل را نام برده‌اند. ازاین‌رو می‌توان چنین نتیجه گرفت که تاکنون تشکل‌ها آن طور که باید نتوانسته‌اند در اطلاع‌رسانی و به‌تبع آن در ترغیب فعالان اقتصادی به عضویت در تشکل‌ها موفق عمل کنند.

در ادامه با بررسی پاسخ پاسخگویان در مورد عضویت در تشکل‌ها می‌توان به این نکته پی برد که اکثریت پاسخگویان عضو یکی از تشکل‌های ۱۰ گانه اتاق نیستند و علت عدم عضویت را عواملی همچون عدم اطلاع از وجود تشکل‌ها، عدم مطابقت حوزه کاری با تشکل‌های موجود، عدم احساس نیاز به عضویت در تشکل و ... ذکر کرده‌اند. با این وجود باید علت یا علل اصلی این امر شناسایی شده و پیشنهادات علمی از سوی کارشناسان و پیشنهادات عملیاتی از سوی خود فعالان اقتصادی ارائه شود.

طبق بررسی آمارهای به‌دست‌آمده از نظرسنجی، در خصوص اینکه «تشکل‌های صنفی استان در جذب اعضای ذینفع چه میزان موفق بوده‌اند؟» ۴۱/۹ درصد از پاسخ‌دهندگان اعلام کردند که تشکل‌ها در جذب ذینفعان عملکرد متوسطی داشتند. ۱۸/۳ درصد نیز اعلام کرده‌اند که تشکل‌ها در عضوگیری و جلب افراد عملکرد ضعیف داشته و موفق نبوده‌اند و ۱۶ درصد نیز اعلام کرده‌اند که تشکل‌ها در عضوگیری و جلب افراد عملکرد خوبی داشته‌اند. در این میان تنها ۹/۹ درصد افراد از عملکرد تشکل‌ها در راستای عضوگیری اعضا رضایت زیاد داشته و متقابلاً ۱۳/۷ درصد عملکرد تشکل‌ها در جذب افراد را بسیار ضعیف دانسته‌اند.

بر این اساس (نمودار شماره (۶)) وزن عدم رضایت از عملکرد تشکل‌ها در حوزه جذب اعضا با ۳۲ درصد بر رضایتمندی پاسخگویان از عملکرد تشکل‌ها با در حوزه جذب پاسخ‌دهندگان می‌چربد. در نتیجه می‌توان به این نتیجه پی‌برد که بسیاری از تشکل‌ها با مبانی عضوگیری و حفظ اعضا آشنا نبوده و یا نسبت به اهمیت عضوگیری وقوف کافی ندارند.

در بلندمدت این امر موجب عدم استمرار موجودیت تشکل، ازدست‌رفتن کارایی و عدم تحقق اهداف تشکل‌ها خواهد شد.

نمودار ۶ دیدگاه افراد نسبت به عملکرد تشکل‌ها در جذب عضویت

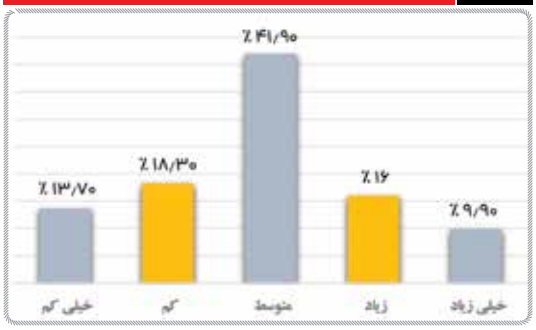

با توجه به اینکه دیدگاه فعالان اقتصادی در خصوص دستیابی تشکل‌ها به اهداف از پیش تعیین شده و موفقیت تشکل‌ها بسیار حائز اهمیت است، در گام بعدی در خصوص «میزان موفقیت تشکل‌ها در دستیابی به اهداف آنها» سؤال شد که متأسفانه اکثریت افراد دیدگاه مثبتی نداشته و تنها ۲۰ درصد از پاسخگویان تشکل‌ها را در رسیدن به اهداف خود موفق دانسته‌اند. چنین به نظر می‌رسد که حتی چنانچه تشکل‌ها در رسیدن به اهداف موفق بوده باشند نتوانسته‌اند رضایت اعضای خود را جلب کنند. این امر از دو حیث قابل بحث است؛ یا اهداف تشکل‌ها به‌صورت علمی و کارشناسی شده بر اساس نیازهای اعضا تعیین نشده است یا اینکه تشکل‌ها در راستای جلب رضایت اعضا نتوانسته‌اند عملکرد مناسبی داشته باشند.

اعضای پاسخ دهنده به این سؤال که «مزیت‌های عضویت در تشکل‌ها چیست؟» پاسخ‌های متنوعی را ارائه کرده‌اند. بیشترین کلیدواژه‌ای که برای مزیت‌های تشکل اشاره شده عبارت است از: آگاه‌کردن اعضای تشکل از مسائل کسب‌وکار و صنعت، آگاهی به اعضا در مورد قوانین و مقررات و کمک به صادرات محصول، پیشبرد اهداف مشترک اعضای تشکل، توانایی رسیدگی به شکایات و حل مسائل با خرد جمعی، استفاده از رانت اطلاعاتی، انسجام کسب‌وکار.

در همین راستا در خصوص «انتظارات اعضا از یک تشکل» سؤال شد که افراد به بیان نکته نظرات مختلف پرداخته‌اند. مهمترین این موارد عبارت است از: شفاف‌سازی وظایف و کارهای تشکل‌ها، تأثیرگذاری بر قوانین مخل کسب‌وکار و تضعیف صنعت، پیگیری جهت تقویت جایگاه کسب‌وکار و صنعت، تبادل افکار و ارائه راهنمایی‌های هدفمند به اعضای تشکل‌ها، تشکیل کارگروه‌های تخصصی و برگزاری مستمر جلسات تشکل‌ها.

در پایان به‌منظور عارضه‌یابی تشکل‌ها در راستای سنجش فاصله بین کارایی یک تشکل در وضعیت فعلی و وضعیت مطلوب و بررسی چگونگی رسیدن به اهداف تعیین شده از اعضا سؤال شد که «از نظر شما عمده مشکلات موجود در تشکل‌ها چیست؟» در پاسخ عمده مشکلات تشکل‌ها از نظر فعالان اقتصادی؛ نداشتن قدرت اجرایی توسط تشکل‌ها، عدم رسیدگی به مشکلات احصاء شده کسب‌وکار تشکل‌ها توسط سازمان‌های ذی‌ربط دولتی، عدم هماهنگی بین اعضای تشکل‌ها و در نهایت نداشتن قدرت مالی و سرمایه کافی جهت تقویت تشکل‌ها عنوان شد.

یا اهداف تشکل‌ها به‌صورت علمی و کارشناسی شده بر اساس نیازهای اعضا تعیین نشده است یا اینکه تشکل‌ها در راستای جلب رضایت اعضا نتوانسته‌اند عملکرد مناسبی داشته باشند.

هیئت مدیره تشکل‌ها یا رهبران تغییر!

باید نقش اعضاء هیئت‌مدیره، کم‌رنگ و نقش جمع هیئت‌مدیره پررنگ شود

مصطفی بهنیا
مشاور شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی استان آذربایجان‌شرقی

تحلیل تشکل‌های کارفرمایی نشان می‌دهد که هیئت‌مدیره تشکل‌ها، جمعی است ناکارآمد از کارآمدترین مدیران جامعه. نکته بسیار مهمی در این جمله وجود دارد. افرادی که به هر جهت از افراد و مدیران موفق جامعه محسوب می‌شوند، زمانی که کنار هم در هیئت‌مدیره می‌نشینند، به‌طور معمول با مشکلات و موانع زیادی برخورد می‌کنند و در اکثر مواقع جمعی متحد، منسجم، همسو و کارآمد شکل نمی‌دهند. آنچه در اینجا باید مورد توجه قرار گیرد، تفاوت الگوها و شیوه‌های مدیریت شرکت‌های خصوصی با تشکل‌های صنفی است، لذا دیگر مانند مدیریت بنگاه‌ها تصمیمات فردی جواب نمی‌دهد و باید نقش تک‌تک اعضاء هیئت‌مدیره، کم‌رنگ و نقش جمع هیئت‌مدیره پررنگ شود.

بررسی نتایج حاصل از مطالعات انجام شده در خصوص وضعیت موجود انجمن‌های کسب وکار در ایران، نشان می‌دهد که رهبران تشکل‌های عضو محور، با مشکلات متعددی در مسیر تحقق اهداف و تأمین منافع اعضای خود مواجه هستند. تلاش و فعالیت جمعیِ چند دهه‌ای صاحبان کسب‌وکار همواره با بیم‌ها، امیدها، شکست‌ها و گاه با پیروزی‌هایی توأم بوده است و اینک در آستانه یک تحول تاریخی قرار دارد. بدیهی است که این اراده، در بستر و فضای تشکل‌های اقتصادی، امکان ظهور و بروز دارد.

تحلیل فعالیت‌های جمعی و مدنی صاحبان کسب‌وکار، سؤالات زیادی را در اذهان ایجاد می کند:

- چرا افرادی که بنگاه و شرکت‌های موفقی را پایه‌گذاری و اداره می‌کنند، در مدیریت تشکل‌ها کمتر کامیابند؟
- به‌راستی محصول و خروجی یک تشکل اقتصادی چیست؟
- چرا برخی از تشکل‌ها تنها به کلوپ‌های گفتگو تبدیل می‌شوند؟
- چرا تشکل‌های اقتصادی در تأمین منافع صاحبان کسب‌وکار ناتوان‌اند؟
- چرا تشکل‌ها به‌مرور دچار ضعف و ریزش اعضاء می‌شوند؟

پاسخ به سؤالات بالا و الگوبرداری از تجربه‌های موفق داخلی و بین‌المللی می‌تواند توان ساماندهی و تأثیرگذاری تشکل‌ها را بهبود داده و در ساماندهی مجدد بخش خصوصی نقش پراهمیتی ایفا کند.

سازمان‌هایی نظیر تشکل‌های اقتصادیِ عضو محور، تفاوت‌های اساسی با سایر سازمان‌ها نظیر سازمان‌های دولتی، سازمان‌های سیاسی و شرکت‌های خصوصی در شیوه اجرا، نظام مدیریت، شیوه‌های برنامه‌ریزی و ساختار سازمانی دارند. تشکل‌های صنفی، شرکت سهامی نیستند که در آن اکثریت سهامداران درباره فعالیت‌ها، سرمایه‌گذاری‌ها و هزینه‌ها تصمیم‌گیری کنند.

هدف این تشکل‌ها پیشبرد منافع مشترک اعضاء در برابر دولت، گروه‌های اجتماعی مختلف و دیگر گروه‌های ذینفع است. عبارت «سازمان‌های کسب‌وکار عضو محور» بر نقش برجسته اعضاء به‌عنوان مبانی قدرت، مشروعیت و توانمندی این نوع از سازمان‌ها تأکید دارد. از مهم‌ترین مأموریت و هدف یک تشکل کارفرمایی، تأثیرگذاری بر دولت به‌وسیله تغییر قوانین، سیاست‌ها، آیین‌نامه‌ها و تصمیمات و البته ارائه خدمت به اعضاء است. ازاین‌رو در عمده تعاریف تشکل‌های اقتصادی، آنها را این‌گونه تعریف کرده‌اند: «افراد یا سازمان‌هایی که جهت تأثیرگذاری بر سیاست‌گذاری‌های عمومی در راستای اهداف و منافع مشترک، گرد هم می‌آیند.»

به‌دلایل متعدد، دستیابی به این مهم به‌هیچ‌وجه نمی‌تواند با برگزاری چند جلسه ماهانه در هیئت‌مدیره محقق شود. مواردی مانند بزرگی و منابع در اختیار دولت‌ها و سیاست‌گذاران، پیچیدگی‌های سیاسی، اجتماعی و فرهنگی، زمان کم و داوطلبانه بودن هیئت‌مدیره در تشکل‌ها، دستیابی به محصول باکیفیت و پایدار را امری تخصصی و حرفه‌ای می‌کند. ازاین‌رو نگاه رهبران و اعضای هیئت‌مدیره تشکل‌ها به سازمان‌دهی، به‌ویژه سازمان‌دهی یک نهاد اجتماعی باید تغییر کند. بی‌توجهی تشکل‌ها به محصول اصلی خود یعنی دستاوردهای مشخص در تأثیرگذاری بر دولت و سیاست‌ها، منجر به کمر خم‌کردن زیر بارِ تقاضاها و مطالبات اعضاء و تبدیل‌شدن به سازمان‌هایی شخص محور و کاغذی می‌شود.

بررسی‌های بین‌المللی و آسیب‌شناسی داخلی تشکل‌های کارفرمایی و اقتصادی نشان می‌دهد، این سازمان‌ها دست‌کم از برخی مشکلات زیر رنج می‌برند:

- تأثیرگذاری اندک بر سیاست‌گذاری‌های دولت.
- رهبری ضعیف در نتیجه فقدان شکل‌گیری سازمان اثربخش.
- فقدان تقسیم دقیق وظایف بین هیئت‌مدیره و دبیرخانه.
- تعارض منافع بین رهبران و اعضاء هیئت‌مدیره.
- ارتباط و روابط عمومی ضعیف.
- خدمات غیر جذاب.

ازایـن‌رو به‌نظـر می‌رسـد مسـئله رهبـری، اجـرا و تقسـیم کار اصولـی بیـن ارکانِ سـازمان‌ها، مهم‌تریـن گام بـرای سـاختن یـک سازمان پرقـدرت، صاحب نفـوذ و تأثیرگـذار در عرصـه سیاسـت‌گذاری اسـت. بایـد توجـه داشـت به‌هیچ‌وجـه به‌کارگیـری الگوهـای اداره شـرکت‌ها بـرای سـاماندهی یـک تشـکل مدنـی، ممکـن نیسـت. به‌ویـژه اتخـاذ الگوهـا و رفتارهـای شـخص محـور و متمرکـز، می‌توانـد اعتمـاد را به‌عنـوان مبنایی‌تریـن اصـول شـکل‌گیری یـک سـازمان مدنـی مخـدوش و انسـجام و اتحـاد یـک تشـکل را مختـل سـازد. ورود بنـگاه‌داران و مدیـران شـرکت‌ها بـه هیئت‌مدیـره تشـکل‌ها کـه اعتمـاد، اجمـاع و مشـارکت اصـول کلیـدی شـکل‌گیری بقا و قـدرت آن اسـت، همـواره سوءبرداشـت‌ها و سـوءتفاهم‌هایی را ایجـاد می‌کنـد. از جملـه مهم‌تریـن ایـن سوءبرداشـت‌ها، شـیوه‌های تصمیم‌گیـری اسـت. فـرد در بنـگاه خویـش می‌توانـد و مختـار اسـت به‌تنهایـی از کلیدی‌تریـن تـا خُردتریـن تصمیمـات را خـودش بگیـرد و اجـرا کنـد. بـه قولـی راهبـری و کنتـرل در شـرکت‌ها معمـولاً بـر عهـده مدیرعامـل اسـت و تضـاد منافـع و اختلافـی ایجـاد نمی‌کنـد. امـا در تشـکل‌ها کـه یـک نهـاد اجتماعـی بـوده و هیئت‌مدیـره آنهـا همگـی خودشـان کارفرمـا محسـوب می‌شـوند، تصمیم‌گیـری شـخصی یـا حتـی بـا اکثریـت آرا، می‌توانـد تضـاد منافـع شـدید و نارضایتـی ایجـاد کنـد و در نهایـت موجبـات ریـزش و یـا حتـی انشـعاب را فراهـم آورد.

ایـن موضـوع نه‌تنهـا در سـطح تصمیمـات هیئت‌مدیـره، نمـود دارد، بلکـه در بسـیاری مـوارد بـه سـطح اجـرا نیـز کشـیده می‌شـود. هـر یـک از اعضـاء تلاش می‌کننـد، کارکنـانِ تشـکل را بـه سـمت خواسـته‌های خـود بکشـند. ازایـن‌رو مسـئله تصمیم‌گیـری در هیئت‌مدیـره و نحـوه اتخـاذ آن، پاشـنه‌ی آشـیل توسـعه در تشـکل‌های اقتصـادی می‌شـود.

هیئت‌مدیـره‌ای کـه حداکثـر هفتـه‌ای یکبـار می‌توانـد دور هـم جمـع شـوند و در آن سلایـق، منافـع، خواسـت‌ها و نیازهـای متنـوع و گاه متعـارض وجـود دارد، ورود آن بـه عرصـه اجـرا و دخالـت در امـور اجرایـی نـه ممکـن اسـت و نـه مطلـوب. علاوه بـر آن اجـرای مصوبـات هیئت‌مدیـره و سیاسـت‌های آن، نیازمنـد نیـروی انسـانی تمام‌وقـت، حرفـه‌ای و متخصـص اسـت تـا در غیـاب اعضـای هیئت‌مدیـره بتواننـد به‌صـورت سـازمان‌یافته و مؤثـر، تشـکل را بـه پیـش برنـد.

سـیر تاریخـی تحـولات مدیریـت در تشـکل‌های کارفرمایـی نشـان داده اسـت کـه رهبـران کسـب‌وکار پـس از درک لـزوم سـاختن دبیرخانـه حرفـه‌ای، بـا مسـائل جدیـد روبـرو شـدند کـه از جملـه آن می‌تـوان بـه دخالت‌هـای گاه‌وبیـگاه اعضـای هیئت‌مدیـره در امـور اجرایـی (سـلطه هیئت‌مدیـره) یـا بی‌توجهـی دبیرخانـه بـه خواسـته‌های هیئت‌مدیـره و انجـام برنامه‌هـای خودسـرانه (سـلطه دبیرخانـه)، اشـاره کـرد. بـرای گریـز از ایـن مسـائل، رهبـران تشـکل‌ها به‌مـرور بـه ایـن نتیجـه رسـیدند کـه بیـن سیاسـتگذاری کـه در برگیرنـده منافـع همـه اعضـا اسـت و اجـرا، بایـد خطـوط شـفاف و مشـخصی کشـید. بایـد بیـن ارکانِ سـازمان، یعنـی هیئت‌مدیـره و کمیته‌هـا (کـه مراجـع سیاسـت‌گذاری هسـتند) بـا دبیـر و کارکنـان، تفکیـک مسـئولیت و تقسـیمِ کاری مشـخصی وجـود داشـته باشـد. از نـکات اساسـی ایـن مـدل، سـروکار داشـتن دبیـر بـا کلیـت هیئت‌مدیـره اسـت، نـه تک‌تـک اعضـای آن. یعنـی دبیـر مسـئول اجـرای مصوبـات هیئت‌مدیـره اسـت و نـه تک‌تـک اعضـای هیئت‌مدیـره. از دیگـر نـکات در ایـن مـدل بایـد بـه نقـش کمیته‌هـا اشـاره کـرد کـه کاملاً زیـر نظـر هیئت‌مدیـره فعالیـت می‌کننـد و اجـازه سیاسـت‌گذاری و ارجـاع مصوبـات خـود بـه دبیـر و دبیرخانـه را ندارنـد، بلکـه بایـد اول سیاسـت‌ها و تصمیمـات خـود را بـه تصویـب هیئت‌مدیـره برسـانند تـا هیئت‌مدیـره آن را باسیاسـت‌های کلـی و اولویت‌هـای اصلـی خـود هماهنـگ کنـد. از دیگـر ویژگی‌هـای ایـن مـدل، تفویـض اختیـار کلیـه اختیـارات اجرایـی هیئت‌مدیـره بـه دبیـر اسـت.

تحلیـل تشـکل‌های کارفرمایـی نشـان می‌دهـد کـه هیئت‌مدیـره تشـکل‌ها، جمعـی اسـت ناکارآمـد از کارآمدتریـن مدیـران جامعـه. نکتـه بسـیار مهمـی در ایـن جملـه وجـود دارد. افـرادی کـه بـه هـر جهـت از افـراد و مدیـران موفـق جامعـه محسـوب می‌شـوند، زمانـی کـه کنـار هـم در هیئت‌مدیـره می‌نشـینند، به‌طـور معمـول بـا مشـکلات و موانـع زیـادی برخـورد می‌کننـد و در اکثـر مواقـع جمعـی متحـد، منسـجم، همسـو و کارآمـد شـکل نمی‌دهنـد. آنچـه در اینجـا بایـد مـورد توجـه قـرار گیـرد، تفـاوت الگوهـا و شـیوه‌های مدیریـت شـرکت‌های خصوصـی بـا تشـکل‌های صنفـی اسـت، لـذا دیگـر ماننـد مدیریـت بنگاه‌هـا تصمیمـات فـردی جـواب نمی‌دهـد و بایـد نقـش تک‌تـک اعضـاء هیئت‌مدیـره، کم‌رنـگ و نقـش جمـع هیئت‌مدیـره پررنـگ شـود.

فـردی کـه به‌عنـوان عضـو هیئت‌مدیـره‌ی یـک تشـکل برگزیـده می‌شـود، موظـف اسـت در قبـالِ آرایـی کـه بـه او داده شـده اسـت، نسـبت بـه وظایـف و مسـئولیت‌های خـود وفـادار بـوده و حتـی در شـرایطی کـه منافـع شـخصی‌اش در تضـاد بـا منافـع جمـع قـرار دارد، منافـع جمـع را مدنظـر قـرار دهـد. عـدم پایبنـدی بـه ایـن قاعـده، گاه بـه سـکوت هیئت‌مدیـره در قبـال تخلفـات می‌انجامـد و در نهایـت بـه بی‌اعتمـادی و ریـزش اعضـاء منجـر می‌شـود.

یکـی از شـروط موفقیـت تشـکل‌ها ایـن اسـت کـه بـه هرگونـه قاعـده جمعـی تدویـن شـده، متعهـد بـوده و از آن نافرمانـی نکننـد. مدیریـت تضـاد منافـع، یکـی از نتایـج روشـن قاعـده مسـئولیت در تشـکل‌هاسـت. شـاید یکـی از سـاده‌ترین راهکارهـا بـرای مواجهـه بـا مسـئله تضـاد منافـع، اتـکا بـه رأی اکثریـت باشـد.

کسـانی کـه بـرای عضویـت در هیئت‌مدیـره یـک تشـکل کاندیـدا می‌شـوند، بایـد ایـن مسـئله را مدنظـر بگیرنـد کـه ناگزیرنـد همیشـه بـا آمادگـی و اطلاعـات کامـل در جلسـات حضـور پیـدا کننـد. هـر فـردی در سـازمان بایـد در جایگاهـی قـرار گیـرد کـه شایسـتگی و دانـش آن را دارد.

یکـی از کلیدی‌تریـن کلماتـی کـه در یـک تشـکل باید بـدان پرداخته شـده و وقـت و انـرژی کافـی بـرای آن صـرف شـود، سیاسـت‌های کلـی تشـکل اسـت. امـری کـه در بسـیاری از تشـکل‌ها نادیـده انگاشـته می‌شـود و در عمـل زمـان هیئت‌مدیـره صـرف امـور روزمـره می‌شـود. وقتـی هیئت‌مدیـره در جایـگاه رهبـر، درگیـر پیگیری‌هـای روزمـره می‌شـود و کارِ دبیـر را انجـام می‌دهـد، عـملاً نمی‌تـوان انتظـار داشـت تشـکل، عملکـرد مؤثـر و هدفمنـدی داشـته باشـد یـا موفـق بـه ایجـاد تغییـری پایـدار در محیـط کسـب‌وکار اعضایـش شـود.

اگـر تعریـف و طراحـی مـدل شـیوه اداره تشـکل‌ها به‌خوبـی و باکیفیـت انجـام شـود، شـاید در آینـده زمـان زیـادی صـرف اصلاح و به‌روزرسـانی آن نشـود. همچنیـن کیفیـت طراحـی آن می‌توانـد در بسـیاری از اوقـات، هزینه‌هـای اجرایـی، تنش‌هـا و مشـکلات درون‌سـازمانی را کاهـش دهـد.

تشکل‌های اقتصادی بازیگران کلیدی اقتصاد

رحیم سروری
دانشجوی دکترای کارآفرینی
دانشگاه تهران

کارآفرینی به‌عنوان نیرویی قدرتمند، نقش محوری در رشد اقتصادی و ایجاد فرصت‌های شغلی ایفا می‌کند. کارآفرینی، موتور محرکه نوآوری است و با خلق استارت‌آپ‌های جدید، بازارهای جدید و پرورش مهارت‌ها و قابلیت‌های نوین، به رشد و توسعه کسب‌وکارها کمک شایانی می‌کند. همچنین، کارآفرینی به‌عنوان عامل اصلی رقابت‌پذیری، اقتصاد کشور را در برابر چالش‌ها مقاوم‌تر ساخته و زمینه را برای توسعه اقتصاد دانش‌بنیان فراهم می‌آورد.

امروزه توسعه کارآفرینی به یکی از مهمترین استراتژی‌های ملی رشد و توسعه اقتصادی در همه جوامع پیشرفته و حتی جهان سوم تبدیل شده است، با این حال توسعه و شکل‌گیری کارآفرینی در خلاء انجام‌پذیر نیست و برای ارتقای کارآفرینی در جامعه، نیازمند برخورداری از اکوسیستم کارآفرینانه مناسب هستیم. این اکوسیستم، شبکه‌ای پیچیده از عوامل اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و نهادی است که در تعامل با یکدیگر، بستر مناسبی را برای شکل‌گیری و رشد کسب‌وکارهای جدید و محیط کارآفرینانه فراهم می‌آورد و باید اذعان کرد، ایجاد و تقویت یک اکوسیستم کارآفرینی، پیش‌نیاز ضروری برای توسعه فعالیت‌های کارآفرینانه در هر جامعه‌ای محسوب می‌شود.

با این حال جدیدترین گزارش دیده‌بان جهانی کارآفرینی در سال ۲۰۲۳، وضعیت نامطلوب اکوسیستم کارآفرینی و محیط کسب‌وکار کشور ایران را نشان می‌دهد. به‌طوری که شاخص‌های اکوسیستم کارآفرینی کشور در اکثر موارد به‌طور قابل توجهی با میانگین جهانی فاصله دارند. این یافته‌ها حاکی از آن است که ایران از لحاظ اکوسیستم کارآفرینی از جایگاه نامطلوبی نسبت به کشورهای جهان و کشورهای هم‌گروه خود با سطح درآمد متوسط برخوردار است. مطالعات نشان می‌دهند که وجود یک اکوسیستم کارآفرینی قوی، با افزایش نرخ ایجاد کسب‌وکارهای جدید، بهبود کیفیت نوآوری‌ها و ارتقاء سطح رقابت‌پذیری اقتصادی یک کشور ارتباط مستقیم دارد. بنابراین لازم است تا دولت، مؤسسات آموزشی و سایر ارکان اکوسیستم کارآفرینی با درک عمیق از اجزای تشکیل‌دهنده این اکوسیستم، تعامل بیشتری با هم ایجاد کرده و در یک هم‌افزایی، شرایط تقویت اکوسیستم کارآفرینانه کشور را فراهم کنند.

یکی از مهم‌ترین نهادها که نقش کلیدی در تقویت و توسعه اکوسیستم کارآفرینی ایفا می‌کند، تشکل‌های اقتصادی کشور است. تشکل‌های اقتصادی، سازمان‌هایی هستند که به‌صورت داوطلبانه توسط گروهی از افراد حقیقی یا حقوقی تشکیل می‌شوند تا منافع مشترک اقتصادی اعضای خود را دنبال کنند. این تشکل‌ها می‌توانند در سطوح مختلفی از

جمله محلی، ملی و بین‌المللی فعالیت کنند و در حوزه‌های مختلفی مانند صنعت، تجارت، کشاورزی و خدمات فعال باشند. این نهادها با گرد هم آوردن فعالان اقتصادی، از جمله کارآفرینان، سرمایه‌گذاران و کسب‌وکارهای کوچک و متوسط، بستری را فراهم می‌آورند که در آن تبادل دانش، تجربه و ایده‌ها به‌صورت ساخت‌یافته و هدفمند صورت می‌گیرد.

فعالیت‌های هر تشکل اقتصادی را می‌توان به دو دسته کلی تقسیم کرد. اولین و مهم‌ترین وظیفه تشکل‌ها، دفاع از حقوق و منافع اعضایشان است. این کار، تشکل‌ها را از شرکت‌های خدماتی متمایز می‌کند، زیرا هر شرکتی می‌تواند به اعضا خدمات ارائه دهد، اما تنها تشکل‌ها می‌توانند به‌عنوان نماینده آن‌ها در برابر دولت‌ها، سازمان‌ها و سایر نهادها عمل کنند. فعالیت و کار دوم تشکل‌ها، مشارکت در سیاست‌گذاری است. تشکل‌ها در شکل‌گیری قوانین و مقررات اقتصادی نقش فعالی دارند. آن‌ها با ارائه نظرات و پیشنهادهای خود، سعی می‌کنند به بهبود محیط کسب‌وکار کمک کنند. تشکل‌های اقتصادی با توجه به ماهیت و ساختار خود، نقش‌های متنوعی در توسعه اکوسیستم کارآفرینی ایفا می‌کنند که از مهم‌ترین آن‌ها می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

ایجاد شبکه‌های ارتباطی: تشکل‌های اقتصادی با ایجاد فضایی برای تعامل بین کارآفرینان، سرمایه‌گذاران، متخصصان و سایر بازیگران اکوسیستم، امکان برقراری ارتباطات مؤثر و ایجاد شبکه‌های قوی را فراهم می‌کنند. به‌عنوان مثال، تشکل‌ها با برگزاری رویدادها، همایش‌ها و نشست‌های تخصصی، فرصتی را برای کارآفرینان فراهم می‌کنند تا با یکدیگر ارتباط برقرار کنند، تجربیات خود را به اشتراک بگذارند و از ایده‌های یکدیگر بهره‌مند شوند.

ارائه خدمات حمایتی: بسیاری از تشکل‌های اقتصادی خدمات حمایتی متنوعی مانند مشاوره، آموزش، منتورینگ و دسترسی به منابع مالی را به اعضای خود و سایر کارآفرینان ارائه می‌دهند. این خدمات به کارآفرینان کمک می‌کند تا ایده‌های خود را به محصول یا خدمت تبدیل کنند و کسب‌وکار خود را توسعه دهند. تشکل‌ها با شناسایی و معرفی کارآفرینان مستعد به سرمایه‌گذاران، به جذب سرمایه برای کسب‌وکارهای نوپا کمک می‌کنند. از طرفی برخی از تشکل‌ها با همکاری بانک‌ها و مؤسسات مالی، با شرایط مناسب، تسهیلات اعتباری به کارآفرینان ارائه می‌دهند.

نمایندگی: تشکل‌های اقتصادی به‌عنوان نمایندگان بخش خصوصی، می‌توانند با دولت و سایر نهادهای تصمیم‌گیرنده ارتباط برقرار کرده و در جهت بهبود محیط کسب‌وکار و حمایت از کارآفرینان تلاش کنند. آن‌ها می‌توانند با ارائه پیشنهادهای و نظرات کارشناسی، به تدوین سیاست‌های حمایتی از کارآفرینی کمک کنند.

ترویج فرهنگ کارآفرینی: تشکل‌ها با معرفی کارآفرینان موفق و برگزاری مراسم تقدیر از آن‌ها، به ترویج فرهنگ کارآفرینی و ایجاد الگو برای نسل جوان کمک می‌کنند. این نهادها با همکاری مدارس و دانشگاه‌ها، به برگزاری برنامه‌های آموزشی و مسابقات کارآفرینی برای دانش‌آموزان و دانشجویان می‌پردازند.

بر این اساس تشکل‌های اقتصادی با ایفای نقش‌های کلیدی در اکوسیستم کارآفرینی، به رشد و توسعه کسب‌وکارهای نوپا و تقویت اقتصاد ملی کمک می‌کنند. این نهادها با ایجاد شبکه‌های ارتباطی قوی، تسهیل دسترسی به منابع مالی و اطلاعاتی و ارائه حمایت‌های لازم به کارآفرینان، محیطی مساعد برای رشد و شکوفایی ایده‌های نوآورانه فراهم می‌آورند.

بنابراین، تقویت و حمایت از تشکل‌های اقتصادی، یکی از مهم‌ترین راهکارها برای ارتقاء اکوسیستم کارآفرینی در هر کشور محسوب می‌شود. تشکل‌های اقتصادی به‌عنوان بازیگران کلیدی در اقتصاد و همچنین نهادهایی با ماهیت و کارکردی خاص، مستلزم تدوین چارچوب سیاستی و مقرراتی متمایز هستند. این چارچوب با ارائه قوانین شفاف و مشخص، نه‌تنها به تعریف دقیق حدود اختیارات و مسئولیت‌های این تشکل‌ها کمک می‌کند، بلکه زمینه رقابت سالم و توسعه پایدار در محیط اقتصادی را نیز فراهم می‌آورد. علاوه بر این، این چارچوب باید با در نظر گرفتن ویژگی‌های خاص اقتصاد ملی و همچنین استانداردهای بین‌المللی تدوین شود تا بتواند ضمن حمایت از تشکل‌های داخلی، زمینه تعامل سازنده آن‌ها با بازیگران بین‌المللی را فراهم آورد. امید است با برنامه‌ریزی دقیق و سیاست‌گذاری درست در زمینه توسعه کارآفرینی، شاهد پیشرفت روزافزون اقتصاد کشور باشیم.

فعالیت‌های هر تشکل اقتصادی را می‌توان به دو دسته کلی تقسیم کرد. اولین و مهم‌ترین وظیفه تشکل‌ها، دفاع از حقوق و منافع اعضایشان است. این کار، تشکل‌ها را از شرکت‌های خدماتی متمایز می‌کند، زیرا هر شرکتی می‌تواند به اعضا خدمات ارائه دهد، اما تنها تشکل‌ها می‌توانند به‌عنوان نماینده آن‌ها در برابر دولت‌ها، سازمان‌ها و سایر نهادها عمل کنند.

علی محمدی‌پور، جوان تبریزی؛ استاد دانشگاه، عضو تشکل علمی نخبگان وزارت نفت و عضو انجمن آموزش محیط زیست و توسعه پایدار ایران در گفتگو با روابط عمومی اتاق بازرگانی تبریز، به بیان اهمیت نهادهای مدنی در تدوین استانداردهای زیست‌محیطی، آموزش و آگاهی‌بخشی، نظارت بر اجرای قوانین و همکاری با دولت پرداخت و به چالش‌ها و فرصت‌های موجود برای تشکل‌های صنفی در ایران اشاره کرد و راهکارهایی برای بهبود عملکرد آن‌ها در حوزه توسعه پایدار و محیط زیست ارائه داد.

عضو تشکل علمی نخبگان وزارت نفت

تشکل‌ها یک انتخاب نیستند، بلکه ضرورتند

گفتگو: جعفر ساعی‌نیا

◀ با توجه به تجربه حضور چندین ساله در انجمن آموزش محیط زیست و توسعه پایدار ایران، نقش تشکل‌ها را در حفظ محیط زیست و توسعه پایدار چگونه ارزیابی می‌کنید؟

تشکل‌های صنفی نقش مهمی در حفظ محیط زیست دارند. نقش تشکل‌های صنفی در حفظ محیط زیست شامل موارد زیر می‌شود:

ارتقای استانداردها: تشکل‌های صنفی می‌توانند به‌وضوح استانداردها و دستورالعمل‌های حفاظت از محیط زیست را تعیین و ترویج دهند و از اعضای خود بخواهند که این استانداردها را رعایت کنند.

آموزش و آگاهی‌بخشی: تشکل‌های صنفی می‌توانند برنامه‌های آموزشی و آگاهی‌بخشی برای اعضا و نهادهای دیگر ارائه کنند، تا اهمیت حفظ محیط زیست و رویکردهای مؤثر را به آن‌ها توضیح دهند.

نظارت و اجرای قوانین: این تشکل‌ها می‌توانند نظارت بر اعضا و بررسی رعایت قوانین محیط زیستی را بر عهده بگیرند و اقدامات لازم را برای پیگیری تخلفات انجام دهند.

همکاری با دولت و نهادهای محلی: تشکل‌های صنفی می‌توانند در همکاری با دولت و نهادهای محلی در تدوین و اجرای سیاست‌ها و برنامه‌های حفاظت از محیط زیست نقش مؤثری داشته باشند.

به‌طور کلی، تشکل‌های صنفی از طریق همکاری و هماهنگی با اعضا و نهادهای دیگر می‌توانند به حفظ محیط زیست کمک کرده و از تأمین پایداری محیط زیستی بهره‌مند شوند.

◀ آیا تشکل‌های صنفی در ایران توانسته‌اند به وظیفه خود در قبال توسعه پایدار و حفظ محیط زیست عمل کنند؟

هیچ نظام اقتصادی مانا و پایدار نیست، مگر این‌که نهادها پایداری خود را روی نهادهای مردمی بنا کرده باشند. تقویت سرمایه‌های اجتماعی، نوآوری، حمایت از عدالت، دسترسی به خدمات، نظارت بر عملکرد دولت‌ها و توانمندسازی اقتصاد و اشتغال نتیجه استفاده از تشکل‌هاست.

یکی از عواملی که منجر به ناکامی توسعه کشور شده است، کم‌توجهی و عدم کارکردگرایی و نتیجه‌بخش بودن تشکل‌های موجود است، زیرا شعارها جای علم و عمل نشسته‌اند.

تشکل‌های صنفی در ایران در زمینه توسعه پایدار و حفظ محیط زیست فعالیت‌هایی داشته‌اند، اما نتیجه‌گیری درباره عملکردشان کمی پیچیده است. در واقع، اگرچه تشکل‌های صنفی

برخی موفقیت‌ها را به همراه داشته‌اند، اما هنوز چالش‌های زیادی در مسیر توسعه پایدار و حفظ محیط زیست وجود دارد که به برخی از این چالش‌ها اشاره می‌شود:

کمبود حمایت دولتی: نیاز به پشتیبانی بیشتر از سوی دولت و سایر نهادها برای تأثیرگذاری بهتر. نیاز به برنامه‌ها و سیاست‌های مؤثر برای تقویت نهادها و ایجاد همکاری‌های بیشتر بین دولت و جامعه مدنی.

مسائل مالی: محدودیت‌های اقتصادی که مانع از اجرای پروژه‌های بزرگ‌تر می‌شود. می‌توان با جلب سرمایه‌گذاری‌های خصوصی یا کمک‌های بین‌المللی، منابع مالی بیشتری برای پروژه‌ها تأمین کرد.

منازعات محلی: در برخی مناطق، تعارض منافع محلی و عدم همکاری میان تشکل‌ها ممکن است باعث کاهش اثرگذاری آن‌ها شود. برقراری ارتباط مؤثر و ایجاد توافق میان تشکل‌ها می‌تواند به حل این مشکلات کمک کند.

باید اذعان کرد، مجموعه‌های موفق اقتصادی، در نتیجه استفاده از ظرفیت‌های تشکلی شکل می‌گیرند، پس حلقه‌های میانی که همان تشکل‌ها هستند، دیگر یک انتخاب نیستند، بلکه ضرورتند. بخش خصوصی باید در قالب یک سمفونی هماهنگ حرکت کند تا به اهداف خود برسد. در کنار آن باید با توجه به مأموریت هر تشکل برای رسیدن به اهدافی که تعریف کرده، یک چشم‌انداز منسجم ترسیم شود تا دچار موازی‌کاری نشود. در این بین نقش آموزش در تحقق و عملی کردن مدیریت استراتژیک ضروری است.

تشکل‌های صنفی در ایران به‌عنوان نهادهای مدنی می‌توانند نقش مهمی در توسعه پایدار و حفظ محیط زیست ایفا کنند.

به‌طور کلی، تشکل‌های صنفی می‌توانند تأثیرگذار باشند، اما برای رسیدن به نتایج بهتر نیاز به همکاری و حمایت بیشتر از سوی دولت و جامعه دارند. و با رفع این چالش‌ها، می‌توان به پیشرفت بهتر و مؤثرتری دست یافت. با توجه به نقاط قوت و چالش‌های ذکر شده، تشکل‌های صنفی در ایران پتانسیل قابل توجهی برای تأثیرگذاری بر توسعه پایدار و حفظ محیط زیست دارند، به شرطی که بتوانند همکاری‌های لازم را با دیگر نهادها برقرار کنند و چالش‌ها را حل کنند. در این برهه زمانی نیاز است تشکل‌های بخش خصوصی ساماندهی شوند.

سرمایه اجتماعی یکی از عوامل توسعه‌یافتگی در کشور است؛ تشکل‌ها، اتحادیه‌ها و اصناف نشان از سرمایه اجتماعی بالا دارد که باید هدف خاصی داشته باشند و برای انجام کار مشترکی تشکیل شوند و در کنار هم کار عام‌المنفعه‌ای انجام دهند.

سرمایه اجتماعی عامل پیونددهنده اصناف جامعه و مردم و بنگاه‌های اقتصادی است. همگرایی، همبستگی هنجارها، روابط اجتماعی و ساختارهای اجتماعی پیونددهنده جامعه هستند.

سرمایه اجتماعی باعث افزایش کارایی و ایجاد فرصت‌هایی می‌شود که باید در جهت توسعه اقتصادی و اجتماعی از آن استفاده شود. سرمایه اجتماعی باعث امنیت و تعهد می‌شود و در ادامه شبکه اجتماعی را ایجاد می‌کنند.

در واقع، مشکل اصلی به حوزه کارکردها باز می‌گردد؛ باید تشکل‌ها تسهیل‌کننده باشند و با قوای سه‌گانه ارتباط مؤثری داشته باشند تا بتوانند در تصمیم‌سازی‌ها و تصمیم‌گیری‌ها، نقش مهمی ایفا کنند و از ظرفیت قانونی قانون بهبود مستمر کسب‌وکار بهره‌مند شوند. دولت هم می‌تواند بخشی از وظایف خود را به تشکل‌ها تفویض کند.

باید از موازی‌سازی و ایجاد تضاد منافع در حوزه توسعه پایدار و حفظ محیط زیست جلوگیری شود و ساختار مناسبی ایجاد شود که در آن تشکل‌ها درصدد حفظ این ارزش تلاش کنند.

نقش محوری شورای گفت‌وگو در موضوع توسعه پایدار چیست؟

شورای گفتگو به‌عنوان یک نهاد هماهنگ‌کننده، بین بخش خصوصی و دولت، نقش محوری در توسعه پایدار ایفا می‌کند. این شوراها به‌دلیل ارتباط نزدیکی که با ذی‌نفعان مختلف دارند، به تبادل نظر و هم‌فکری در زمینه مسائل اقتصادی، اجتماعی و محیط‌زیستی می‌پردازند. به‌همین منظور به چند نقش مختلف شورای گفتگو در توسعه پایدار اشاره می‌کنم:

تسهیل ارتباطات و هم‌افزایی: شورای گفتگو به‌عنوان پل ارتباطی بین دولت و بخش خصوصی عمل می‌کند. این ارتباط، فرصتی برای تبادل نظرات، نیازها و چالش‌ها به وجود می‌آورد که می‌تواند به تصمیم‌گیری‌های بهتر منجر شود.

تشویق به همکاری‌های مشترک: شورای گفتگو می‌تواند، با ایجاد توافقات و همکاری‌های مشترک بین دولت و بخش خصوصی، پروژه‌های توسعه پایدار را تسهیل کند. این همکاری می‌تواند شامل پروژه‌های زیرساختی، توسعه‌ی فناوری و افزایش بهره‌وری باشد.

سرمایه اجتماعی یکی از عوامل توسعه‌یافتگی در کشور است؛ تشکل‌ها، اتحادیه‌ها و اصناف نشان از سرمایه اجتماعی بالا دارد که باید هدف خاصی داشته باشند و برای انجام کار مشترکی تشکیل شوند و در کنار هم کار عام‌المنفعه‌ای انجام دهند. سرمایه اجتماعی عامل پیونددهنده اصناف جامعه و مردم و بنگاه‌های اقتصادی است. همگرایی، همبستگی هنجارها، روابط اجتماعی و ساختارهای اجتماعی پیونددهنده جامعه هستند.

تدوین سیاست‌های مناسب: شورای گفتگو با جمع‌آوری نظرات و تجربیات بخش‌های مختلف، می‌تواند به تدوین و بهبود سیاست‌های مرتبط با توسعه پایدار کمک کند. این سیاست‌ها باید با نیازهای واقعی جامعه و بازار مطابقت داشته باشد.

حمایت از نوآوری و تحقیق: با فراهم کردن بستر مناسب برای نوآوری و ایده‌های جدید، شورا می‌تواند به توسعه فناوری‌های پایدار و پروژه‌های نوآورانه در زمینه‌های مختلف کمک کند.

قابلیت رصد و ارزیابی: شورا می‌تواند به‌عنوان نهاد ناظر بر فرایندهای توسعه پایدار عمل کند و ارزیابی‌های دوره‌ای از پیشرفت‌ها و چالش‌های موجود ارائه دهد. این ارزیابی‌ها می‌تواند به بهبود مستمر سیاست‌ها و برنامه‌ها منجر شود.

توجه به جوانب اجتماعی و محیط‌زیستی: در بحث توسعه پایدار، شورای گفتگو می‌تواند به‌خصوص بر لحاظ کردن جوانب اجتماعی و محیط‌زیستی در اتخاذ تصمیمات تأکید ورزد، به‌طوری که توسعه اقتصادی با حفظ محیط‌زیست و بهبود کیفیت زندگی جامعه همراه باشد.

جلب مشارکت عمومی: شورای گفتگو می‌تواند به تشویق مشارکت عمومی در فرایندهای تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری کمک کند. این مشارکت می‌تواند از طریق برگزاری جلسات عمومی، کارگاه‌ها و مشاوره‌های اجتماعی انجام گیرد.

در نتیجه، شورای گفتگو با فراهم کردن فضای مناسب برای تبادل نظرات و همکاری‌های بین دولت و بخش خصوصی، نقشی اساسی در تحقق اهداف توسعه پایدار ایفا می‌کند. این نهاد می‌تواند به تقویت ارتباطات، تسهیل نوآوری و بهبود سیاست‌ها کمک کند تا به بهبود کیفیت زندگی و حفاظت از محیط‌زیست منجر شود.

شورای گفتگو به‌عنوان یک نهاد هماهنگ‌کننده، بین بخش خصوصی و دولت، نقش محوری در توسعه پایدار ایفا می‌کند. این شوراها به‌دلیل ارتباط نزدیکی که با ذی‌نفعان مختلف دارند، به تبادل نظر و هم‌فکری در زمینه مسائل اقتصادی، اجتماعی و محیط‌زیستی می‌پردازند.

◀ چه راهکارهایی برای توسعه پایدار و حفظ محیط زیست در ایران پیشنهاد می کنید؟

تدوین برنامه‌ی محوری منسجم و منطبق بر الگوهای جهانی، پایبندی به معاهدات بین‌المللی اقتصاد پاک، بهره‌گیری از نگرش استراتژیک به الگوی تولید و مصرف انرژی الکتریکی، سالم‌سازی الگوی تولید و مدیریت الگوهای مصرفی فسیلی، سالم‌سازی استراتژی‌های سراسری برنامه هفتم توسعه، اعمال سیاست‌های تشویقی و بازدارنده متناسب با اقتصاد پاک، انتقال هوشمندانه و تدریجی یارانه‌های فسیلی به غیرفسیلی، فرهنگ‌سازی، تبلیغات و ترویج الگوهای مصرفی پاک و... را می‌توان از جمله مهم‌ترین راهکارها و اولویت‌ها در رابطه با توسعه پایدار و حفاظت از محیط‌زیست عنوان کرد.

با توجه به عدم برنامه‌ریزی مؤثر و عدم تمایل جدی دولت و نهادهای دولتی جهت ورود به عرصه اقتصاد پاک، نقش راهگشا و کلیدی تشکل‌ها و حتی شورای گفت‌وگو در رابطه با هر یک از موارد فوق‌الاشاره، بسیار حیاتی و مهم است. اقدامات مهمی در قالب نقد، بررسی و تحلیل سیاست‌های موجود دولت، سنجش شکاف ملی موجود از الگوهای مروج اقتصاد پاک و نهایتاً اعلام هشدارهای پیاپی در رابطه با آثار نامطلوب اجتماعی در حال گسترش ناشی از عدم همراهی با الزامات توسعه پایدار جهانی، می‌تواند تنها بخشی از دستاوردهای کلیدی و حمایتی تشکل‌ها و شورای گفت‌وگو در صورت ورود جدی آن‌ها به مسائل زیست‌محیطی در ایران باشد. البته تأکید می‌کنم که هر نوع غفلت، بی‌توجهی، بی‌برنامگی و عدم پایبندی عملیاتی به پیاده‌سازی توسعه پایدار و حفاظت از محیط زیست به‌منزله مرگ تدریجی اقتصاد ایران خواهد بود.

متأسفانه در شرایط کنونی، مشکلات اقتصادی و گرفتاری در مشکلات تأمین معیشت و فراهم کردن ضروریات زندگی عمومی اقشار جامعه، مباحث مربوط به توسعه پایدار و محیط زیست را در اولویت‌های آخر برای دولتمردان، سیاستگذاران اقتصادی و اجتماعی در ایران قرار داده است. این امر می‌تواند تبعات منفی بسیار سنگین و فراوانی را برای کشور به‌وجود بیاورد که نمونه بارز آن وضعیت فعلی دریاچه ارومیه و تبعات منفی و گسترده زیست‌محیطی آن است که از عدم حمایت مؤثر دولتی از احیای هدفمند نشأت می‌گیرد.

همچنین شکاف سیاست‌گذاری و عدم حضور مؤثر و فعال دولتمردان ایرانی در مجامع رسمی دولتی و اقدامات جهانی در رابطه با توسعه پایدار و حفاظت از محیط زیست، به‌شدت مشاهده می‌شود. حضور فعال در کلیه مجامع و پویش‌های جهانی در رابطه با مقابله با گرمایش زمین و ترویج توسعه پایدار، باید به اصل اساسی در عرصه ملی برای ایران تبدیل شود.

با توجه به شکاف علمی موجود در ایران نسبت به جوامع توسعه‌یافته و حتی در حال توسعه مثلاً آسیای جنوبی‌شرقی، مشارکت علمی و حضور فعال در کلیه نشست‌ها، کنفرانس‌ها و ژورنال‌های تخصصی در رابطه با توسعه پایدار و محیط زیست می‌تواند به‌تدریج زمینه را برای پوشش و کاهش شکاف علمی موجود بین ایران با سایر کشورها فراهم آورد.

معرفی کتاب

معرفی کتاب

جعفر ساعی‌نیا

فیلسوف و مبارزه صنفی

(روایتی از شکل‌گیری انجمن صنفی دانشگاه تبریز و ایده تکوین سوژه صنفی در ایران)

نویسنده: مسعود امید

این اثر روایت خاطره‌ای دانشگاهی-صنفی با سبقه فلسفی از زبان یک اول شخص فلسفی است.

تشکیلات مربوط به مشاغل، حرفه‌ها، فنون و.... از قبیل اتاق اصناف و اتحادیه‌ها و انجمن‌ها و اخیرا سمن‌ها، از سابقه‌ای نه چندان طولانی برخوردارند. این نوع تشکیلات از دوره پهلوی شکل گرفته‌اند و با وقفه‌ای در آن‌ها دوباره پس از انقلاب به راه خود ادامه داده‌اند. بحران‌های اقتصادی، فرهنگی، زیست محیطی و.... در احیا و تاسیس آن‌ها نقش بسزایی داشته است. بحران‌های درون دانشگاهی که در دولت نهم و دهم به اوج خود رسید، زمینه‌ساز اوج‌گیری تشکل‌های صنفی در دوره‌های بعدی شد. بحران کرونا و بحران اقتصادی ناشی از آن (مانند مسئله همسان‌سازی و ...) نیز تأثیر ملموسی در تاسیس یا اوج‌گیری فعالیت‌های انجمن‌های صنفی داشتند. اساساً از آنجا که انجمن صنفی یک موقعیت سوبژکتیو است، بنابراین خاستگاه سوژگی است و خصلت فلسفی آن سوژه‌سازی و سوژه‌پروری از نوع سوژه صنفی خواهد بود. گفتنی است که همان‌گونه که تأسیس معرفت‌شناسی جدید توسط دکارت و کانت منجر به تعریف و تقویم سوژه فلسفی گردید، متناظر با آن در زندگی مدرن نیز تأسیس و فعالیت صنفی منتهی به تحقق «سوژه‌ی صنفی» می‌شود.

سوژه‌ی صنفی، یک سوژه‌ی انقلابی یا شورشی و ساختارشکن نیست، بلکه سوژه‌ای حقوقی، قاعده‌مند و منفی در رفع و رجوع موانع تحقق حقوق خود است. زندگی مدرن به‌گونه‌ای است که بدون مشارکت و همدلی از سویی و نیز نوعی سوژگی از سوی دیگر، نمی‌توان در آن زیست. این اثر به عنوان یک اثر تاریخی-فلسفی در صدد گزارش مختصری از چگونگی تکوین انجمن صنفی دانشگاه تبریز به همراه ایده‌های فلسفی و تمرین‌های سوژگی منطوی در آن، از زبان یک اول شخص فلسفی است.

راهنمای جامع مدیریت اتحادیه‌های صنفی

محمدباقر عبدالرحیمی

این کتاب در جهت کاهش تخلفات و افزایش کارایی اتحادیه‌ها به رشته‌ی تحریر درآمده تا آن‌ها را به جایگاه واقعی خود که پشتیبانی از اعضای اتحادیه و توسعه کسب‌وکارهای خرد و متوسط است، برساند.

اتحادیه‌های صنفی تاثیر بسیاری در روند بهبود و توسعه محیط کسب‌وکارهای مختلف دارند، به شرط آن که اشراف کاملی به وظایف و اختیارات قانونی خود داشته باشند و در چارچوب قوانین کشور بتوانند ایفای نقش کنند.

یکی از اساسی‌ترین معضلات بعضی از اعضای هیئت‌مدیره اتحادیه‌های صنفی، عدم اطلاعات و آشنایی با وظایف قانونی خود است. به‌خصوص که اخیراً مشکلات بسیاری برای اتحادیه‌ها در ادارات کار و بیمه تامین اجتماعی و همچنین امور مالیاتی ایجاد شده و خیلی از اتحادیه‌های صنفی با جریمه‌های سنگینی روبه‌رو شده‌اند.

آنچه معمولاً در تحقیقاتِ صورت گرفته از اتحادیه‌ها و در بررسی عملکرد آنان از سوی بسیاری از اعضای هیئت‌مدیره‌ی اتحادیه‌ها و ناظران مربوطه طرح می‌شود، عدم برگزاری دوره‌های آموزشی و نبود یک مجموعه آموزشی کامل برای شرح وظایف قانونی به این عزیزان است.

این کتاب راهنمایی است برای اعضای هیئت‌مدیره و بازرسان اتحادیه‌های صنفی جهت اداره امور اتحادیه‌های خود و با بهره‌گیری از جدیدترین روش و به صورت جامع و کامل به گونه‌ای که تمامی قوانین و بخشنامه‌های مورد نیاز آن‌ها اعم از: قانون نظام صنفی، قانون مالیات، قانون کار و بیمه تأمین اجتماعی و سایر قوانین مرتبط را پوشش داده است.

در این اثر سعی شده تمامی وظایف و اختیارات قانونی شما بررسی و تمامی نیازمندی‌ها از صورت جلسات هیئت مدیره گرفته تا نمونه مکاتبات مورد نیاز در هر زمینه و بابت هر وظیفه ارائه شود.

جنایت سازمان‌یافته

نویسنده: توماس جی دی‌لورنزو

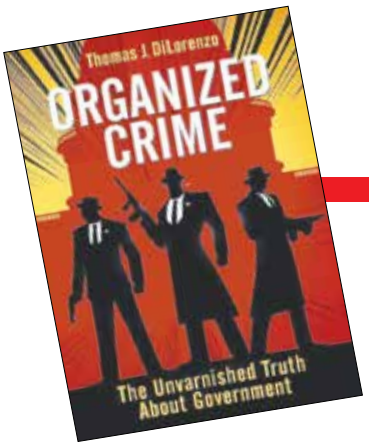

توماس جی دی لورنزو در کتاب «جنایت سازمان‌یافته» به توصیف «افسانه‌های حمایت‌گرایی» می‌پردازد:

افسانه یک: واردات (و کسری تجاری) بد است. صادرات (و مازاد تجاری) خوب است.

کسری تجاری بین‌المللی در سال‌های اخیر برای کنگره نگران‌کننده و «توجیه» اوّلیه برای حمایت بوده است. ولی این تصوّر که بیشتر بودن واردات از صادرات لزوماً بد است، برخی از اصول اوّلیّه اقتصادی را نادیده می‌گیرد. نخست آنکه، واردات سود ما از تجارت است. هرچه کالاهای مادّی بیشتر باشد -تجارت بیشتر باشد- بهتر است. به یاد داشته باشید، تمام تجارت برای دو طرف سودمند است.

اینکه چگونه آمار کسری تجاری می‌تواند برداشت‌های گمراه‌کننده‌ای از سلامت اقتصادی به‌دست دهد، با تشبیه تجارت داخلی و بین‌المللی نشان داده شده است. اکثر شهروندان احتمالاً با خواربارفروشانِ خود، کسری تجاری دارند، ولی چه کسی استدلال می‌کند که تعادل تجارت بین مصرف‌کنندگان و خواربارفروشان لزوماً مطلوب است؟ تراز تجاری اجباری دولت -چه برای تجارت داخلی و چه بین‌المللی- وضعیت هر دو شریک تجاری را بدتر می‌کند. افزون بر این، این تصوّر که مثلاً تایوان با جمعیّت ۲۰ میلیون نفری به‌اندازه‌ی خرید ۲۳۰ میلیون مصرف‌کننده‌ی آمریکایی از تایوان، باید از ایالات متحده کالا بخرد، پوچ است. بحث تراز تجاری، تنها بهانه‌ی ضعیف دیگری برای محدودیت‌های تجاری انحصاری است.

افسانه دو: «ملّتِ بدهکار» بودن از لحاظ اقتصادی مضر است.

ملّتِ بدهکار بودن بدین معناست که خارجی‌ها بیشتر از سرمایه‌گذاری شهروندان آمریکایی در خارج از کشور، در ایالات متحده سرمایه‌گذاری می‌کنند. با این‌حال، وضعیت کشورِ بدهکار، لزوماً زنگ خطر نیست، زیرا سرمایه‌گذاری خارجی در ایالات متحده می‌تواند مفید باشد و بسیاری از مزایای آشکار دیگری دارد.

افسانه سه: واردات مشاغل داخلی را از بین می‌برد.

افسانه چهار: به‌دلیل رقابت بین‌المللی، بخش تولید ایالات متحده در حال تنزّل است.

افسانه پنج: به‌دلیل رقابت بین‌المللی، بسیاری از مشاغل تازه‌تأسیس، مشاغل کم‌درآمد و «بی‌ثمر» هستند.

افسانه شش: نیروی کار ارزان خارجی یک مزیّت ناعادلانه است.

افسانه هفت: حمایت برای مقابله با «دامپینگ» ضروری است.

افسانه هشت: برای «زمان خریدن» و وفق یافتن با رقابت به حمایت موقّت نیاز است.

افسانه ۹: ما باید با ایجاد موانع تجاری علیه کشورهایی که موانع تجاری علیه ما دارند، «زمینه‌ی بازی مساوی» را به‌حالت نخست بازگردانیم.

افسانه ۱۰: حمایت‌گرایی به نفع اعضای اتحادیه است.

جامعه‌شناسی تشکل‌های اقتصادی

(برهم‌کنش نهادها، تشکل‌های اقتصادی و توسعه)

نویسنده: شراره کامرانی

شراره کامرانی؛ جامعه‌شناس توسعه و اقتصاد است و در این کتاب ضمن واکاوی مفاهیم توسعه، نهادها و تشکل و تشکل‌گرایی، دلایل اثرگذاری نازل تشکل‌های اقتصادی را از منظر تحلیل نهادی، تحلیل کرده است. تشکل‌های اقتصادی علاوه بر ایجاد و تعمیق همگرایی و انسجام اجتماعی مردم را در تعیین سرنوشت اقتصادی جامعه سهیم می‌کنند.

این نوع تشکل‌ها از طریق کمک به توزیع بهینه منافع در لایه‌های مختلف جامعه موجب شکل‌گیری یا تقویت نظم اجتماعی می‌شوند و از سوی دیگر با شکل‌دهی یا تقویت جریانات توسعه‌ای منجر به بهبود و رشد اقتصاد کشور می‌شوند؛ به این ترتیب اهمیت تشکل‌های اقتصادی از آن جا ناشی می‌شود که این سازمان‌ها همزمان نیروهای اجتماعی و اقتصادی کشور را به مسیر توسعه هدایت می‌کنند. در کشور ما تشکل‌های اقتصادی پس از دهه‌ها فعالیت متوالی هنوز به درجه اثرگذاری قابل توجهی دست نیافته‌اند؛ در حالی که در همین دهه‌ها بحث توسعه موضوع بسیاری از محافل و مراجع کارشناسی و برنامه‌ریزی بوده که عموما نیز بر نقش تشکل‌ها در توسعه کشور تاکید داشته‌اند.

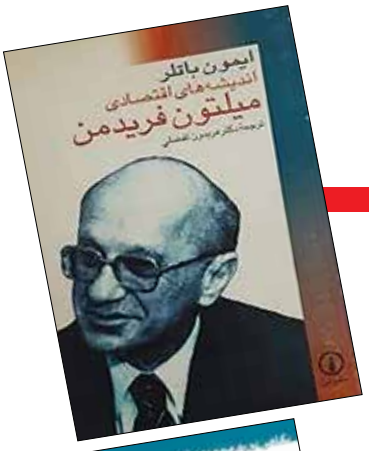

اندیشه‌های اقتصادی فریدمن

نویسنده: ایمون باتلر
مترجم: فریدون تفضلی

در این کتاب، پیامدها و تأثیر اندیشه‌ها و نظریه‌های اقتصادی در خط مشی اقتصادی دولت‌ها ـ به ویژه دولت‌های سرمایه‌داری نظیر امریکا ـ بررسی و تشریح شده است. در بخشی از کتاب نیز، نقش مهم اتحادیه‌های صنفی در تعیین موقعیت سطح طبیعی بیکاری و ساختار نیروی کار بررسی شده است.

فصل‌های اصلی کتاب عبارت‌اند از: پول و تورم، پرسش‌هایی در مورد تئوری‌ها و سیاست‌های اقتصادی و بازار و روش‌ها.

مجموعه قوانین و مقررات اصناف و اماکن عمومی

نویسنده: شهلا رضایی

کتاب «مجموعه قوانین و مقررات اصناف و اماکن عمومی» به قوانین و آیین‌نامه‌های مرتبط با اصناف و اماکن عمومی پرداخته است. در این کتاب علاوه بر ارائه تعاریف جامع از نظام صنفی، فرد صنفی، واحد صنفی و صنوف دارای قانون خاص، آیین‌نامه‌های اجرایی مرتبط با صنوف سیار و فعالیت در اماکن ثابت و نحوه نظارت بر تدوین و تأیید آیین‌نامه‌ها تشریح شده است.

اصناف از انقلاب مشروطیت ایران تا انقراض قاجاریه (۱۲۸۵ش - ۱۳۰۴ش)

نویسنده: حجت فلاح‌توتکار

این کتاب فعالیت‌های اصناف را در پنج بخش شامل: منابع و تحقیقات، دوره اول مجلس، دوره دوم مجلس، از پایان مجلس دوم تا کودتای ۱۲۹۹ شمسی، و از کودتای ۱۲۹۹ تا انقراض قاجاریه بررسی کرده است.

در پیشگفتار کتاب آمده است که اصناف نقش مهمی در تحولات تاریخ معاصر ایران، از انقلاب مشروطیت تا انقلاب اسلامی ایفا کرده‌اند. به عنوان بخشی از طبقه متوسط سنتی، اصناف در جنبش‌های اجتماعی همگام با کنشگران ضد استبداد و ضد استعمار نقش‌آفرینی کرده‌اند.

قوانین و مقررات مربوط به امور صنفی- اصناف

نویسنده: عاطفه زاهدی

در این کتاب قوانین و مقررات مربوط به امور صنفی اصناف از جمله مقررات راجع به نظام صنفی، مقررات راجع به تعزیرات حکومتی، مقررات راجع به دلالی، مقررات راجع به عملیات بانکی و چک، مقررات راجع به تجارت الکترونیک، مقررات راجع به عوارض اصناف و قوانین و مقررات مرتبط، به‌طور کامل تشریح شده است.

کمیسیون کارآفرینی،
اقتصاد دانش بنیان و
بهبود محیط کسب و کار

راهنمای حقوقی ادینبورگ در تنظیم قراردادهای تجاری بین‌المللی

گردآورنده: میکالا میزلر
ترجمه و تحقیق:
بهراد صغیری و محسن علیجانی

در دنیای پیچیده قراردادهای تجاری بین‌المللی، انعقاد یک قرارداد به‌سادگی میسر نیست، مگر اینکه منابع و تجربیات قراردادی در آن زمینه موجود باشد. به‌نحوی که هزینه‌های مذاکره، انعقاد و اجرا تا سطح معقول و به‌صرفه‌ای کاهش یابد. مهمترین منابع، نمونه قراردادهای گردآوری شده، در هر زمینه‌ای است که با تکیه بر تجربه، خلأهای احتمالی را پیش‌بینی و پر می‌کند.

کتاب «راهنمای حقوقی ادینبورگ در تنظیم قراردادهای تجاری بین‌المللی» که با محوریت شناسایی شروط ضروری قراردادها توسط «میکالا میزلر» گردآوری و همراه با اضافات تحقیقی توسط دکتر بهراد صغیری و دکتر محسن علیجانی ترجمه شده و انتشارات مجد در ۵۲۵ صفحه آن را به چاپ رسانده است، برای تجار بین‌المللی در حوزه قراردادهای متداول و نوین تجاری بسیار مفید و به‌سان مشاوری همراه عمل می‌کند.

قراردادهای خرید و فروش، توزیع، لیسانس و نمایندگی در این کتاب با بهره گرفتن از اسناد بین‌المللی تحلیل و تنظیم شده و نمونه شروط قراردادی، به دو زبان فارسی و انگلیسی در آن گردآوری شده است و می‌تواند راهنمایی مطمئن، نه‌فقط برای وکلا و مشاوران حقوقی، بلکه جهت انعقاد قرارداد برای تجار بین‌المللی در این زمینه‌ها باشد.

اقتصاد جهان

مروری بر اقتصاد جهانی از ابتدای مرداد تا پایان شهریور ۱۴۰۳

تدوین:
سیده الهام سلامی - منصور حیدری

تهیه شده توسط مرکز شتاب تبریز

چکیده

این مقاله به بررسی جامع رویدادهای اقتصاد جهان در دو ماه گذشته می‌پردازد. با استناد به گزارش‌های منابع معتبر اقتصادی، این بررسی بر تحلیل اتفاقات کلیدی اقتصادی در قاره‌های مختلف تمرکز دارد. اقتصاد جهانی شاهد رشد نابرابر و بازیابی‌های نامتوازن در مناطق مختلف بوده است. فشارهای تورمی جهانی کاهش یافته، اما همچنان در بسیاری از کشورها چالش‌برانگیز است. علاوه بر این، تنش‌های ژئوپلیتیکی و بلایای مرتبط با تغییرات آب‌وهوایی نیز فشار بیشتری بر اقتصادها وارد کرده‌اند، این در حالی است که پیشرفت‌های تکنولوژیکی، ابتکارات انرژی سبز و توافق‌نامه‌های تجاری بین‌المللی نشانه‌هایی از خوش‌بینی در امر اقتصاد را به همراه داشته‌اند. بخش‌های زیر به تحلیل دقیق اقتصاد در قاره‌های مختلف، عوامل رشد و چالش‌ها، همراه با آمار و دیدگاه‌های کارشناسی می‌پردازند.

آمریکای شمالی

ایالات متحده

اقتصاد ایالات متحده به بازیابی سیستماتیک خود ادامه می‌دهد، هرچند با سرعتی کمتر از پیش‌بینی‌های اولیه. در سه‌ماهه سوم سال ۲۰۲۴، تولید ناخالص داخلی (GDP) ایالات متحده به میزان ۱.۸ درصد رشد داشت که کمی کمتر از رشد ۲.۱ درصدی در سه‌ماهه دوم بود. بازار کار همچنان قوی عمل کرده و نرخ بیکاری در مرداد ماه به ۳.۵ درصد کاهش یافت که اندکی از ۳.۶ درصد در تیر ماه پایین‌تر است. با این حال، تورم همچنان یک نگرانی است و شاخص قیمت مصرف‌کننده (CPI) در مرداد ماه به‌صورت سالانه ۳.۴ درصد افزایش یافت که ناشی از افزایش هزینه‌های مسکن و دستمزدها است.

فدرال رزرو برای مقابله با تورم پایدار در تیر ماه، نرخ بهره را ۲۵ واحد پایه افزایش داد و نرخ بهره را به ۵.۵ درصد رساند که بالاترین سطح در ۲۲ سال گذشته است. با این حال، افزایش نرخ‌ها باعث افزایش هزینه‌های وام‌گیری شده و مصرف مردم و سرمایه‌گذاری‌های تجاری را کاهش داده است. بازار سهام، علی‌رغم این چالش‌ها، نشان از مقاومت دارد و شاخص S&P 500 در دوره دو ماهه، ۸ درصد افزایش یافته است.

کانادا

اقتصاد کانادا نیز رشد متعادلی داشته و تولید ناخالص داخلی به میزان ۰.۳ درصد در تیر ماه به‌صورت ماهانه افزایش یافت. کشور با فشارهای تورمی، به‌ویژه در حوزه مسکن و غذا، مواجه است. بانک مرکزی کانادا نرخ بهره خود را در سطح ۵ درصد که بالاترین سطح در ۲۲ سال گذشته است، حفظ کرده تا با تورم مبارزه کند؛ تورم در مرداد ۳.۸ درصد بود. علاوه بر این، کمبود نیروی کار و قیمت‌های بالای انرژی، قدرت کسب‌وکارها را کاهش داده است. با این حال، صادرات به‌ویژه نفت و گاز طبیعی قوی بوده و با افزایش قیمت‌های جهانی انرژی تقویت شده است.

اروپا

منطقه یورو

اقتصاد منطقه یورو همچنان شکننده است و رشد تولید ناخالص داخلی در سه‌ماهه سوم سال ۲۰۲۴ تقریباً در صفر (۰.۱ درصد) باقی مانده است. تورم در منطقه یورو در مرداد ماه ۴.۳ درصد بود که ناشی از افزایش قیمت‌های مواد غذایی و انرژی است. آلمان، در سه‌ماهه سوم سال ۲۰۲۴ میزان ۰.۲ درصد انقباض داشت و به روند رکودی خود ادامه داد. هزینه‌های

بالای انرژی و تولید صنعتی ضعیف، عوامل اصلی کاهش اقتصاد آلمان بودند. با این حال، فرانسه با رشد ملایم ۰.۴ درصدی تولید ناخالص داخلی، به دلیل افزایش غیرمنتظره در مصرف و گردشگری، مواجه شد.

بانک مرکزی اروپا (ECB) در مرداد ماه برای دهمین بار متوالی، به‌عنوان بخشی از استراتژی خود برای مبارزه با تورم، نرخ بهره را به ۴.۲۵ درصد افزایش داد. با این حال، نگرانی‌ها از اینکه افزایش نرخ‌ها باعث کاهش رشد در منطقه می‌شوند، رو به افزایش است.

بریتانیا

اقتصاد بریتانیا در مرداد ماه ۰.۱ درصد کاهش یافت و با فشارهای تورمی بالا، به ویژه در مواد غذایی و انرژی، قدرت خرید خانوار را کاهش داده است. بانک انگلستان در ماه سپتامبر نرخ بهره را در تلاش برای مهار تورم که به صورت سالانه در ۶.۳ درصد باقی ماند، به ۵.۲۵ درصد افزایش داد که بالاترین سطح از سال ۲۰۰۸ است. علیرغم این چالش‌ها، بازار کار بریتانیا همچنان پویا است و نرخ بیکاری در ۴ درصد قرار دارد. با وجود پویایی بازار کار، رشد دستمزدها با تورم هماهنگ نیست. با وجود تورم بالا در انگلستان، بازار مسکن با کاهش قیمت مواجه شده و قیمت‌های املاک به صورت سالانه ۱.۵ درصد کاهش یافته اند.

آسیا

چین

بازیابی اقتصادی چین با چالش‌های مهمی روبرو است. رشد تولید ناخالص داخلی در سه‌ماهه سوم سال ۲۰۲۴ به ۳.۵ درصد کاهش یافت که کمتر از هدف ۵ درصدی مدنظر دولت است. بخش املاک و مستغلات همچنان یک مانع عمده برای رشد بوده و با بدهی‌های رو به افزایش و تقاضای ضعیف مواجه است. شاخص اعتماد مصرف‌کننده کاهش یافته و خرده‌فروشی در مرداد به‌صورت سالانه تنها ۲.۸ درصد افزایش یافته است. (در مقایسه با ۴.۴ درصد در تیر ماه) علاوه بر این، بیکاری جوانان در مرداد ماه به رکورد ۲۱.۵ درصد رسید که دولت را وادار به ارائه اقدامات جدید محرک‌های مالی، از جمله سرمایه‌گذاری‌های زیرساختی و کاهش مالیات برای کسب‌وکارهای کوچک کرد. صادرات چین در مرداد ماه به‌صورت سالانه ۶.۲ درصد کاهش یافت که نشان‌دهنده کاهش تقاضای جهانی و تنش‌های ژئوپلیتیکی مداوم، به‌ویژه با ایالات متحده و اتحادیه اروپا است.

هند

هند همچنان نقطه درخشانی در اقتصاد جهانی است و تولید ناخالص داخلی در سه‌ماهه دوم سال ۲۰۲۴ به صورت سالانه ۶.۱ درصد رشد داشته که سریع‌ترین رشد در بین اقتصادهای بزرگ جهانی است. این رشد ناشی از افزایش مصرف داخلی و تولید صنعتی قوی و همچنین بخش خدمات درحال‌رشد بوده است. بانک مرکزی هند (RBI) نرخ بهره را در سطح ۶.۵ درصد ثابت نگه داشته؛ زیرا تورم در مرداد ماه در سطح متوسط ۵.۳ درصد باقی مانده است. صادرات هند به‌ویژه در بخش‌هایی مانند خدمات فناوری اطلاعات و داروسازی مقاوم بوده است. با این حال، چالش‌هایی از جمله افزایش هزینه‌های انرژی و اختلالات در زنجیره تأمین همچنان وجود دارند. کسری مالی هند همچنان یک نگرانی است و پیش‌بینی می‌شود در سال ۲۰۲۴ به ۶.۴ درصد تولید ناخالص داخلی برسد.

آمریکای لاتین

برزیل

اقتصاد برزیل در سه‌ماهه سوم سال ۲۰۲۴ رشد ۰.۷ درصدی را تجربه کرد که منشاء آن افزایش میزان صادرات در حوزه کشاورزی بود. تورم در مرداد ماه ۴.۱ درصد بود که بانک مرکزی را به حفظ نرخ بهره به میزان ۱۳.۷۵ درصد وادار کرد. برزیل از افزایش تقاضای بین‌المللی برای صادرات محصولات خود مانند سویا، قهوه و سنگ آهن، به‌ویژه از چین و ایالات متحده، بهره‌مند شد. با این حال، عدم وجود اطمینان از آینده سیاسی این کشور به‌ویژه در آستانه انتخابات آینده برزیل بر روند تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران این کشور تأثیر گذاشته است. علاوه بر این، برزیل با چالش‌های اجتماعی مختلف و قابل‌توجهی مواجه است و نرخ فقر و بیکاری این کشور در مرداد همچنان بالا و در سطح ۹.۲ درصد باقی ماند.

مکزیک

اقتصـاد مکزیـک در سـه‌ماهه سـوم سـال ۲۰۲۴ به‌صـورت سـالانه ۲.۱ درصـد رشـد داشـت کـه ناشـی از تولیـد قـوی صنعتـی و حواله‌هـای مالـی از خـارج بـوده اسـت. نـرخ تـورم در کشـور در مـرداد مـاه ۴.۹ درصـد بـود کـه کاهشـی را نسـبت بـه اوایـل سـال نشـان داد و بـه بانـک مرکـزی اجـازه داد تـا نـرخ بهـره را در سـطح ۱۱.۲۵ درصـد ثابـت نگـه دارد. مکزیـک از روندهـای نزدیک‌سـازی کـه بسـیاری از شـرکت‌های چندملیتـی تولیـد را از چیـن بـه مکزیـک منتقـل می‌کننـد تـا ریسـک‌های زنجیـره تأمیـن را کاهـش دهنـد، بهره‌منـد شـده اسـت.

آفریقا

آفریقای جنوبی

رشـد اقتصـاد آفریقـای جنوبـی همچنـان کنـد اسـت و رشـد تولیـد ناخالـص داخلـی در سـه‌ماهه سـوم سـال ۲۰۲۴ تنهـا ۰.۲ درصـد بـوده اسـت. بحـران انـرژی ادامـه دارد و بـار قطـع بـرق (load shedding) بـه تولیـد صنعتـی آسـیب رسـانده و صـادرات را کاهـش داده اسـت. تـورم در مـرداد مـاه در سـطح ۵.۵ درصـد بـود کـه بانـک مرکـزی را بـه افزایـش نـرخ بهـره بـه ۷.۲۵ درصـد سـوق داد. نـرخ بیـکاری همچنـان بـالا و در سـطح ۳۲.۶ درصـد باقـی مانـده اسـت کـه باعـث افزایـش نارضایتـی اجتماعـی شـده اسـت.

نیجریه

اقتصـاد نیجریـه بـا چالش‌هـای عمـده‌ای روبـرو اسـت از جملـه کاهـش درآمدهـای نفتـی بـه دلیـل نوسـانات قیمت‌هـای جهانـی و مشـکلات تولیـد داخلـی. رشـد تولیـد ناخالـص داخلـی در سـه‌ماهه سـوم سـال ۲۰۲۴ بـه ۲.۲ درصـد کاهـش یافـت. تـورم در مـرداد مـاه ۱۸.۵ درصـد بـود کـه باعـث افزایـش فشـار بـر خانوارهـا شـده اسـت. علاوه بـر ایـن، ناآرامی‌هـای امنیتـی در مناطـق شـمالی و فشـارهای ارزی بـر اقتصـاد تأثیـر منفـی گذاشـته اسـت.

اقیانوسیه

استرالیا

اقتصـاد اسـترالیا در سـه‌ماهه سـوم سـال ۲۰۲۴ به‌صـورت سـالانه ۲.۳ درصـد رشـد داشـته اسـت. بـازار کار همچنـان قـوی اسـت و نـرخ بیـکاری در مـرداد مـاه در سـطح ۳.۶ درصـد باقـی مانـده اسـت. تـورم در مـرداد ۴.۲ درصـد بـود کـه بانـک مرکـزی را بـه افزایـش نـرخ بهـره بـه ۴.۵ درصـد وادار کـرد. صـادرات اسـترالیا به‌ویـژه در بخش‌هایـی ماننـد معـدن و کشـاورزی، بـا توجـه بـه تقاضـای قـوی از چیـن و سـایر کشـورهای آسـیایی، مقـاوم بـوده اسـت.

نیوزیلند

اقتصـاد نیوزیلنـد رشـد ملایمـی داشـته و تولیـد ناخالـص داخلـی در سـه‌ماهه سـوم سـال ۲۰۲۴ به‌صـورت سـالانه ۱.۹ درصـد افزایـش یافتـه اسـت. بـازار مسـکن بـا ثبات‌تـر شـده و قیمت‌هـای املاک به‌صـورت سـالانه ۳.۵ درصـد کاهـش یافتـه اسـت. تـورم در مـرداد مـاه در سـطح ۳.۷ درصـد بـود کـه بانـک مرکـزی نیوزیلنـد را بـه افزایـش نـرخ بهـره بـه ۵.۲۵ درصـد سـوق داد. صـادرات کشـاورزی نیوزیلنـد همچنـان قـوی بـوده و از تقاضـای جهانـی بـرای محصـولات لبنـی و گوشـت بهره‌منـد شـده اسـت.

بایـد گفـت، اقتصـاد جهانـی در ایـن دوره بـا پیچیدگی‌هـا و چالش‌هـای متعـددی مواجـه بـوده اسـت. در حالـی کـه برخـی مناطـق نشـانه‌هایی از بازیابـی اقتصـادی (بازیابـی ناشـی از بحـران کرونـا) و رشـد را نشـان می‌دهنـد، دیگـر مناطـق همچنـان بـا مشـکلاتی نظیـر تـورم بـالا و چالش‌هـای ژئوپلیتیکـی مواجـه هسـتند. آینـده‌ی اقتصـادی به‌شـدت وابسـته بـه اقدامـات سیاسـت‌گذاران، تغییـرات در زنجیره‌هـای تأمیـن و واکنش‌هـای بازارهـای جهانـی خواهـد بـود.

شاخص‌های تاثیرگذار در چرخه عمر کسب و کارها

مطالعه موردی: شرکت‌های دانش‌بنیان استان آذربایجان‌شرقی

امین سلطانی
دکترای مدیریت بازرگانی

امروزه شرکت‌های کوچک و متوسط در رشد کشورهای در حال توسعه و توسعه‌یافته نقش آفرینی می‌کنند و هر چه این شرکت‌ها متکی بر دانش باشند، نقش‌آفرینی پررنگ‌تری در اقتصاد دانش‌بنیان دارند. در تعریف اقتصاددانش بنیان، اقتصاد نوینی است که در آن تولید، توزیع و استفاده از دانش، منبع اصلی رشد و ایجاد ثروت است و موتور محرکه اقتصاد دانش‌بنیان مبتنی بر شرکت‌های دانش‌بنیان است و بدین جهت است که اغلب کشورهای در حال توسعه، تأکید بیشتری برای ایجاد شرکت‌های دانش‌بنیان می‌کنند. در تعریف رایج، شرکت‌های دانش‌بنیان، اغلب جزء شرکت‌های کوچک و متوسط، مبتنی بر دانش و نوآوری هستند. این شرکت‌ها معمولاً به شکل شرکت‌های خصوصی و تعاونی اداره می‌شوند که هدفشان هم‌افزایی علم و ایجاد ثروت از طریق توسعه‌ی اقتصاد مبتنی بر دانش و نوآوری و به‌طور کلی تبدیل ایده‌ها به خلاقیت و نوآوری و نهایتا تجاری‌سازی این نوآوری‌ها با هدف حداکثر کرد ارزش‌افزوده بیشتر در حوزه‌های با فناوری بالا مانند؛ IT ، میکرو الکترونیک نانوتکنولوژی و بیوتکنولوژی و سایر زمینه‌ها است. این شرکت‌ها (دانش‌بنیان) برای بقا و مقاومت در برابر رقبا بایستی دارای ویژگی‌هایی مانند؛ ایده‌محوری، به‌عنوان سرمایه اصلی (که انسان در آن نقش محوری دارد) مقدمه‌ای برای این‌گونه شرکت‌ها، قابلیت تجاری‌سازی (فرآیند انتقال و تبدیل دانش تولید شده در مراکز تحقیقاتی به انواع فعالیت‌های تجاری به‌شرطی که این فعالیت‌ها دارای موفقیت‌های اقتصادی باشد و نهایتا داشتن مزیت رقابتی پایدار (توان مقابله با متغیرهایی مانند؛ رقابت مثبت، زایش و تولید مجدد دانش) داشته باشند.

از طرفی دیگر بسیاری از سازمان‌ها با محیط‌های رقابتی مواجه می‌شوند که از ویژگی‌های این محیط‌ها، افزایش فناوری‌های جدید، بی‌رونقی و از رواج افتادن سریع و تغییرات شدید در خواسته‌های مشتریان است. شرکت‌ها، باید برای رقابت موفقیت‌آمیز، در توسعه مداوم محصولات جدید و افزایش نرخ این محصولات تلاش فراوان کنند. این امر، نیازمند فرآیندهای توسعه محصولات منعطف و توانایی برای دستیابی به دانش و صلاحیت‌هاست. حمایت از فرآیندهای توسعه محصولات جدید به کمک اطلاعات جدید در مورد نیاز بازار و فناوری‌ها، می‌تواند هزینه و زمان توسعه و خطرپذیری شکست را به میزان بسیار زیادی بکاهد. مزایای رقابتی شرکت‌ها در بازار پویای امروز، به قابلیت‌های شرکت برای انتقال مؤثر محصولات نو به مشتریان وابسته است. اولویت مشتریان به دلیل تغییرات سریع فناوری و چرخه عمر کوتاه محصول، به سرعت در حال تغییر است، بنابراین، شرکت‌ها باید اطلاعات در مورد سلیقه‌ها و تقاضاهای مشتریان و استراتژی‌های رقبا را جمع‌آوری و به تولید محصولات جدید اقدام کنند.

نمودار ۱ چرخه عمر کسب‌وکارها

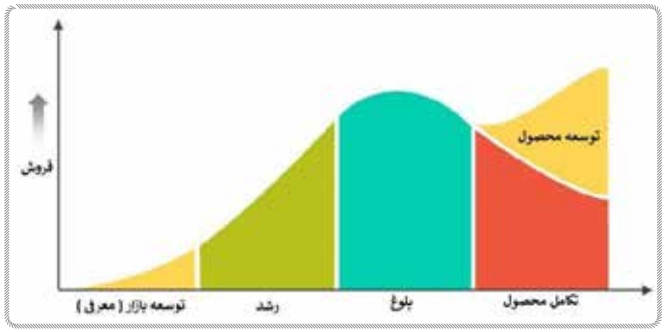

بازارمحوری، در توانمندسازی شرکت‌ها برای درک مشتریان و رقبا و توسعه راهکارهای مناسب در تولید محصولات جدید، نقش مهمی دارد. مدیریت دانش بازار و دانش‌مشتری بر عملکرد نوآوری تأثیر مثبتی دارد. بدون این دانش‌ها، شرکت‌ها نمی‌توانند محصولات و خدمات دارای ارزش بالا را به مشتریان ارائه دهند. دانش، مؤلفه‌ای رقابتی و کلیدی در اقتصاد جهانی شمرده می‌شود، پس برای موفقیت در این بازار، باید دانش و مشتری را در کنار هم در نظر گرفت تا در رقابت با رقبا موفقیت به دست آید. مدیریت دانش مشتریان و فراگیری دانش بازار، شرایطی ایجاد سازمان‌ها این فرصت را فراهم می‌کند که با احتمال بیشتری فرصت‌های بازار را تشخیص دهند. مدیریت دانش مشتری در ارتباط با به دست آوردن، اشتراک‌گذاری و بسط دانش مشتریان و با هدف سودرسانی مشترک بین مشتریان و سازمان است. رقابت و پایدار ماندن در بازار، نیازمند همسویی با محیط، خواسته‌ها و سلیقه‌های مشتریان است. آنچه می‌تواند این فضا را سودمندانه پیش ببرد، استفاده از دانش مشتریان، انتقال دانش به آن‌ها و کسب تجربه اطلاعات و دانش درباره آنان یعنی مدیریت دانش مشتری است و همچنین نیاز به دانشی است که از بازار و محصولات و رقبا به دست می‌آید، یعنی مدیریت دانش بازار.

با وجود نمایان بودن نقش دانش و مدیریت آن و همچنین مشتری‌مداری، باز بسیاری از شرکت‌ها، به‌ویژه مؤسسات دانش‌بنیان در رقابت شکست می‌خورند و محصولات آنها مدت زمان زیادی دوام نمی‌آورد؛ در اکثر موارد این شکست به انحلال

این شرکت‌ها منجر می‌شود. با این اوصاف، سؤال این است که چرا بسیاری از این شرکت‌ها در رقابت دوام نمی‌آورند؟ اما برخی دیگر که تعداد آنها بسیار اندک است، از این رقابت سربلند بیرون می‌آیند. چرا فقط تعداد کمی از این شرکت‌ها، نیازهای مشتریان را به خوبی برآورده می‌کنند و حتی با اقدامات خود، مشتریان دیگر شرکت‌ها را نیز جذب می‌کنند؟ برای پاسخ‌گویی، به درک عمیقی از دانش و مدیریت آن نیاز است. گرایش‌ها و رویکردهای مؤسسات و شرکت‌های دانش بنیان و استفاده از دانش بازار و دانش مشتری، به میزان زیادی بر موفقیت محصولات جدید این شرکت‌ها تأثیرگذار است. بنابراین شکاف اصلی بین شرکت‌های دانش‌بنیانی که رویکردهای موفقیت‌آمیزی در قبال معرفی محصولات خود به کار می‌گیرند و در بازار دوام بیشتری می‌آورند و شرکت‌هایی که خیلی زود از صحنه رقابت کنار می‌روند، این است که شرکت‌های موفق، قبل از تولید و ارائه محصول به بازار، نخست با تحقیق در بازار، دانش لازم را در مورد بازار، رقبا و مشتریان کسب می‌کنند و ساختار و روش مناسبی را برای کسب، انتقال و به کارگیری این دانش در پیش می‌گیرند؛ درصورتی که اگر این چنین پژوهش‌هایی انجام نگیرد و سازمان‌ها از رویکردهای مناسب در توسعه محصول جدید آگاهی لازم را نیابند و به مقوله دانش و مدیریت آن توجه کافی نکنند، نه تنها نمی‌توانند موفقیتی در بازار رقابتی به دست آورند، بلکه به دلیل هزینه‌های هنگفتی که متحمل می‌شوند، سریع شکست می‌خورند و از صحنه رقابت کنار می‌روند.

شاخص‌های تاثیرگذار در موفقیت چرخه عمر شرکت‌های دانش‌بنیان:

۱) مشتری‌محوری (شناخت نیازهای مشتریان)
۲) رقابت‌محور (آگاهی از نقاط قوت و ضعف استراتژی‌های سازمان)
۳) همکاری بین بخشی (همکاری و ادغام بهینه منابع انسانی در خلق ارزش افزوده)
۴) نوآور بودن مصرف (تمایل به خرید محصولات و خدمات جدید)
۵) ارائه محصولات فنی و تکنولوژیک
۶) قوی بودن واحد تحقیق و توسعه
۷) خلاقیت و نوآوری
۸) پیش‌فعالی
۹) ریسک‌پذیری
۱۰) قابلیت جذب دانش (قابلیت در کشف، انتقال و انتشار دانش از منابع خارجی)
۱۱) تنوع دانش (خبره بودن سازمان در یک حوزه فناوری خاص)
۱۲) شناسایی حیطه‌های بهبود خدمت رسانی
۱۳) توسعه و تکوین محصولات جدید
۱۴) شناسایی مشتریان سودآور
۱۵) امکانات و سرمایه‌گذاری‌های سازمان
۱۶) میزان مشارکت سرمایه‌گذاران در پارک‌های فناوری
۱۷) تعهد اعضاء (میزان چسبندگی اعضاء به سازمان)
۱۸) میزان شایستگی‌ها و تخصص نیروی انسانی
۱۹) میزان تجربه مفید اعضاء در راستای حوزه تخصصی سازمان
۲۰) تعهد مدیریت
۲۱) توقع و انتظارات اعضاء
۲۲) رعایت حقوق مالکیت معنوی
۲۳) حمایت‌های دولت (اعطاء تسهیلات کم بهره)
۲۴) حذف مالیات و عوارض گمرکی
۲۵) افزایش زمان بازپرداخت تسهیلات دولتی
۲۶) نگرش جهانی شدن (نگاه فراکشوری سازمان)
۲۷) زیر ساخت‌ها (خطوط ارتباطی)

پس از شناسایی شاخص‌های تاثیرگذار در موفقیت چرخه عمر شرکت‌های دانش‌بنیان، با استفاده از روش TOPSIS، به رتبه‌بندی معیارهای تاثیرگذار بر موفقیت چرخه عمر شرکت‌های دانش بنیان در استان آذربایجان‌شرقی پرداخته شده است.

یافته‌ها

به منظور بررسی و اولویت‌بندی شاخص‌های تاثیرگذار در موفقیت چرخه عمر شرکت‌های دانش‌بنیان با استفاده از نظرات خبرگان اعم از اساتید مربوط، مدیران و کارشناسان شرکت‌های دانش‌بنیان استان آذربایجان‌شرقی طی پرسشنامه طراحی شده جمع‌آوری و سپس اطلاعات مربوط با استفاده از نرم‌افزار SOLVER TOPSIS BT مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و رتبه‌بندی آنها به ترتیب زیر بیشترین اهمیت را دارند.

نمودار ۲ رتبه بندی گزینه ها

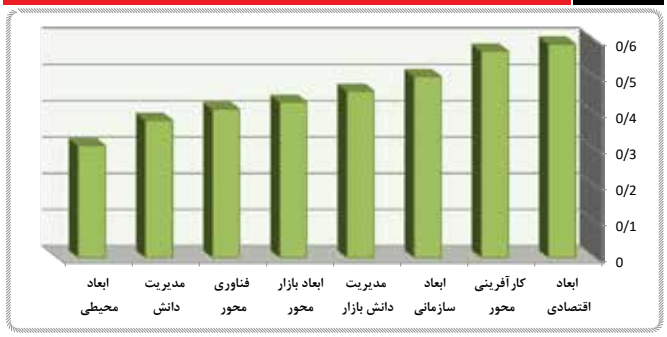

با توجه به نتایج حاصله از تحقیق ریسک‌پذیری، خلاقیت و نوآوری و نوآور بودن مصرف، یعنی تمایل به خرید محصولات و خدمات جدید، تاثیرگذارترین معیارها در رتبه‌بندی عوامل تاثیرگذار در موفقیت چرخه عمر شرکت‌های دانش‌بنیان استان آذربایجان‌شرقی است و باید شرکت‌های فوق تلاش کنند تا با پذیرش ریسک بالا و با اعمال خلاقیت و نوآوری در ارائه محصولات و خدمات جدید، تاثیر مثبتی را با مد نظر قرار دادن مزیت رقابتی شرکت‌ها در افزایش سهم بازار رقابتی ایجاد کنند و در نتیجه این اقدامات، موجب موفقیت این شرکت ها در جهت کسب مزیت رقابتی بیشتر و درآمد بالا در بین رقبا خواهد شد.

پیشنهادات

- به منظور افزایش کارآفرینی، نسبت به تقویت بخش تحقیق و توسعه (R&D) شرکت‌ها و همچنین جذب نیروهای متخصص اقدام ویژه معمول شود.
- به منظور قابلیت و تمایل به خرید محصولات و خدمات جدید و مصرف آنها توسط مشتریان، به نوآور بودن مصرف که منجر به افزایش نیاز در بین مشتریان خواهد بود، اقدام شود.
- شناسایی مشتریان سودآور و سرمایه‌گذاری بر روی نیازهای فعلی و آتی آنها

گزارش

موسی غنی‌نژاد، اقتصاددان برجسته کشور:

اقتصاد دستوری بازگشت به دوران جاهلیت است

گزارش: فرانک نوروزی

موسی غنی‌نژاد، اقتصاددان برجسته کشور، طی سخنرانی با محوریت «نه به اقتصاد دستوری در دولت جدید» که با حضور فعالان اقتصادی، اساتید دانشگاهی و علاقه‌مندان در اتاق بازرگانی تبریز برگزار شده بود، به بررسی مشکلات اقتصاد کشور و راهکارهای برون‌رفت از آن پرداخت.

غنی‌نژاد با اشاره به وضعیت نامناسب اقتصادی کشور گفت: اقتصاد ما در حال حاضر حال خوبی ندارد. علی‌رغم اعلام آمار مبنی بر رشد اقتصادی ۴ تا ۵ درصدی، باید گفت، اگر این آمار درست بود، نباید وضع اقتصاد، جامعه و مردم این‌گونه می‌بود. طی چهار، پنج سال اخیر نرخ تورم حدود ۴۰ درصد بوده است و اکثریت جامعه که مزدبگیر هستند، در این شرایط تورمی، از سال ۹۰ به بعد، سال‌به‌سال فقیرتر شده‌اند و قدرت خرید مردم کاهش یافته است.

وی اضافه کرد: این رشد اقتصادی بیشتر ناشی از فرآورده‌های نفتی است که نقش مهمی در وضعیت کسب‌وکار ندارد و مربوط به رشد اقتصادی دولت یا خصولتی‌ها می‌شود، مضاف بر اینکه بعد از یک دهه سکون که منجر به ازدست‌رفتن توانایی‌های اقتصادی شده است، رشد دولتی را نمی‌توانیم جزو رشد و توسعه کشور حساب کنیم.

اگر آینده قابل پیش‌بینی نباشد، سرمایه‌گذاری ممکن نیست

غنی‌نژاد افزود: ما در حال حاضر با تورم بالا (تورم مقاوم) که هیچ‌گونه پایین نمی‌آید، مواجه هستیم، این آمار در سال‌های گذشته حدود ۲۰ درصد و در ۴ یا ۵ سال اخیر با میانگین بالای ۴۰ درصد بوده که خطرناک است. اقتصاد در شرایط تورمی، هیچ ثباتی ندارد و کارآفرین‌ها برای فعالیت خود، نیازمند چشم‌انداز باثبات هستند.

دولت اعتقادی به علم اقتصاد ندارد

غنی‌نژاد به یکی از مهمترین عوامل ایجاد تورم، یعنی افزایش نقدینگی ناشی از ناترازی و کسری بودجه دولت در کشور ایران اشاره کرد و گفت: ناترازی باعث افزایش نقدینگی می‌شود، این ناترازی‌ها شامل سیستم بانکی، مالی و صندوق‌های بازنشستگی است که موجب افزایش نقدینگی شده و نهایتاً منجر به بروز تورم می‌شود، البته باید اشاره کرد، شروع تمام این ناترازی ها از مسیر اقتصاد دستوری است. این ناترازی‌ها ریشه در عدم اعتقاد به علم اقتصاد در بدنه دولت دارد.

باید منطق اقتصاد یا عقل سلیم بر اقتصاد کشور حاکم شود

این اقتصاددان در تشریح وضعیت اقتصادی کشور گفت: عبارت صحیحی که برای شرایط فعلی اقتصاد می‌توان از آن استفاده کرد این است که «ما عقل را گم کرده‌ایم». علت استفاده از این عبارت در نظام اقتصادی به دلایل مختلفی از جمله منفی بودن قیمت‌ها در نظام‌های بانکی است. برای مثال در شرایط تورمی ۴۰ درصدی، نرخ بهره ۲۰درصد است (در واقع این نرخ تکلیفی است) که در صورت تفریق آنها به یک عدد منفی می‌رسیم، بانک‌ها نیز میزان کسری موجود را از طریق پایه‌ی پولی بانک مرکزی حل می‌کنند که موجب بروز مشکلات جدی می‌شود.

غنی‌نژاد ادامه داد: با وجود چنین مشکلاتی، شاهد بروز چالشی به نام عدم تأمین مالی کارآفرین‌ها از طریق بانک‌ها می‌شویم، چرا که بانک‌ها با شرایط فعلی اقتصاد حاضر نیستند، تسهیلات بدهند و رابطه ناسالمی در نظام اقتصادی کشور به وجود می‌آورند. در چنین شرایطی هیچ بانکی به وظیفه خود عمل نمی‌کند و همان‌طور که شاهد هستیم، در حال حاضر بیشتر بانک‌های ما خود، تولیدکننده شده‌اند و به خرید ملک و سهام روی آورده‌اند.

وی با انتقاد از اِعمال سیاست‌های تکلیفی دولت برای بانک‌ها از سوی دولت افزود: این سیاست‌ها باعث بروز مشکلات متعددی شده و منجر به ایجاد رانت شده است.

غنی‌نژاد تصریح کرد: باید منطق اقتصاد یا عقل سلیم بر اقتصاد کشور حاکم شود.

برخی افراد اقتصاد دستوری را به اسلام ربط می‌دهند، در حالی که در اسلام از دستور صحبتی نشده است. بلکه در آن برهه، قاعده و عقل حاکم است. با اقتصاد دستوری منابع تلف می‌شوند.

این رشد اقتصادی بیشتر ناشی از فرآورده‌های نفتی است که نقش مهمی در وضعیت کسب‌وکار ندارد و مربوط به رشد اقتصادی دولت یا خصولتی‌ها می‌شود، مضاف بر اینکه بعد از یک دهه سکون که منجر به ازدست‌رفتن توانایی‌های اقتصادی شده است، رشد دولتی را نمی‌توانیم جزو رشد و توسعه کشور حساب کنیم.

نقش سازمان‌های قیمت‌گذار

اقتصاددان برجسته کشور پیشنهاد داد: رئیس‌جمهور جدید، برای مدت محدودی، فعالیت سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان، سازمان تعزیرات حکومتی و شورای رقابت را به حالت تعلیق دربیاورد، چرا که این سازمان‌ها نه‌تنها نتوانستند از حقوق مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان حمایت کنند، بلکه خود به عاملی برای ایجاد مشکل تبدیل شده‌اند، چراکه در هیچ نقطه از تاریخ اقتصادی کشور نمی‌توان یافت که این سازمان‌ها توانسته‌اند، نرخ تورم را کاهش بدهند یا سود خاصی برای اقتصاد نداشته‌اند. این سازمان‌ها نه‌تنها نتوانستند از حقوق مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان حمایت کنند، بلکه خود به عاملی برای ایجاد مشکل تبدیل شده‌اند. مهم‌ترین هدفی که دولت باید در ابتدای کار خود به آن برسد، بازگشت به عقل و منطق است.

غنی‌نژاد با اشاره به تاریخچه اقتصادی قبل از اسلام و دوران جاهلیت در جزیره العرب، تأکید کرد: برگشت به قیمت‌گذاری دستوری به معنای زنده کردن جاهلیت و بازگشت به عصر جاهلیت است.

وی افزود: مشکل ما فقط اقتصاد دستوری نیست. برخی افراد به اسلام ربط می‌دهند، در حالی که در اسلام از دستور صحبتی نشده است. بلکه قاعده و عقل حاکم است. با اقتصاد دستوری منابع تلف می‌شوند. در جامعه‌ای که قیمت یک لیتر بنزین ارزان‌تر از یک لیتر آب است، یعنی عقل و منطق در کار نیست.

قیمت‌گذاری دستوری، بازگشت دوران جاهلیت

وی ضمن معرفی کتاب «صدر اسلام و زایش سرمایه‌داری» به تشریح این کتاب پرداخت و افزود: به گفته نویسنده این کتاب، مهد سرمایه‌داری از جزیره العرب و بعد از ظهور اسلام است که از طریق جنگ‌های صلیبی به اروپا منتقل می‌شود، حتی شرکت‌های سهامی، بیمه و حتی مشارکت‌های اقتصادی مدرن نیز ریشه در صدر اسلام دارند.

غنی‌نژاد با اشاره به تاریخچه اقتصاد، قبل از اسلام و در دوران جاهلیت در جزیره العرب، اظهار داشت: زمانی که در دوران جاهلیت در جزیره العرب، تورم به وجود آمد، مردم درخواست دخالت حاکمیت و کنترل قیمت‌ها را داشتند و

این اتفاق نیز می‌افتاد و پیامبر اسلام، هرگز تن به اقتصاد دستوری نداد.

وی با بیان اینکه مشکل ما فقط اقتصاد دستوری نیست، افزود: برخی افراد اقتصاد دستوری را به اسلام ربط می‌دهند، در حالی که در اسلام از دستور صحبتی نشده است. بلکه در آن برهه، قاعده و عقل حاکم است. با اقتصاد دستوری منابع تلف می‌شوند.

غنی‌نژاد اذعان کرد: برگشت به قیمت‌گذاری دستوری، به معنای زنده کردن جاهلیت و بازگشت به عصر جاهلیت است. مسئولان سیاسی و اقتصادی کشور باید از این مطالب و پیامدهای اقتصاد دستوری و برگشت به دوران جاهلیت آگاهی داشته باشند. در جامعه‌ای که قیمت یک لیتر بنزین ارزان‌تر از یک لیتر آب است، یعنی عقل و منطق در آن جامعه حاکم نیست. علاوه بر این، یکی دیگر از مشکلات ما، جامعه دستوری است، به‌گونه‌ای که مردم جامعه فکر می‌کنند، تحکم و دستور راه‌حل برون‌رفت از مشکلات است.

وی اظهار کرد: دیدگاه‌هایی که با عنوان «ایده انقلابی» در سطح کشور مطرح می‌شوند، اگر به معنای بازگشت به دوران جاهلیت باشند، انقلابی نیستند، بلکه ارتجاعی هستند و جای تأسف دارد که بعد از انقلاب ما در زمینه سیاسی و اقتصادی، از اندیشه‌های چپ تأثیرپذیر بوده‌ایم و پس از سال‌ها نیز به‌اجبار آن اندیشه‌ها را ادامه داده‌ایم.

عملکرد دولت‌ها در نظام بانکی

وی با اشاره به عملکرد دولت‌ها در اقتصاد و وضعیت بانکی اظهار کرد: می‌شود گفت، در دوره دوم دولت خاتمی، شاهد اصلاح نظام بانکی و بانک‌های خصوصی هستیم که بر مبنای منطق بازار حرکت می‌کردند.

غنی‌نژاد تصریح کرد: هر چیزی که در جامعه تبدیل به مطالبه عمومی شود، قطعاً به دست خواهد آمد. مطالبات ما هم به‌عنوان جمع اقتصادی باید به‌درستی از رئیس‌جمهور منتخب صورت بگیرد.

رئیس‌جمهور جدید، برای مدت محدودی، فعالیت سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان، سازمان تعزیرات حکومتی و شورای رقابت را به حالت تعلیق دربیاورد، چرا که این سازمان‌ها نه‌تنها نتوانستند از حقوق مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان حمایت کنند، بلکه خود به عاملی برای ایجاد مشکل تبدیل شده‌اند، چراکه در هیچ نقطه از تاریخ اقتصادی کشور نمی‌توان یافت که این سازمان‌ها توانسته‌اند، نرخ تورم را کاهش بدهند یا سود خاصی برای اقتصاد نداشته‌اند.

وی در پایان بر ضرورت تغییر رویکردهای اقتصادی و حاکمیت عقل سلیم بر اقتصاد کشور تأکید کرد.

در ادامه این نشست، مسعود بنابیان؛ نایب رئیس اتاق بازرگانی تبریز ضمن قدردانی از حضور آقای غنی نژاد در اتاق تبریز از وی به عنوان فردی صادق، شجاع و عالم یاد کرد.

وی گفت: حضور این فرد فرصت مغتنمی برای فعالان اقتصادی استان آذربایجان‌شرقی است چرا که تمامی دیدگاه‌های وی مبتنی بر علم اقتصاد است.

نوید امجد؛ عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز در این جلسه ضمن قدردانی از حضور موسی غنی‌نژاد در اتاق بازرگانی تبریز گفت: اقتصاد ایران با چالش‌ها یا به عبارت بهتر ابرچالش‌های بسیاری مواجه است که بعضاً با یک راهکار یا روش‌های قدیمی حل شدنی نیست.

وی گفت: ما با لیستی از چالش‌ها مواجه هستیم که باید احصاء شوند، اما اینکه این چالش‌ها با چه دیدگاهی باید بررسی شوند، خود مهم است.

وی اذعان کرد: مشکل اساسی ما دست‌های پنهان یا روابط پشت پرده ابر چالش‌ها است. به‌عنوان مثال ناترازی انرژی یکی از ابرچالش‌هایی است که اقتصاد دستوری برای ما به ارمغان آورده است.

در پایان این برنامه، نشان اتاق بازرگانی تبریز به استاد موسی غنی‌نژاد، اقتصاددان برجسته کشور اهداء شد.

چالش‌ها و امیدواری‌ها در بیست و پنجمین نمایشگاه صنعت کیف و کفش تبریز

از نقد زمان‌بندی تا تحسین کیفیت برگزاری

گزارش: پری اشتری
عکس: رضا خدایی

بیست و پنجمین نمایشگاه بین‌المللی صنعت کیف و کفش و ماشین‌آلات وابسته ایران- تبریز، از ۱۰ تا ۱۳ مرداد با حضور تولیدکنندگان و فعالان عرصه چرم، کیف و کفش کشور در تبریز افتتاح شد و استقبال فعالان این صنعت و مردم از این نمایشگاه چشمگیر بود.

این نمایشگاه در حالی برگزار شد که تولیدکنندگان، صادرکنندگان و فعالان عرصه ماشین‌آلات صنعت تولید کیف و کفش، دو هفته پیش‌تر در نمایشگاه اصفهان حضور فعال داشتند و همین موضوع باعث نارضایتی برخی غرفه‌داران و مسئولان استانی و کشوری شد.

بنابیـان، رئیـس اتحادیـه تولیدکننـدگان و صادرکننـدگان چـرم آذربایجان‌شرقی در خصوص زمان برگزاری نمایشگاه اظهار می‌کند: متأسفانه نمایشگاه صنعت چرم اصفهان، تبریز و تهران به شکل متوالی و با فواصل زمانی بسیار کم برگزار شدند و دو هفته بعد همین نمایشگاه در تهران برپا خواهد شد و متأسفانه کشور ما این پتانسیل را ندارد که یک صنف بتواند سه نمایشگاه در سه شهر مختلف برگزار کند و باید یک وفاق، همدلی و هماهنگی بین متولیان برگزاری نمایشگاه‌ها ایجاد شود که به‌طور مثال یک نمایشگاه برگزار شود اما مؤثر باشد.

وی می‌افزاید: علاوه بر زمان برگزاری که از سوی متولیان تعیین می‌شود، نوآوری و فناوری نیز از سوی خود تولیدکنندگان و فعالان در تأثیرگذاری یک نمایشگاه تخصصی نقش مهمی دارد و تا وقتی این امر را جدی نگیریم، بازار را از دست خواهیم داد.

نایب‌رئیس اتاق بازرگانی تبریز تأکید می‌کند: هر رویدادی باید در قالب یک برنامه درازمدت باشد و نمایشگاه نیز می‌تواند به‌عنوان یک بازوی تسهیل‌کننده عمل کند، اما اگر صرفاً به خاطر این‌که دیگر شهرها نمایشگاه برگزار کرده‌اند، پس ما هم باید برگزار کنیم، هیچ توجیه اقتصادی ندارد، بنابراین در همان ابتدای کار باید هدف از برگزاری نمایشگاه و بازار هدف مشخص و فضا شناسایی شود.

بنابیان در خصوص جایگاه صنعت کفش تبریز می‌گوید: با این‌که صنعت چرم و تولید کفش در تبریز جایگاه ویژه‌ای دارد اما به غیر از یکی دو واحد، در بیشتر واحدهای تولیدی، ماشین‌آلات کهنه هستند و این درست نیست که ما همه‌ی گناه را به گردن دولت بیندازیم، خودِ ما نیز در این زمینه کار و برنامه‌ریزی نکرده‌ایم. تبریزی‌ها تولیدکنندگان خوبی هستند، ولی تاجران خوبی نیستند و بنابراین زحماتشان به هدر می‌رود.

نمایشگاه تبریز با کیفیت‌تر از نمایشگاه تهران است

نسیم محمودی و بهزاد پوررمضان، مدیرعامل و مدیر فروش ماشین‌سازی سایکو که از تهران آمده بودند و اولین بار بود که در نمایشگاه تبریز شرکت می‌کردند، کیفیت برگزاری نمایشگاه تبریز را بسیار بالاتر از نمایشگاه‌های شهرهای دیگر ارزیابی کردند.

پوررمضان در این خصوص می‌گوید: دو بار در نمایشگاه تهران شرکت کردم و بعد از این هرگز شرکت نخواهم کرد، چون از نظر زیباسازی فضا، کیفیت خدمات‌رسانی و ... بسیار ضعیف عمل می‌کنند.

وی در مورد جایگاه تبریز در صنعت کفش کشور اظهار می‌کند: تبریز در این زمینه حرف اول را می‌زند و من ماشین‌آلات زیادی به تبریز داده‌ام و مشتری‌های بسیار خوبی هم در این شهر دارم و اتحادیه‌ها نیز در تبریز بسیار قوی عمل می‌کنند و من این شهر را تحسین می‌کنم که شهر کفش خود را راه‌اندازی کرده و آوازه‌اش را می‌شنویم.

پوررمضان می‌گوید: شرکت در نمایشگاه به‌ویژه در تبریز که بسیار کارآمد عمل می‌کند، برای تولیدکنندگان یک موقعیت بسیار مناسب برای معرفی و تبلیغات است.

نسیم محمودی نیز استقبال از نمایشگاه را بسیار مطلوب ارزیابی می‌کند و می‌گوید: در بدو ورود از میزان استقبال تولیدکنندگان و مردم عادی از نمایشگاه شگفت‌زده شدم و مطمئنم در روزهای آتی نیز اتفاقات بسیار خوبی خواهد افتاد.

مدیریت نمایشگاه بسیار ضعیف بود

علیرضا اسحقی، مدیرعامل واحد تولیدی ایران ورزش، کیفیت برگزاری نمایشگاه را بسیار ضعیف ارزیابی می‌کند و می‌گوید: در این نمایشگاه منِ تولیدکننده با یک مشتری عادی فرقی نداریم و شروع بسیار نامناسبی در نمایشگاه داشتیم چون غرفه‌ها آماده نبودند، کارت ورود و خروج مخصوص غرفه‌داران صادر نشده بود و تمام این‌ها باعث شد با مشکلات متعددی روبرو شویم.

وی می‌افزاید: برگزاری نمایشگاه‌های تخصصی قطعاً تأثیر چشمگیری در روند فروش و توسعه تولید دارد.

اسحقی می‌گوید: در خصوص اصالت صنعت کفش تبریز هیچ‌کس تردیدی ندارد و ما نیز ارتباط مؤثر و خوبی با مشتری‌های این شهر داریم، اما باز هم تأکید می‌کنم که نیازمند مدیریت کارآمد است.

نمایشگاه بستر ارتباط است

حسین آقاپور، مدیر فروش شرکت همیار لیزر، نمایشگاه تبریز را پربار و تخصصی عنوان می‌کند و می‌گوید: در مقایسه با دیگر نمایشگاه‌هایی که تاکنون شرکت کرده‌ایم، استقبال چشمگیرتر است، اما کیفیت خدمات‌رسانی چندان مطلوب نیست.

آقاپور در خصوص اهمیت نمایشگاه‌های تخصصی اظهار می‌کند: ما هر چقدر هم تبلیغات مناسبی در فضای مجازی و رسانه‌ها داشته باشیم، باز هم نمی‌توانیم نتیجه بگیریم، چون نمایشگاه بستری برای حضور متخصصان و تبادل‌نظر با تولیدکنندگان و همکاران و مشتریان است.

وی در خصوص ارتباط این شرکت با صنعت کفش تبریز می‌گوید: ما تا امروز حدود ۱۰۰ دستگاه برش لیزری به تولیدکنندگان کفش تبریز داده‌ایم و ارتباط بسیار مناسبی با این عزیزان داریم و با توجه به این‌که چرم و کفش تبریز به‌گونه‌ای برند شهر تبریز به شمار می‌رود، این ارتباط برای ما نیز مغتنم است.

آقاپور در خصوص مشکلات صادرات نیز تأکید می‌کند: یکی از مشکلات اصلی ما نقل و انتقالات خودِ دستگاه، به دلیل اندازه بزرگ آن است و در مرحله بعد نبود حمایت از سوی سازمان‌های متولی و در وهله آخر مشکل تبادلات مالی موانعی هستند که بر سر راه صادرات قرار دارند.

چرم تبریز در صنعت کفش حرف اول را می‌زند

احمدرضا ستارخان، مدیرعامل شرکت تولیدی ستاری نیز از فواصل زمانی نزدیک نمایشگاه اصفهان و تبریز ابراز نارضایتی می‌کند و می‌گوید: ما همیشه از شرکت در نمایشگاه تبریز نتایج مطلوبی گرفته‌ایم، اما الان می‌بینیم که بسیاری از تولیدکنندگان نتوانسته‌اند در این نمایشگاه شرکت کنند. درحالی‌که برگزاری نمایشگاه‌ها شهرها را و تولیدکنندگان آن‌ها را به یکدیگر نزدیک می‌کند و ارتباط میان تولیدکننده و مشتریان، به‌ویژه مشتریان عمده، را راحت‌تر می‌کند.

وی در خصوص صنعت چرم و کفش تبریز تأکید می‌کند: تبریز در صنعت چرم حرف اول را می‌زند و شرایط بسیار مساعدی برای تولید کیف و کفش دارد و ما نیز همیشه ارتباط بسیار مناسبی با این شهر داشته‌ایم و به نظر برگزاری نمایشگاه در تبریز نیز یک اتفاق بسیار مبارک است اما به شرطی که تاریخ برگزاری با مدیریت وزارت سمت و اتاق‌های بازرگانی برنامه‌ریزی شود.

تبریز در در صنعت کفش حرف اول را می‌زند و من ماشین‌آلات زیادی به تبریز داده‌ام و مشتری‌های بسیار خوبی هم در این شهر دارم و اتحادیه‌ها نیز در تبریز بسیار قوی عمل می‌کنند و من این شهر را تحسین می‌کنم که شهر کفش خود را راه‌اندازی کرده و آوازه‌اش را می‌شنویم.

ستارخان در خصوص مشکلات صادرات می‌گوید: عمده‌ترین مشکل ما این است که نمی‌توانیم صادرات دلاری انجام بدهیم و تمام محصولاتی که به کشورهای خارجی صادر کردیم پرداختشان ریالی بود.

به آینده این صنعت امیدواریم

افشین شادی‌مهر، مدیرمسئول اخبار صنعت چرم و کفش و عضو شورای سیاست‌گذاری نمایشگاه کیف و کفش در خصوص برگزاری سه نمایشگاه در یک ماه می‌گوید: نمایشگاه کیف و کفش تبریز قرار بود در تیرماه برگزار شود که به خاطر ایام سوگواری ماه محرم به تعویق افتاد، از طرفی تاریخ برگزاری نمایشگاه تهران مهرماه بود اما متأسفانه مرکز توسعه صادرات، تاریخ را به مرداد موکول کرد و اصفهان نیز حاضر به تغییر تاریخ برگزاری نمایشگاه نشد و بنابراین علیرغم رایزنی‌های بسیار و تلاشی که برای

تنظیم این تاریخ‌ها انجام دادیم، موفق به انجام این هماهنگی نشدیم و هیچ‌کدام از استان‌ها زیر بار نرفتند.

وی در خصوص کیفیت برگزاری نمایشگاه می‌گوید: به نظر من نمایشگاه امسال در تبریز بسیار با کیفیت برگزار شد و به‌صراحت می‌گویم که طی این بیست و پنج سال، علیرغم تعطیلی نمایشگاه در ایام کرونا، روزبه‌روز بهتر عمل می‌کند.

شادی‌مهر تأکید می‌کند: امیدواریم در سال‌های بعد نمایشگاهی بسیار مطلوب‌تر از امسال داشته باشیم و حضور آقای پزشکیان را در رأس دولت غنیمت می‌شماریم و از ایشان توقعات زیادی داریم و چشم امید صنعت به رئیس‌جمهور است تا توان سی درصدی صنعت افزایش پیدا کند.

مرداد، ماهِ طلاییِ صنعت چرم و کفش

مسعود مودتی، رئیس اتحادیه چرم و لوازم کفش در خصوص همزمانی برگزاری سه نمایشگاه در سه شهر مختلف می‌گوید: در این خصوص نمی‌توان یک صنف یا یک استان را مقصر دانست، چون شرایط به‌گونه‌ای شد که این موضوع اجتناب‌ناپذیر بود، اما ما از زاویه دیگری به این اتفاق نگاه می‌کنیم و نام مرداد ماهِ طلاییِ صنعت چرم و کفش را انتخاب کردیم که شروع خوبی برای نیمه دوم سال خواهد بود.

تبریز در صنعت چرم حرف اول را می‌زند و شرایط بسیار مساعدی برای تولید کیف و کفش دارد و ما نیز همیشه ارتباط بسیار مناسبی با این شهر داشته‌ایم و به نظر برگزاری نمایشگاه در تبریز نیز یک اتفاق بسیار مبارک است اما به شرطی که تاریخ برگزاری با مدیریت وزارت سمت و اتاق‌های بازرگانی برنامه‌ریزی شود.

مودتی تأکید می‌کند: گروه‌های هدف هر نمایشگاه در هر شهر مجزا از یکدیگر هستند و لزوماً نمی‌توان گفت که برگزاری همزمان از کیفیت نمایشگاه کم می‌کند و زمینه شرکت تولیدکنندگان را مختل می‌کند و شاید ده درصد از شرکت‌کنندگان قصد شرکت در هر سه نمایشگاه را داشته باشند.

وی می‌افزاید: با توجه به این‌که نمایشگاه‌ها کم‌کم به سمت صنعتی شدن و تخصصی شدن پیش می‌روند، پیش‌بینی این است که شرکت‌کنندگان در نمایشگاه‌ها با توجه به ویژگی‌های خود و علاقه‌مندی‌هایی که دارند، دستشان باز است و می‌توانند شرکت داشته باشند.

مودتی می‌گوید: نزدیک شش ماه است برای برگزاری این نمایشگاه کار می‌کنیم و سعی کردیم از مشارکت اتحادیه‌ها بهره ببریم و یک همکاری متناسبی صورت گرفت و رضایت ما زمانی جلب می‌شود که در پایان نمایشگاه، همکاران و شرکت‌کنندگان از برگزاری نمایشگاه راضی باشند.

گزارش اتاق تبریز

به مناسبت روز تشکل‌ها و مشارکت‌های اجتماعی؛

جایگاه تشکل‌های اتاق بازرگانی تبریز در توسعه اقتصادی استان

گزارش: علیرضا پورسلطانی
ساناز شهابی

تشکل‌ها، به‌عنوان پلی میان دولت و بخش خصوصی، نقشی کلیدی در ایجاد مناسبات میان بخش خصوصی و دولت و به‌تبع آن در توسعه اقتصادی، تقویت روابط تجاری و ارتقای سطح کیفی فعالیت‌های تولیدی و خدماتی ایفا می‌کنند.
در این میان، تشکل‌های اتاق بازرگانی تبریز به‌عنوان یکی از پیشروترین و فعال‌ترین نهادهای اقتصادی استان، توانسته‌اند با بهره‌گیری از توانمندی‌های بومی و ظرفیت‌های منطقه‌ای، جایگاهی ممتاز در توسعه اقتصادی و اجتماعی استان آذربایجان‌شرقی به‌دست آورند. این تشکل‌ها، با ایجاد بستری مناسب برای تعامل و همفکری، نقش مؤثری در رفع موانع و تسهیل فرآیندهای اقتصادی داشته و به‌عنوان الگوی موفقی در کشور شناخته می‌شوند. روز تشکل‌ها و مشارکت اجتماعی، فرصتی است تا با قدردانی از تلاش‌ها و دستاوردهای این نهادها، به تبیین نقش و جایگاه آن‌ها در مسیر توسعه پایدار و همگام با چشم‌اندازهای آینده کشور پرداخته و مروری بر فعالیت‌های صورت گرفته در تشکل‌های اتاق طی سال‌های اخیر داشته باشیم.

اتاق بازرگانی تبریز شامل ۱۰ تشکل است که هر کدام در حوزه خود فعالیت‌های خاصی انجام می‌دهند:

- **شعبه اتحادیه صادرکنندگان فرش دستباف ایران در استان آذربایجان‌شرقی**
- **اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان چرم استان آذربایجان‌شرقی**
- **اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان محصولات کشاورزی استان آذربایجان‌شرقی**
- **انجمن کارگزاران گمرکی استان آذربایجان‌شرقی**
- **انجمن صنایع غذایی استان آذربایجان‌شرقی**
- **اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان کفش استان آذربایجان‌شرقی**
- **انجمن شرکت‌های دانش‌بنیان استان آذربایجان‌شرقی**
- **انجمن جوانان کارآفرین استان آذربایجان‌شرقی**
- **انجمن آزمایشگاه‌های همکار آزمون و واسنجی استان آذربایجان‌شرقی**
- **انجمن صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی استان آذربایجان‌شرقی**

با توجه به اینکه آذربایجان‌شرقی، یک استان صنعتی است و بخش قابل‌توجهی از اقتصاد آن، توسط بخش خصوصی اداره می‌شود، اهمیت تشکل‌ها صدچندان است، به‌خصوص اینکه تشکل‌های موجود در اتاق به‌نوعی تمام بخش‌های کلیدی و اساسی از جمله بخش صنعت، کشاورزی، خدماتی، تجارت، چرم، کفش، فرش دستباف و شرکت‌های دانش‌بنیان را شامل می‌شوند و هر یک از این تشکل‌ها با تکیه بر توانمندی‌ها و تخصص‌های خود، نقش مهمی در توسعه اقتصادی و ارتقای سطح کیفی فعالیت‌های مختلف استان ایفا می‌کنند.
از عمده فعالیت‌های انجام‌شده در اتاق بازرگانی تبریز طی سال گذشته می‌توان به شبکه‌سازی اشاره کرد که توانسته است، فعالیت‌های تشکل‌های خود را به سمت مسئله‌محور بودن سوق دهد.

حضور روسای تشکل‌های استان در جلسات رسمی اتاق و شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی استان و طرح مشکلات صنفی و تخصصی و بهره‌گیری از ظرفیت و نظرات کارشناسی آن‌ها، سهم بالای ۸۰ درصدی تشکل‌ها در ۸ کمیسیون تخصصی اتاق تبریز و حضور اعضای تشکل‌های استانی در هیئت‌های حل اختلاف از جمله اقدامات مهم در راستای پویایی بیشتر تشکل‌ها محسوب می‌شود.
شبکه‌سازی تشکل‌ها به‌عنوان فرآیندی برای ایجاد ارتباطات و همکاری است، که مزایای متعددی را برای تشکل‌ها به ارمغان می‌آورد، این مزایا شامل تبادل دانش و منابع، افزایش ظرفیت و توانمندی توسعه و ایجاد فرصت‌های جدید است، با این حال ایجاد و حفظ شبکه‌های تشکلی می‌تواند چالش‌برانگیز باشد. برای غلبه بر این چالش‌ها نیاز به ایجاد بستر مناسب و ارائه مشوق‌هایی برای

مشارکت تشکل‌ها در شبکه‌سازی ضروری است. در این راستا اقداماتی در بازرگانی تبریز برای ایجاد بستر لازم انجام‌شده است که از آن جمله می‌توان به معرفی تشکل‌ها و شناساندن پتانسیل آن‌ها، ایجاد فرصت‌های همکاری از طریق طرح نظرات و پیشنهادهای سازنده، برگزاری اجلاس، کارگاه‌ها و رویدادها و دوره‌های آموزشی، توسعه برنامه‌های حمایتی امور تشکل‌های اتاق تبریز با اعطای کمک‌های مالی، تشویق به اشتراک‌گذاری دانش و منابع بین تشکل‌ها و... اشاره کرد.

برگزاری دوره‌های آموزشی مشترک تخصصی در حوزه‌های مختلف بین اعضای تشکل‌ها در طول سال از جمله دوره آموزشی آشنایی با قوانین و مقررات پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان برای فعالان اقتصادی شهرستان بناب و منطقه آزاد ارس، دوره آموزشی بین‌المللی رانندگان حرفه‌ای (CPC)، دوره آموزشی بین‌المللی حمل کالاهای خطرناک (ADR)، دوره آموزشی تشریح و تبیین قانون دائمی مالیات بر ارزش‌افزوده برای واحدهای تولیدی مستقر در چرمشهر، دوره آموزشی نحوه ثبت شرکت‌های تجاری، تبیین قوانین و مقررات تأمین اجتماعی ماهانه ویژه نمایندگان اتاق در هیئت‌های تشخیص مطالبات تأمین اجتماعی با موضوع تبیین مقررات مرتبط با پیمانکاران، دوره آموزشی حاکمیت شرکتی ضرورت امروز بنگاه‌های بخش خصوصی، آموزش اصول فنون و مذاکره و کارگاه آموزشی روابط کار ویژه نمایندگان کارفرمایان، یکی دیگر از فعالیت‌های مهم در امور تشکل‌های اتاق تبریز محسوب می‌شود که با هدف ارتقای مهارت‌های تولیدی و تجاری، آشنایی با قوانین و مسائل حقوقی، برگزاری دوره آموزش حقوق معدن برای معدنکاران شمال غرب کشور و قضات دادگستری، با همکاری خانه معدن ایران و خانه معدن استان آذربایجان‌شرقی و... به‌صورت مستمر برگزار می‌شود. لازم به ذکر است، برنامه‌ریزی آموزشی سالانه اتاق تبریز با در نظر گرفتن نیازهای آموزشی تشکل‌ها تدوین و انجام می‌شود.

شایان ذکر است، اعضای تشکل‌ها با حضور در گروه‌ها تخصصی اتاق و هیئت‌های حل اختلاف مالیاتی و تأمین اجتماعی، می‌توانند مسائل و مشکلات جاری در بخش‌های مختلف را از طریق با تبادل‌نظر و خرد جمعی طرح و برای حل آن‌ها چاره‌جویی کنند. با این اقدام تشکل‌ها می‌توانند با همکاری با یکدیگر صدای قدرتمندتری برای بخش خصوصی ایجاد کنند و در مورد مسائل مربوط به ذینفعان خود و جامعه به وکالت بپردازند.

برگزاری نشست‌های فصلی اعضای هیئت‌مدیره تشکل‌ها با هیئت نمایندگان اتاق تبریز با تأکید بر بررسی مسائل و مشکلات جاری فعالان اقتصادی استان، به‌منظور ارائه راهکارها، پیشنهادها و نظرات کارشناسی تشکل‌ها و رتبه‌بندی تشکل‌های اتاق، یکی دیگر از فعالیت‌های صورت گرفته طی یک سال گذشته است.

برگزاری رویدادها و همایش‌های مشترک امور تشکل‌های اتاق تبریز با سایر تشکل‌های استانی از دیگر فعالیت‌های صورت گرفته طی سال گذشته است که از آن جمله می‌توان به برگزاری چهارمین نشست مشترک اعضای اتحادیه‌های صادرکنندگان فرش دستباف سراسر کشور و بزرگان صنعت فرش دستباف ایران با موضوع چالش‌های صادرات فرش دستباف در محل اتاق بازرگانی تبریز که به همت اتحادیه صادرکنندگان فرش دستباف استان آذربایجان‌شرقی و امور تشکل‌های اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد، اشاره کرد.

برگزاری هفتمین همایش ملی کفش با حضور اتحادیه‌های چرم و کفش کشور، معاون وزیر صمت وقت و معاون گردشگری سازمان میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری کشور، هیئت‌رئیسه اتاق بازرگانی ایران و تولیدکنندگان و صادرکنندگان چرم و کفش کشور، به همت اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان کفش استان آذربایجان‌شرقی و امور تشکل‌های اتاق بازرگانی تبریز و با مشارکت اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان کفش کشور در محل اتاق بازرگانی تبریز، اعزام تورهای تجاری و صنعتی به نمایشگاه‌های تخصصی چرم و کفش کشورهای ترکیه و روسیه و حضور ۱۰ برند منتخب صنعت کفش تبریز به‌عنوان غرفه دار در دو نمایشگاه «آی‌مد» استانبول، به همت اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان کفش استان آذربایجان‌شرقی، یکی دیگر از فعالیت‌های مشترک صنفی این تشکل‌ها به شمار می‌رود.

امضای تفاهم همکاری صنعتی اتاق بازرگانی تبریز با ۱۲ دانشگاه استان آذربایجان‌شرقی به‌منظور تأمین نیروی انسانی متخصص در قالب بورسیه تحصیلی برای فعالان اقتصادی استان با مشارکت تشکل‌ها، امضای تفاهم‌نامه همکاری آموزشی اتاق بازرگانی تبریز با اداره کل فنی و حرفه استان آذربایجان‌شرقی، به‌منظور توانمندسازی و ارتقاء سطح دانش فنی و تخصصی نیروی انسانی فعال در واحدهای تولیدی صنعتی استان با مشارکت تشکل‌های صنعتی استان از دیگر فعالیت‌های مشترک امور تشکل‌ها و امور کمیسیون‌های اتاق تبریز به شمار می‌رود.

مقصود فراستخواه
جامعه‌شناس سرشناس کشور طرح کرد؛

سرمایه‌داری مولد در ایران جان نگرفته است

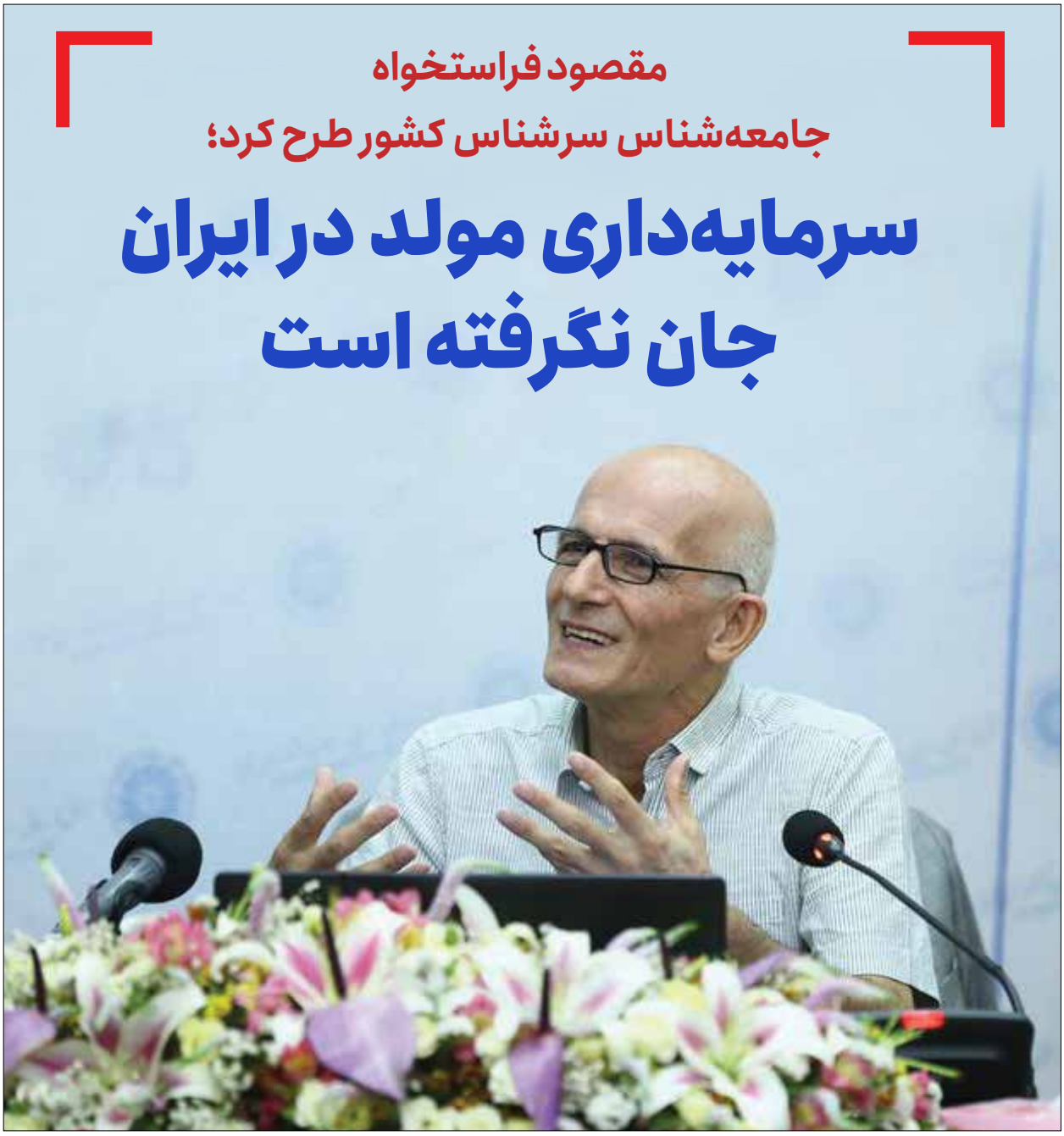

گزارش: پری اشتری

در اولین نشست از سلسله نشست‌های «از تشکل‌زدایی تا تشکل‌گرایی» که در اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد، مقصود فراستخواه جامعه‌شناس سرشناس کشور، در خصوص سهم تشکل‌ها در توانمندی حرفه‌ای بخش خصوصی مولد و آثار آن در توسعه سخن گفت.

وی در این جلسه که با حضور اساتید دانشگاهی، فعالان اقتصادی و اعضای تشکل‌های اتاق تبریز، برگزار شد با اشاره به بخش خصوصی مولد در ایران و گذشته و مشکلات تاریخی ایران در این خصوص، افق‌گشایی‌های نظری، رهایی از نظریه‌ی عقب‌ماندگی و آگاهی عمیق تاریخی و همچنین هم‌اندیشی و راهبردها و شیوه‌های اجرایی، به بررسی مشکلات پیشِ‌روی توسعه در ایران پرداخت.

سازمان‌های مردم نهاد و توسعه ایران

توجه ویژه‌ی دولت به سازمان‌های مردم‌نهاد طی دهه‌های اخیر در حوزه اقتصادی، یادآور نقش و اهمیت تشکل‌های بخش خصوصی در توسعه کسب‌وکار و تحقق توسعه پایدار است؛ چراکه با ورود تشکل‌های بخش خصوصی به اجرای سیاست‌های تجاری و تولیدی جلوی شکست این سیاست‌ها گرفته خواهد شد. یک تشکل، تلاش‌های متفرق بنگاه‌های اقتصادی را یکپارچه و هدفمند ساخته و به‌عنوان نهاد واسط و پل ارتباطی بین مردم و دولت، با برنامه ریزی و سازماندهی مناسب، حرکت به سمت اهداف توسعه‌ای را تسهیل می‌کند.

مقصود فراستخواه در این خصوص می‌گوید: سرمایه‌داری مولدی که ایجاد ارزش‌افزوده کند، در ایران جان نگرفته است و وابستگی به مسیر تاریخی در این زمینه همواره مشکل‌ساز بوده است. در راستای توسعه، وزن تاریخ تا حد دست‌وپاگیری زیاد است و گرچه ما به تاریخ خود افتخار می‌کنیم، اما تاریخ ما را گرفتار می‌کند و مانع رفتنِ ما به‌سوی تحول می‌شود و همین امر باعث شده تا صنف‌ها جان نگیرند و تحت سیطره‌ی استبداد باقی بمانند تشکل‌ها نیاز به ارتباط، گفتگو و کار جمعی دارند و پراکندگی نیز مانع جان گرفتن صنف‌ها است.

وی می‌افزاید: در تمام دوره‌های تاریخی قوانین دولت بر قوانین تولید ثروت سیطره داشته، اما در اروپا انجمن‌های واسط خودگردان صنفی واسطه‌ی میان حکومت و پیشه‌وران بوده‌اند و کار را تسهیل می‌کردند، اما در صنف‌های ایران، هرگز انجمن‌های خودگردانِ هنجارمند وجود نداشته است.

در تمام دوره‌های تاریخی قوانین دولت بر قوانین تولید ثروت سیطره داشته، اما در اروپا انجمن‌های واسط خودگردان صنفی واسطه‌ی میان حکومت و پیشه‌وران بوده‌اند و کار را تسهیل می‌کردند، اما در صنف‌های ایران، هرگزانجمن‌های خودگردانِ هنجارمند وجود نداشته است.

وابستگی تاریخی، مانعی بر سر راه توسعه و تحول ایران

فراستخواه می‌گوید: در گذشته بخش خصوصی ایران با موانع و ضعف‌های جدی دست به‌گریبان بود و تشکل‌های صنفی و حرفه‌ای و مدنی نیز در ایران با مشکلات متعدد مواجه بودند. اما تحقیقات و تجربه‌ها نشان می‌دهند، ملت‌هایی موفق شدند که بر وابستگی به مسیر فائق آمدند و همچنین اجازه ندادند، وزن تاریخ‌شان آن‌ها را از گشودن راه‌های تغییر و معطوف به آینده باز دارد. بنابراین با یادگیری عمیق، کنش‌های ارتباطی خلاق، تولید شبکه‌های یادگیری و نوآوری یا آموختن از طریق عمل می‌توان بر وابستگی بر مسیر و بر وزن تاریخ فائق آمد.

وی همچنین به خلق مسیرهای تازه، یادگیری تغییر و نوآوری بر مبنای توجه به سیستم‌های باز جهانی و محیط اجتماعی اشاره و تأکید می‌کند: حکومت‌ها اگر نقد نشوند و از جامعه بازخورد نگیرند به سیستم بسته تبدیل می‌شوند.

اکنون چه باید کرد؟

مقصود فراستخواه با اشاره به این که بخش خصوصی مولد ما می‌تواند با ارتقای سطح خودفهمی تاریخی خالق خویش، کنش اقتصادی خود را با عناصر اجتماعی و فرهنگی هرچه بیشتر و عمیق تر پیوند بدهد و از آن برای بسط و توسعه تشکل‌یابی‌های متنوع و گسترش شبکه اجتماعی خود بهره بگیرد، می‌گوید: توسعه به معنای

افزایش تجمعی و پایدار قابلیت‌های انسانی و اجتماعی و نهادی است و تابع توسعه اقتصادی دست کم با سه متغیرهای ملاک، متغیرهای پیش‌بین، متغیرهای مداخله قابل توضیح است. اگر وضعیت متغیرهای مداخله ساختارها و نهادها و کیفیت حکمرانی مطلوب نباشد، ما بخش خصوصی، هیچ کاری برای رشد تولید و توسعه نمی‌توانیم بکنیم. متغیرهای مداخله عبارتند از متغیرهایی که در تأثیر متغیرهای مستقل بر متغیرهای وابسته، دخالت و وساطت معناداری می‌کنند، مثل کیفیت نهادی، ساختار حکمرانی و قانونگذاری، سیاست‌ها و کیفیت دیپلماسی.

این جامعه‌شناس می‌افزاید: ماتریس‌های نهادی خلاق می‌توانند به ما کمک کنند که بر وابستگی به مسیر خویش فائق بیاییم و می‌توانیم وزن تاریخ را به یک آگاهی تاریخی فارغ از سیطره نظریه عقب‌ماندگی بدل کنیم. من معتقدم ایران عقب‌مانده نیست، اما نظم‌ها و انگیزه‌هایی وجود دارند که نیاز به بیداری دارند. در ایران کنش اقتصادی در قالب جامعه‌شناختی بهتر قابل توضیح است، چون با عناصر اجتماعی و فرهنگی نسبت بیشتری دارد و حتی اکنون هم طبقه‌ی متوسط ما عمدتاً طبقه‌ی متوسط فرهنگی هستند.

بخش خصوصی می‌تواند با نوآوری و آگاهی تاریخی، راه تحول را باز کند

وی خاطرنشان می‌کند: بخش خصوصی مولد ما می‌تواند با ارتقای سطح خودفهمی تاریخی خلاق خویش کنش اقتصادی خود را با عناصر اجتماعی و فرهنگی هر چه بیشتر و عمیق‌تر پیوند دهد.

فراستخواه می‌گوید: بیشترین رشد سالانه بعد از انقلاب در ایران، به اوایل دهه ۸۰ برمی‌گردد که رشد سالانه تشکیل سرمایه بالغ بر ۱۰ درصد شد. رشد اقتصادی با میانگین ۵.۷ درصد که حاصل کیفیت نهادهاست. زمانی که کیفیت و دیپلماسی، مقداری بهبود پیدا کرده، شاهد رشد و بهره‌وری بوده‌ایم، اما اختلال در دیپلماسی و تحریم‌ها در دهه ۹۰ باعث منفی شدن آمارهای اقتصادی شده است. فقط با توافقات برجام بود که آمارهای ما بهبود یافت و اگر تداوم می‌یافت، اوضاع بهتر می‌شد، اما با ابتر ماندن برجام، دوباره مشکلات زیاد شد. سیاست را باید دید، تحلیل کرد و تغییر داد، اما نباید چنان به آن خیره شد که از ابتکاراتی که می‌توانیم داشته باشیم غافل شویم. اگر بخش خصوصی به کشف نفس برسد، خود را پیدا می‌کند. نباید از ابتکارات مدیریت، اجتماعی، علمی، اخلاقی و... غافل شد.

براساس این گزارش، مسعود بنابیان، نایب رئیس اتاق بازرگانی تبریز با اشاره به اهمیت تشکل‌ها در تحقق اهداف گفت: فعالیت جمعی و رفتارهای گروهی، از شاخصه‌های اصلی توسعه به شمار می‌رود. نقش تشکل‌ها در رسیدن به توسعه پایدار، بسیار مهم است و اتاق تبریز با تاکید بر این اصل سعی در برگزاری سلسله نشست‌های تخصصی در این حوزه دارد، تا با تقویت تشکل‌ها، مسیر توسعه اقتصادی استان را هموار کند.

یونس اکبرپور پایدار، عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز هم در این نشست بر لزوم فرهنگسازی در زمینه فعالیت‌های تشکلی تأکید کرد و با اشاره به قدمت اتاق بازرگانی تبریز و حضور صنعتگران بزرگ در این استان گفت: قطعاً اگر فعالان اقتصادی استان و اصناف مختلف، در قالب تشکل‌های مربوطه، فعالیت کنند، دارای قدرت بیشتری در بازارهای داخلی و خارجی خواهند بود.

محمدباقر بهشتی، استاد اقتصاد دانشگاه تبریز نیز در خصوص تبدیل اصناف به کمپانی طرح مسئله کرد و گفت: در ایران چه مانعی وجود داشت که اصناف تبدیل به کمپانی نشدند؟ من معتقدم که امنیت سرمایه‌گذاری و همچنین تضمین مالکیت در ایران وجود ندارد.

تحقیقات وتجربه‌ها نشان می‌دهند، ملت‌هایی موفق شدند که بر وابستگی به مسیر فائق آمدند و همچنین اجازه ندادند، وزن تاریخ‌شان آن‌ها را از گشودن راه‌های تغییر و معطوف به آینده باز دارد. بنابراین با یادگیری عمیق، کنش‌های ارتباطی خلاق، تولید شبکه‌های یادگیری و نوآوری یا آموختن از طریق عمل می‌توان بر وابستگی بر مسیر و بر وزن تاریخ فائق آمد.

شب حاج محمد نخجوانی در اتاق تبریز برگزار شد

محمد نخجوانی؛ نامی فراتر از یک نام

گزارش: ساناز شهابی
فرانک نوروزی

مراسم یادبود و آیین بزرگداشت ۱۵۰ سالگی حاج محمدآقا نخجوانی تحت عنوان «شب‌های فرهنگ و ادب غروب» در اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد. این رویداد باشکوه که به همت اتاق بازرگانی تبریز و مجله غروب برگزار شد، فرصتی مغتنم برای معرفی چهره‌های شاخص و تأثیرگذار اقتصادی و فرهنگی استان فراهم کرد. در این شب به‌یادماندنی، خانواده و نوادگان حاج محمد و حسین نخجوانی، به همراه دوستداران و علاقه‌مندان فرهنگ و ادب، و جمعی از نویسندگان و محققان حضور داشتند.

شایان ذکر است، اتاق بازرگانی تبریز با همکاری مجله غروب، در راستای گرامیداشت شخصیت‌های مؤثر استان، از جمله حاج حسین نخجوانی، پرویزکلینی و هوشنگ فاخر اقدام به برگزاری مراسم فاخر و ارزشمندی کرده است که نشان از اهتمام این نهاد در حفظ و تقویت هویت فرهنگی و تاریخی منطقه دارد. مجله غروب نیز همکار این مراسم، تلاش کرده است تا با گردآوری پرونده‌هایی از شخصیت‌های فرهنگی، نقش خود را در تبیین تاریخ و فرهنگ این دیار ایفا کند.

حاج محمدآقا نخجوانی، شخصیت فرهنگی تاثیرگذار و بنیان‌گذار کتابخانه ملی تبریز

سیروس نخجوانی، نوه حاج محمدآقا نخجوانی، در مراسم بزرگداشت این شخصیت برجسته فرهنگی، به نمایندگی از خانواده نخجوانی‌ها ضمن خوشامدگویی به حضار، از ریاست و پرسنل اتاق بازرگانی تبریز برای فراهم کردن شرایط برگزاری این مراسم قدردانی کرد. او همچنین از علی حامد ایمان و رضا همراز، محققان و نویسندگان عرصه مطبوعات، که بانیان این مراسم بودند، تشکر ویژه‌ای کرد.

وی با اشاره به اینکه زندگی و خدمات حاج محمدآقا نخجوانی در کتاب‌ها و منابع مختلف ذکر شده و مورد توجه اهل فرهنگ و کتابخوانی قرار گرفته است، تاریخ تولد و وفات ایشان را به عنوان یادآوری مطرح کرد. حاج محمدآقا نخجوانی در سال ۱۲۹۷ هجری قمری در تبریز متولد شد و در ۱۴ مرداد ۱۳۴۱ با ۸۴ سال عمر پرثمر از دنیا رفت. سیروس نخجوانی ضمن اشاره به سفرهای متعدد و فعالیت‌های فرهنگی حاج محمدآقا، به خرید نسخ خطی ارزشمند از جمله انجیل رسولان اشاره کرد که یکی از این نسخه‌ها در کتابخانه ملی تبریز نگهداری می‌شود.

او همچنین به مصادره مقبره خانوادگی نخجوانی‌ها پس از انقلاب و تبدیل آن به حسینیه توسط سازمان حج و اوقاف اشاره کرد و از مسئولان مربوطه برای این اقدام تشکر کرد. سیروس نخجوانی در ادامه سخنان خود به اهدای ۳۷۰۰ جلد کتاب توسط حاج محمدآقا به کتابخانه ملی تبریز و نقش برجسته ایشان در تاسیس این کتابخانه اشاره کرد و اظهار داشت که با همراهی افراد برجسته‌ای همچون حاج میرزا جعفر سلطان‌القرائی، سید حسن قاضی طباطبائی و دکتر مشکور، این کتابخانه در سال ۱۳۳۷ به سرانجام رسید و افتتاح شد.

حاج محمد نخجوانی عصری از فرهنگ را رقم زد

علی حامد ایمان، مدیر مسئول مجله غروب، در این مراسم حاج محمدآقا نخجوانی را به عنوان یکی از بزرگ‌ترین شخصیت‌های فرهنگی توصیف کرد و گفت: ما امروز در اینجا برای تایید کار فرهنگی، احترام به اهالی فرهنگ و بزرگداشت یکی از خدمتگذاران این عرصه گرد هم آمده‌ایم. حاج محمدآقا نخجوانی بیش از یک مرد و یک نام بود، او عصری از فرهنگ را رقم زد و توانست مأموریتی بزرگ را به انجام رساند که از عهده هر کسی برنمی‌آمد.

وی در ادامه افزود: نخجوانی فقط یک نام نبود که با مرگ او، نامش خط بخورد. او قصه‌ای است که هر بار با به زبان آوردن نامش، تمامی آن قصه در ذهن ما تداعی می‌شود. این نام‌ها هیچگاه از تخیل ما پاک نمی‌شوند و گذشته از طریق آنها به آینده پیوند می‌خورد.

ایمان تأکید کرد: این شخصیت‌ها به‌عنوان سرمایه‌های فرهنگی و اجتماعی، نقش مهمی در همبستگی و تعامل افراد جامعه دارند. چنین کاراکترهایی موجب توسعه سرمایه اجتماعی و در نهایت توسعه پایدار می‌شوند.

وی همچنین از اتاق بازرگانی تبریز بابت فراهم آوردن بسترها و امکان رشد سرمایه‌های اجتماعی و فرهنگی در کنار توسعه سرمایه مادی قدردانی و خاطرنشان کرد: این تلاش‌ها ما را به سوی توسعه پایدار و همه جانبه رهنمون خواهد ساخت.

کم‌رغبتی نسل جدید در شناخت شخصیت‌های مهم

حسن علیزاد پروین، رئیس شورای سیاستگذاری مجله غروب، در این مراسم از اهمیت برگزاری چنین رویدادهایی سخن گفت و افزود: هدف ما از برگزاری این مراسم، تقویت نقش مؤثر مجله

غروب در تبیین و شناخت شخصیت‌های اثرگذار در حوزه فرهنگی و اجتماعی است. این مجله با اهداف مشخصی شکل گرفته و نه تنها در کار مطبوعاتی خود، بلکه در کمک به بازشناسی تاریخ و فرهنگ ما نیز نقش مهمی ایفا می‌کند.

وی با اشاره به موانع اقتصادی و اجتماعی که باعث کم‌توجهی به بزرگداشت افراد اثرگذار می‌شود، اظهار داشت: متأسفانه نسل جدید به اندازه کافی برای شناخت این شخصیت‌ها تلاش نمی‌کند، اما مجله غروب در این حوزه سنگ تمام می‌گذارد. تلاش‌های طاقت‌فرسایی برای گردآوری پرونده‌ها و معرفی شخصیت‌های فرهنگی و تاریخی انجام می‌شود تا هویت فرهنگی ما حفظ و تقویت شود.

حاج محمدآقا نخجوانی، تاجر اصیل و فرهنگی تبریز

ناصرالدین حسن‌زاده؛ فعال فرهنگی، در خصوص علاقه‌اش به جمع‌آوری اسناد تاریخی به‌ویژه نامه‌های حاج محمدآقا نخجوانی، تاجر و چهره فرهنگی تبریز، سخن گفت. وی اظهار داشت که در آرشیو اختصاصی‌اش، حدود ۵۰ نامه از حاج محمدآقا نخجوانی وجود دارد که ۱۵ نامه از آن‌ها در دهه ۷۰ توسط انجمن مفاخر فرهنگی تهران منتشر شده است. به گفته حسن‌زاده، برخی از این نامه‌ها نیز در دیگر شهرها مانند مشهد و اصفهان موجود است.

حسن‌زاده با اشاره به اینکه آرشیو شخصی‌اش شامل حدود یک میلیون سند است که اکثر آن‌ها را مطالعه کرده، افزود: محتوای نامه‌های حاج محمدآقا نخجوانی اغلب شامل سه بخش است: احوالپرسی، امور تجاری و اخبار فرهنگی و مطبوعاتی. به عقیده او، این ویژگی باعث تمایز نامه‌های نخجوانی از سایر مکاتبات تجاری آن زمان شده است.

او همچنین به پاکدستی حاج محمدآقا نخجوانی اشاره و خاطرنشان کرد: برخلاف بسیاری از تجار دوره قاجار، نخجوانی هرگز در تجارت تریاک که در آن زمان معمول بود، مشارکت نکرد. حسن‌زاده تاکید کرد که حاج محمدآقا نخجوانی یکی از افتخارات تبریز به شمار می‌رود و نقش برجسته‌ای در توسعه فرهنگی و اقتصادی این شهر ایفا کرده است.

بهرامی اصل؛ فعال ادبی و فرهنگی در این مراسم ضمن قدردانی از حضور در این محفل فرهنگی، به فعالیت‌های ارزنده حاج محمد نخجوانی در تصحیح دیوان قطران تبریزی اشاره کرد.

وی خاطرنشان کرد: این دیوان به عنوان یکی از آثار ارزشمند ادبی آذربایجان در سال ۱۳۳۳ هجری شمسی به چاپ رسید و نخجوانی با تصحیح این اثر، زحمات قابل توجهی برای اعتلای فرهنگ و ادب کشور انجام داده است.

بهرامی اصل ادامه داد: قطران، نخستین شاعر پارسی‌گوی تبریزی است که پایه‌گذار سبک آذربایجانی بوده و از مهم‌ترین چهره‌های ادبی تاریخ ایران به شمار می‌رود. محمد نخجوانی در تصحیح دیوان او، اشعار دیگر شاعران را که به اشتباه در نسخ خطی دیوان قطران درج شده بودند، حذف کرده و بدین ترتیب به اعتبار این اثر افزوده است.

وی به آثار دیگر نخجوانی و همکاری‌های او با چهره‌های برجسته ادبی مانند علامه فروزانفر و دکتر صفا نیز اشاره کرد و افزود: این همکاری‌ها نشان از جایگاه رفیع علمی و فرهنگی او دارد.

بهرامی اصل با ابراز امیدواری از دستیابی به نسخه‌های جدید دیوان قطران و مقایسه آن با تصحیح حاج محمد نخجوانی، گفت: این مقایسه می‌تواند به شناخت بهتر آثار ادبی و فرهنگی کمک کند.

در پایان بهرامی اصل روح مرحوم حاج محمد نخجوانی را شاد و یاد او را گرامی داشت و بر اهمیت ادامه فعالیت‌های فرهنگی و ادبی تأکید کرد.

قاسم ترکان به بررسی جایگاه نخجوانی و تأثیر اسناد و نامه‌های باقی‌مانده از حاج جواد آقا برق لامع پرداخت.

وی به نقش مؤثر حاج محمد نخجوانی در فرهنگ و ادبیات اشاره کرد و او را شخصیتی فراتر از یک تاجر معمولی دانست.

مهندس علی اکبر برق لامع خاطراتی از دیدارهای خود و پدرش، حاج جواد برق لامع، با حاج محمدآقا نخجوانی را بیان کرد و این دیدارها را تأثیرگذار در شکل‌گیری شخصیت خود دانست.

او افزود: حاج محمدآقا نخجوانی و همکارانش نه تنها تجار چای و پارچه بودند، بلکه تجار فرهنگی نیز به شمار می‌رفتند.

گفتنی است، در این رویداد، از تابلوهای نقاشی استاد مجتبی نخجوانی، استاد شاهرخ اختیاری و خانم فریده طاهر نیز پرده‌برداری شد. همچنین، تندیس حاج محمدآقا نخجوانی اثر استاد رضا زاد رونمایی شد.

در پایان، مستند حاج محمدآقا نخجوانی به کارگردانی رضا همراز و فیلمبرداری سینا و مسعود سیناپور نیز به نمایش درآمد که در آن به زوایای مختلف زندگی و فعالیت‌های فرهنگی او پرداخته شده بود.

گزارش اعزام هیئت تجاری اتاق بازرگانی تبریز به
فدراسیون روسیه - شهریور ۱۴۰۳

تقویت همکاری‌های تجاری تبریز و روسیه با اعزام هیئت اقتصادی به مسکو

گزارش: سهند شهبازی

اتاق بازرگانی تبریز در راستای ارتقای وضعیت صادراتی استان آذربایجان‌شرقی و گسترش بازارهای هدف، هیئتی ۱۸ نفره از اعضای این اتاق در تاریخ ۲۵ شهریور ۱۴۰۳ به فدراسیون روسیه، مسکو، اعزام کرد. این سفر تجاری که به مدت چهار روز به طول انجامید، در راستای توسعه مراودات تجاری اعضا و تقویت همکاری‌های اقتصادی با روسیه برنامه‌ریزی شده بود و به نتایج ارزشمندی در زمینه گسترش روابط تجاری منجر شد.

اعضای هیئت طی این مدت در نشست‌های متعددی با فعالان اقتصادی روسیه شرکت کردند و از مراکز بزرگ عرضه محصولات غذایی و کشاورزی بازدید به عمل آوردند. این اقدامات نه تنها به توسعه شبکه‌های تجاری جدید منجر شد، بلکه بستری مناسب برای افزایش صادرات و واردات استان آذربایجان‌شرقی به روسیه فراهم آورد.

اتاق بازرگانی تبریز با اعزام این هیئت نشان داد که در مسیر توسعه تجارت بین‌المللی و افزایش ظرفیت‌های صادراتی، با جدیت و برنامه‌ریزی گام برمی‌دارد و ثمرات این سفر در آینده نزدیک بیش از پیش نمایان خواهد شد.

روز اول:
ملاقات با سفیر جمهوری اسلامی ایران در مسکو

در اولین روز، هیئت اعزامی، در محل اقامت سفیر جمهوری اسلامی ایران در مسکو حضور یافت. در این نشست، علاوه بر اعضای اتاق بازرگانی تبریز، نمایندگانی از اتاق‌های بازرگانی تهران، مشهد و شهرداری تهران نیز حضور داشتند.

کاظم جلالی، سفیر ایران در روسیه، به اهمیت توسعه همکاری‌های اقتصادی بین دو کشور اشاره و تاکید کرد که شرایط مساعدی برای ورود کالاهای ایرانی به بازار روسیه فراهم شده است. وی همچنین بر کاهش موانع تجاری در سال‌های اخیر و امیدواری به تصویب موافقت‌نامه تجارت آزاد بین ایران و اتحادیه اقتصادی اوراسیا تاکید کرد.

در ادامه، سید یوسف حسینی، رئیس کمیسیون صادرات و مدیریت واردات اتاق تبریز، با اشاره به رشد ۱۲۸ درصدی صادرات استان آذربایجان‌شرقی در سال ۱۴۰۲، خواستار پیگیری اجرای سریع موافقت‌نامه تجارت آزاد میان ایران و کشورهای عضو اتحادیه اقتصادی اوراسیا شد.

◀ روز دوم:

بازدید از مرکز عرضه مواد غذایی و محصولات کشاورزی مسکو (Food City)

هیئت اعزامی در دومین روز از برنامه‌های خود از مرکز بزرگ عرضه مواد غذایی و محصولات کشاورزی مسکو (Food City) بازدید کرد. این مرکز به عنوان بزرگ‌ترین مرکز عرضه مواد غذایی به صورت عمده و خرده در فدراسیون روسیه فعالیت دارد. اعضای هیئت از بخش‌های مختلف این مرکز شامل خشکبار، محصولات دریایی و میوه و صیفی‌جات بازدید کردند و با نحوه اجاره غرفه و فعالیت در این مرکز آشنا شدند.

دیدار با مسئولین میربیزینس بانک مسکو

پس از این بازدید، اعضای هیئت در میربیزینس بانک مسکو حضور یافتند. در نشست با مدیران این بانک، توضیحاتی درباره تاریخچه بانک و خدمات آن از جمله نقل و انتقالات بانکی و صدور کارت‌های بانکی ارائه شد. اعضای هیئت ضمن قدردانی از دعوت میربیزینس بانک، سوالاتی در خصوص چالش‌های نقل‌و انتقالات مالی و نیازهای تجاری شرکت‌های ایرانی مطرح کردند.

◀ روز سوم:

حضور در نمایشگاه بین‌المللی مواد غذایی و محصولات کشاورزی مسکو (World Food ۲۰۲۴)

هیئت اعزامی در سومین روز سفر خود، از سی و سومین نمایشگاه بین‌المللی مواد غذایی و محصولات کشاورزی مسکو بازدید کرد. این نمایشگاه با حضور ۱۱۰۰ شرکت از ۲۸ کشور جهان برگزار شد. اعضای هیئت ضمن بازدید از غرفه‌های نمایشگاه، مذاکراتی با شرکت‌کنندگان از کشورهای مختلف از جمله روسیه، چین، ترکیه و هند انجام دادند. این مذاکرات به منظور گسترش همکاری‌های تجاری و افزایش

صادرات مواد غذایی و محصولات کشاورزی استان آذربایجان‌شرقی صورت گرفت.

◀ روز چهارم:

جلسات و بازدیدهای تخصصی

در روز چهارم، اعضای هیئت در جلسات تخصصی شرکت کردند. این جلسات با هدف رسیدگی به نیازهای اعضا و برقراری ارتباطات تجاری برگزار شد. همچنین اعضای هیئت مجدداً به نمایشگاه World Food و مرکز عرضه مواد غذایی Food City بازگشتند و مذاکرات و تفاهم‌نامه‌هایی در زمینه صادرات سیب، شیرینی و خشکبار و واردات چوب امضا شد.

در مجموع، این سفر دستاوردهای قابل توجهی برای توسعه روابط تجاری میان اتاق بازرگانی تبریز و فدراسیون روسیه به همراه داشت و اقدامات مثبتی در جهت تقویت همکاری‌های اقتصادی دو کشور صورت گرفت.

گزارش اختصاصی اتاق تبریز از
بیست و سومین دوره نمایشگاه بین‌المللی
شیرینی و شکلات ایران

صنعت شیرینی و شکلات آذربایجان‌شرقی در مسیر توسعه

گزارش: سجاد صداقت

بیست و سومین نمایشگاه بین‌المللی محصولات، مواد اولیه و ماشین‌آلات شیرینی و شکلات ایران از روز ۲۸ شهریور ۱۴۰۳ در محل نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران آغاز شد. در این دوره از نمایشگاه بالغ بر ۴۰۰ شرکت داخلی و خارجی از کشورهای ترکیه، اسپانیا، فرانسه، هند، چین، آلمان، ایتالیا، اندونزی، اکراین و آذربایجان حضور دارند و آخرین دستاوردها و نوآوری‌های خود را در حوزه‌های مختلف شیرینی و شکلات، مواد اولیه، ماشین‌آلات و صنایع وابسته و سایر گروه‌های مرتبط به نمایش گذاشته بودند.

نمایشگاه امسال که تا روز ۳۱ شهریور ۱۴۰۳ از ساعت ۸ صبح تا ۴ بعدازظهر ادامه داشت، در سالن‌های نمایشگاهی ۵- ۶- ۷- ۸/۹- ۱۰ -۲۷ -۳۱-۴۰-۴۱ و ۴۴ و فضای باز میزبان شرکت‌کنندگان بود. شرکت‌کنندگان داخلی و خارجی در این نمایشگاه به ارائه مواد اولیه، محصولات سنتی و صنعتی و تجهیزات تهیه شیرینی و شکلات پرداختند.

تعامل و گفتگو با مدیران صنعت تولید شیرینی‌جات، کمک به افزایش میزان صادرات شیرینی‌جات و جذب بیشتر سرمایه خارجی، معرفی برندهای برتر این حوزه، ایجاد فضایی برای رقابت سالم و دوستانه میان تولیدکنندگان به‌منظور ارتقاء کیفیت تولیدات داخلی، تبادل تجربه بین فعالان این صنعت، اطلاع از آخرین تکنولوژی‌های روز دنیا در این زمینه و معرفی و عرضه آخرین محصولات و دستاوردهای کارگاه‌ها و شرکت‌های فعال ایرانی و خارجی در صنعت شیرینی‌جات از مهم‌ترین اهداف این نمایشگاه بود.

یکی از ویژگی‌های اصلی بیست و سومین نمایشگاه بین‌المللی محصولات، مواد اولیه و ماشین‌آلات شیرینی و شکلات ایران حضور گسترده و پر تعداد شرکت‌های استان آذربایجان‌شرقی و شهر تبریز در این نمایشگاه بود. ۳۷ شرکت به همت اتاق بازرگانی تبریز و انجمن صنایع غذایی، بهداشتی و دارویی استان آذربایجان‌شرقی در این نمایشگاه شرکت کردند و بخش مهمی از ظرفیت‌های نمایشگاه شیرینی و شکلات ایران را به خود اختصاص داده بودند.

در ادامه می‌توانید گزارش مفصل روابط عمومی اتاق بازرگانی تبریز از این نمایشگاه و مزایا، معایب و مشکلات صنعتگران استان را بخوانید.

حضور پر رنگ و جدی صنایع استان آذربایجان‌شرقی در نمایشگاه شیرینی و شکلات

رضا جعفری؛ مدیرعامل گروه صنعتی پامین با اشاره به برگزاری بیست و سومین نمایشگاه بین‌المللی شیرینی و شکلات ایران گفت: فلسفه برگزاری نمایشگاه‌ها ارائه کالاهای جدید، همفکری و تبادل نظر کارشناسان، مشتریان، تأمین‌کنندگان، ماشین‌سازها و همه دست‌اندرکاران یک صنعت است. این نمایشگاه نیز چنین جایگاهی را دارد.

عضو هیئت‌رئیسه اتاق بازرگانی تبریز ادامه داد: نمایشگاه امسال از نظر متراژ، فضا و غرفه‌ها گسترش قابل توجهی پیدا کرده است، اما متأسفانه از نظر زمان برگزاری به دلیل قرار گرفتن در روزهای پایانی شهریور، تعطیلات رسمی کشور و آغاز سال تحصیلی، به نظر اگر زمان برگزاری تغییر می‌کرد، وضعیت بهتری هم بر نمایشگاه حکم‌فرما بود، اما در مجموع بازدید خوبی از نمایشگاه امسال انجام شده است.

رئیس انجمن صنایع غذایی استان آذربایجان‌شرقی با اشاره به حضور گسترده صنایع استان در این نمایشگاه گفت: امسال صنایع استان آذربایجان‌شرقی به‌عنوان قطب اصلی شیرینی و شکلات کشور حضور پر رنگی در نمایشگاه دارند و مواد اولیه یا محصولات خود را ارائه می‌دهند و پایه نمایشگاه هم با صنایع عمده استان شکل گرفته است.

جعفری با ابراز خوشحالی از گسترش این صنعت در همه کشور مانند استان‌های خراسان رضوی و یزد، درباره رابطه صنایع استان آذربایجان‌شرقی با خریداران خارجی گفت: با توجه به تحریم‌های کشورمان، این مسئله خود را هم در مورد بازدیدکنندگان خارجی در نمایشگاه و هم درباره تجارت کشورهای دیگر نشان می‌دهد، اما بازدیدکنندگان خارجی هم در نمایشگاه امسال حضور دارند.

آذربایجان‌شرقی بیشترین شرکت‌کننده را در بیست و سومین نمایشگاه بین‌المللی شیرینی و شکلات ایران دارد

تورج جودی؛ مدیرعامل شرکت گلشهر آذر کندو، دبیر و عضو هیئت‌مدیره انجمن صنایع غذایی، بهداشتی و دارویی استان آذربایجان‌شرقی با اشاره به فضای برگزاری نمایشگاه امسال گفت: بیست و سومین نمایشگاه بین‌المللی شیرینی و شکلات ایران در فضای خوبی برگزار شده و استقبال مناسبی هم از آن صورت گرفته است.

او ادامه داد: این نمایشگاه یکی از نمایشگاه‌های اصلی ایران است. ایران به هر حال در صنعت شیرینی و شکلات حرف‌های زیادی در میان همسایگان و منطقه خاورمیانه دارد و تاکنون استقبال و توجه‌ها به این نمایشگاه خوب بوده است.

دبیر انجمن صنایع غذایی، بهداشتی و دارویی استان آذربایجان‌شرقی در پاسخ به این سؤال که برگزاری این نمایشگاه چه کمکی می‌تواند به صنایع استان آذربایجان‌شرقی کند، گفت: این استان با ۳۷ شرکت، بیشترین شرکت‌کننده را در بیست و سومین نمایشگاه بین‌المللی شیرینی و شکلات ایران دارد. تعدادی از ماشین‌سازان تبریز و آذربایجان‌شرقی هم در این نمایشگاه حضور دارند که به رونق آن کمک شایانی کرده‌اند.

جودی با بیان این نکته که شرکت در نمایشگاه به مباحث مربوط به صادرات کمک می‌کند، تأکید کرد: فعلاً به‌خاطر قوانین FATF، قوانین موازی و تحریم‌ها، ما امکان صادرات به کشورهای جهان اول را نداریم. از سوی دیگر در مورد کشورهای همسایه ایران مانند پاکستان، افغانستان، ترکمنستان، تاجیکستان و عراق امکانات بیشتری برای صادرات وجود دارد و اکثر تجار ایرانی هم در این منطقه حضور دارند.

عضو هیئت‌مدیره انجمن صنایع غذایی، بهداشتی و دارویی استان آذربایجان‌شرقی درباره رقابت با کشورهای جهان اول و کشورهای همسایه گفت: چون در صنعت شیرینی و شکلات بحث ماندگاری مطرح است، این مبحث مزیتی برای کشور ما است که بتوانیم کشورهای همسایه ایران را تغذیه کنیم. به‌عنوان مثال اگر کشوری اروپایی بخواهد یک کیک را از اروپا به خاورمیانه صادر کند، تاریخ مصرف آن می‌گذرد؛ ولی همین کالا از ایران سه یا چهار روزه به دست مشتری می‌رسد و این یک مزیت رقابتی برای کشور ایران است.

استقبال از نمایشگاه بسیار خوب بوده است

مصطفی موسی‌زاده؛ مدیرعامل صنایع غذایی شیرین متین تبریز، در پاسخ به این سؤال که نمایشگاه امسال را چطور ارزیابی می‌کند، گفت: شرکت صنایع غذایی شیرین متین تبریز اولین بار است که در این نمایشگاه شرکت می‌کند و استقبال از غرفه ما خیلی خوب بوده است. مشتری‌های داخلی و خارجی زیادی در نمایشگاه حضور داشته‌اند و کمک شایانی به ما کرده است.

این فعال صنعتی، درباره تأثیر برگزاری نمایشگاه روی صادرات محصولات گفت: نمایشگاه از هر لحاظ به ما کمک کرده که در بحث صادرات اتفاقات مهمی را رقم بزنیم.

او ادامه داد: متأسفانه ساعت برگزاری نمایشگاه چندان مناسب نیست و نمایشگاه صبح زود آغاز و در اوج حضور بازدیدکنندگان به پایان می‌رسد. ما در سال‌های آینده تلاش می‌کنیم که فضای غرفه خود را افزایش دهیم تا ارتباط بهتری با بازدیدکنندگان داشته باشیم.

موسی‌زاده در پایان صحبت‌های خود با ابراز خرسندی از حضور گسترده شرکت‌های استان آذربایجان‌شرقی در این دوره از نمایشگاه گفت: امروز بسیاری از شرکت‌های استان که در صنعت شیرینی و شکلات و ساخت ماشین‌آلات مشغول فعالیت هستند، با شرکت‌های اروپایی رقابت می‌کنند.

نمایشگاه تبدیل به مکانی برای دید و بازدید شده است!

حمید سلیمان‌زاده؛ مدیرعامل صنایع غذایی حام درباره بیست و سومین نمایشگاه بین‌المللی شیرینی و شکلات ایران و مقایسه آن با سال‌های گذشته گفت: نمایشگاه امسال خوب بوده؛ اما اگر بخواهیم مقایسه کنیم، نسبت به سال‌های قبل بهتر نشده و پس‌روی هم داشته است.

او ادامه داد: زمانی که برای برگزاری نمایشگاه در پایان تعطیلات تابستان انتخاب شده، اصلاً مناسب نیست و بسیاری از مردم در سفر هستند. تعطیلات باعث شده که برخلاف انتظاری که داشتیم امسال رونق کمتری را در نمایشگاه شاهد باشیم.

این فعال صنعت شیرینی و شکلات با رد این ایده که نمایشگاه امسال تخصصی‌تر از سال‌های قبل شده، تصریح کرد:

هر زمانی که مبلغ ورودی برای هر فرد به نمایشگاه حداقل ۲۰۰ تا ۳۰۰ هزار تومان باشد، آن موقع کسانی که نیاز واقعی دارند، در نمایشگاه شرکت می‌کنند و ما هم می‌توانیم در یک وضعیت آرام با مشتری‌ها گفت‌وگو کنیم و از نمایشگاه بهره ببریم.

وی افزود: متأسفانه هم‌اکنون نمایشگاه تبدیل به مکانی برای دید و بازدید شده است. نمایشگاه برای دید و بازدید نیست. الان در کل دنیا و در برخی از نمایشگاه‌ها اجازه نمی‌دهند که مردم عادی شرکت کنند. برخی از کشورها هم پول ورودی زیادی می‌گیرند که نمایشگاه تبدیل به یک فضای تخصصی شود.

سلیمان‌زاده تأکید کرد: متأسفانه فضای نمایشگاه به سویی رفته که ما به‌عنوان صنایعی که می‌خواهیم مشتری جذب کنیم باید با گروه زیادی از افرادی روبه‌رو شویم که می‌خواهند جنس یا محصول خود را به ما بفروشند. متأسفانه ما زمان زیادی برای ارتباط با مشتریان خود نداریم؛ چرا که باید پاسخگوی سایر بازدیدکنندگان هم باشیم. از سوی دیگر بازدیدکنندگان خارجی زیادی هم در نمایشگاه حضور نداشتند.

مدیرعامل صنایع غذایی حام در پایان گفت: امیدواریم کشور ما هم روزی به آن دید تخصصی در زمینه برگزاری نمایشگاه برسد که ما هم بتوانیم از نمایشگاه استفاده بهینه داشته باشیم.

◀ حضور در نمایشگاه بین‌المللی شیرینی و شکلات ایران سکوی پرتاب برای صادرات است

مهدی محمدی عدیمی؛ عضو هیئت‌مدیره شرکت مهر مام آرین، با اشاره به تولید ویفر رولی گفت: ما تولید این محصول را به‌صورت تخصصی ۸ سال است که شروع کرده‌ایم و در عین تولید این محصول سازنده ماشین‌آلات آن هم هستیم. فعالیت ما از طراحی شروع شده و به ساخت و تولید انبوه این محصول رسیده‌ایم. سعی می‌کنیم که به‌صورت فنی و مهندسی و دانش‌بنیانی این محصول را جلو ببریم و تاکنون هم بازخورد مشتریان ما این است که محصول متفاوتی در بازار در اختیار آنها قرار گرفته است.

مدیرعامل برند تاپتام ادامه داد: محصولات ما در استان‌های مختلف به فروش می‌رسد و به کشورهایی چون عراق، آذربایجان، افغانستان، عمان و امارات این محصول را صادر می‌کنیم.

محمدی عدیمی درباره ویژگی‌های نمایشگاه بیست و سوم شیرینی و شکلات ایران تصریح کرد: تفاوت نمایشگاه نسبت به سال‌های گذشته به ساعت برگزاری آن باز می‌گردد. برگزاری نمایشگاه از ساعت ۸ صبح تا ۴ بعدازظهر باعث سردرگمی بازدیدکننده‌ها و غرفه‌دارها شده است.

وی افزود: اما در کل مسئله‌ای که در این نمایشگاه وجود داشت، این بود که نمایشگاه امسال تخصصی‌تر شده، شهروندان عادی کمتر در نمایشگاه حضور دارند و مشتریانی که کسب‌وکار آنها به این صنعت مربوط است، بیشتر به نمایشگاه مراجعه می‌کنند.

عضو هیئت‌مدیره شرکت مهر مام آرین گفت: سکوی پرتاب برای صادرات حضور در نمایشگاه‌ها و به‌طور ویژه نمایشگاه بین‌المللی شیرینی و شکلات ایران است که هر ساله در نمایشگاه بین‌المللی در تهران برگزار می‌شود. نمایندگانی از کشورهای همسایه مانند سوریه، عراق و پاکستان، کشورهای اقیانوسیه، کشورهای حوزه خلیج فارس و از کشورهای هند و لیبی در نمایشگاه حضور دارند.

این فعال صنعت شیرینی و شکلات در پاسخ به سؤالی درباره زمان برگزاری نمایشگاه در روزهای پایانی شهریور و مصادف شدن آن با تعطیلات آخر هفته و تعطیلی رسمی گفت: هر ساله تاریخ برگزاری نمایشگاه مشخص است و معمولاً بین ۲۵ تا پایان شهریور برگزار می‌شود و مشتریان حرفه‌ای در این تاریخ در نمایشگاه حضور دارند و تعطیلی‌ها کمتر در این امر اثر دارد.

محمدی عدیمی در پایان درباره حضور فعالان صنعت شیرینی و شکلات استان آذربایجان‌شرقی در این نمایشگاه تصریح کرد: استان آذربایجان‌شرقی و شهر تبریز هر ساله حضور فعالی در نمایشگاه شیرینی و شکلات دارد و امسال هم اکثر برندهای اصلی استان در نمایشگاه حضور دارند.

◀ بهتر است نمایشگاه بین‌المللی شیرینی و شکلات در تبریز برگزار شود!

علی علیزاده؛ مدیرعامل شرکت توران صنعت تبریز و برند دلسا، با اشاره به حضور هر ساله این شرکت در نمایشگاه گفت: حسن نمایشگاه این است که می‌توانیم با همکاران و مشتریان داخلی و خارجی ارتباط برقرار کنیم.

او درباره مشکلات و مسائل صنعت شیرینی و شکلات گفت:

هم‌اکنون مشکلات کارگری، واردات، تعهد ارزی و... را داریم اما سعی می‌کنیم کار را پی بگیریم.

این فعال صنعت شیرینی و شکلات ادامه داد: فضای نمایشگاه امسال خوب بود و مراجعه‌کننده زیادی در نمایشگاه حضور داشته‌اند. از سوی دیگر حضور در نمایشگاه برای شرکت‌ها در بحث صادرات کمک بزرگی است.

علیزاده با اشاره به مسائلی مانند تحریم گفت: در صنف ما چون مشتریان اصلی کشورهای همسایه هستند، مسائل مربوط به تحریم کمتر تأثیر گذاشته است.

مدیرعامل شرکت توران صنعت تبریز در پایان با اشاره به حضور صنایع استان آذربایجان‌شرقی در نمایشگاه گفت: بخش مهمی از شرکت‌کننده‌های این نمایشگاه از استان آذربایجان‌شرقی هستند و با توجه به این مورد اگر این نمایشگاه در تبریز برگزار شود بهتر است!

◀ نمایشگاه امسال نسبت به سال‌های پیش کم‌رونق‌تر بوده است

داود پناهی‌راد؛ مدیر صادرات گروه صنعتی نجاتی (آناتا)، با اشاره به وضعیت برگزاری بیست و سومین نمایشگاه بین‌المللی شیرینی و شکلات ایران گفت: نمایشگاه امسال نسبت به سال‌های پیش کم‌رونق‌تر بوده است. متأسفانه استقبال از نمایشگاه کم بوده و این مورد بر خلاف آنچه که گفته می‌شود به زمان برگزاری نمایشگاه هم‌بستگی ندارد.

او ادامه داد: متأسفانه دلایلی چون ضعیف شدن بازارها و قیمت محصولات باعث شده که نمایشگاه امسال رونق کمتری نسبت به سال‌های قبل داشته باشد. اگر وضعیت بازار بهتر شود، احتمالاً مشتری‌ها هم برای خرید اقدام خواهند کرد.

این فعال صنعت شیرینی و شکلات تأکید کرد: حضور در نمایشگاه یکی از عوامل جذب مشتری خارجی و رونق صادرات است. ما هم توانسته‌ایم با چند کشور روابطی برقرار کنیم.

◀ نمایشگاه امسال تخصصی‌تر شده است

نسیبه پورجلالی، نماینده شرکت بستنی اطمینان آذرگل، با اشاره به فضای مساعد نمایشگاه امسال گفت: نمایشگاه شیرینی و شکلات در بیست و سومین دوره خود نسبت به سال‌های قبل خلوت‌تر بود چون با تعطیلی پایان فصل همزمان شده است. ولی این امر باعث شده که فضای نمایشگاه امسال تخصصی‌تر شود.

مدیر بازرگانی شرکت بستنی اطمینان آذرگل که تولیدکننده محصولاتی چون بستنی آدلین و پشمک حاج عبدالله است، ادامه داد: حضور در نمایشگاه باعث آشنایی با شرکت‌های جدید می‌شود و روابط را تحکیم می‌کند.

◀ شرکت در نمایشگاه نوعی تجدید خاطره است!

بهاور آذرمی‌زاد؛ نماینده شرکت صنعتی داداش برادر (شونیز) در این نمایشگاه، با اشاره به حضور این شرکت در نمایشگاه امسال گفت: الان مدت ۸ سال است که شرکت ما در فضای باز روبه‌روی سالن خلیج‌فارس در نمایشگاه بین‌المللی تهران غرفه دارد و مانند همیشه استقبال از غرفه ما بسیار خوب بوده است.

این فعال صنعت شیرینی و شکلات ادامه داد: نمایشگاه چه بازدیدکننده داشته باشد و چه نداشته باشد به این صنعت کمک می‌کند و به طور معمول خود بازدیدکننده‌ها هستند که انتخاب می‌کنند در چه نمایشگاهی شرکت کنند.

او در پایان گفت: معمولاً شرکت‌ها فعالیت خود را حتی بدون حضور در نمایشگاه پیش می‌برند و شرکت در نمایشگاه بیشتر نوعی تجدید خاطره است.

◀ آذربایجان‌شرقی به‌عنوان قطب صادرات شیرینی و شکلات ایران نقشی کلیدی در نمایشگاه امسال دارد

امیر محمدی؛ مدیر صادرات شرکت ترش‌کام مرند با برند تولیدی لواشک، ترشک، آلوچه و شیره خرما ترشی سون، ضمن ابراز رضایت از بیست و سومین نمایشگاه بین‌المللی شیرینی و شکلات ایران گفت: در نمایشگاه امسال توانستیم با مشتریان خارجی از کشورهایی مانند عراق وارد مذاکره شویم و نتایج خوبی هم به دست آوردیم.

این فعال صنعت شیرینی و شکلات با مساعد دانستن زمان برگزاری نمایشگاه گفت: امسال یکی از سال‌های خوب برگزاری نمایشگاه بود. آذربایجان‌شرقی هم به‌عنوان قطب صادرات شیرینی و شکلات ایران نقشی کلیدی در نمایشگاه امسال دارد.

دریچه‌ای به جهان

امور بین‌الملل اتاق بازرگانی تبریز

روسیه

Russia

اطلاعات عمومی کشور روسیه		
مساحت	۱۷,۰۹۸,۲۴۶ کیلومتر مربع	پهناورترین کشور دنیا
جمعیت	۱۴۷,۰۰۰,۰۰۰ نفر	رتبه نهم
پایتخت	مسکو	با جمعیت حدود ۱۲/۶ میلیون نفر
موقعیت جغرافیایی و همسایگان	این کشور فرا قاره‌ای در آسیای شمالی و اروپای شرقی واقع است و با اقیانوس آرام شمالی، اقیانوس منجمد شمالی، دریای خزر، دریای سیاه، و دریای بالتیک مرز آبی دارد. روسیه با ۱۴ کشور آسیایی و اروپایی مرز زمینی، و با کشورهای پیرامون دریای برینگ، دریای ژاپن، دریای خزر، دریای سیاه، و دریای بالتیک مرز آبی دارد.	
شهرهای مهم	مسکو، سن پترزبورگ، نووسیبیرسک، نیژنی نووگورود، کازان، سوچی، یکاترینبورگ، سامارا، آستاراخان، بندر کالینینگراد	
واحد پول	روبل روسیه (۱ دلار = ۹۱ روبل روسیه)	
زبان رسمی	روسی	
مذهب	اکثریت مسیحیت، ۹ درصد اسلام	
نوع حکومت	جمهوری نیمه‌ریاستی فدرال	
تولید ناخالص داخلی	۱۷۲ تریلیون دلار	رتبه ۱۱
رشد تولید ناخالص داخلی	۳/۶ درصد	رتبه ۸۶
درآمد سرانه	۱۳۸۱۷ دلار	
نرخ تورم	۱۱/۹ درصد	
نرخ بیکاری	۳/۳۳ درصد	

اطلاعات عمومی کشور روسیه	
وضعیت روابط دیپلماتیک جمهوری اسلامی ایران با کشور روسیه	روابط دیپلماتیک میان جمهوری اسلامی ایران و کشور روسیه برقرار است و دو کشور دارای سفارتخانه در پایتخت یکدیگر هستند. همچنین جمهوری اسلامی ایران دارای ۲ سرکنسولگری در شهرهای کازان و آستاراخان است.
وضعیت بخش اقتصادی نمایندگی‌های جمهوری اسلامی ایران در روسیه	هم‌اکنون سفارت جمهوری اسلامی ایران در روسیه و سرکنسولگری‌های جمهوری اسلامی ایران در آستاراخان و کازان دارای رایزن اقتصادی مستقر است. همچنین رایزن بازرگانی در سفارت جمهوری اسلامی ایران در مسکو مستقر است.
وضعیت اتاق مشترک ایران - روسیه	ایران و روسیه دارای اتاق بازرگانی مشترک هستند.

شرکای تجاری اصلی روسیه		
بزرگترین صادرکنندگان کالا به روسیه	چین ترکیه قزاقستان آلمان کره جنوبی ایتالیا هند لهستان سوئیس ژاپن	ایران در رتبه پانزدهم
بزرگترین واردکنندگان کالا از روسیه	چین هند ترکیه قزاقستان برزیل کره جنوبی هنگ کنگ ژاپن مجارستان هلند	ایران در رتبه بیستم تا سی‌ام (آمار دقیقی در این خصوص وجود ندارد)
بزرگترین شریک تجاری روسیه	چین	

میزان تجارت روسیه با ایران طی ۱۰ سال اخیر										
سال	۲۰۱۴	۲۰۱۵	۲۰۱۶	۲۰۱۷	۲۰۱۸	۲۰۱۹	۲۰۲۰	۲۰۲۱	۲۰۲۲	۲۰۲۳
میزان صادرات ایران (میلیارد دلار)	۰/۴	۰/۲	۰/۳	۰/۴	۰/۵	۰/۴	۰/۸	۱	۰/۸	۱
میزان واردات ایران (میلیارد دلار)	۱/۳	۱	۱/۹	۱/۳	۱/۲	۱/۲	۱/۴	۳/۱	۱/۶	۱/۷
حجم کل تجارت (میلیارد دلار)	۱/۷	۱/۲	۲/۲	۱/۷	۱/۷	۱/۶	۲/۲	۴/۱	۲/۴	۲/۷

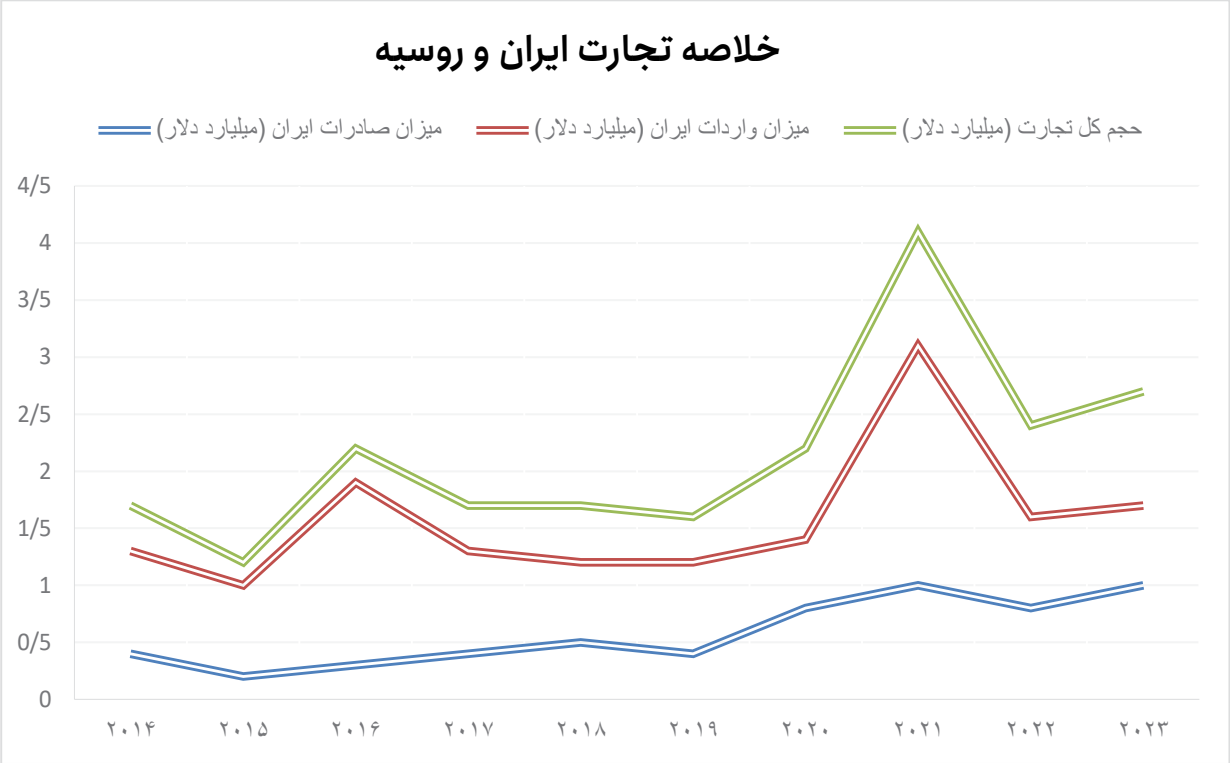

موضوع بررسی در سال ۲۰۲۳	مقدار به میلیارد دلار	میزان تغییرات نسبت به سال ۲۰۲۲
مجموع کل واردات ایران از روسیه	۱/۷	۶/۲ درصد (افزایش)
مجموع کل صادرات ایران به روسیه	۱	۲۵ درصد (افزایش)
مجموع کل تجارت ایران با روسیه	۲/۷	۱۲/۵ درصد (افزایش)

موضوع بررسی در سال ۲۰۲۳	مقدار به میلیارد دلار	سهم ایران از این تجارت در سال ۲۰۲۳
حجم کل تجارت روسیه با جهان	۶۱۳	۰/۴۴ درصد
میزان کل واردات روسیه از کل جهان	۲۰۸	۰/۴۸ درصد

مهمترین اقلام وارداتی ایران از روسیه در سال ۲۰۲۳

ردیف	نام کالا	ارزش	ردیف	نام کالا	ارزش
۱	گندم	۵۹۴/۵ میلیون دلار	۲۶	روغن پایه معدنی	۳ میلیون دلار
۲	ذرت دامی	۲۷۰/۵ میلیون دلار	۲۷	ورق روکش کردن چوب	۲/۵ میلیون دلار
۳	چوب و تخته	۲۰۵/۵ میلیون دلار	۲۸	لوله و پروفیل آهنی یا فولادی	۲/۵ میلیون دلار
۴	روغن دانه آفتابگردان	۸۹/۵ میلیون دلار	۲۹	ماشین نورد گرم	۲ میلیون دلار
۵	اجزاء و قطعات وسایط نقلیه هوایی	۶۵ میلیون دلار	۳۰	لوله حفاری	۲ میلیون دلار
۶	جو	۱۳۳/۵ میلیون دلار	۳۱	آمالگام	۲ میلیون دلار
۷	اجزاء و قطعات رآکتورهای هسته‌ای	۳۱ میلیون دلار	۳۲	هیدروکربور حلقوی	۲ میلیون دلار
۸	گوشت قرمز	۲۷/۵ میلیون دلار	۳۳	لاستیک چرخ	۲ میلیون دلار
۹	اجزاء و قطعات آی‌سی‌ها	۱۸ میلیون دلار	۳۴	نخ پلی آمید	۲ میلیون دلار
۱۰	عدس	۲۲/۵ میلیون دلار	۳۵	فرومنگنز	۲ میلیون دلار
۱۱	لوکوموتیو	۱۶/۵ میلیون دلار	۳۶	مولدهای گاز هوا یا گاز آب	۱/۵ میلیون دلار
۱۲	دارو	۱۵ میلیون دلار	۳۷	خمیر چوب شیمیایی	۱/۵ میلیون دلار
۱۳	آهن و فولاد	۱۵ میلیون دلار	۳۸	ماشین پرس	۱/۵ میلیون دلار
۱۴	هیدرواکسید پتاسیم (پتاس سوزآور)	۱۰ میلیون دلار	۳۹	کاغذ مقوا	۱/۵ میلیون دلار
۱۵	کلرور پتاسیم	۸/۵ میلیون دلار	۴۰	سنگ آلومینیوم	۱/۵ میلیون دلار
۱۶	ماشین تراش	۸/۵ میلیون دلار	۴۱	پودر کروم	۱ میلیون دلار
۱۷	توتون و تنباکو	۷/۵ میلیون دلار	۴۲	مالت	۱ میلیون دلار
۱۸	نخود	۷ میلیون دلار	۴۳	کاغذ گرافت	۲ میلیون دلار
۱۹	کاغذ روزنامه	۷ میلیون دلار	۴۴	نخودفرنگی	۱ میلیون دلار
۲۰	اکسید آلومینیوم	۶/۵ میلیون دلار	۴۵	لوبیا چیتی	۱ میلیون دلار
۲۱	ماشین فرز	۵ میلیون دلار	۴۶	ماشین‌های قالب‌گیری	۱ میلیون دلار
۲۲	قطعات خودرو	۵ میلیون دلار	۴۷	سولفات کروم	۱ میلیون دلار
۲۳	اکسیدهای تیتان	۴/۵ میلیون دلار	۴۸	کک نفت	۱ میلیون دلار
۲۴	ارزن	۳/۵ میلیون دلار	۴۹	چوب خام از توس	۱ میلیون دلار
۲۵	پنبه	۳ میلیون دلار	۵۰	کائوچوی بوتادین (BR)	۱ میلیون دلار

مهمترین اقلام صادراتی ایران به روسیه در سال ۲۰۲۳

ردیف	نام کالا	ارزش	ردیف	نام کالا	ارزش
۱	پلی استایرن	۸۲ میلیون دلار	۳۲	کانتینر	۵ میلیون دلار
۲	پلی اتیلن	۷۰ میلیون دلار	۳۳	کلم، گل کلم و کلم بروکلی	۵ میلیون دلار
۳	پسته	۶۹ میلیون دلار	۳۴	اتیلن گلیکول	۵ میلیون دلار
۴	فلفل	۶۰ میلیون دلار	۳۵	پیاز	۴/۵ میلیون دلار
۵	کیوی	۴۹ میلیون دلار	۳۶	کمک فنر خودرو	۴ میلیون دلار
۶	میگو	۴۷/۵ میلیون دلار	۳۷	آلو	۴ میلیون دلار
۷	تریلر	۳۶ میلیون دلار	۳۸	بادمجان	۴ میلیون دلار
۸	آلبالو	۳۰/۵ میلیون دلار	۳۹	آتیلین	۴ میلیون دلار
۹	الیاف سنتتیک	۲۷ میلیون دلار	۴۰	شوینده	۴ میلیون دلار
۱۰	گوجه فرنگی	۲۶ میلیون دلار	۴۱	شکلات	۳/۵ میلیون دلار
۱۱	سیمان سفید	۲۵/۵ میلیون دلار	۴۲	سیب	۳/۵ میلیون دلار
۱۲	کشمش	۲۱ میلیون دلار	۴۳	صندلی	۳ میلیون دلار
۱۳	رب گوجه فرنگی	۲۰ میلیون دلار	۴۴	خیار	۳ میلیون دلار
۱۴	هلو	۱۸/۵ میلیون دلار	۴۵	چای سیاه	۲/۵ میلیون دلار
۱۵	پرتقال	۱۵ میلیون دلار	۴۶	عناصر شیمیایی	۲/۵ میلیون دلار
۱۶	هندوانه	۱۳/۵ میلیون دلار	۴۷	کامپاند اتیلن برای روکش سیم و کابل	۲/۵ میلیون دلار
۱۷	کاهو	۱۲ میلیون دلار	۴۸	کوپلیمرهای اکریلونیتریل بوتادین استایرن ABS	۲/۵ میلیون دلار
۱۸	پره‌های ثابت و متحرک توربین‌های گازی	۹/۵ میلیون دلار	۴۹	مخزن گاز CNG	۲ میلیون دلار
۱۹	اجزاء و قطعات تریلر	۹/۵ میلیون دلار	۵۰	هیدرواکسید سدیم	۲ میلیون دلار
۲۰	دارو	۹/۵ میلیون دلار	۵۱	صفحه یا ورق استرچ از پلیمرهای اتیلن	۲ میلیون دلار
۲۱	آبمیوه	۹ میلیون دلار	۵۲	اشیاء آشپزخانه	۲ میلیون دلار
۲۲	نارنگی	۹ میلیون دلار	۵۳	پنیر	۲ میلیون دلار
۲۳	اجزاء و قطعات توربوجت یا توربوپراپلر	۹ میلیون دلار	۵۴	روی	۱/۵ میلیون دلار
۲۴	آب معدنی	۸/۵ میلیون دلار	۵۵	هگزان و هیدروکربور غیرحلقوی	۱/۵ میلیون دلار
۲۵	سیر	۸ میلیون دلار	۵۶	اجزاء و قطعات ماشین‌آلات	۱/۵ میلیون دلار
۲۶	سبزیجات	۷/۵ میلیون دلار	۵۷	شیرینی بدون کاکائو	۱/۵ میلیون دلار
۲۷	انگور تازه	۷ میلیون دلار	۵۸	هیپوکلریت کلسیم تجاری	۱/۵ میلیون دلار
۲۸	اکسید و هیدروکسید مولیبدن	۷ میلیون دلار	۵۹	یُد	۱ میلیون دلار
۲۹	کاتالیزور شیمیایی	۷ میلیون دلار	۶۰	قزل‌آلا	۱ میلیون دلار
۳۰	خرما	۶ میلیون دلار	۶۱	رادیاتور خودرو	۱ میلیون دلار
۳۱	فروکروم	۵/۵ میلیون دلار	۶۲	فرش	۱ میلیون دلار

انرژی

سرمایه‌گذاری جهانی انرژی در ۲۰۲۴ به گزارش آژانس بین‌المللی انرژی

حرکت انرژی جهانی به سمت انرژی‌های تجدیدپذیر

ترجمه و ویرایش:
وحید مهین
مشاور انرژی کمیسیون صنایع، انرژی و احداث اتاق تبریز

کشورها سراسیمه برای جبران خسارات وارد شده به محیط زیست در دهه‌های گذشته، درصدد محافظت از آن هستند. با این حال بحران اقلیمی به حدی رسیده است که باید این موضوع در صدر چالش‌های بشر قرار گیرد. هم‌اکنون فعالیت‌های گسترده‌ای در این خصوص در مراکز تصمیم‌گیری گوناگون در کل دنیا در حال انجام است و کشورها برای تحکیم موقعیت خود در نظم نوین انرژی جهان، به‌صورت پایدار و بی‌وقفه در تکاپوی دسترسی به منابع ارزان و پایدار و در عین حال پاک و تجدیدپذیر به‌عنوان اساس توسعه پایدار خود هستند. آژانس بین‌المللی انرژی در گزارشی تحت عنوان «سرمایه‌گذاری انرژی جهان-۲۰۲۴» به نکات کلیدی و مهم بازار سرمایه‌گذاری در انرژی جهان و روندهای موجود در آن اشاره کرده است که چکیده‌ای از آن در ادامه ارائه می‌شود.

میزان سرمایه‌گذاری در انرژی‌های پاک جهان در حال حاضر تقریباً دو برابر بیشتر از سوخت‌های فسیلی است.

سرمایه‌گذاری جهانی در انرژی‌های پاک و سوخت‌های فسیلی طی سال‌های (۲۰۱۵-۲۰۲۴)

«بازارهای نوظهور و اقتصادهای در حال توسعه (EMDE) » غیر از چین تنها حدود ۱۵ درصد از هزینه‌های انرژی پاک جهانی را تشکیل می‌دهند، این نشان از عدم تعادل و شاید بی‌عدالتی در توزیع امکانات فنی و مالی در دنیا است. گزارش سالانه «سرمایه‌گذاری انرژی جهانی» به‌طور مداوم در مورد عدم تعادل جریان سرمایه‌گذاری در انرژی، به‌ویژه سرمایه‌گذاری ناکافی انرژی پاک در EMDE در خارج از چین هشدار داده است.

سرمایه‌گذاری در PV خورشیدی در حال حاضر از همه فناوری‌های تولید دیگر پیشی گرفته است

تقریباً در همه نقاط دنیا، سرعت توسعه فناوری و وفور منابع در دسترس، باعث گسترش بهره‌برداری از انرژی خورشیدی در اشکال مختلف از جمله سیستم‌های فتوولتائیک برای تولید انرژی الکتریکی شده است تا میزان رشد احداث نیروگاه‌های خورشیدی نسبت به دیگر گونه‌های انرژی‌های تجدیدپذیر به‌صورت کاملاً محسوس فزونی داشته باشد.

همزمان با این توسعه که در حوزه انرژی‌های تجدیدپذیر رخ داده است، ارتقای ناگزیر زیرساخت‌های موجود، باعث افزایش و بهبود سرمایه‌گذاری‌ها در زمینه شبکه و ذخیره‌سازی شده است.

افزایش سرمایه‌گذاری در انرژی‌های پاک باعث شده است تا برای اولین بار سرمایه‌گذاری کلی در انرژی به بالای ۳ تریلیون دلار برسد.

پیش‌بینی می‌شود که سرمایه‌گذاری جهانی انرژی برای اولین بار در سال ۲۰۲۴ از ۳ تریلیون دلار فراتر رفته و ۲ تریلیون دلار، صرف فناوری‌ها و زیرساخت‌های انرژی پاک شود. سرمایه‌گذاری در انرژی پاک از سال ۲۰۲۰ سرعت گرفته است و سرمایه‌گذاری در انرژی تجدیدپذیر، شبکه‌ها و ذخیره‌سازی اکنون بیشتر از کل هزینه‌های نفت، گاز و زغال‌سنگ است.

نمودار ۱ سرمایه‌گذاری سالانه در انرژی پاک بر اساس کشور و منطقه منتخب (۲۰۱۹ - ۲۰۲۴)

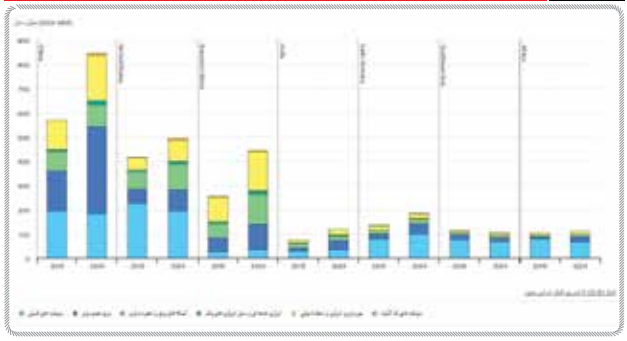

نمودار ۲ سرمایه‌گذاری سالانه در انرژی پاک بر اساس کشور و منطقه منتخب (۲۰۱۵ - ۲۰۲۴)

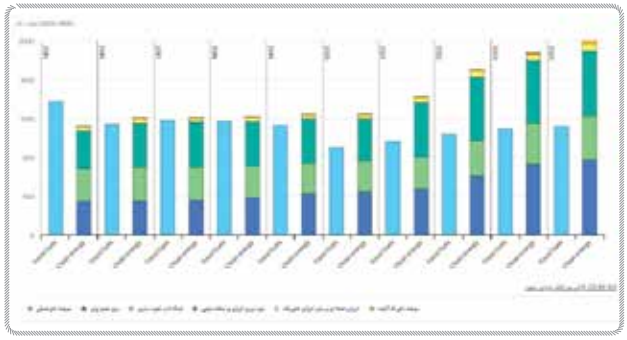

نمودار ۳ سرمایه‌گذاری سالانه جهانی در PV خورشیدی و سایر فناوری‌های تولید (۲۰۲۱-۲۰۲۴)

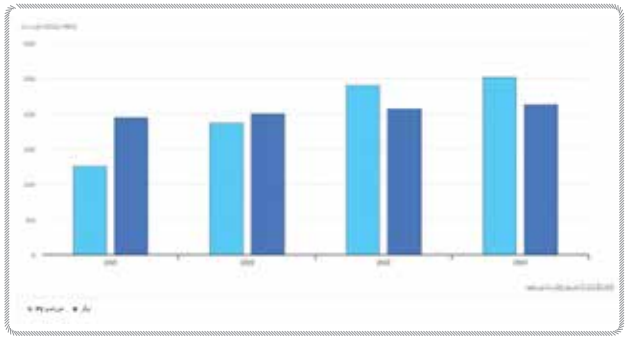

در سال ۲۰۱۵، نسبت سرمایه‌گذاری انرژی پاک به انرژی فسیلی تقریباً ۲٫۱ بود. در سال ۲۰۲۴، به نظر می‌رسد این نسبت به ۱۰٫۱ برسد.

اتحادیه اروپا امروز ۳۷۰ میلیارد دلار برای انرژی‌های پاک هزینه می‌کند، در حالی که چین قرار است در سال ۲۰۲۴ تقریباً ۶۸۰ میلیارد دلار هزینه کند، با حمایت بازار داخلی بزرگ و رشد سریع در به‌اصطلاح سه صنعت جدید: سلول‌های خورشیدی، باتری لیتیومی، تولید و ساخت EV.

با پایان یافتن دوران استقراض ارزان و افزایش هزینه‌های مالی پروژه‌ها، انواع خاصی از سرمایه‌گذاری متوقف می‌شوند. با این حال، تأثیر بر اقتصاد پروژه، تا حدی با کاهش فشارهای زنجیره تأمین و کاهش قیمت‌ها جبران شده است. **هزینه‌های پانل‌های خورشیدی طی دو سال گذشته ۳۰ درصد کاهش یافته است** و قیمت مواد معدنی و فلزات حیاتی برای انتقال انرژی به‌ویژه فلزات مورد نیاز برای باتری‌ها، نیز به‌شدت کاهش یافته است.

سرمایه‌گذاری‌های انرژی پاک در سال ۲۰۲۴ به ۳۲۰ میلیارد دلار نزدیک می‌شود که ۵۰ درصد بیشتر از سال ۲۰۲۰ است. البته این رقم برای چین ۷۵ درصد و برای دیگر اقتصادهای پیشرفته ۵۰ درصد است. این دستاوردها عمدتاً از سرمایه‌گذاری‌های بیشتر در انرژی تجدیدپذیر حاصل می‌شود که اکنون نیمی از سرمایه‌گذاری‌های بخش برق در این اقتصادها را تشکیل می‌دهد. پیشرفت در هند، برزیل، بخش‌هایی از آسیای جنوب‌شرقی و آفریقا، نشان‌دهنده ابتکارات سیاستی جدید، مناقصه‌های عمومی با مدیریت خوب و زیرساخت‌های بهبود یافته شبکه است.

سرمایه‌گذاری‌های انرژی پاک آفریقا در سال ۲۰۲۴، با بیش از ۴۰ میلیارد دلار، تقریباً دو برابر سال ۲۰۲۰ است. با این حال نیاز بسیار بیشتر از این است. در بیشتر موارد، به‌دلیل توان کم مالی و رشد کم، کشورهای کمتر توسعه‌یافته از قافله عقب می‌مانند و توانایی تحمل بارِ بدهی‌های سنگین را ندارند. انتظار می‌رود در سال ۲۰۲۴، سهم سرمایه‌گذاری انرژی پاک جهانی در EMDE در خارج از چین، حدود ۱۵ درصد از کل باقی بماند. هم از نظر حجم و هم از نظر سهم، این مقدار بسیار کمتر از مقادیری است که برای اطمینان از دسترسی کامل به انرژی مدرن و پاسخگویی به تقاضای فزاینده انرژی به روشی پایدار لازم است.

همچنین پیش‌بینی می‌شود، سرمایه‌گذاری بخش برق در فناوری فتوولتائیک خورشیدی (PV) در سال ۲۰۲۴ از ۵۰۰ میلیارد دلار فراتر رود و از مجموع سایر منابع تولید پیشی بگیرد. اگرچه ممکن است رشد در سال ۲۰۲۴ به‌دلیل کاهش قیمت ماژول‌های PV اندکی تعدیل شود، انرژی خورشیدی همچنان محور تحول بخش برق است. **در سال ۲۰۲۳، هر دلار سرمایه‌گذاری شده در PV بادی و خورشیدی، ۲٫۵ برابر بیشتر از یک دلار صرف شده برای فناوری‌های مشابه یک دهه قبل، منجر به تولید انرژی شد.**

در سال ۲۰۱۵، نسبت سرمایه‌گذاری انرژی پاک به انرژی فسیلی تقریباً ۲٫۱ بود. در سال ۲۰۲۴، به نظر می‌رسد این نسبت به ۱۰٫۱ برسد. افزایش استقرار انرژی خورشیدی و بادی، به‌ویژه در دوره‌های اوج تولید، باعث کاهش قیمت عمده‌فروشی در برخی کشورها شده است. این امر پتانسیل درآمدهای بازار لحظه‌ای را برای تولیدکنندگان کاهش می‌دهد و نیاز به سرمایه‌گذاری‌های مکمل در قابلیت انعطاف‌پذیری و ظرفیت ذخیره‌سازی را برجسته می‌کند.

انتظار می‌رود پس از دو سال کاهش متوالی، سرمایه‌گذاری در انرژی هسته‌ای در سال ۲۰۲۴ افزایش یابد و سهم آن (۹ درصد) در سرمایه‌گذاری در انرژی پاک افزایش یابد. پیش‌بینی می‌شود که کل سرمایه‌گذاری در حوزه هسته‌ای در سال ۲۰۲۴ به ۸۰ میلیارد دلار برسد که تقریباً دو برابر میزان سال ۲۰۱۸ (پایین‌ترین نقطه در یک دهه) است.

خطوط انتقال نیرو به گلوگاهی برای جابجایی انرژی تبدیل شده‌اند، اما سرمایه‌گذاری در این زمینه هم در حال افزایش است. پس از رکود حدود ۳۰۰ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۵، انتظار می‌رود هزینه صرف شده در سال ۲۰۲۴ به ۴۰۰ میلیارد دلار برسد، که ناشی از سیاست‌ها و بودجه جدید در اروپا، ایالات متحده، چین و بخش‌هایی از آمریکای لاتین است. اقتصادهای پیشرفته و چین ۸۰ درصد از هزینه‌های مصرف‌شده‌ی شبکه انتقال جهانی را تشکیل می‌دهند. سرمایه‌گذاری در آمریکای لاتین از سال ۲۰۲۱ تقریباً دو برابر شده است، به‌ویژه در کلمبیا، شیلی و برزیل، جایی که هزینه‌ها تنها در سال ۲۰۲۳ دو برابر شده است. با این حال، سرمایه‌گذاری در جاهای دیگر به طرز نگران‌کننده‌ای کم است. به‌ویژه در ایران این معضل در بحث ناترازی انرژی سهمی هرچند کم، ولی مهم دارد.

سرمایه‌گذاری در ذخیره‌سازهای باتری در حال افزایش است و قرار است در سال ۲۰۲۴ از ۵۰ میلیارد دلار فراتر رود، اما هزینه‌ها بسیار متمرکز است. در سال ۲۰۲۳، به ازای هر دلار سرمایه‌گذاری در ذخیره‌سازهای باتری در اقتصادهای پیشرفته و چین، تنها یک سنت در دیگر کشورهای EMDE سرمایه‌گذاری شد.

سرمایه‌گذاری در بهره‌وری انرژی و برق‌رسانی در ساختمان‌ها و صنعت، علی‌رغم بادهای مخالف اقتصادی، کاملاً انعطاف‌پذیر بوده است، اما بیشتر پویایی در بخش‌های مصرف نهایی، ناشی از حمل‌ونقل است، جایی که سرمایه‌گذاری قرار است در سال ۲۰۲۴ به بالاترین حد خود برسد (۸+ درصد در مقایسه با ۲۰۲۳)، که ناشی از فروش خودروهای الکتریکی قوی (EV) است.

افزایش صرف هزینه در انرژی پاک با اهداف کاهش انتشار، دستاوردهای تکنولوژیک، الزامات امنیت انرژی (به‌ویژه در اتحادیه اروپا) و یک هدف استراتژیک دیگر پشتیبانی می‌شود:

اقتصادهای بزرگ در حال به‌کارگیری استراتژی‌های صنعتی جدید برای تحریک تولید انرژی پاک و ایجاد موقعیت‌های قوی‌تر در بازار هستند.

چنین سیاست‌هایی می‌توانند مزایای محلی به‌همراه داشته باشند، اگرچه به‌دست آوردن جایگاه رقابتی در بخش‌هایی با ظرفیت جهانیِ کافی مانند PV خورشیدی می‌تواند چالش‌برانگیز باشد. سیاست‌گذاران باید هزینه‌ها و منافع این برنامه‌ها را متعادل کنند تا ضمن حفظ منافع حاصل از تجارت، انعطاف‌پذیری زنجیره‌های تأمین انرژی پاک را افزایش دهند.

در ایالات‌متحده، سرمایه‌گذاری در انرژی پاک به بیش از ۳۰۰ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۴ افزایش می‌یابد که ۱٫۶ برابر میزان سال ۲۰۲۰ و بسیار بیشتر از میزان سرمایه‌گذاری در سوخت‌های فسیلی است. اتحادیه اروپا امروز ۳۷۰ میلیارد دلار برای انرژی‌های پاک هزینه می‌کند، در حالی که چین قرار است در سال ۲۰۲۴ تقریباً ۶۸۰ میلیارد دلار هزینه کند، با حمایت بازار داخلی بزرگ و رشد سریع در به‌اصطلاح سه صنعت جدید: سلول‌های خورشیدی، باتری لیتیومی، تولید و ساخت EV.

سرمایه‌گذاری کلی بالادستی نفت و گاز در سال ۲۰۲۴ قرار است به سطح سال ۲۰۱۷ بازگردد، اما شرکت‌های خاورمیانه و آسیا اکنون سهم بسیار بیشتری از کل سرمایه‌گذاری را به خود اختصاص داده‌اند.

پروژه‌های جدید ال‌ان‌جی به رهبری ایالات‌متحده و قطر، موج جدیدی از سرمایه‌گذاری را به ارمغان می‌آورند که می‌تواند ظرفیت صادرات جهانی LNG را تا ۵۰ درصد افزایش دهد.

سرمایه‌گذاری در تأمین سوخت تا حد زیادی تحت سلطه سوخت‌های فسیلی است، اگرچه علاقه به سوخت‌های کم آلاینده به‌سرعت در حال رشد است.

انتظار می‌رود سرمایه‌گذاریِ بالادستی نفت و گاز در سال ۲۰۲۴ با ۷ درصد افزایش به ۵۷۰ میلیارد دلار برسد. ۵۰ درصد سال ۲۰۱۷ و تقریباً کل افزایش هزینه‌ها صرف شده برای ۲۰۲۳-۲۰۲۴ را تشکیل می‌دهد.

بیشتر جریان‌های نقدی عظیم صنعت نفت و گاز در سال‌های ۲۰۲۲-۲۰۲۳ یا به سهامداران بازگردانده شد، یا برای بازخرید سهام یا پرداخت بدهی استفاده شد. این مصارف بار دیگر در سال ۲۰۲۳ از مخارج سرمایه‌ای فراتر رفت. افزایش سود همچنین موجی از ادغام و تملک (M&A) را برانگیخت، به‌ویژه در میان شرکت‌های شیل ایالات‌متحده، که ۷۵ درصد از فعالیت‌های M&A در سال ۲۰۲۳ را تشکیل می‌دادند. مخارج انرژی پاک توسط شرکت‌های نفت و گاز در سال ۲۰۲۳ به حدود ۳۰ میلیارد دلار افزایش یافت (که تنها ۱٫۵ میلیارد دلار آن توسط شرکت‌های ملی نفت بوده است)، اما این کمتر از ۴ درصد سرمایه‌گذاری جهانی در انرژی پاک است.

انتظار می‌رود موج قابل‌توجهی از سرمایه‌گذاری جدید در LNG در سال‌های آینده با ساخت کارخانه‌های مایع‌سازی جدید، عمدتاً در ایالات‌متحده و قطر رخ دهد. تمرکز پروژه‌هایی که به دنبال شروع عملیات در نیمه دوم این دهه هستند می‌تواند باعث افزایش رقابت و افزایش هزینه‌ها برای تعداد محدود پیمانکاران تخصصی در این زمینه شود. در حال حاضر، چشم‌انداز عرضه‌ی

نمودار ۴ سرمایه‌گذاری در شبکه‌های برق و ذخیره‌سازی براساس منطقه (۲۰۱۷-۲۰۲۴)

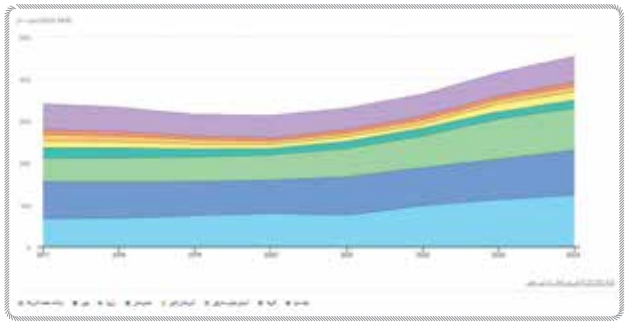

نمودار ۵ تغییر در سرمایه‌گذاری بالادستی نفت و گاز براساس نوع شرکت (۲۰۱۷-۲۰۲۴)

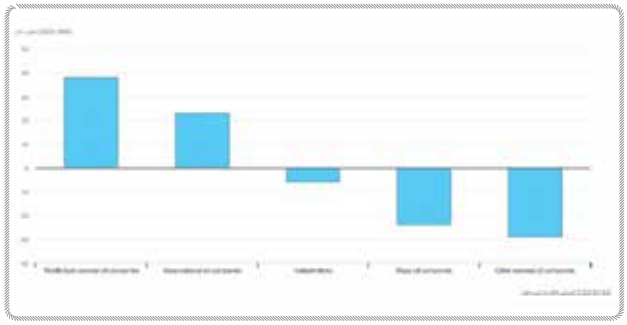

نمودار ۶ سرمایه‌گذاری و ظرفیت تجمعی در مایع سازی LNG (۲۰۱۵-۲۰۲۸)

نمودار ۷ منابع سرمایه‌گذاری در بخش انرژی، میانگین (۲۰۱۸-۲۰۲۳)

نمودار ۸ تغییر در حجم سرمایه‌گذاری انرژی بر اساس منطقه و دسته سوخت، ۲۰۱۶ نسبت به ۲۰۲۳

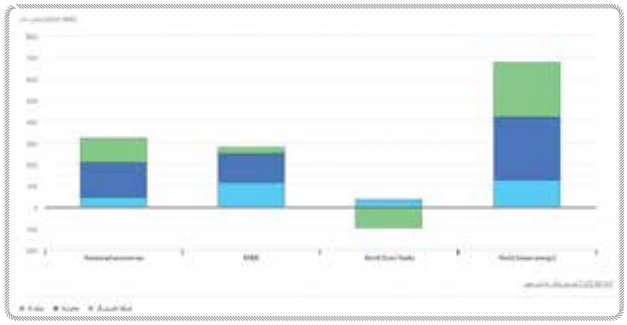

گاز فراوان، واکنش عمده‌ای را در زنجیره ارزش ایجاد نکرده است. مقدار ظرفیت جدید برق گازسوز ، در حدود ۵۰-۶۰ گیگاوات در سال ثابت باقی می‌ماند.

سرمایه‌گذاری در حوزه زغال‌سنگ در سال‌های اخیر به‌طور پیوسته در حال افزایش بوده است و بیش از ۵۰ گیگاوات تولید برق با سوخت زغال‌سنگ در سال ۲۰۲۳ تصویب شد، که بیشترین میزان از سال ۲۰۱۵ است و تقریباً تمام این میزان در چین بوده است.

سرمایه‌گذاری در حوزه سوخت‌های کم آلاینده تنها ۱/۴ درصد از مبلغی است که صرف سوخت‌های فسیلی می‌شود (در مقایسه با حدود ۰/۵ درصد یک دهه پیش). مواردی وجود دارد که به‌سرعت در حال رشد هستند. سرمایه‌گذاری در دستگاه‌های الکترولیز هیدروژنی به حدود ۳ میلیارد دلار در سال افزایش یافته است، اگرچه به دلیل عدم اطمینان در مورد تقاضا و فقدان عرضه‌کنندگان قابل اعتماد محدود می‌شوند.

تصمیمات سرمایه‌گذاری انرژی عمدتاً توسط بخش خصوصی هدایت و تأمین مالی می‌شود، اما دولت‌ها نقش مستقیم و غیرمستقیم اساسی در شکل‌دهی جریان سرمایه دارند.

خانوارها به‌عنوان بازیگران مهم برای سرمایه‌گذاری در انرژی‌های پاک مصرف‌کننده در حال ظهور هستند که اهمیت مقرون‌به‌صرفه بودن و دسترسی به سرمایه را برجسته می‌کند.

هیجانات بازار در مورد تأمین مالی پایدار از نقطه اوج در سال ۲۰۲۱ کاهش یافته است.

گذار انرژی در حال تغییر فرایند تصمیمات سرمایه‌گذاری انرژی و تصمیم گیران هست.

«گزارش سرمایه‌گذاری جهانی انرژی» در سال جاری حاوی تحلیل‌های جدیدی در مورد منابع سرمایه‌گذاری و منابع مالی است که تمایز واضحی بین تصمیم‌گیرهای سرمایه‌گذاری (دولت‌ها، اغلب از طریق شرکت‌های دولتی (SOE)، شرکت‌های خصوصی و خانوارها) و مؤسسات ارائه‌دهنده سرمایه (بخش عمومی، وام‌دهندگان تجاری و مؤسسات مالی توسعه) برای تأمین مالی این سرمایه‌گذاری‌ها ایجاد می‌کند.

به‌طور کلی، بیشتر سرمایه‌گذاری‌ها در بخش انرژی توسط شرکت‌ها انجام می‌شود و شرکت‌ها بیشترین سهم سرمایه‌گذاری را در هر دو بخش سوخت فسیلی و انرژی پاک به خود اختصاص می‌دهند. با این حال، تفاوت‌های چشمگیری بین کشورها وجود دارد: نیمی از سرمایه‌گذاری‌های انرژی در EMDE توسط دولت‌ها یا شرکت‌های دولتی انجام می‌شود، در حالی که این میزان در اقتصادهای پیشرفته تنها ۱۵ درصد است. سرمایه‌گذاری‌های شرکت‌های دولتی عمدتاً از شرکت‌های نفتی ملی، به‌ویژه در خاورمیانه و آسیا که در سال‌های اخیر رشد قابل‌توجهی داشته‌اند، و در میان برخی شرکت‌های دولتی برق انجام می‌شود. بنابراین، پایداری مالی، استراتژی‌های سرمایه‌گذاری و توانایی شرکت‌های دولتی برای جذب سرمایه خصوصی به یک موضوع اصلی برای گذار امن و مقرون‌به‌صرفه تبدیل می‌شود.

سهم کل سرمایه‌گذاری‌های انرژی انجام شده یا تصمیم‌گیری شده توسط خانوارهای خصوصی، به لطف رشد ترکیبی در تأسیسات خورشیدی روی پشت‌بام، سرمایه‌گذاری در بهره‌وری ساختمان‌ها و وسایل نقلیه الکتریکی، از ۹ درصد در سال ۲۰۱۵ به ۱۸ درصد رسیده است. این سرمایه‌گذاری‌ها عمدتاً توسط خانواده‌های ثروتمندتر انجام می‌شود و طراحی خوب سیاست‌ها برای «دسترسی بیشتر به فناوری‌های انرژی پاک برای همه»، ضروری است. مقایسه نشان می‌دهد که سهم خانوارها با اختلاف بیش از ۴۰ درصد افزایش سرمایه‌گذاری در هزینه‌های انرژی پاک از سال ۲۰۱۶ بوده است. به‌ویژه در اقتصادهای پیشرفته، که به دلیل حمایت قوی از این سیاست، خانوارها نزدیک به ۶۰ درصد از رشد سرمایه‌گذاری در انرژی را به خود اختصاص دادند.

سه‌چهارم سرمایه‌گذاری‌های جهانی انرژی امروزه از منابع خصوصی و تجاری، و حدود ۲۵ درصد از منابع مالی عمومی و تنها یک درصد از مؤسسات مالی توسعه ملی و بین‌المللی (DFIs) تأمین می‌شود.

سایر گزینه‌های تأمین مالی برای انتقال انرژی با چالش‌هایی مواجه شده‌اند و بر اقتصادهای پیشرفته متمرکز شده‌اند. در سال ۲۰۲۳، انتشار بدهی‌های پایدار برای سومین سال متوالی از یک تریلیون دلار فراتر رفت، اما همچنان ۲۵ درصد کمتر از اوج خود در سال ۲۰۲۱ بود، زیرا افزایش نرخ کوپن اشتهای استقراض ناشران را کاهش داد. هیجان بازار برای تأمین مالی پایدار، با کاهش جریان به وجوه ESG در سال ۲۰۲۳، به‌دلیل بازده بالاتر بالقوه در جاهای دیگر و نگرانی‌های مربوط به اعتبار، متزلزل است.

گذار ایمن و مقرون‌به‌صرفه، به‌دور از سوخت‌های فسیلی مستلزم تعادل دوباره عمده سرمایه‌گذاری‌ها است.

برای حفظ تعهد به ۱/۵ درجه سانتی‌گراد، ظرفیت انرژی‌های تجدیدپذیر، باید با افزایش دو برابری سرمایه‌گذاری در آن‌ها، به سه برابر برسد. همچنین بازدهی و بهینه‌سازی مصرف انرژی نیز با صرف هزینه‌ای سه برابری به میزان دو برابر بهبود یابد.

رسیدن به اهداف COP۲۸ مستلزم دو برابر شدن سرمایه‌گذاری انرژی پاک تا سال ۲۰۳۰ در سراسر جهان و چهار برابر شدن در EMDE در خارج از چین است.

بسیج منابع مالی اضافی و مقرون‌به‌صرفه، کلید

در سال ۲۰۲۳، هر دلار سرمایه‌گذاری شده در PV بادی و خورشیدی، ۲/۵ برابر بیشتر از یک دلار صرف شده برای فناوری‌های مشابه یک دهه قبل، منجر به تولید انرژی شد.

سه‌چهارم سرمایه‌گذاری‌های جهانی انرژی امروزه از منابع خصوصی و تجاری، و حدود ۲۵ درصد از منابع مالی عمومی و تنها یک درصد از مؤسسات مالی توسعه ملی و بین‌المللی (DFIs) تأمین می‌شود.

آینده‌ای امن‌تر و پایدارتر است

برای دستیابی به اهداف انرژی و آب‌وهوا، از جمله موارد توافق شده در COP۲۸، تلاش‌های بسیار بیشتری مورد نیاز است.

روند سرمایه‌گذاری امروزی با سطوح لازم برای اینکه جهان شانسی برای محدود کردن گرمایش جهانی به ۱/۵ درجه سانتی‌گراد بالاتر از سطح قبل از صنعتی شدن و دستیابی به اهداف موقت توافق شده در COP۲۸ داشته باشد، همسو نیست. حرکت فعلی پشت سر انرژی تجدیدپذیر چشمگیر است و اگر روند هزینه‌های فعلی ادامه یابد، تقریباً دو سوم کل سرمایه‌گذاری مورد نیاز برای سه برابر کردن ظرفیت انرژی‌های تجدیدپذیر تا سال ۲۰۳۰ را پوشش می‌دهد. اما ۵۰۰ میلیارد دلار اضافی در سال برای سناریوی انتشار کربن خالص صفر تا سال ۲۰۵۰ (سناریوNZE) آژانس بین‌المللی انرژی مورد نیاز است. برای پر کردن کامل این شکاف (از جمله هزینه برای شبکه‌های انتقال و ذخیره‌سازی باتری). این معادل دو برابر شدن هزینه‌های سالانه جاری در تولید برق، شبکه‌ها و ذخیره‌سازی انرژی تجدیدپذیر در سال ۲۰۳۰ است تا ظرفیت انرژی تجدیدپذیر سه برابر شود.

هدف دو برابر کردن سرعت بهبود بهره‌وری انرژی، مستلزم تلاش بیشتر است. در حالی که سرمایه‌گذاری در برقی کردن ناوگان حمل‌ونقل نسبتاً قوی است و دستاوردهای مهمی را به همراه دارد، سرمایه‌گذاری در سایر اقدامات بهره‌وری - به‌ویژه مقاوم‌سازی ساختمان‌ها - بسیار پایین‌تر از آنی است که باید باشد: سرمایه‌گذاری‌های در بهره‌وری در ساختمان‌ها در سال ۲۰۲۳ کاهش یافت و انتظار می‌رود در سال ۲۰۲۴ باز هم بیشتر کاهش یابد. برای دو برابر شدن نرخ بهبود بهره‌وری انرژی، لازم است نرخ سالانه فعلی برای بهره‌وری و برق‌رسانی - به حدود ۱/۹ تریلیون دلار در سال ۲۰۳۰ - یعنی سه برابر برسد.

در سناریوی NZE شاهد تعادل مجدد سرمایه‌گذاری‌ها در تأمین سوخت، به دور از سوخت‌های فسیلی و به سمت سوخت‌های کم‌ترآلاینده، مانند انرژی زیستی و هیدروژن کم انتشار، هستیم. دستیابی به انتشار صفر خالص کربن در سطح جهان تا سال ۲۰۵۰ به معنای کاهش بیش از نصف سرمایه‌گذاری سالانه در نفت، گاز و زغال‌سنگ است، این یعنی کاهش از کمی بیش از یک تریلیون دلار در سال ۲۰۲۴ به کمتر از ۴۵۰ میلیارد دلار در سال در سال ۲۰۳۰؛ در حالی که سرمایه‌گذاری‌ها برای سوخت‌های کم آلاینده، از ۲۰ میلیارد دلار کنونی به حدود ۲۰۰ میلیارد دلار در سال ۲۰۳۰ یعنی ۱۰ برابر افزایش می‌یابد.

افزایش مورد نیاز در سرمایه‌گذاری انرژی پاک در سناریوی NZE به‌ویژه در بسیاری از اقتصادهای نوظهور و در حال توسعه شدید است. هزینه سرمایه یکی از بزرگترین موانع سرمایه‌گذاری در پروژه‌های انرژی پاک و زیرساخت‌ها در بسیاری از EMDE است، با هزینه‌های تأمین مالی حداقل دو برابر بیشتر از اقتصادهای پیشرفته و همچنین چین. عوامل کلان اقتصادی و خاص کشور، عوامل اصلی هزینه بالای سرمایه برای پروژه‌های انرژی پاک هستند، اما ریسک‌های مربوط به بخش انرژی نیز همین‌طور است. در کنار اقدامات سیاست‌گذاران ملی، افزایش حمایت از DFI ها می‌تواند نقش مهمی در کاهش هزینه‌های تأمین مالی و آوردن حجم بسیار بیشتری از سرمایه خصوصی ایفا کند.

نمودار ۹ صدور بدهی‌های پایدار (۲۰۲۰-۲۰۲۳)

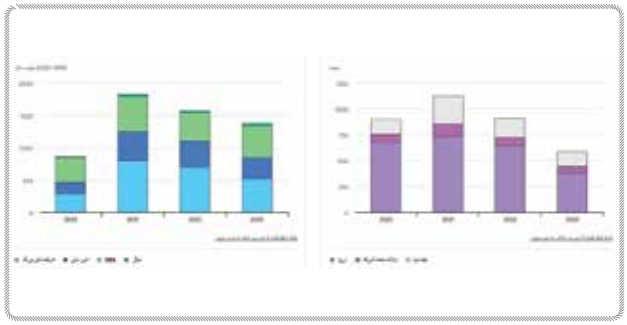

نمودار ۱۰ تغییر سرمایه‌گذاری در سال‌های ۲۰۲۳-۲۰۲۴، و تغییر میانگین سالانه اضافی در سرمایه‌گذاری در سناریوی خالص صفر (۲۰۲۳-۲۰۳۰)

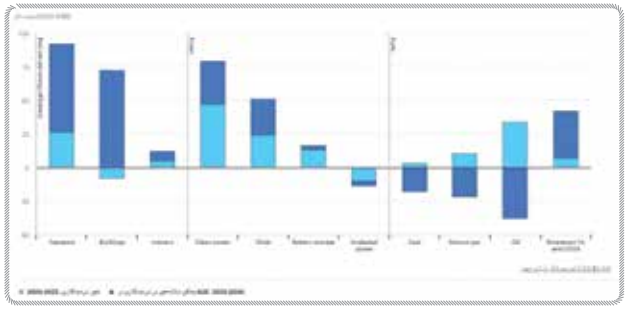

نمودار ۱۱ سرمایه‌گذاری در انرژی‌های تجدیدپذیر، شبکه‌ها و ذخیره باتری در سناریوی انتشار صفر خالص تا سال ۲۰۵۰

نمودار ۱۲ سرمایه‌گذاری در انرژی‌های تجدیدپذیر، شبکه‌ها، باتری‌ها و استفاده نهایی در انتشار خالص صفر تا سناریوی ۲۰۵۰، ۲۰۲۴ و ۲۰۳۰

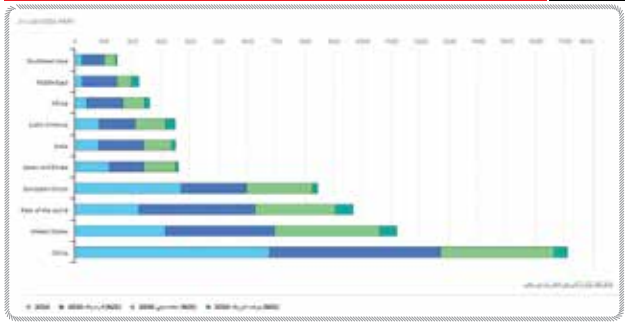

نمودار ۱۳ تفکیک تأمین مالی DFI بر اساس ابزار، ارز، فناوری و منطقه، میانگین (۲۰۱۹-۲۰۲۲)

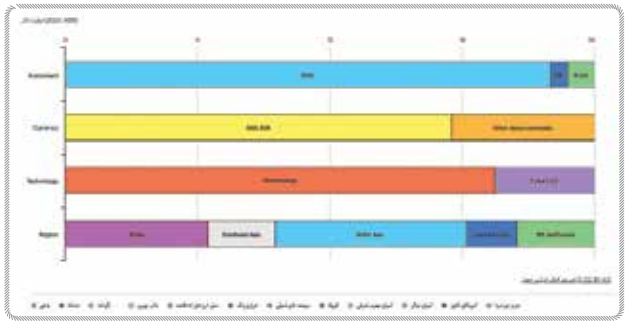

رویدادهای اتاق

بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز

مرداد - شهریور ۱۴۰۳

حضور سفیر اندونزی در اتاق بازرگانی تبریز

سفیر اندونزی با حضور در اتاق بازرگانی تبریز، با نایب رئیس و هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز دیدار کرد.

مسعود بنابیان؛ نایب رئیس اتاق تبریز در این دیدار با اشاره به وجود اشتراکات فرهنگی و مذهبی بین دو کشور ایران و اندونزی، بر لزوم گسترش مراودات تجاری بین تجار این کشور و استان آذربایجان‌شرقی تأکید کرد.

بنابیان با بیان اینکه در حال حاضر حجم مبادلات تجاری بین آذربایجان‌شرقی و اندونزی چندان زیاد نیست، ابراز امیدواری کرد: با روی کار آمدن دولت جدید، این همکاری ها توسعه یابد.

وی گفت: بخش اعظم واردات ایران از اندونزی در حوزه صنایع غذایی و مواد اولیه صنایع غذایی از جمله کاکائو، قهوه، نارگیل و مواد پایدارکننده طبیعی است و با توجه به اینکه آذربایجان‌شرقی به عنوان قطب تولید شیرینی و شکلات در کشور شناخته می شود، می‌توان در این زمینه همکاری بیشتری انجام داد.

نایب رئیس اتاق بازرگانی تبریز با بیان اینکه آذربایجان‌شرقی در حوزه کفش و چرم، قطعات خودرو، قیر، و صنایع دستی قطب مهم تولید کشور محسوب می شود، بر توسعه همکاری‌های بین‌المللی در این زمینه ها تأکید کرد.

وی گفت: حضور در نمایشگاه های بین‌المللی اندونزی و ایران و پذیرش و اعزام هیئت تجاری می تواند در توسعه این مبادلات موثر باشد.

رونی پراسِتیو یولیانتورو، سفیر جمهوری اندونزی در ایران، در این نشست با بیان اینکه این بار دوم است که به این استان سفر کرده است، گفت: با توجه به امکانات و پتانسیل های بین آذربایجان‌شرقی و اندونزی در زمینه های متعددی می توان همکاری های خوبی داشت.

وی با اشاره به پتانسیل های معدنی آذربایجان‌شرقی، خواستار همکاری بیشتر در این زمینه شد.

سفیر اندونزی با بیان اینکه اندونزی، در تولید روغن پالم و قهوه فعالیت زیادی دارد، گفت: آذربایجان‌شرقی می‌تواند در این زمینه از اندونزی واردات داشته باشد.

وی از برگزاری چندین نمایشگاه بین‌المللی مهم در این کشور در طول سال خبر داد و گفت: تجار آذربایجان‌شرقی می توانند با شرکت در این نمایشگاه‌ها، از این فرصت بهره ببرند.

دومین نشست فعالان اقتصادی استان برای مدیریت مصرف برق برگزار شد

دومین نشست مشترک فعالان اقتصادی استان با حضور یونس اکبرپور پایدار؛ رئیس کمیسیون صنایع، انرژی و احداث اتاق تبریز با محوریت بررسی راهکارهای مدیریت مصرف برق در ایام پیک، در اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد.

این نشست به‌منظور بررسی مشکلات قطعی برق در واحدهای تولیدی با مصرف برق بالای ۲ مگاوات استان، با حضور و نمایندگانی از صنایع فولادی و واحدهای بزرگ تولیدی استان برگزار شد.

در این جلسه بر اساس داده‌های جمع آوری شده توسط گروه کاری انرژی کمیسیون صنایع، انرژی و احداث اتاق تبریز، که از تعدادی از واحدهای تولیدی استان اخذ شده است، اعلام شد که تعدادی از واحدهای تولیدی، برای کاهش ۱۴۰ مگاواتی مصرف روزانه برق خود اعلام آمادگی کرده‌اند و در این صورت حدود ۳۵ درصد مصرف برق کاهش می یابد.

در ادامه این نشست واحدهای تولیدی استان به بیان راهکارهای مورد نظر خود پرداختند و مقرر شد، طی جلسه‌ای با معاون هماهنگی امور اقتصادی استان، گزینه های پیشنهادی برای مدیریت مصرف بار، از سوی واحدهای تولیدی با مصرف برق بالای ۲ مگاوات استان مطرح شود.

در شهرستان جلفا برگزار شد؛

دوره تخصصی تخصیص، خرید و فروش ارز در سامانه نیما

دوره «تخصیص، خرید و فروش ارز در سامانه نیما» به همت اتاق بازرگانی تبریز و با مشارکت منطقه آزاد تجاری-صنعتی ارس، در شهرستان جلفا برگزار شد.

پویا بهزادنیا؛ مدرس دانشگاه و دوره‌های تخصصی بازرگانی در این دوره، مباحثی در خصوص رفع تعهدات واردات، ثبت منشاء ارز و دریافت کد ساتا، راهکارهای جلوگیری از بروز کسر تخلیه، نحوه ایجاد تخصیص، تجزیه و تمدید درخواست ارز و واردات از محل صادرات (خود و دیگران)، تهاتر، ارز خود و دیگران ارائه کرد.

در جلسه کمیته تأمین اجتماعی اتاق تبریز بررسی شد؛

مسائل و مشکلات کارفرمایان در حوزه بازرسی از دفاتر قانونی و درآمد حق بیمه

جلسه کمیته تأمین اجتماعی اتاق تبریز با دستور کار «بررسی مسائل و مشکلات کارفرمایان در حوزه بازرسی از دفاتر قانونی و درآمد حق بیمه» در اتاق بازرگانی تبریز با حضور رئیس اداره وصول حق بیمه و رئیس اداره بازرسی دفاتر قانونی اداره کل تأمین اجتماعی استان برگزار شد.

مهدی امینی، رئیس کمیسیون بانک، مالیات، کار و تأمین اجتماعی اتاق تبریز در خصوص این جلسه گفت: این کمیسیون در راستای بررسی موضوعات و مشکلات قانونی و اجرایی مرتبط با پرونده‌های مطالباتی تأمین اجتماعی از کارفرمایان به‌صورت مرتب، هر ماه تشکیل جلسه می‌دهد تا به بررسی و پیگیری مشکلات هیئت‌ها و همچنین نظارت بر عملکرد نمایندگان اتاق در این هیئت‌ها بپردازد.

در این جلسه، اعضای کمیته تأمین اجتماعی اتاق بازرگانی تبریز و نمایندگان این اتاق در هیئت‌های تشخیص مطالبات تأمین اجتماعی استان به بیان مشکلات موجود در پرونده‌های مطالباتی کارفرمایان و اختلاف بین کارفرمایان و سازمان در نحوه محاسبه حق بیمه‌ها پرداختند.

محمد ابراهیمی، رئیس اداره وصول حق بیمه و رقیه رجبی، رئیس اداره بازرسی دفاتر قانونی اداره کل تأمین اجتماعی استان به پاسخگویی به موارد مورد اعتراض کارفرمایان در پرونده‌های مطالباتی پرداختند.

رئیس اداره وصول حق بیمه اداره کل تأمین اجتماعی استان ضمن استقبال از برگزاری جلسات مشترک مسئولان سازمان و نمایندگان کارفرمایان در راستای رفع ابهامات و ایجاد تعامل سازنده تأکید کرد و افزود: اختیارات هیئت‌های بدوی تشخیص مطالبات برابر با اختیارات هیئت تجدیدنظر است و از عدم صدور رأی برای پرونده‌ها در هیئت‌های بدوی و ارجاع آن به هیئت تجدیدنظر تشخیص مطالبات انتقاد کرد.

موضوع مشمول کردن حق بیمه بر هزینه‌های نصب و راه‌اندازی دستگاه‌ها و ماشین‌آلات در کارخانجات، مشمول کردن حق بیمه بر حمل‌ونقل کالاهای کارخانجات، مشمول کردن حق بیمه بر قراردادهای کارفرمایان با صداوسیما که کارکنان این سازمان مشمول قراردادهای خاص هستند، مشمول کردن حق بیمه بر سند افتتاحیه ساختمان، مابه‌التفاوت حق بیمه اصلاح عناوین شغلی، مشمول کردن حق بیمه بر قراردادهای خرید، هزینه بالاسری و مشکلات مفاصا حساب‌های پیمانکاران از جمله موارد مطرح شده در این جلسه بود.

توسط واحد آموزش اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد؛

دوره تخصصی سامانه جامع تجارت داخلی و انبارها

دوره تخصصی «سامانه جامع تجارت داخلی و انبارها» در اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد.

در این دوره آموزشی پویا بهزادنیا؛ مدرس دانشگاه و دوره‌های تخصصی بازرگانی، به تشریح مباحثی در خصوص ثبت شناسه کالا در سامانه تاجر داخلی، سامانه انبارها و اظهار ورود و خروج کالا، عملیات لجستیک داخلی و ثبت و اصلاح قیمت، ثبت اطلاعات در شبکه افق، اظهار تولید برای شرکت‌های تولیدی، ثبت آمار تولید و ثبت قیمت تولیدکننده و عملیات شناسه رهگیری پرداخت.

در اتاق تبریز بررسی شد؛

نحوه فعالیت صندوق‌های سرمایه‌گذاری خطرپذیر

در جلسه بررسی دستورالعمل تأسیس و نحوه فعالیت صندوق‌های سرمایه‌گذاری خطرپذیر که با حضور نایب‌رئیس اتاق تبریز، رئیس کمیسیون کارآفرینی، اقتصاد دانش بنیان و بهبود محیط کسب و کار اتاق تبریز، مدیرکل حوزه استانداری آذربایجان‌شرقی، معاون توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری، نماینده تام‌الاختیار استاندار در حوزه فناوری و نوآوری و جمعی از نمایندگان بخش خصوصی در اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد و استفاده از معافیت‌های مالیاتی، ایجاد و نحوه فعالیت صندوق‌های سرمایه‌گذاری خطرپذیر بررسی شد.

مسعود بنابیان؛ نایب‌رئیس اتاق بازرگانی تبریز در ابتدای این نشست حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان را یک ضرورت برای توسعه کسب‌وکارها و به دنبال آن، فعالیت‌های اقتصادی دانست.

وی با اشاره به وجود مشکلات متعدد در صنایع استان ابراز امیدواری کرد: با توسعه فعالیت‌های دانش‌بنیان و استارتاپی، بتوان تا حدودی نیازهای کشور را از نظر تکنولوژیکی برطرف کرد.

نوید امجد؛ رئیس کمیسیون کارآفرینی، اقتصاد دانش‌بنیان و بهبود فضای کسب‌وکار در این نشست گفت: اقتصاد استان در حال حاضر در بهره گیری از ظرفیت صندوق‌های دانش‌بنیان وضعیت مطلوبی ندارد.

وی با بیان این مطلب بر لزوم تبیین و آشناسازی فعالان اقتصادی با ظرفیت‌های قانون جهش دانش‌بنیان تأکید کرد و افزود: هدف از این نشست، ترویج استفاده از ظرفیت این قانون برای همه فعالان اقتصادی است، چراکه این قانون صرفا برای دانش بنیان ها نیست.

وی ادامه داد: اتاق بازرگانی تبریز در این خصوص پیشرو بوده و همواره سعی داشته است، فعالان اقتصادی و اعضا را با مزایا و فرصت‌های قانون جهش دانش بنیان و صندوق‌های سرمایه‌گذاری خطرپذیر آشنا کند.

امجد همچنین بر ضرورت آشنایی بخش دولتی به‌خصوص سازمان امور مالیاتی با فرایندهای مرتبط با قانون جهش تولید دانش‌بنیان تأکید کرد.

عزیز جوانپور؛ مدیرکل حوزه استانداری آذربایجان‌شرقی با اشاره به وجود مشکلات متعدد مالیاتی در استان گفت: آذربایجان شرقی در خصوص رفع مشکلات مالیاتی فعالان اقتصادی عملکرد خوبی نداشته است، بنابراین باید در خصوص قوانین مرتبط با مالیات به‌خصوص در حوزه دانش‌بنیان، جلسات تبیینی متعددی برگزار شود.

بهره‌مندی شرکت‌های بزرگ از اعتبار مالیاتی، کلید افزایش سهم دانش‌بنیان در اقتصاد کشور

اسدی‌فرد؛ معاون توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری در تشریح برنامه اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه، با اشاره به بند "ب" ماده ۱۱ قانون جهش تولید دانش بنیان گفت: در حال حاضر برنامه اعتبار مالیاتی قانون جهش تولید دانش‌بنیان از طریق حمایت‌های مالیاتی اکوسیستم دانش‌بنیان، اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه و حمایت‌های مالیاتی فعلی برای توسعه زیست‌بوم علم و فناوری امکان‌پذیر است.

وی با اشاره به قانون جدید جهش تولید دانش‌بنیان گفت: بر این اساس معادل هزینه انجام شده برای فعالیت‌های تحقیق و توسعه، به‌عنوان اعتبار مالیاتی با قابلیت انتقال به سنوات آتی به شرکت‌ها و مؤسسات متقاضی اعطاء می‌شود و معادل آن از مالیات قطعی شده سال انجام هزینه مذکور یا سال‌های بعد کسر می‌شود.

اسدی‌فرد، با اشاره به ضمانت اجرای اعتبار مالیاتی گفت: در کشور ما سه دوره در حوزه علم و فناوری طی شده است، دوره اول که مربوط به دهه ۷۰ است، مربوط به توسعه آموزش عالی است که بازیگران اصلی آن دانشگاه‌ها بودند، دسته دوم مربوط به دهه ۸۰ است که شاهد توسعه تحقیقات علمی هستیم و در اینجا نقش مراکز تحقیقاتی بیشتر است، دوره سوم از دهه ۹۰ آغاز می‌شود و مبتنی بر توسعه کسب‌وکارهای دانش‌بنیان و استارتاپی است و در نهایت از سال ۱۴۰۱ شاهد آغاز مرحله جدیدی هستیم که با تغییر رویکردها، شاهد نقش‌آفرینی بنگاه‌های بزرگ هستیم.

معاون توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری گفت: در حال حاضر سهم شرکت‌های دانش‌بنیان ۲.۸ درصد است که بر اساس هدف‌گذاری صورت گرفته این مقدار باید به ۷ درصد برسد و این اتفاق نمی‌افتد، مگر با ورود شرکت‌های بزرگ به حوزه دانش‌بنیان.

اسدی‌فرد اذعان کرد: شرکت‌های دانش‌بنیان می‌توانند در قالب دو سرفصل؛ تعریف پروژه‌های تحقیق و توسعه و سرمایه‌گذاری فناورانه و نوآورانه، از مزایای اعتبار مالیاتی برخوردار شوند.

نظام‌مندی و نوآوری، معیارهای اصلی پروژه‌های تحقیق و توسعه برای دریافت اعتبار مالیاتی

شجاع مرادی، مشاور مرکز شرکت‌های دانش‌بنیان معاونت علمی، فناوری ریاست جمهوری با اشاره به بند "ب" ماده ۱۱ گفت: معیارهای پروژه‌های تحقیق و توسعه نیازمند دارا بودن نظام‌مندی، نوآورانه و فناورانه است، به عبارتی شرکت‌ها باید دارای طرح، برنامه زمان‌بندی، خروجی و اهداف مشخص باشد، به‌گونه‌ای که بر اساس مستندات فنی کاملاً قابلیت ارزیابی وجود داشته باشد، تا جزء مصادیق قابل قبول تحقیق و توسعه باشند.

وی از همکاری سازمان امور مالیاتی کشور در رابطه با بحث اعتبار مالیاتی شرکت‌های دانش‌بنیان ابراز خرسندی کرد.

شجاع مرادی در خصوص معیارهای تأیید پروژه تحقیق و توسعه فناورانه گفت: محصول نهایی پروژه دارای سطح فناوری معادل معیارهای تفصیلی و فهرست محصولات دانش بنیان باشد، فراتر از فعالیت‌های معمول و رایج توسعه ای شرکت‌ها و مستلزم مواجهه با ریسک‌های ناشی از چالش‌های فنی در فعالیت‌های تحقیق و توسعه باشد و در نهایت پروژه با تغییر فناوری موجود و به‌کارگیری فناوری‌های جدید در محصول، خدمت یا فرآیند اجرا شود.

وی با اشاره به سرفصل‌های هزینه‌کرد تحقیق و توسعه گفت: خرید یا احداث زمین و ساختمان، هزینه خرید و نگه‌داری خودرو، هزینه خرید ماشین‌آلات و تجهیزات، هزینه کرد نیروی انسانی و هزینه خرید مواد اولیه از جمله موارد شمول این بخش است.

در دهمین نشست گفتگوی محیط‌زیستی مطرح شد

در جریان‌سازی فکری و توسعه بین‌الملل کمبود داریم

صابر معصومی، فعال بین‌المللی محیط‌زیست، در دهمین نشست گفتگوی محیط‌زیستی که با حضور متخصصان و علاقه‌مندان این حوزه برگزار شد، اظهار کرد: در گفتمان محیط‌زیستی به دلایل مختلفی چون تقدم هژمونی بر اقتصاد، عدم توجه به شاکله فرهنگی و اجتماعی و... هرگز نتوانسته‌ایم توسعه را از ایران خارج کنیم و توسعه در کشور ما سال‌هاست با همان مفهوم قدیمی باقی مانده است.

معصومی، در این جلسه ضمن ارائه مطلب در خصوص تاریخچه توسعه به چهار بعد توسعه بین‌الملل اشاره کرد و گفت: توسعه بین‌الملل از ابعاد فردی، سازمانی تجاری و حکومتی قابل بررسی است و متأسفانه باید بگوییم که ایران سازمان توسعه بین‌الملل، صندوق بین‌المللی محیط‌زیست و همچنین استراتژی توسعه ندارد و همین امر مانع بزرگی بر سر راه توسعه است.

معصومی تأکید کرد: بعد حکومتی توسعه می‌تواند با حضور مسعود پزشکیان اتفاق بیفتد و با توجه به این‌که تبریز استراتژیک‌ترین شهر ایران است و هژمونی آن در تمام ایران منتشر شده، حضور رئیس‌جمهوری از این شهر را می‌توان یک فرصت مغتنم به شمار آورد.

این عضو کنوانسیون رامسر، همچنین افزود: اولین قدم در راه توسعه بین‌المللی محیط‌زیست، ایجاد دانشکده توسعه و تجارت بین‌الملل در تبریز و سپس مستندسازی و تئوریزه کردن مبانی توسعه و تشکیل اندیشکده‌ها و حلقه‌های گفتمان توسعه است.

معصومی تأکید کرد: تبریز از لحاظ محیط‌زیستی یکی از نقاط حساس و در عین حال بسیار مناسب کشور است، اما تاکنون هیچ پروژه بین‌المللی در حوزه منطقه اتفاق نیفتاده است.

صابر معصومی در پایان خاطر نشان کرد: این جلسه به‌منظور طرح موضوع و ایجاد مطالبه‌گری در حوزه توسعه بین‌المللی محیط‌زیست برگزار شده، چرا که توسعه بین‌الملل وزنه مهمی در دیپلماسی نرم دارد و ایران حضور کمرنگی در این عرصه دارد و معرفی این فضا در داخل کشور یک ضرورت به حساب می‌آید.

نشست «کتاب ماه» در اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد

رئالیسم ادبی از واقعیت‌ها سخن می‌گوید

نشست کتاب ماه تبریز با موضوع «رئالیسم ادبی»، با حضور اساتید و علاقه‌مندان ادبیات در اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد.

در این جلسه ناصر مطلب‌زاده، مقصود اسماعیلی، صمد رحمانی و محمد نژاد کاظم به بررسی اجمالی مکاتب ادبی با محوریت رئالیسم ادبی پرداختند.

در این جلسه، صمد رحمانی، منتقد ادبی، رئالیسم را محصول قرن نوزدهم عنوان کرد و گفت: مکتب رئالیسم بعد از کلاسیسم، نئوکلاسیسیم و رمانتیسم در کنار دیگر مکاتب ادبی ظهور کرد و بسیاری استاندال و بالزاک را از سردمداران این مکتب می‌دانند.

وی افزود: نوشته‌های بالزاک در دستهٔ رئالیسم اجتماعی جای می‌گیرند و حقیقت جامعه را به شکل عریان نشان می‌دهند و نمونه آن در ادبیات روسیه را در آثار نیکولای گوگول می‌توان دید.

رحمانی همچنین در خصوص رئالیسم انتقادی گفت: این نوع از رئالیسم از فرانسه و با نوشته‌های استاندال آغاز شد و در آثار خلق شده در این سبک، انتقاد شدید از جامعه مشاهده می‌شود و از این بابت شباهت بسیاری با رئالیسم اجتماعی دارد.

بر اساس این گزارش، ناصر مطلب‌زاده، استاد دانشگاه نیز در این جلسه به بررسی ویژگی‌های رئالیسم ادبی پرداخت و گفت: اگر ادبیات پیشارئالیسم را نشناسیم، قادر به فهم رئالیسم نخواهیم بود.

وی افزود: در قرن نوزده، جامعه به دنبال فرآورده ادبی متفاوتی بود که با امر روزمره نسبت داشته باشد و اولین ویژگی آن حقیقت‌مانندی و آوردِ امر واقعی در رمان است که همواره مورد انتقاد مدرنیست‌ها قرار گرفته است؛ چرا که از نظر پیروان مدرنیسم و پست‌مدرنیسم، واقعیت چیزی نیست که بتوان آن را با عنصر زبان بیان کرد.

مطلب‌زاده همچنین تأکید کرد: در آثاری که در دسته رئالیسم قرار می‌گیرند، به اقشار متوسط به پایین جامعه پرداخت می‌شود و همچنین این آثار جزئیات محور هستند، به علاوه آثار رئالیستی اگرچه جامعه را به‌نقد می‌کشند، اما بیانیه سیاسی نیستند و لزوماً پایان تلخی نیز ندارند.

در ادامه این نشست، مقصود اسمعیلی، استاد دانشگاه، نیز به تفاوت‌های رئالیسم قرن ۱۹ و ۲۰ و رئالیسم در تئاتر پرداخت و تأکید کرد: زبان، واقعیت را می‌سازد و ما جز زبان چیزی نداریم، چرا که زبان، ایستاییِ اندیشه را سبب می‌شود.

وی افزود: تئاتر از دل نمایش‌های مذهبی و تعزیه‌ها بیرون آمده و نمایش‌ها از یونان باستان رئالیستی هستند.

مقصود اسمعیلی همچنین، رئالیسم روانشناسانه را اوجِ رئالیسم عنوان کرد و گفت: آثار داستایفسکی در رئالیسم روانشناختی قرار می‌گیرد.

گفتنی است در این نشست آثار خلق شده در سبک رئالیسم نیز مورد بررسی قرار گرفتند.

برگزاری کارگاه آموزشی نحوه تنظیم و تسلیم اظهارنامه مالیاتی عملکرد ۱۴۰۲

کارگاه آموزشی نحوه تنظیم و تسلیم اظهارنامه مالیاتی عملکرد ۱۴۰۲ و ارسال فرم تبصره ماده ۱۰۰ قانون مالیات های مستقیم برای اعضای انجمن صنفی دفاتر پیشخوان خدمات دولت تبریز در محل سالن اجتماعات اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز برگزار شد.

این کارگاه آموزشی چهار ساعته به صورت رایگان با تدریس دو نفر از مدرسان اداره کل امور مالیاتی آذربایجان‌شرقی، ابوالفضل غلامی؛ رئیس امور حسابرسی مالیاتی تبریز و علی داداشی؛ مسئول طرح جامع مالیاتی انجام پذیرفت. در این کارگاه نحوه تنظیم صحیح و تسلیم اظهارنامه‌های مالیاتی به همراه توضیحاتی در خصوص نحوه ارسال فرم تبصره ماده ۱۰۰ قانون مالیات‌های مستقیم به شرکت‌کنندگان ارائه شد و در پایان به سوالات مطرح شده و موارد ابهام در خصوص تنظیم اظهارنامه مالیاتی شرکت کنندگان پاسخ داده شد.

در سلسله نشست‌های گفتگوی محیط زیستی در اتاق تبریز مطرح شد؛

پایداری سرزمین یا توسعه پایدار؟

سلسله نشست‌های گفتگوی محیط زیستی با محوریت «پایداری سرزمین یا توسعه پایدار؟» به همت خانه فعالین محیط زیست تبریز و با حضور کارشناسان و دوستداران محیط زیست در اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد.

مجید رحمانی، عضو هیئت مدیره خانه فعالین محیط زیست، در ابتدای این نشست ضمن طرح موضوع و بیان اهمیت این جلسات گفت: موضوع توسعه پایدار از جمله بحث‌هایی است که باید در جلسات گفتگوی محیط زیستی مطرح می‌شد. هدف اصلی این جلسات طرح موضوعات مختلف محیط زیستی و یادگیری گفتگو در قالب مطالبه‌گری است.

محیط زیست، شاهرگ حیاتی کشور

بابک باسمنجی، کارشناس محیط زیست، در این جلسه ضمن پاسخ به سوال اصلی جلسه در خصوص جایگاه محیط زیست «پایداری سرزمین یا توسعه پایدار؟» اظهار داشت: پوسته زمین به عنوان بخشی کوچک از کره زمین است. ضمن اینکه خود کره زمین، جزو سیارات کوچک است، با این حال منطقه‌ای که انسان و جانوران می‌توانند در آن زندگی کنند، بسیار کم و کوچکتر است.

وی در ادامه تشریح کرد: دو مفهوم کاربری اراضی و نحوه استفاده از اراضی از جمله مفاهیم مورد اشاره در بحث سرزمین هستند. دلایل تغییرات کاربری اراضی شامل تورم جمعیتی، فقر، دلایل اقتصادی، توسعه شهری و کشاورزی گسترده می‌شود و این دلایل بسته به توسعه‌یافتگی و در حال توسعه بودن کشورها نیز بستگی دارد.

باسمنجی ضمن بررسی مفاهیم توسعه پایدار و ردپای اکولوژیکی گفت: ردپای اکولوژیکی، مدیریت برای توسعه پایدار است. بررسی این مفهوم در انواع جوامع بسیار حائز اهمیت است و توسعه‌یافتگی کشورها نیز از این طریق مشخص می‌شود.

وی میانگین شاخص جهانی ردپای اکولوژیکی را ۲.۷ عنوان کرده و میانگین ایران را نیز در همان حدود دانست. باسمنجی با بیان اینکه جهان از وضعیت مناسبی برخوردار نیست، تصریح کرد: در ۴۰ سال گذشته یک سوم زمین‌های قابل کشت در جهان و ۲۶.۵ میلیون هکتار خاک حاصلخیز از بین رفته و سالانه حدود ۱ میلیون هکتار به وسعت بیابان‌ها افزوده می‌شود.

باسمنجی علت این مشکلات را استفاده غیرمنطقی انسان از سرزمین عنوان کرد و گفت: به‌همین دلیل بحث آمایش سرزمین مطرح می‌شود. این مفهوم پس از جنگ جهانی دوم و خرابی‌های حاصل از آن به وجود آمد. آمایش سرزمین یک مفهوم بلندمدت (۵۰ سال یا بیشتر) است، اما به دلیل کوتاه بودن دوره‌های مدیریتی در ایران و عدم پایبندی به یک برنامه مشخص در طول مسئولیت، برنامه‌های بلندمدت نیز به مرحله اجرا نمی‌رسند.

باسمنجی با اشاره به مفهوم توسعه پایدار و روش‌های دستیابی به آن گفت: توسعه پایدار به‌عنوان یک واژه ناقص شناخته می‌شود، چراکه وضعیت جوامع بسیار متفاوت‌تر از یکدیگر است و نمی‌توان نسخه واحدی برای همه آنها در نظر گرفت.

نواقص و ابهام در برنامه آمایش استان

سولماز عظیم‌زاده، عضو هیئت مدیره خانه فعالین محیط زیست، در پایان این جلسه با بیان اینکه برنامه‌ریزی برای موضوعات مهمی مانند محیط زیست باید دقیق باشد، اظهار داشت: یک برنامه صحیح باید دارای هدف مشخص و فرآیند شفافی باشد، اما متاسفانه برنامه آمایش استان بیشتر شبیه انشاء است تا برنامه!

وی ادامه داد: به نظر می‌رسد بهتر است با پرداختن به جزئیات این برنامه مثلاً بحث کشاورزی و دقیق‌تر ساختن آن، به فرآیند آن کمک و آن را منتشر کرد.

رئیس کمیسیون صنایع، انرژی و احداث اتاق بازرگانی تبریز:

دولت جدید با جدیت بیشتری پیگیر مشکلات صنایع باشد

رئیس کمیسیون صنایع، انرژی و احداث اتاق بازرگانی تبریز بر لزوم احصاء مشکلات صنایع استان آذربایجان‌شرقی و انتقال آن به رئیس‌جمهور جدید تأکید کرد و خواستار جدیت بیشتر دولت جدید در پیگیری مشکلات صنایع شد.

یونس اکبرپور پایدار در جلسه کمیسیون صنایع، انرژی و احداث با بیان این مطلب، بر اهمیت شناسایی و رفع مشکلات صنایع استان آذربایجان‌شرقی تأکید کرد و از دولت جدید خواست تا به این مسائل با جدیت بیشتری بپردازد.

وی اظهار کرد: یکی از مهم‌ترین مشکلاتی که صنایع استان با آن دست‌وپنجه نرم می‌کنند، ناترازی انرژی برق است. این مسئله باعث شده تا بسیاری از واحدهای صنعتی، به‌ویژه صنایع فولادی، با مشکلات جدی مواجه شده و حتی تعطیل شوند.

پایدار افزود: قطع مکرر برق، تولید را مختل کرده و باعث کاهش بهره‌وری و افزایش هزینه‌های تولید شده است. صنایع فولادی استان که نیاز بالایی به انرژی برق دارند، بیشترین آسیب را از این ناترازی انرژی متحمل شده‌اند و باید هر چه سریع‌تر تدابیری برای رفع این مشکل اندیشیده شود.

رئیس کمیسیون صنایع، انرژی و احداث اتاق تبریز در ادامه به سایر مشکلات صنایع استان اشاره کرد و گفت: فرسودگی ماشین‌آلات و دستگاه‌های صنعتی، نیاز مبرمی به نوسازی تجهیزات را به وجود آورده است. بسیاری از صنایع ما با دستگاه‌های قدیمی و کارآیی پایین کار می‌کنند که نه‌تنها بهره‌وری را کاهش می‌دهد، بلکه هزینه‌های تعمیر و نگهداری را نیز افزایش می‌دهد. نوسازی تجهیزات صنعتی باید در اولویت قرار گیرد تا بتوانیم رقابت‌پذیری صنایع استان را افزایش دهیم.

پایدار با تأکید بر اینکه اتاق بازرگانی تبریز به‌صورت جدی مشکلات صنایع استان را پیگیری می‌کند، اظهار داشت: از دولت جدید انتظار داریم که با جدیت بیشتری به مشکلات صنایع بپردازد و تدابیر مؤثری برای رفع این موانع اتخاذ کند. امیدواریم با همکاری نزدیک دولت و بخش خصوصی، بتوانیم راه‌حل‌های مناسبی برای این مشکلات پیدا کرده و شرایط بهتری را برای فعالیت‌های صنعتی در استان فراهم کنیم.

اکبرپور پایدار در پایان خاطرنشان کرد: رونق و توسعه صنایع استان آذربایجان‌شرقی، نیازمند توجه ویژه و همکاری همه‌جانبه است. امیدواریم با پیگیری‌های مستمر و تعامل سازنده، بتوانیم مسیر توسعه و پیشرفت را هموار کنیم و شاهد رشد و شکوفایی هر چه بیشتر صنایع استان باشیم.

در کارگاه آموزشی «تشریفات مدیران» در اتاق تبریز مطرح شد؛

ارتباطات غیرکلامی موثرتر از ارتباط کلامی است

کارگاه آموزشی «تشریفات مدیران» با سخنرانی احمد یحیایی ایله‌ای و با حضور مدیران روابط عمومی بخش خصوصی و دولتی استان، مدیران عامل شرکت‌ها و... در اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد.

در این دوره آموزشی، موضوعات متنوعی شامل مثلث مدیریت تشریفات، قانون طلایی تشریفات، اصول تشریفات فردی، تشریفات زبان بدن، تشریفات ارتباطات کلامی (سخنوری)، تشریفات مهمانی و میزبانی (خوردن و آشامیدن)، آداب شرکت در مراسم تشریفاتی و تشریفات جلسات و مذاکرات مورد بررسی قرار گرفت.

احمد یحیایی ایله‌ای در این دوره بر اهمیت ارتباط کلامی و غیرکلامی و تأثیر آن بر موفقیت‌های شغلی تأکید و اظهار کرد: تشریفات به عنوان یکی از ابزارهای مدیریت استراتژیک از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

وی افزود: ارتباطات غیرکلامی موثرتر از ارتباط کلامی است و آگاهی از این نکات می‌تواند به بهبود روابط کاری و اجتماعی افراد کمک شایانی کند.

یحیایی با بیان اینکه سه مهارت اصلی برای انسان‌ها عبارتند از مهارت ارتباطات، مهارت فرصت‌شناسی و مهارت تصمیم‌گیری ادامه داد: هیچ کس در برقراری ارتباط مشکل ندارد، اما اصل مهم؛ چگونگی برقرار کردن ارتباط مثبت است و این دوره برای دستیابی به این هدف تلاش می‌کند.

در ادامه این نشست رضا جعفری، عضو هیئت رئیسه اتاق بازرگانی تبریز با اشاره به اهمیت رفتار صحیح سازمانی، از آمادگی اتاق تبریز در راستای برگزاری کارگاه‌های آموزشی در این زمینه خبر داد.

وی با بیان اینکه آموزش زیربنای توسعه است، تصریح کرد: اتاق بازرگانی تبریز در راستای انجام مسئولیت‌های اجتماعی خود در تلاش است تا با برگزاری دوره‌های آموزشی تخصصی در تمامی زمینه‌ها، برای فعالان اقتصادی استان مسیرسازی کند.

در انتهای برنامه، از ساسان نیک‌رفتار خیابانی، مدیر روابط عمومی اتاق بازرگانی، به دلیل همراهی و همکاری نزدیک با انجمن روابط عمومی ایران، تجلیل شد و لوح تقدیری با امضای خسرو رفیعی، رئیس انجمن روابط عمومی ایران، به وی تقدیم گردید.

رئیس کمیسیون فرش، صنایع دستی و گردشگری اتاق تبریز تاکید کرد؛

رمقی برای صنعت فرش باقی نمانده است

رئیس کمیسیون فرش، صنایع دستی و گردشگری اتاق بازرگانی تبریز تاکید کرد: حال صنعت فرش کشور در حال حاضر نامساعد است و اگر قدم‌های موثری برای بهبود شرایط برداشته نشود، دیگر رمقی برای این صنعت باقی نخواهد ماند.

احد عظیم زاده، در کمیسیون فرش، صنایع دستی و گردشگری اتاق بازرگانی تبریز که با حضور نمایندگان بخش خصوصی و دولتی در اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد، با اشاره به آغاز به کار دولت جدید ابراز امیدواری کرد: رئیس جمهور جدید ایران که به مشکلات حوزه صنعت و فرش اشراف کامل دارد، برای کاهش و رفع چالش‌های موجود، تصمیمات مناسب و راهکارهای عملی ارائه دهد.

عظیم‌زاده، توسعه روابط بین‌المللی و رفع تحریم‌ها را دو دغدغه اصلی مردم و فعالان اقتصادی دانست و تاکید کرد: در صورتی که این دو موضوع مهم حل شوند، بسیاری از مشکلات حوزه تجارت از بین خواهد رفت و به مرور شاهد کاهش مشکلات اقتصادی کشور خواهیم بود.

وی ابراز امیدواری کرد: با رویکرد انعطاف‌پذیر دولت جدید، در چهار سال آینده شاهد رونق و توسعه بخش گردشگری و صنایع دستی کشور باشیم.

رئیس کمیسیون فرش، صنایع دستی و گردشگری اتاق تبریز با اشاره به برگزاری نمایشگاه دموتکس ۲۰۲۴ دبی، اظهار داشت: علیرغم حضور گسترده نمایندگان ایران در این نمایشگاه، استقبال چندانی از فرش‌های ایرانی صورت نگرفت. این امر باید ریشه‌یابی شود، چراکه در صورت تداوم این شرایط، فروشندگان ایرانی جایگاه خود را به‌طور کلی در بازارهای جهانی از دست خواهند داد.

عظیم زاده با اشاره به برگزاری سی و یکمین دوره نمایشگاه بین‌المللی فرش دستباف تهران در آبان ماه سال جاری گفت: این نمایشگاه دو مشکل عمده خواهد داشت. از یک سو، زمان برگزاری نمایشگاه از ساعت ۸ صبح تا ۱۴ بعدازظهر اعلام شده است که بدترین زمان برای برگزاری نمایشگاه به شمار می‌رود. از سوی دیگر، افزایش بی‌رویه هزینه غرفه‌ها در این دوره قابل قبول نیست.

وی بر لزوم وحدت و یکپارچگی بین اعضای اتحادیه فرش برای کاهش تعرفه‌های اجاره غرفه در این نمایشگاه تاکید کرد و خواستار اصلاح زمان برگزاری آن از ساعت ۳ بعدازظهر تا ۱۱ شب برای افزایش بهره‌وری نمایشگاه و استقبال بیشتر مردم شد.

در ادامه این نشست، شرکت‌کنندگان به بیان نظرات خود در خصوص نمایشگاه بین‌المللی تهران و همچنین مشکلات موجود در حوزه گردشگری، صنایع دستی و فرش پرداختند.

در جلسه کارگروه شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی استان بررسی شد؛

مسائل و مشکلات استاندارد صنایع غذایی و محصولات هیدروکربنی

جلسه کارگروه شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی استان با حضور نمایندگانی از اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان، اداره کل گمرک تبریز، اداره کل استاندارد استان، اداره کل دامپزشکی استان، معاونت غذا و داروی دانشگاه علوم پزشکی تبریز، شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی استان، انجمن صنایع غذایی استان، انجمن آزمایشگاه‌های همکار آزمون، انجمن تولیدکنندگان و صادرکنندگان محصولات هیدروکربنی استان و کمیسیون کارآفرینی، اقتصاد دانش‌بنیان و بهبود محیط کسب‌وکار در اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد.

نسرین درخشانی، مسئول دبیرخانه شورای گفتگو، در ابتدای این جلسه گفت: هدف از این نشست بررسی مشکلات استاندارد صنایع غذایی استان و صنعت فرآورده‌های نفتی استان و ارائه پیشنهاد عملی برای طرح در صحن اصلی شورای گفتگوی استان است.

وی ضمن تأکید بر لزوم تفویض اختیار صدور کد استاندارد به استان‌ها گفت: در شرایط تحریمی، بهتر است دولت انعطاف بیشتری در وضع و اجرای قوانین و بخشنامه‌های مرتبط با حوزه تجارت به خرج دهد تا شرایط توسعه صادرات در حوزه‌های مختلف تولید اتفاق افتد.

درخشانی همچنین گفت: موازی‌کاری‌ها در حوزه اخذ استاندارد محصولات صنایع غذایی با نهادهای مربوطه و ضوابط مرتبط با تغییر اندازه و رنگ لوگو در لفاف‌های بسته‌بندی از دیگر چالش‌های صنایع غذایی استان است که بایستی اصلاح شود.

لزوم تفویض اختیارات استانداردسازی به استان‌ها

مهدی خدادادی، دبیر انجمن تولیدکنندگان و صادرکنندگان محصولات هیدروکربنی استان نیز در این نشست به مشکلات مرتبط با دریافت کد استاندارد فرآورده‌های نفتی صادراتی اشاره کرد و از انجام اقداماتی جهت حل این مشکلات خبر داد.

وی با اشاره به مسائل مربوط به صادرات اسپری و روغن‌های صنعتی تشریح کرد: بر اساس مصوبه استانی، در صورتی که حق و حقوقی از دولت کسر نشده باشد، دولت نمی‌تواند تا اخذ نتیجه استعلامات مربوطه ضمانت‌نامه اخذ کند. حتی در این زمینه تعزیرات حکومتی نیز اعلام کرده است، که در صورت ارجاع، پرونده‌ها تبرئه خواهند شد و اداره کل گمرک موظف به اجرای این مصوبه است، با این حال متأسفانه این مصوبه در خصوص بازه زمانی ۱۴۰۱/۱۱ تا ۱۴۰۲/۱۲ که کد عمومی وجود ندارد، اجرایی نشده است.

خدادادی افزود: صادرات اسپری در سایر استان‌ها آزاد است و تنها با بررسی اسناد منشأ اقدام می‌کنند. در مورد روغن‌های صنعتی، قبل از اسفند سال ۱۴۰۱ فقط مواد یارانه‌ای بررسی می‌شد، ولی در دستورالعمل جدید این موضوع نیز مشمول استانداردسازی شده است. این امر باعث کاهش صادرات شده است

خدادادی اضافه کرد: برای بررسی تعیین ماهیت وجود مواد یارانه‌ای، هنگامی که ماده مورد نظر هنگام صادرات به آزمایشگاه ارسال می‌شود، تمام آیتم‌های کالاهای استاندارد اجباری مورد بررسی قرار می‌گیرد و هزینه‌های مضاعف برای واحد تولیدی تحمیل می‌شود.

کمبود آزمایشگاه در استان

علیرضا سیفی، دبیر کارگروه تعیین ماهیت فرآورده‌های نفتی استان آذربایجان‌شرقی با اشاره به کمبود آزمایشگاه در استان گفت: اگر منابع حاصل از کارمزد کارگروه تعیین ماهیت در اختیار استان قرار بگیرد، می‌توانیم به ایجاد آزمایشگاه اقدام کنیم تا در مواقع لزوم نیاز به ارسال به آزمایشگاه‌های دیگر استان‌ها نبوده و انجام امور تسریع شود.

در ادامه، مهدی رنجبر، مسئول کمیته حقوقی کمیسیون کارآفرینی، اقتصاد دانش‌بنیان و بهبود محیط کسب‌وکار، به اهمیت تعیین ماهیت کالاها و هزینه‌های مرتبط با آن اشاره کرد.

مشکلات مربوط به موازی کاری در حوزه صادرات محصولات غذایی

فهیمه دخانچی، نماینده انجمن صنایع غذایی استان آذربایجان‌شرقی در این نشست مشکلات مربوط به موازی‌کاری اداره استاندارد، اداره نظارت بر مواد غذایی و اداره دامپزشکی را مطرح کرد و خواستار تسهیل صادرات محصولات غذایی شد.

وی با اشاره به بحث دریافت آرم حلال و حساسیت کشورهای عربی به این موضوع گفت: در مواردی که با شرکت‌های خارجی طرف قرارداد هستیم، تهیه کد تک‌تک موارد برای اثبات حلال بودن، عملاً امکان‌پذیر نیست. حتی بیشتر کالاها به دلیل تحریم‌های موجود، به‌صورت قاچاق وارد کشور می‌شود و نمی‌توانیم حلال بودن آن‌ها را ثابت کنیم. با این

شرایط کاهش صادرات صنایع غذایی دور از انتظار نخواهد بود.

دخانچی گفت: اداره استاندارد اجبار کرده است علامت استاندارد در قسمت اصلی لیبل محصولات چاپ شود که بعضاً بزرگتر از آرم برند کالا می‌شود و ما به این موضوع معترض هستیم.

ضرورت تفویض اختیارات و افزودن نیروی کار جدید

شهرام کاشانی، معاون اداره کل استاندارد استان آذربایجان‌شرقی گفت: با وجود اینکه مکاتبات و پافشاری از طرف سازمان ملی استاندارد در خصوص ابعاد علامت استاندارد وجود دارد، ولی در استان همراهی زیادی در این خصوص صورت گرفته است. با توجه به اینکه استاندارد متولی کیفیت است، آرم استاندارد بر آرم‌های دیگر برتری دارد. این موضوع به نحو شایسته طرح مشکل و اطلاع‌رسانی شده است. ولی همچنان مورد پذیرش سیستم مدیریتی مرکز قرار نگرفته است. حتی این موضوع در کارگروه کمیته مقررات زدایی تهران نیز مصوب شد ولی سازمان ملی استاندارد آن را نپذیرفته است.

وی لازمه تفویض اختیارات برای استان‌ها را افزودن نیروی کار جدید عنوان کرد.

چالش‌های اخذ ضمانت‌نامه برای صادرات محصولات نفتی

سید ولی غفاری، نماینده اداره کل گمرک تبریز گفت: ارائه ضمانت‌نامه برای صادرات محصولات و یا مشتقات نفتی مشمول دستورالعملی ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز است. بنابراین سازمان کل گمرک ایران در این مورد مخیر نبوده و باید طبق دستورالعمل اقدام کند.

وی افزود: بر اساس قانون تا زمان تعیین ماهیت کالا اجازه ادامه مراحل قانونی در گمرک وجود ندارد. در این راستا به‌منظور تسهیل امور تصمیم‌گیری شد؛ در صورت زمانبر بودن پاسخ استعلام، ترخیص محموله با شرط ضمانت‌نامه انجام گیرد.

ضرورت آموزش و تائید صلاحیت آزمایشگاه‌ها

مجتبی مسعود، رئیس انجمن آزمایشگاه‌های همکار آزمون، در خصوص موضوع مارکینگ و نشانه‌گذاری اظهار داشت: اطلاعات باید نرمال و ابعاد و اندازه مشخص تعریف شود. این موضوعات در استانداردهای بین‌المللی لحاظ شده، اما مواردی که به شکل ظاهر و مسائل سلیقه‌ای مربوط می‌شوند، قابل بحث هستند.

وی بیان کرد: نشانه‌گذاری از چالش‌های اخیر آزمایشگاه‌های همکار بوده است.

وی گفت: وظیفه تعیین ماهیت بر عهده اداره کل استاندارد نیست و آزمایشگاه‌هایی که این وظیفه را بر عهده داشتند، به‌صورت استاد شاگردی آموزش دیده بودند. نتایج این آزمایشگاه‌ها برای اداره استاندارد قابل پذیرش نبود، بنابراین مقرر شد آزمایشگاه‌ها در گمرکات مستقر شوند و مسئولیت تعیین ماهیت را بر عهده بگیرند تا تعرفه گمرک به‌درستی تعیین شود.

مسعود افزود: مرکز ملی آزمایشگاه‌های ایران عضو آیبک شده است و تصمیمات و اقدامات سازمان گواهی‌کننده بین‌المللی مطابق با قوانین بین‌المللی خواهد بود. آزمایشگاه‌های همکار طبق بند آزمون تائید صلاحیت شده‌اند و به تمام موضوعات مارکینگ، مهاجرت، مقاومت و غیره اشراف دارند.

فرایند صادرات مواد غذایی آسان است

جواد پولادفروش، رئیس اداره صادرات و واردات معاونت غذا و داروی دانشگاه علوم پزشکی تبریز گفت: فرایند صادرات مواد غذایی در حال حاضر بسیار آسان است. اگر یک واحد تولیدی نسبت به پروانه ساخت اقدام کند، برای صادرات محصول خود با ارائه درخواست به معاونت غذا و دارو و بررسی درخواست آن از طرف معاونت غذا در عرض نیم ساعت مجوز صادرات آن صادر می‌شود.

وی ادامه داد: در معاونت غذا و دارو برای صادرات، شرط آزمون محصول وجود ندارد. اما به‌صورت ادواری، کارشناسان معاونت نسبت به آزمایش محصولات واحدهای تولیدی اقدام کرده و در صورت مشاهده هرگونه مغایرت از ادامه فعالیت یا صادرات جلوگیری به عمل می‌آید.

در پایان این جلسه، مسئول دبیرخانه شورای گفتگو، پس از جمع‌بندی موضوعات مطرح شده، پیشنهادات تفویض اختیار صدور کد استاندارد به استان با جذب نیروی لازم برای اداره استاندارد، تنفیذ دستورالعمل قبلی برای روغن‌های صنعتی، استرداد مبالغ جهت توسعه آزمایشگاه‌های استان، همکاری صنایع غذایی برای رفع موازی‌کاری اداره کل دامپزشکی و استاندارد و هماهنگی اداره استاندارد برای تعیین منشاء مواد اولیه تولید محصولات با نشان حلال را مطرح کرد.

در چهارمین جلسه میز تجاری فدراسیون روسیه مطرح شد؛

دولت پاسخگوی بخش خصوصی باشد، نه مطالبه‌گر

چهارمین جلسه میز تجاری روسیه با محوریت اعزام هیئت تجاری به نمایشگاه بین‌المللی صنایع غذایی PROD EXPO ۲۰۲۴ مسکو و ارائه عملکرد سال ۱۴۰۲ با حضور مدیران بخش دولتی و اعضای میز تجاری فدراسیون روسیه در اتاق تبریز برگزار شد.

جمشید برزگر، نایب‌رئیس اتاق بازرگانی تبریز، در این نشست بر لزوم توانمندسازی بخش خصوصی برای توسعه کشور تأکید کرد.

وی با انتقاد از مشکلات متعدد در حوزه صادرات و واردات، خواستار توجه ویژه نهادهای دولتی به این حوزه و پیگیری مشکلات بخش خصوصی شد.

برزگر با طرح این سؤال که چرا خروجی و ثمره مثبت سازمان توسعه تجارت و صندوق ضمانت صادرات مشهود و قابل‌رؤیت نیست، تصریح کرد: بخش دولتی نباید بخش خصوصی را مقصر بداند، بلکه باید پاسخگوی کاستی‌ها و مشکلات برای فعالان اقتصادی باشد.

نایب‌رئیس اتاق تبریز همچنین بر لزوم تسهیل‌گری و توسعه روابط بین‌المللی توسط رایزنان بازرگانی مستقر در سفارتخانه‌های ایران در سایر کشورها تأکید کرد و گفت: امروز عصر ارتباطات است و نمی‌توان بدون توسعه روابط کاری از پیش برد.

وی بر اهمیت حمایت دولت از شرکت‌های دانش‌بنیان واقعی (نه کاغذی) تأکید کرد و گفت: با بها دادن به این بخش می‌توان بسیاری از نیازهای تکنولوژیکی کشور را تأمین کرد.

برزگر با اشاره به جایگاه ویژه آذربایجان‌شرقی از نظر جغرافیایی، گفت: این استان هاب منطقه‌ای است و می‌توان از طریق آن به‌راحتی با کشورهای جمهوری آذربایجان، ارمنستان، گرجستان، ترکیه، روسیه و... مبادلات تجاری انجام داد.

وی خواستار تغییر نگرش دستگاه‌های دولتی در برخورد با بخش خصوصی که در حوزه صادرات غیرنفتی فعالیت می‌کنند، شد.

امیدواریم به روزهای طلایی صادرات بازگردیم

سید یوسف حسینی، رئیس کمیسیون صادرات و مدیریت واردات اتاق تبریز، در این جلسه به اهمیت میز تجاری روسیه اشاره کرد و اقدامات انجام‌شده توسط اتاق تبریز در این زمینه را تشریح کرد.

وی گفت: میز تجاری روسیه مسئولیت سنگینی دارد و به دلیل فرصت‌های مهم در بازار روسیه، به‌ویژه در حوزه محصولات کشاورزی، نباید از این بازار بزرگ غافل شد.

حسینی اظهار داشت: خبرهای خوبی در خصوص صادرات و واردات در آینده نزدیک خواهیم شنید و امیدواریم صادراتی که به دست فراموشی سپرده شده است، به روزهای طلایی خود بازگردد.

وی با اشاره به تحریم‌های بین‌المللی افزود: این تحریم‌ها مشکلات متعددی برای تجار در خرید و فروش کالاها ایجاد کرده‌اند، اما رویکرد مثبت دو کشور ایران و روسیه به افزایش مبادلات تجاری، فرصتی برای استفاده از این شرایط به وجود آورده است. با وجود مهیا بودن شرایط، نقش ایران در این بازار بزرگ روزبه‌روز کم‌رنگ‌تر می‌شود و سهم آذربایجان‌شرقی از تجارت ایران با روسیه بسیار ناچیز است، در حالی که تجار روسیه تمایل زیادی به تجارت با تجار استان دارند.

حسینی از حمایت اتاق تبریز در خصوص حضور اعضای میزهای تجاری در هیئت‌های خارجی خبر داد.

بازدید مدیر جدید امور کارنه‌تیر و آ ت آ اتاق ایران، از واحد امور کارنه‌تیر اتاق تبریز

رحیم افروزنده، مدیر جدید امور کارنه‌تیر، آ ت آ و حمل‌ونقل بین‌المللی اتاق بازرگانی ایران، در جریان حضور در تبریز، از واحد امور کارنه‌تیر اتاق بازرگانی تبریز بازدید کرد.

رحیم افروزنده در جریان این بازدید، با تأکید بر نقش کلیدی تبریز در حمل‌ونقل بین‌المللی بر حل مسائل و مشکلات شرکت‌های استان تأکید کرده و از همکاری و مساعدت خود در این زمینه خبر داد.

وی همچنین در این بازدید از تلاش برای برقراری سفرهایی به‌منظور بازدید از گمرکات استان آذربایجان‌شرقی و همچنین برگزاری نشست‌های مشترک با مدیران شرکت‌های ملی و حمل‌ونقل بین‌المللی استان خبر داد.

سید ضیاء رضوی، مدیر امور کارنه‌تیر استان آذربایجان‌شرقی، در جریان این دیدار، ضمن تبریک انتصاب آقای افروزنده به سمت مدیریت امور کارنه‌تیر و آ ت آ حمل‌ونقل بین‌المللی اتاق بازرگانی ایران، گزارشی از عملکرد و فعالیت‌های این واحد در سال جاری ارائه داد.

وی بیان کرد: واحد امور کارنه‌تیر استان آذربایجان‌شرقی یکی از فعال‌ترین واحدهای کارنه‌تیر در کشور به شمار می‌آید و از ابتدای سال ۱۴۰۳ تاکنون ۹ هزار و ۱۰۰ جلد کارنه‌تیر برای شرکت‌های حمل‌ونقل بین‌المللی عضو اتاق بازرگانی تبریز صادر کرده است.

رضوی با اشاره به عملکرد کمیسیون گمرک، حمل‌ونقل و لجستیک اتاق تبریز در دهمین دوره هیئت نمایندگان گفت: این واحد علاوه بر ارائه خدمات به شرکت‌های حمل‌ونقل بین‌المللی عضو اتاق، موضوعات و مشکلات این قشر را در حوزه‌های مختلف احصاء و با برگزاری ده‌ها جلسه تخصصی و دعوت از مسئولین ذی‌ربط، سعی در حل چالش‌های موجود کرده است.

وی امیدواری کرد: با حمایت‌های مدیریت جدید امور کارنه‌تیر اتاق ایران، بتوانیم سطح قابل توجهی از انتظارات بخش خصوصی استان را برآورده سازیم.

سرپرست اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان در میز تجاری روسیه:

باید با استفاده از تمام ظرفیت‌ها، دنبال توسعه بازارهای صادراتی باشیم

سرپرست اداره کل صنعت، معدن و تجارت آذربایجان‌شرقی بر اهمیت توسعه صادرات غیرنفتی برای رشد اقتصادی استان تأکید کرد.

عبدالحمید سرتیپی در جلسه میز تجاری کشور فدراسیون روسیه که در اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد، با اشاره به محدودیت زمانی برای توسعه صادرات، اظهار کرد: فرصت کافی برای شروع از نقطه سر خط نداریم و باید با استفاده از تمام ظرفیت‌ها به دنبال توسعه بازارهای صادراتی باشیم.

وی همچنین بر اهمیت نشان(برند)سازی هدفمند و حفظ بازارهای صادراتی تأکید کرد و افزود: منافع اقتصادی تنها در تولید خلاصه نمی‌شود و حفظ بازار صادراتی، کاری پیچیده‌تر و سخت‌تر از شناسایی آن است.

دبیر کارگروه توسعه صادرات غیرنفتی استان از صنایع تولیدی و شرکت‌های تجاری خواست تا از توان کارشناسان خبره بازرگانی خارجی برای دستیابی به بازارهای جدید و توسعه بازارهای فعلی استفاده کنند.

وی همچنین بر ضرورت حضور فعال در نمایشگاه‌های داخلی و خارجی تأکید کرد و عدم استقبال از این نمایشگاه‌ها را قابل توجیه ندانست.

سرپرست اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان همچنین، بر اهمیت ورود تکنولوژی‌های نوین برای توسعه صنایع با محوریت صادرات و نقش رایزنان بازرگانی در هدفمند شدن بازارهای صادراتی نیز تأکید کرد.

وی با اشاره به ظرفیت‌های بالای استان در تولید محصولات شیمیایی، از وجود بازارهای خوب در کشورهای اروپایی برای صادرات این محصولات خبر داد و بر ضرورت برندسازی در این زمینه تأکید کرد.

وی همچنین با اشاره به سهم ناچیز استان از بازار کفش در روسیه، بر ضرورت شناسایی کالاهای مورد نیاز بازار روسیه در استان و ایجاد قابلیت‌های صادراتی برای آن‌ها طبق استانداردهای کشور مقصد تأکید کرد.

با حضور مدیر کل دفتر صنایع معدنی وزارت صمت بررسی شد؛

چالش‌های صنعت فولاد و معادن آذربایجان‌شرقی در سایه محدودیت‌های انرژی

جلسه کمیسیون معادن و فلزات اتاق بازرگانی تبریز با حضور مدیرکل دفتر صنایع معدنی وزارت صمت، مدیر کل صمت استان آذربایجان‌شرقی، مدیر کل تعزیرات حکومتی استان آذربایجان‌شرقی، معاون معدنی اداره کل صمت استان، هیئت مدیره و اعضای انجمن فولاد آذربایجان، هیئت مدیره و اعضای خانه معدن استان آذربایجان‌شرقی و جمعی از فعالان حوزه فولاد و معادن در اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد.

امید اسمعیل ظفر، رئیس کمیسیون معادن و فلزات اتاق بازرگانی تبریز در ابتدای این نشست به تشریح مشکلات مرتبط با این حوزه در استان آذربایجان‌شرقی پرداخت.

ظفر با اشاره به محدودیت‌های انرژی در استان گفت: این ناترازی انرژی صنعت فولاد را در استان زمین‌گیر کرده است.

وی با تأکید بر اینکه صنعت فولاد به‌عنوان ارزآورترین صنعت استان محسوب می‌شود، گفت: این بخش نیازمند حمایت‌های بیشتری است و در صورت ادامه این وضعیت، صادرات استان با چالش‌های متعددی مواجه خواهد شد.

ظفر با تأکید بر لزوم تشریح سیاست‌های کلی وزارت صنعت، معدن و تجارت در زمینه سرمایه‌گذاری در حوزه معادن و فولاد گفت: ما خواستار پاسخ قاطع از مسئولان در رابطه با انجام اقدامات حمایتی از این صنایع هستیم.

وی گفت: در استان آذربایجان‌شرقی ۸۴ واحد صنعتی با مصرف بالای ۲ مگاوات برق فعالیت دارند که از این تعداد، حدود ۲۲ واحد در حوزه فولاد مشغول به کار هستند. اما به هنگام بروز ناترازی انرژی برق، تنها برق این واحدها قطع می‌شود.

رئیس کمیسیون معادن و فلزات اتاق تبریز ادامه داد: طی سال‌های اخیر شرایط سختی برای فعالان صنعت فولاد، معادن و فلزات رقم خورده است.

وی همچنین به مشکلات مربوط به بازگشت ارز حاصل از صادرات و تخصیص ارز برای واردات مواد اولیه و ماشین‌آلات به‌روز اشاره و تأکید کرد: موانع زیادی در فرآیند ثبت امور و فرایندها در سامانه نیما جهت تخصیص ارز وجود دارد.

محدودیت‌های انرژی و برق ضربه بزرگی به صنعت فولاد وارد کرده است

امیر علیقلی‌زاده، مدیرکل دفتر صنایع معدنی وزارت صمت در این نشست با اشاره به چالش‌های جدی در حوزه انرژی و تبعات منفی آن بر صنعت فولاد کشور، اعلام کرد: محدودیت‌های حامل‌های انرژی، به‌ویژه برق، ضررهای بزرگی به این صنعت وارد کرده است.

وی افزود: صنایع استان آذربایجان‌شرقی با دیگر مناطق کشور قابل قیاس نیست و این استان به‌عنوان یک منطقه صنعتی از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است.

علیقلی‌زاده با اشاره به قانون بالاسری معادن و مصوبات هیئت وزیران، اظهار داشت: حمایت‌های لازم از صنعت به‌طور کلی از سوی وزارت صمت انجام می‌شود، با این حال در برخی بخش‌ها دچار کاستی‌هایی هستیم.

وی با تأکید بر افزایش صدور جواز تأسیس در زنجیره فولاد در گذشته، از تلاش برای ابطال جوازهای زیر ۲۰ درصد خبر داد.

مدیرکل دفتر صنایع معدنی وزارت صمت همچنین مشکل تأمین خوراک و مواد اولیه را از دیگر چالش‌های موجود در حوزه معادن و فلزات دانست و افزود: برای حل مشکلات ابتدا باید زنجیره‌های موجود را پایش کنیم، چرا که در برخی از حوزه‌ها با کمبود مواجه هستیم و در برخی دیگر با مازاد تولید و به همین منظور باید تولیدات متناسب‌سازی شوند.

علیقلی‌زاده به ناترازی انرژی در حوزه برق و همچنین گاز در زمستان اشاره کرد و به فعالان این حوزه پیشنهاد داد تا پس از اتمام پیک مصرف برق در تابستان، حجم تولید خود را افزایش دهند تا بتوانند تعطیلی‌های ناشی از کمبود گاز در زمستان را جبران کنند.

وی تأکید کرد: در ۶ ماه اخیر هیچ بخشنامه جدیدی از سوی اداره کل دفتر صنایع معدنی وزارت صمت صادر نشده است که این اقدام فضای فعالیت را برای فعالان این حوزه مساعدتر کرده است.

وی با اشاره به اهمیت توان ساخت داخلی، خواستار معرفی محصولات با استاندارد بالا توسط انجمن‌های مربوطه، به وزارت صمت شد تا از واردات مشابه خارجی جلوگیری شود.

علیقلی‌زاده در پایان بر لزوم حذف واسطه‌ها در فرآیند خریدوفروش مواد اولیه در حوزه معادن و فلزات تأکید کرد و گفت: تلاش می‌کنیم تا بخش زیادی از امور را از طریق سامانه‌ها انجام دهیم تا از ایجاد رانت و امضاهای طلایی جلوگیری شود.

عبدالحمید سرتیپی؛ مدیر کل صمت استان آذربایجان‌شرقی در این نشست، با اشاره به ناترازی انرژی در کشور گفت: طی دو ماه گذشته بسیاری از واحدهای تولیدی در تأمین انرژی با مشکلات جدی روبه‌رو بوده‌اند.

وی به مشکلات صنایع فولادی و معدنی اشاره کرد و افزود: فعالان این حوزه با چالش‌های بسیاری دست‌وپنجه نرم می‌کنند و باید چاره اساسی برای آن اندیشیده شود، در غیر این صورت شاهد کاهش تولید و صادرات در این بخش خواهیم بود.

سلیمان نوروزی؛ رئیس خانه معدن استان آذربایجان‌شرقی نیز در این نشست با اشاره به ادغام سه وزارتخانه صنعت، معدن و تجارت گفت: بعد از این ادغام، این بخش‌ها بدون متولی و حامی دولتی باقی مانده‌اند.

وی اظهار کرد: بحث معارضین محلی، معدن را با چالش‌های جدی مواجه کرده است، این در حالی است که اگر وزارتخانه سهم مربوط به حقوق دولتی که از سوی معادن پرداخت می‌شود را در مناطق مربوطه سرمایه‌گذاری کند، تا حد زیادی مشکل معارضین محلی برطرف می‌شود.

صمد حضرتی، مدیر کل تعزیرات حکومتی استان آذربایجان‌شرقی نیز در این نشست از اهتمام این اداره کل در راستای کاهش چالش‌های فعالان اقتصادی خبر داد.

وی با بیان این مطلب گفت: ما تمامی توان خود را برای حل و فصل پرونده‌های ارجاعی به این مجموعه به‌کار می‌گیریم، اما واحدهای تولیدی نیز بهتر است با استخدام نیروهای آشنا به قوانین و مسائل حقوقی، مانع از بروز مشکلات مربوطه شوند.

رئیس کمیسیون صنایع، انرژی و احداث اتاق تبریز؛

بحران ناترازی برق در سال آینده تشدید می‌شود

واحدهای تولیدی به سرمایه‌گذاری در انرژی‌های تجدیدپذیر روی آورند

رئیس کمیسیون صنایع، انرژی و احداث اتاق بازرگانی تبریز، در جلسه گروه‌کاری انرژی این کمیسیون، در خصوص وضعیت مصرف برق و ناترازی موجود در کشور گفت: در حال حاضر مصرف برق در کشور به بالای ۷۹ هزار مگاوات رسیده است و با ناترازی ۱۷ هزار مگاواتی مواجه هستیم. اگر این روند ادامه یابد، در سال آینده این ناترازی به حدود ۲۴ هزار مگاوات خواهد رسید و با بحران جدی‌تری در حوزه انرژی مواجه خواهیم بود.

یونس اکبرپور پایدار تأکید کرد: برای جلوگیری از خاموشی و قطعی برق در واحدهای تولیدی، ناگزیر به استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر هستیم. واحدهای تولیدی و صنعتی می‌توانند با نصب پنل‌های خورشیدی روی پشت‌بام واحدهای خود، انرژی مورد نیازشان را تأمین کنند و از قطعی برق جلوگیری کنند. همچنین این اقدام می‌تواند مانع از تعطیلی واحدهای تولیدی و خسارات وارده به تجهیزات شود.

پایدار افزود: استفاده از پنل‌های خورشیدی نیازی به نگهبانی و فنس‌کشی ندارد و برق تولیدی آن‌ها می‌تواند به‌عنوان سایبان پارکینگ‌ها نیز مورد استفاده قرار گیرد.

وی تصریح کرد: در شرایط فعلی، ضرر و زیان ناشی از قطعی‌های مکرر برق بسیار بیشتر از هزینه نصب پنل‌های خورشیدی است.

پایدار همچنین به تلاش دولت برای نزدیک کردن قیمت برق به قیمت جهانی اشاره کرد و اظهار داشت: اگر این اتفاق بیفتد، هزینه تمام‌شده انرژی برای واحدهای تولیدی افزایش خواهد یافت. نصب پنل‌های خورشیدی می‌تواند به صرفه‌جویی در مصرف گاز و بهبود شرایط زیست‌محیطی کمک کند.

رئیس کمیسیون صنایع، انرژی و احداث اتاق بازرگانی تبریز بر لزوم حساس‌سازی مشترکین پرمصرف کشور و تشویق و ترغیب آن‌ها به نصب پنل خورشیدی روی پشت‌بام واحدهای تولیدی از طریق اطلاع‌رسانی و برگزاری جلسات آموزشی و توجیهی تأکید کرد.

رئیس کمیسیون کشاورزی، آب و محیط زیست اتاق بازرگانی تبریز تأکید کرد؛

ضرورت یکپارچه‌سازی مدیریت آب و کشاورزی در استان

جلسه کمیسیون کشاورزی، آب و محیط زیست اتاق بازرگانی تبریز با محوریت «بررسی راهکارهای تحقق مدیریت یکپارچه تجارت کشاورزی به عنوان پیشران و لوکوموتیو مدیریت مصرف بهینه آب و به روزرسانی الگوی کشت با توجه به تغییر اقلیم» با حضور معاون هماهنگی امور عمرانی استانداری آذربایجان‌شرقی، نمایندگان بخش دولتی و بخش خصوصی، اساتید دانشگاهی و جمعی از اعضای این کمیسیون در استانداری آذربایجان‌شرقی برگزار شد.

بشیر جعفری، رئیس کمیسیون کشاورزی، آب و محیط زیست اتاق بازرگانی تبریز، در این جلسه، بر ضرورت یکپارچه‌سازی و تمرکز مدیریت در بخش اجرایی مرتبط با محیط زیست، آب ، کشاورزی و تجارت تأکید کرد.

جعفری اظهار کرد: برای تحقق اهداف و اجرایی شدن پروژه‌ها در بخش کشاورزی، حمایت حاکمیت و اعمال دستورات لازم به نهادهای مرتبط از جمله سازمان جهاد کشاورزی استان، سازمان آب منطقه‌ای استان، اداره کل محیط زیست استان، اداره کل منابع طبیعی استان و شهرداری تبریز ضروری است.

وی افزود: با هماهنگی این نهادها می‌توان تحرک بیشتری به بخش خصوصی، به‌ویژه در حوزه کشاورزی بخشید.

رئیس کمیسیون کشاورزی، آب و محیط زیست اتاق تبریز، همچنین به اهمیت تجاری‌سازی محصولات کشاورزی استان اشاره کرد و افزود: می‌توانیم با مشارکت دولت و بخش خصوصی، جایگاه ویژه‌ای برای محصولات کشاورزی استان در بازارهای جهانی تعریف کنیم.

وی تأکید کرد: این امر نیازمند تدوین برنامه‌ای منسجم برای محصولات تولیدی است، چرا که در حال حاضر بخشی از تولیدات کشاورزی در دست کشاورزان باقی می‌ماند و نمی‌توانند آن‌ها را در بازارهای داخلی یا خارجی به فروش برسانند.

جعفری در ادامه به بحران آب و ضرورت مدیریت یکپارچه کشوری در این حوزه پرداخت و بر لزوم ایجاد راهکارهایی برای کاهش قطعی برق در بخش کشاورزی تأکید کرد تا بتوان بیشترین بهره‌وری را در این حوزه داشت.

وی همچنین به موضوع انتقال آب بین حوزه‌ها و بارورسازی ابرها اشاره و خاطرنشان کرد: با اتحاد و هماهنگی می‌توان پروژه‌های استانی را به بهترین شکل اجرایی کرد.

جبارعلی ذاکری؛ معاون هماهنگی امور عمرانی استانداری آذربایجان‌شرقی هدف از برگزاری این نشست ها را بهره گیری از توان و ظرفیت بین بخشی و بین نهادی برای حل مشکلات اعلام کرد و افزود برای اینکه این نشست ها به مصداق " نشستند و گفتند و برخاستند" تبدیل نشود لازم است در هر نشست وظایفی مشخص برای هر یک از دستگاه های متولی تعریف شود و در جلسه بعدی مورد ارزیابی قرار گیرد و از سوی حاضران نقد شود تا به نتیجه مطلوب برسد.

وی در ادامه بر لزوم تفویض اختیارات بیشتر به مدیران استانی تأکید و تصریح کرد: تمرکز قدرت در پایتخت باعث کُند شدن فرایندها در استان‌ها می‌شود، و اگر قدرت مدیران استانی افزایش یابد، امور با سرعت بیشتری طی می‌شوند.

معاون هماهنگی امور عمرانی استانداری در ادامه با بیان اینکه ۹۲ درصد سرمایه‌گذاری‌ها در استان به وسیله بخش خصوصی صورت می‌گیرد از توسعه سریع پایاب سدها به عنوان نمونه ای موفق از همکاری مردم و بخش خصوصی نام برد و گفت: با مشارکت مردم و بخش خصوصی، میزان توسعه پایاب سدها در استان امسال به ۲۰ هزار هکتار می‌رسد و زمینه را برای ایجاد و گسترش صنایع تبدیلی فراهم خواهد کرد.

در ادامه این نشست، شرکت‌کنندگان به بیان دیدگاه‌های خود در رابطه با مدیریت یکپارچه منابع در بخش کشاورزی، آب و محیط زیست در استان پرداختند.

در دوازدهمین گفت‌وگوی محیط‌زیستی مطرح شد:

سند آمایش سرزمین، نیاز مبرم به بازنگری و اصلاح دارد

در دوازدهمین گفت‌وگوی محیط‌زیستی بر لزوم بازنگری و اصلاح سند آمایش سرزمین تأکید شد.

در این جلسه که با حضور سبحان‌الهی، استاندار اسبق آذربایجان‌شرقی، اعضای خانه فعالان محیط زیست آذربایجان‌شرقی و فعالان محیط‌زیست استان برگزار شد، سولماز عظیم‌زاده، عضو هیئت‌مدیره خانه محیط‌زیست استان، با تحلیل و بررسی بندهایی از سند آمایش سرزمین گفت: این سند آن‌طور که انتظار می‌رفت بر پایه و اساس واقعیات زیست‌محیطی کشور ما تدوین نشده است و در بسیاری از موارد یا قابل اجرا نیستند یا به‌طور کلی نادیده گرفته می‌شوند.

وی افزود: سند آمایش در واقع برنامه‌ای است برای این که به محیط‌زیست سالم‌تر و بهره‌برداری بهتر از منابع برسیم، اما وقتی برنامه بر اساس توسعه پایدار نباشد، نتایج عکس حاصل می‌شود.

عظیم‌زاده تأکید گفت: برنامه سند آمایش آذربایجان‌شرقی اگر به‌درستی اجرا شود باید به پنج هدف منتج شود؛ دستیابی به نقش تخصصی فراملی در سطح بین‌الملل به‌ویژه حوزه قفقاز، رسیدن به جایگاه بایسته ملی در توسعه فعالیت‌های مزیت دار، حفظ پایداری محیط زیست و تعادل سرزمین، انعطاف‌پذیری قابلیت‌های توسعه‌ای مناطق، جبرگرایی توسعه‌یافتگی و عقب‌ماندگی که در بسیاری از موارد شاهد این هستیم که تمام اهداف عقیم هستند یا به‌طور ناقص اجرا شده‌اند.

وی خاطرنشان کرد: اغلب فعالیت‌هایی که در حوزه ساخت‌وساز، کشاورزی، دامداری، معادن، گردشگری و... صورت می‌گیرند، نه‌تنها هیچ تناسبی با سند آمایش ندارند بلکه حتی اگر دقیقاً مطابق با سند بودند نیز به نتیجه‌ی مطلوب مورد نظر زیست‌محیطی نمی‌رسیدند و نمونه بارز آن دریاچه ارومیه است.

سولماز عظیم‌زاده در پایان گفت: این سند موارد تناقض بسیاری دارد و متأسفانه به‌صورت کاملاً غیرتخصصی تدوین شده است و اولین قدم در راه توسعه پایدار اصلاح تناقضات و نامناسبات موجود در این سند است.

در ادامه جلسه، محمدعلی سبحان‌الهی، استاندار اسبق آذربایجان‌شرقی و عضو هیئت‌مدیره خانه توسعه آذربایجان اظهار کرد: محور تمام حوزه‌های توسعه، انسان است اما بعد انسانی توسعه پایدار همواره نادیده گرفته می‌شود و من معتقدم اگر انسان‌های توسعه‌یافته داشته باشیم، بخش عمده‌ای از مشکلات حل می‌شود.

وی تأکید کرد: تا وقتی مدیران ما به فکر نگه داشتن میز خود و به دنبال منافع شخصی خود باشند، هیچ سند آمایشی به نتیجه نمی‌رسد.

سبحان‌الهی گفت: آن‌چه مسلم است این است که هیچ‌کس از وضعیت موجود راضی نیست، چرا که وضع موجود پاسخگوی هیچ‌یک از نیازها و مشکلات کشور نیست، بنابراین هر کدام از ما باید به فکر ایجاد تغییر باشیم و مسائل را از زاویه الگوهای جهانی بسنجیم و تغییر تا وقتی مردم پای‌کار نیایند اتفاق نخواهد افتاد.

وی خاطرنشان کرد: سازمان‌های مردم‌نهاد بهترین مرجع برای پای‌کار کشاندن مردم و ایجاد روحیه کار جمعی در راستای توسعه پایدار هستند.

استاندار اسبق آذربایجان‌شرقی تأکید کرد: سیاست موجود در تمامی حوزه‌های استان منجر به بخشی شدنِ جامعه، فرار سرمایه‌ها و افزایش مهاجرت شده است و این‌ها آسیب‌هایی هستند که باید جدی گرفته شوند و در حوزه انتخاب استاندار انتظار داریم که تمام شاخصه‌های استان مدنظر قرار گرفته شود و استانداری انتخاب شود که بومی بوده و مسائل و مشکلات استان را بشناسد و حل این مشکلات دغدغه‌ی اصلی برای وی باشد.

بر اساس این گزارش، حاضران جلسه با انتقاد از تصمیم‌گیری‌های مدیریتی در حوزه ساخت‌وساز، به‌طور مثال محل احداث شهرک جوانان و همچنین مسائل و مشکلات حوزه آب، سرمایه‌گذاری و ... عملکرد مدیریتی در این حوزه‌ها را ضعیف ارزیابی کردند. در پایان جلسه با تصمیم جمعی مقرر شد، کمیته ارزیابی سند آمایش سرزمین و همچنین کارگروه آسیب‌شناسی سازمان‌های مردم‌نهاد تشکیل شود تا با مطالبه‌گری‌های مورد نیاز، گامی در خصوص توسعه پایدار برداشته شود.

رویداد چالش‌های کسب‌وکار با حضور اتاق‌های بازرگانی شمال غرب در تبریز برگزار می‌شود

گردهمایی دبیران اتاق‌های بازرگانی شمال غرب کشور

نشست مشترک اتاق‌های بازرگانی شمال غرب کشور، در راستای هم‌افزایی بیشتر و برگزاری رویداد چالش‌ها و راهکارهای بهبود فضای کسب‌وکار، با حضور دبیران اتاق‌های بازرگانی تبریز، اردبیل، ارومیه، زنجان، سنندج و همدان و مسئولان بخش آموزش اتاق‌ها، در اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد.

سید باقر شریف‌زاده، رئیس شورای راهبردی مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی تبریز، در ابتدای این نشست با تأکید بر اینکه افراد عاقل و خردمند بسیاری در کشور و استان ما وجود دارند، گفت: علی‌رغم وجود این افراد عاقل، نتوانسته‌ایم این عقل‌ها را کنار هم جمع کرده و به خرد جمعی تبدیل کنیم، که این خود یک نقیصه اساسی برای توسعه کشور به شمار می‌رود.

نایب رئیس کمیسیون صنعت اتاق ایران تصریح کرد: در حوزه‌های صنعت، بازرگانی، تجارت و کشاورزی باید در راستای تحقق منافع جمعی حرکت کنیم.

شریف‌زاده با اشاره به جایگاه تبریز به‌عنوان قطب صنعتی کشور بیان داشت: با وجود پتانسیل‌های موجود، نتوانسته‌ایم به‌اندازه‌ای که باید از نظر صنعتی و سرمایه‌گذاری در استان پیشرفت کنیم.

لزوم هم‌صدایی و خرد جمعی در صنعت و تجارت

رئیس شورای راهبردی مرکز پژوهش‌های اتاق تبریز بر لزوم ساماندهی تشکل‌های زیرمجموعه اتاق‌ها تأکید کرد و گفت: برطرف کردن دردهای مشترک، نیازمند هم‌صدایی و همنوایی است.

شریف‌زاده همچنین به بی‌انگیزگی نسل جوان برای ورود به حوزه تولید، سرمایه‌گذاری و تجارت اشاره کرد و افزود: با توجه به شرایط کنونی کشور و پیشرفت‌های حوزه نرم‌افزاری، باید شناخت درستی از رفتار اقتصادی جوانان داشته باشیم؛ در غیر این صورت، نسل جدید تمایلی به ادامه مسیر ما نخواهند داشت.

وی به اقدامات صورت‌گرفته در مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی تبریز، از جمله طرح‌های مربوط به دریاچه ارومیه، یارانه انرژی، مشکلات صنعت فولاد، تدوین سند کاربردی و استراتژی صنعت فرش، گردشگری و ... اشاره کرد و از آمادگی این مرکز برای انجام طرح‌های پژوهشی مشترک با سایر اتاق‌های شمال غرب کشور خبر داد.

عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز در پایان گفت: رشد و توسعه باید از درون آغاز شود. تا زمانی که قدم‌های کوچک برنداریم، نمی‌توانیم به قدم‌های بزرگ دست یابیم.

شریف‌زاده به مشکلاتی همچون ناترازی انرژی، تعدد قوانین و تحریم‌های داخلی و خارجی در حوزه صنعت اشاره کرد و افزود: ما باید با شناسایی دقیق مشکلات، در رویداد پیش‌رو با محوریت «چالش‌های کسب‌وکار» بیانیه‌ای کارشناسی‌شده، مستند و مستدل ارائه دهیم.

بازتعریف نقش تشکل‌ها و ارتقای آگاهی، کلید توسعه تجارت شمال‌غرب کشور

جعفر محرم‌پور، دبیر اتاق بازرگانی تبریز، هدف از برگزاری این نشست را هم‌افزایی بیشتر اتاق‌های بازرگانی شمال‌غرب کشور در راستای شناسایی مشکلات و ارائه راهکارها و دیدگاه‌های مشترک در خصوص رفع چالش‌ها و موانع موجود یا احتمالی عنوان کرد.

وی با اشاره به برگزاری رویدادی تحت عنوان «چالش‌های فضای کسب‌وکار» در اواخر مهرماه در اتاق بازرگانی تبریز، بیان داشت: علی‌رغم اینکه بر اساس قانون بهبود فضای کسب‌وکار، نهادهای صنعتی و اقتصادی می‌توانند نقش جدی در تصمیم‌سازی‌ها ایفا کنند، در واقعیت این فضا چندان ایده‌آل نیست و حتی زمانی که نظرات بخش خصوصی اخذ می‌شود، در عمل مورد بی‌توجهی قرار می‌گیرد.

دبیر اتاق تبریز با اشاره به وجود اشتراکات فرهنگی و جغرافیایی در شمال غرب کشور گفت: با توجه به چالش‌های اقتصادی مشترک، اتحاد اتاق‌های بازرگانی منطقه شمال غرب می‌تواند به پیشبرد اهداف کمک کند و ما معتقدیم رویداد چالش‌های کسب‌وکار باید با نگاه منطقه‌ای برگزار شود.

محرم‌پور با اشاره به نقش اتاق‌های بازرگانی در ارائه مشورت به بخش دولتی تصریح کرد: وظیفه ما حل مشکلات نیست،

بلکه نقشی که به ما سپرده شده، بررسی کارشناسی مسائل و ارائه راهکارهای عملی و منطقی در این زمینه است.

وی با طرح این سؤال که چرا تشکل‌های اتاق‌های بازرگانی نمی‌توانند نقش اصلی خود را ایفا کنند، افزود: یکی از آسیب‌های فعلی، وجود موازی‌کاری بین تشکل‌ها است.

محرم‌پور در ادامه بزرگترین مشکل اقتصاد کشور را «چندصدایی» دانست و به رویکرد رئیس‌جمهور در زمینه اقتصاد آزاد و تعیین نرخ ارز و جایگاه بخش خصوصی اشاره کرد و گفت: ما باید صدا و بیانی واحد از مشکلات بخش خصوصی داشته باشیم و با تقویت تشکل‌ها، قدرت بیشتری برای مطرح کردن خواسته‌هایمان به‌دست آوریم. اما پیش از هر چیز، باید ایرادات موجود را شناسایی و رفع کنیم.

وی اذعان کرد: در سال‌های اخیر، اتاق‌های بازرگانی نتوانسته‌اند آن‌طور که باید در جامعه تأثیرگذار باشند. این نشست می‌تواند شرایط بهتری را نسبت به گذشته رقم بزند. زمانی که صحبت از وفاق و همدلی می‌شود، باید سلایق را کنار بگذاریم و به نفع جمعی بیندیشیم.

محرم‌پور در ادامه بر لزوم بازتعریف نقش و جایگاه تشکل‌ها برای دستیابی به موفقیت بیشتر تأکید کرد و اظهار داشت: مهم‌ترین عامل در توسعه، آگاهی است، اما متأسفانه ما گرفتار عدم آگاهی، عدم مطالعه و عدم دسترسی به آمارهای دقیق هستیم. با این وجود، می‌توانیم با آگاهی‌بخشی به جامعه هدف، مسیر درستی برای توسعه تجارت ترسیم کنیم.

وی همچنین از تأکید ویژه اتاق بازرگانی تبریز و به‌ویژه رئیس این اتاق بر موضوع آموزش خبر داد و گفت: آموزش همواره در اولویت فعالیت‌های اتاق بازرگانی تبریز بوده است. اگر این جمع بتواند در رفع نواقص، آگاهی‌بخشی و ارتقای جامعه هدف گام‌های مؤثری بردارد، وظیفه خود را به‌درستی انجام داده است.

لزوم همدلی و هم‌افزایی اتاق‌های بازرگانی شمال غرب

صادق سروری، دبیر اتاق بازرگانی اردبیل، برگزاری جلسات مشترک در راستای همدلی و هم‌افزایی بین اتاق‌های بازرگانی شمال غرب کشور را اقدامی مثبت ارزیابی کرد و اظهار داشت: این اقدام می‌تواند نتایج بهتری به همراه داشته باشد، به شرطی که استمرار و تداوم ارتباطات حفظ شود.

وی بر لزوم بررسی بیشتر مصوبات و پیشنهادات مطرح‌شده در جلسات اتاق‌های بازرگانی شمال غرب در مراکز پژوهشی اتاق‌ها تأکید کرد و افزود: این پیشنهادات باید به‌صورت کارشناسی‌شده و دقیق ارزیابی شده و سپس با مسئولان دولتی در میان گذاشته شوند.

سروری همراهی روسای اتاق‌های بازرگانی را در راستای پیشبرد اهداف مشترک در منطقه شمال غرب بسیار مؤثر دانست.

دبیر اتاق اردبیل یکی از مشکلات فعلی اتاق‌های بازرگانی را موضوع «اهلیت‌سنجی» دانست و گفت: پیش از این اتاق‌های بازرگانی، اهلیت‌سنجی متقاضیان کارت بازرگانی را انجام می‌دادند و سپس متقاضیان در صورت تائید صلاحیت، فرایند لازم برای صدور کارت را طی می‌کردند، اما اکنون این روال برعکس شده است و این تغییر باعث بروز مشکلات متعددی هم در حال حاضر و هم در آینده برای فعالان اقتصادی خواهد شد.

وی همچنین بر لزوم بهره‌گیری از مزایای اتاق‌های بازرگانی منطقه شمال غرب برای تقویت فعالیت‌ها تأکید کرد و خواستار احیای بازارچه‌های مرزی مشترک در این منطقه و مزیت‌های آن شد.

مطالبه اصلی ما باید از بخش دولتی باشد

ابراهیم حق‌جو، دبیر اتاق بازرگانی ارومیه اظهار داشت: مطالبه اصلی ما در بحث چالش‌های فضای کسب‌وکار باید از بخش دولتی صورت گیرد.

وی با اشاره به اینکه در کشور قوانین متعددی در حمایت از بخش خصوصی وجود دارد، گفت: ما کمبود قانون در این زمینه نداریم، از جمله قوانین مهم، قانون رفع موانع تولید است. اما هیچ‌یک از این قوانین به‌طور کامل به مسائل تأمین مالی بخش تولید و عادلانه بودن مالیات‌ها توجه نکرده‌اند.

حق‌جو مشکلات تأمین مالی و مالیات‌های غیرعادلانه را از مهم‌ترین چالش‌های فعالان اقتصادی دانست و خواستار توجه بیشتر دولتمردان به این مسائل شد.

لزوم تشکیل پنل‌های تخصصی در اتاق‌های بازرگانی شمال‌غرب کشور

کوردوان اسدی، دبیر اتاق بازرگانی سنندج، بر لزوم برگزاری جلسات به‌صورت منظم و هر سه ماه یک‌بار تأکید کرد.

وی ضمن استقبال از تشکیل دبیرخانه اتاق‌های بازرگانی

شمال‌غرب کشور و طرح مسائل مشترک در قالب این مجموعه، بیان داشت: باید چندین پنل تخصصی در حوزه‌های صنعت، معدن، کشاورزی، گردشگری و تجارت تعریف شود و هر یک از اتاق‌ها مسئولیت یکی از این پنل‌های تخصصی را بر عهده گرفته و در بازه‌های زمانی مشخص، مشکلات را شناسایی کرده و راهکارهای پیشنهادی خود را به دبیرخانه ارائه کنند.

لزوم بهره‌گیری از ظرفیت‌های جغرافیایی اتاق‌های بازرگانی شمال غرب

فریبرز پیرایش، دبیر اتاق بازرگانی همدان، با اشاره به قانون فضای کسب‌وکار که تأکید دارد تشکل‌ها باید زیرمجموعه اتاق‌های بازرگانی باشند، گفت: در حال حاضر، برخی تشکل‌ها زیرمجموعه اداره کار یا فرمانداری استان‌ها هستند و این مسئله باعث ایجاد موازی‌کاری بین تشکل‌ها شده است.

وی همچنین با اشاره به ظرفیت جغرافیایی اتاق همدان بیان کرد: اتاق‌های بازرگانی شمال غرب می‌توانند از پتانسیل‌های یکدیگر در راستای توسعه فعالیت‌های خود بهره‌برداری کنند.

پیرایش بر لزوم تعریف پروژه‌های مشترک بین اتاق‌ها، برگزاری جلسات مشترک بین شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی اتاق‌ها و همچنین برگزاری دوره‌های آموزشی و پژوهشی مشترک تأکید کرد.

وی هدف این برنامه‌ها را افزایش آگاهی اعضا، تبادل دانش از طریق تورهای تخصصی آموزشی و شبکه‌سازی بین تشکل‌های ملی و استانی دانست.

لزوم تشکیل دبیرخانه رویداد چالش‌های کسب‌کار و تقویت استقلال تشکل‌ها برای مقابله با چالش‌های اقتصادی

اکرم حسنی، دبیر اتاق بازرگانی زنجان، تشکیل دبیرخانه را برای انجام بهتر امور ضروری دانست و اظهار داشت: در مرحله اول باید مشکلات مشترک شناسایی و سپس توسط مراکز پژوهشی اتاق‌های بازرگانی به‌صورت کارشناسی بررسی شوند.

وی به مشکلاتی مانند صدور کارت بازرگانی، صدور بخشنامه‌های خلق‌الساعه، کوتاه‌مدت بودن سیاست‌گذاری‌ها و رفع تعهد ارزی اشاره کرد و گفت: این موارد، قدرت فعالان اقتصادی را تضعیف کرده و انگیزه صادرکنندگان را به‌شدت کاهش داده است.

حسنی همچنین به مسائل کلان‌تری مانند نقدینگی، تحریم‌ها، ناترازی انرژی، کمبود نیروی کار و تعدد سامانه‌ها به‌عنوان بزرگ‌ترین چالش‌های پیش روی تشکل‌ها اشاره کرد.

وی افزود: در حال حاضر تشکل‌ها از حمایت‌های اتاق بازرگانی بهره می‌برند، اما باید به‌گونه‌ای عمل کنیم که این تشکل‌ها بتوانند مستقل‌تر عمل کرده و به فعالیت‌های خود ادامه دهند.

حسنی در پایان بر اهمیت پایش چالش‌های مشترک بین اتاق‌های بازرگانی شمال غرب کشور تأکید کرد.

گفتنی است، در پایان این نشست پیشنهاد شد، دبیرخانه اتاق‌های بازرگانی شمال غرب کشور، هر سال در یکی از اتاق‌های بازرگانی مستقر شود.

همچنین مشکلات موجود شناسایی و در رویدادی که طی ماه‌های آتی در اتاق بازرگانی تبریز برگزار خواهد شد، طرح شود. لزوم برگزاری دوره‌های آموزشی مشترک از دیگر موارد مطرح شده در این نشست بود.

در جلسه کمیته تأمین اجتماعی اتاق تبریز بررسی شد؛

مشکلات عناوین شغلی و مابه‌التفاوت حق بیمه

جلسه کمیته تأمین اجتماعی اتاق بازرگانی تبریز با محوریت بررسی مشکلات جاری در هیئت‌های تشخیص مطالبات تأمین اجتماعی استان برگزار شد.

مهدی امینی، رئیس کمیسیون بانک، مالیات، کار و تأمین اجتماعی اتاق بازرگانی تبریز، در این جلسه با اشاره به موضوع «اصلاح عناوین شغلی» اشاره کرد و افزود: این امر اخیراً هزینه‌های زیادی را برای واحدهای تولیدی به همراه داشته است.

وی اعلام کرد: این موضوع از طریق اتاق ایران و مراجع مربوطه پیگیری خواهد شد.

امینی تشریح کرد: براساس شکایت کارگران و رأی هیئت‌های تشخیص و حل اختلاف اداره کار، موضوع اصلاح عناوین شغلی و پرداخت مابه‌التفاوت حق بیمه مربوطه به هیئت‌های تشخیص مطالبات تأمین اجتماعی ارجاع می‌شود. چنانچه این شکایات مربوط به سال‌هایی باشد که شرکت‌ها طبقه‌بندی مشاغل داشته‌اند یا توسط بازرسان موسسه حسابرسی تأمین اجتماعی بازرسی شده باشند، کارفرما ملزم به پرداخت مابه‌التفاوت نخواهد بود.

در ادامه، جعفر سمساری، مشاور امور تأمین اجتماعی کمیسیون، بخش‌هایی از بخشنامه تنقیح و تلخیص ضوابط بیمه‌ای پیمانکاران را تشریح کرد و مشکلات مرتبط با این بخشنامه که در هیئت‌های تشخیص مطالبات تأمین اجتماعی مطرح است، مورد بررسی قرار گرفت.

در ادامه این جلسه همچنین عنوان شد که برخی از مشکلات عناوین شغلی به دوره مکانیزه شدن سازمان تأمین اجتماعی و ثبت داده‌ها در سیستم باز می‌گردد. از سال ۱۳۷۸، سازمان تأمین اجتماعی مکانیزه شده است، اما از سال‌های ۱۳۸۸ و ۱۳۸۹ به بعد، لیست‌های حق بیمه به‌صورت CD از کارفرمایان گرفته شده است. در داده‌های مربوط به این ۱۰ سال که اکثراً به‌صورت دستی و لیست کاغذی دریافت و وارد سیستم شده است، گاهی کد شغلی درج نشده و سیستم به اشتباه عنوان شغل نیروی فنی و متخصص را به‌عنوان «کارگر ساده» ثبت کرده است.

در این صورت اگر کارفرما لیست‌های مربوطه را به هیئت تشخیص مطالبات تأمین اجتماعی ارائه و نشان دهد که عنوان شغلی در آن درج شده و حق بیمه مربوطه را پرداخت کرده است، با بررسی و رأی هیئت، دیگر ملزم به پرداخت مابه‌التفاوت نخواهد بود.

لازم به ذکر است که جلسات کمیته تأمین اجتماعی اتاق بازرگانی تبریز به‌صورت ماهانه و با حضور نمایندگان اتاق در هیئت‌های تشخیص مطالبات تأمین اجتماعی برگزار می‌شود. در این جلسات، علاوه بر بررسی مشکلات جاری، به آموزش قوانین و مقررات مربوطه به این نمایندگان و ارتقاء دانش حقوقی آن‌ها نیز پرداخته می‌شود.

عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز؛

تأمین امنیت غذایی مهمترین وظیفه جهاد کشاورزی است

عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز و نماینده اتاق ایران در کمیته تنظیم بازار کالاهای کشاورزی با اشاره به این‌که در حال حاضر تأمین امنیت غذایی در اولویت کاری است، تأکید کرد: دکتر نوری به لحاظ تحصیلات، تجربه، تخصص و توانمندی بالای مدیریتی، شایسته‌ترین فرد برای سپردن مسئولیت وزارت جهاد کشاورزی است.

بشیر جعفری با اشاره به این‌که مشارکت مردمی پشتوانه هر مجموعه، تشکیلات و سازمان است و با توجه به شاخصه بارز دکتر نوری در تعامل با مجموعه‌های مختلف و پذیرش جایگاه مردمی ایشان در بالاترین سطح، پیش‌بینی می‌شود دکتر نوری با اعتماد نمایندگان عزیز در جهاد کشاورزی تحولات شگرفی ایجاد خواهد کرد.

عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز با اشاره به این که دانش‌بنیان کردن بخش جهاد کشاورزی مطالبه رهبر معظم انقلاب از متولیان این بخش است، اظهار داشت: خوشبختانه دکتر نوری هم مرد دانشگاهی است و هم جزء مدیران موفق اجرایی، بنابراین پیش‌بینی می‌شود، دکتر نوری در این زمینه مطالبات مقام معظم رهبری را محقق کند.

نماینده اتاق ایران در کمیته تنظیم بازار کالاهای کشاورزی گفت: حضور دکتر نوری در رأس مدیریت وزارت جهاد کشاورزی فرصتی تاریخی برای تبدیل شدن وزارت جهاد کشاورزی به وزارتخانه‌ای شاخص در تأمین آسایش و رفاه مردم است.

رئیس کمیسیون صنایع، انرژی و احداث اتاق تبریز:

ایجاد فرصت‌های تخصصی برای دانشجویان دانشگاه فنی و حرفه‌ای استان

در جلسه مشترک کمیسیون صنایع، انرژی و احداث اتاق بازرگانی تبریز با مسئولان و معاون دانشگاه فنی و حرفه‌ای استان آذربایجان‌شرقی بر لزوم بهره‌گیری از ظرفیت‌های این دانشگاه در حوزه صنعت تأکید شد.

یونس اکبرپور پایدار، رئیس کمیسیون صنایع، انرژی و احداث اتاق تبریز، در این نشست بر اهمیت بهره‌برداری از تخصص دانشجویان در پیشبرد اهداف صنعتی و اقتصادی استان تأکید کرد.

وی با اشاره به اینکه آذربایجان‌شرقی یک استان صنعتی بوده و دارای واحدهای تولیدی و صنعتی متعدد است، اظهار داشت: این قابلیت، بهترین فرصت برای دانشجویان دانشکده فنی و حرفه‌ای است و می‌توانند در کنار تحصیل، با حضور و فعالیت در واحدهای صنعتی مرتبط با رشته تحصیلی خود، کسب تجربه کرده و برای سال‌های بعد از فارغ‌التحصیلی خود، رزومه کاری ایجاد کنند.

پایدار از اعلام آمادگی اتاق تبریز و دانشکده فنی و حرفه‌ای برای ایجاد پل ارتباطی بین صنایع و دانشجویان این دانشکده خبر داد و افزود: با توجه به تفاهم‌نامه موجود بین این دو نهاد، در حال حاضر زمینه فعالیت دانشجویان در صنایع فراهم شده است و ما تلاش داریم، استعدادهای دانشجویی را در مسیر توسعه اقتصادی و صنعتی به کار بگیریم.

وی خاطرنشان کرد: ما باید بستری فراهم کنیم تا این استعدادها در شرایط مطلوب‌تر به کار گرفته شوند و مهارت‌های خود را در این مسیر شکوفا کنند.

اکبرپور پایدار در پایان گفت: برای دستیابی به این اهداف، باید تعامل بیشتری بین صنعت و دانشگاه‌ها برقرار کنیم تا دانشجویان در محیط واقعی و عملی، مهارت‌های علمی خود را به کار گیرند.

دوره آموزشی «مقررات صادرات و واردات» در اتاق تبریز برگزار شد

دوره آموزشی مقررات صادرات و واردات، در قالب دوره جامع مهارت‌های بازرگانی، با تدریس مظفر ناصری، رئیس گروه تنظیم مقررات صادرات و واردات، در اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد.

در این دوره، مباحثی در رابطه با اصول پنج‌گانه اساسی واردات و صادرات کشور، الزامات قانونی رعایت سقف صادرات، حقوق مکتسب صادرکنندگان، کالاهای مشمول عوارض صادراتی، مزایای قانونی صادرات، مزایا و الزامات استراتژی‌های شش‌گانه صادراتی، شیوه‌های تأمین مالی واردات و سبد ارزی واردکنندگان، حقوق مکتسب واردکنندگان، آشنایی با فرایند کامل واردات، هزینه‌های مرتبط بر واردات کشور، مطرح شد.

سمینار آموزشی «سیستم طبقه‌بندی کالا» در اتاق تبریز برگزار شد

سمینار آموزشی «سیستم طبقه‌بندی کالا» در قالب دوره جامع مهارت‌های بازرگانی، با تدریس مظفر ناصری، رئیس گروه تنظیم مقررات صادرات و واردات، در اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد.

در این سمینار، مباحثی در رابطه با آشنایی با کارکردهای اساسی نظام طبقه‌بندی کالا، بررسی اصول شش‌گانه طبقه‌بندی کالا در نظام HS، تعریف اصطلاحات SKD، SBU و CKD، تشریح اصول و قواعد تفکیک ردیف تعرفه و اصلاحات تعرفه گمرکی در کتاب مقررات صادرات، مکانیسم اصلاحات تعرفه‌ای در کمیسیون ماده یک و نحوه خوانش ردیف تعرفه، مطرح شد.

دیدار هیئت رئیسه اتاق بازرگانی تبریز با مدیر کل استاندارد استان آذربایجان‌شرقی

لزوم تمرکز بر کیفیت محصولات به جای نشانه‌گذاری

در دیدار هیئت رئیسه اتاق بازرگانی تبریز با مدیر کل و معاونان اداره کل استاندارد استان آذربایجان‌شرقی، بر لزوم تمرکز بر کیفیت محصولات به جای نشانه‌گذاری تاکید شد.

قاسم خلیل‌نژاد قویدل، عضو هیئت رئیسه اتاق بازرگانی تبریز در ابتدای این نشست با اشاره به اهمیت و نقش ویژه سازمان استاندارد در بررسی و ارزیابی کیفیت محصولات داخلی گفت: فلسفه وجودی این سازمان، حمایت از مصرف‌کنندگان و تضمین کیفیت کالا و خدمات است.

چالش‌های نشانه‌گذاری محصولات و لزوم رسیدگی کارشناسی

رضا جعفری، عضو هیئت رئیسه اتاق بازرگانی تبریز، از همراهی و همکاری اداره کل استاندارد استان با صنعتگران در راستای حل چالش‌های موجود قدردانی کرد.

جعفری افزود: بیش از ۹۰ درصد اقتصاد استان به بخش خصوصی وابسته است و با همراهی بخش دولتی، بخش خصوصی ما توانسته است به‌صورت فعال عمل کند.

جعفری با اشاره به مصوبه اخیر شورای عالی استاندارد در رابطه با نشانه‌گذاری محصولات، اظهار داشت: حساسیت به رنگ و اندازه آرم واحدهای تولیدی، مشکلات زیادی را برای تولیدکنندگان به وجود آورده است. ما خواستار رسیدگی کارشناسی به این موضوع در جلسه شورای عالی استاندارد هستیم.

وی ادامه داد: بر اساس اعلام نظر ستاد تسهیل و رفع موانع تولید استان آذربایجان‌شرقی، این مسئله با قوانین بهبود فضای کسب و کار مغایرت دارد.

عضو هیئت رئیسه اتاق تبریز خاطرنشان کرد: در حال حاضر دو سازمان غذا و دارو و سازمان استاندارد، به‌صورت موازی بر کیفیت محصولات داخلی رسیدگی می‌کنند و با توجه به معیارها و استانداردهای متفاوتی که این دو مجموعه دارند، تولیدکنندگان با مشکل مواجه می‌شوند.

جعفری اذعان کرد: آرزوی دیرینه واحدهای تولیدی و صنعتی این است که تکلیف نظارت بر کیفیت کالاها و محصولات داخلی یکبار برای همیشه مشخص شود.

تمرکز بر کیفیت محصولات به جای پرداختن به جزئیات کم اهمیت

مصطفی صحرایی، مدیر کل استاندارد آذربایجان‌شرقی، در این دیدار از اهتمام این اداره کل برای کاهش دغدغه‌های بخش تولید خبر داد.

وی اظهار داشت: اگرچه سازمان غذا و دارو و اداره کل استاندارد به‌صورت مجزا از هم و با آزمایش‌های مرتبط با کیفیت محصولات تولیدی فعالیت می‌کنند، اما ما با همکاری یکدیگر تلاش کرده‌ایم تا دامنه‌های مرتبط با ارزیابی محصولات و کیفیت آن‌ها را به یکدیگر نزدیک کنیم تا واحدهای تولیدی با مشکل مواجه نشوند.

صحرایی با اشاره به بحث نشانه‌گذاری و جزئیات مربوط به آن افزود: موضوع اصلی، کیفیت و سلامت محصولات است، نه جزئیات مربوط به نشانه‌گذاری.

صحرایی تاکید کرد: ما متولی کیفیت هستیم، نه نشانه‌گذاری و با توجه به اینکه تبریز به‌عنوان قطب صنایع غذایی از جمله شیرینی و شکلات در کشور مطرح است، ما تلاش داریم تا حد امکان موانع و مشکلات موجود در این حوزه را به حداقل برسانیم.

در پایان این دیدار، مدیر کل و معاونان استاندارد آذربایجان‌شرقی انتخاب شایسته رضا جعفری عضو هیئت رئیسه اتاق تبریز را به‌عنوان نماینده جدید اتاق ایران در کمیسیون تخصصی شورای عالی استاندارد کشور تبریک گفتند.

سلسله نشست‌های کتاب ماه در اتاق تبریز برگزار شد

شهریور، ماه شهریار

سلسله نشست‌های کتاب ماه تبریز با حضور جمعی از دوستداران کتاب و ادب با محوریت بررسی آثار استاد شهریار در اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد.

عزیزی به عنوان یکی از افرادی که در حضور استاد شهریار بوده، در این نشست با اشاره به اجرای دکلمه "سهندیم" از استاد شهریار اظهار داشت: از اجرای شعر سهندیم به‌عنوان یک اتفاق یاد می‌شود، چرا که به‌صورت اتفاقی و بدون هیچ برنامه‌ریزی قبلی اجرا شد و پیشنهاد اجرای آن برای اولین بار از سوی ناصر شاهین‌ور، دوست ارومیه‌ای‌ام مطرح شد.

ارتباط تنگاتنگ روحیه پزشکی و شعر در آثار استاد شهریار

محمد نژادکاظم، پزشک و دوستدار ادبیات، در ادامه این جلسه ضمن تبریک روز پزشک و ارتباط تنگاتنگ مفهوم پزشک با شهریار گفت: تلفیق هنر و پزشکی شهریار بسیار منحصر به‌فرد بوده و وجود هر دوی این روحیات در وجود یک انسان، بسیار اتفاق خاصی است.

وی با اشاره به میزان اهمیت اشعار شهریار در حوزه ادبیات افزود: شهریار اگر شهریار شد، فقط به خاطر عشق در وجودش بود، در غیر این صورت او فقط یک پزشک بود.

شهریار همکلاسی حافظ

ابوالفضل علی‌محمدی، مدیرعامل بنیاد فرهنگ، هنر و ادب آذربایجان با بیان اینکه شهریار خود را همکلاسی حافظ می‌دانست، اظهار داشت: شهریار خود را شاگرد کلاسی می‌دانست که حافظ، شاگرد اول و خودش شاگرد دوم بود، بنابراین او بهتر از هر کسی می‌توانست معنای اشعار حافظ را دریابد و معتقد بود، دلیل اینکه برخی اشعار حافظ به درستی معنی نمی‌شود، را عدم خوانش صحیح آن می‌دانست.

علی‌محمدی به‌عنوان فردی که در محضر استاد شهریار بوده و از گفتار وی بهره‌مند شده، خواستار تشکیل گروهی برای جمع‌آوری علمی اشعار شهریار شد و گفت: برای شناخت علمی‌تر شهریار، باید با حضور شهریارپژوهان، دیوانی برای اشعار شهریار نگارش شود.

وی همچنین با قرائت برخی از اشعار از محمد حسین بهجت تبریزی به میزان تفاوت‌های موجود در نسخه‌های مختلف اشاره کرده و از این قضیه اظهار نگرانی کرد.

از چوپان تا استاد دانشگاه دوست‌دار شهریار

صمد رحمانی محقق ادبی در این نشست با تاکید بر دوره زندگی شهریار و حضور شاعران دیگر در این برهه گفت: سرودن شعر برای شهریار در دوره‌ای که غول‌های ادبی مثل ملک‌الشعرای بهار، هوشنگ ابتهاج، اخوان ثالث، احمد شاملو و...حضور داشتند، بسیار اتفاق حائز اهمیتی بود؛ اما شهریار با وجود این شاعران بزرگ، توانست در میان آنها بدرخشد و در کلاس ادبی اشعار کلاسیک بعد از حافظ شاگرد دوم شود.

این محقق ادبی ضمن بررسی اشعار ترکی زبان شهریار افزود: شهریار در سرودن اشعار ترکی با بهره‌گیری از ادبیات شفاهی و فولکلور در قالب‌های بسیار سختی شعر سرود که تا آن زمان کسی قادر به انجام آن نبود.

رحمانی با تاکید بر اینکه در تاریخ برای شاعران اندکی "نظیره" نوشته شده است، افزود: در ادبیات ترک بعد از نظامی بیشترین نظیره‌های نوشته شده مختص شهریار است.

وی خاطرنشان کرد: ما به‌عنوان یک ترک زبان، شهریار را شاعر ملی می‌دانیم و از چوپان گرفته تا استاد دانشگاه همه اشعار شهریار را حفظ هستیم.

این محقق ادبی با تاکید بر نقش شهریار در تجلی شعر نیمایی گفت: در ابتدا سروده‌های نیما یوشیج توسط اساتید دانشگاهی مورد تمسخر قرار می‌گرفت، اما زمانی که شهریار چندین شعر در وزن نیمایی سرود، جایگاه آن نیز در میان اهالی ادبی به تثبیت رسید.

وی یکی از دلایل درخشش شهریار را تسلط آن به آیات و احادیث قرآنی و همچنین ادبیات جهان عنوان کرد و گفت: شهریار در اشعار خود از افراد بزرگی همچون تولستوی، افلاطون و... نام برده که نشان از تسلط او در ادبیات جهان دارد.

رحمانی با اشاره به وجود مکاتب مختلف در اشعار ترکی شهریار تصریح کرد: منظومه "حیدر بابا" تلفیقی از گلستان و بوستان سعدی است، در بخش اول آن بیان واقعیات و دیدگاه شاعر به روش گلستان و در بخش دوم ایده‌آل‌گرایی به روش بوستان دیده می‌شود. همچنین نشانه‌هایی از هزار و یک شب نیز در آثار وی مشاهده می‌شود و به جرأت می‌توان گفت، چهره‌های مهم ادبی مثل داستایوفسکی، تولستوی و شهریار همگی، هزار و یک شب را خوانده و از آن در آثار خود بهره جسته‌اند.

در این مراسم مریم حسینی نژاد، شعر سهندیه استاد شهریار را از حفظ خواندند و مورد تقدیر قرار گرفتند.

دیدار صمیمانه هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز با معاون پارلمانی رئیس جمهور

طی دیداری صمیمانه، هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز با معاون پارلمانی رئیس جمهور در اتاق بازرگانی تبریز دیدار کردند.

در این دیدار صمیمانه که با حضور شهرام دبیری، معاون پارلمانی رئیس جمهور، صمد حسن زاده رئیس اتاق ایران و اعضای هیئت رئیسه و هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز در محل اتاق تبریز برگزار شد، بر لزوم حمایت متقابل دولت و بخش خصوصی به منظور اتحاد این دو بخش و انسجام اقتصادی کشور تاکید شد.

همچنین در پایان این دیدار، نشان ویژه اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز به معاون پارلمانی رئیس جمهور اهدا شد.

توسط اتاق تبریز صورت گرفت؛

بازدید از یک واحد تولید هیدروکربنی در شهرستان عجب‌شیر و رسیدگی به مشکلات آن

عضو هیئت‌رئیسه اتاق تبریز و رئیس مرکز داوری اتاق تبریز از یک واحد تولید هیدروکربنی در شهرستان عجب‌شیر بازدید کرده و از نزدیک در جریان مشکلات این واحد تولیدی قرار گرفتند.

در این بازدید که با حضور فرماندار شهرستان عجب‌شیر، نماینده مردم مراغه و عجب‌شیر در مجلس شورای اسلامی، مدیرکل امور سرمایه‌گذاری و اشتغال استانداری آذربایجان‌شرقی، عضو هیئت‌رئیسه اتاق تبریز، رئیس مرکز داوری اتاق تبریز و اعضای هیئت‌رئیسه انجمن اپکس (صادرکنندگان محصولات هیدروکربنی استان) برگزار شد، مشکلات این واحد تولیدی طرح و مقرر شد، اقدامات مقتضی از طریق کارگروه رفع موانع تولید و کارگروه اقتصاد مقاومتی استان انجام شود.

همچنین در جریان این بازدید، سید فرید موسوی، نماینده مردم مراغه و عجب‌شیر در مجلس شورای اسلامی، ضمن تأکید بر اهمیت حمایت از بخش خصوصی و هموار کردن مسیر توسعه برای فعالان اقتصادی استان، از تلاش چشمگیر اتاق بازرگانی تبریز در احصاء مشکلات واحدهای تولیدی استان آذربایجان‌شرقی و ارائه راهکارهای مناسب در راستای رفع این موانع قدردانی کرد و افزود: اقداماتی از قبیل بازدید از واحدهایی که دچار مشکل شده‌اند و کوشش برای رفع دغدغه‌های فعالان اقتصادی استان، گام بزرگی است و ما نیز از هیچ‌گونه کوششی در راستای کاهش چالش‌های بخش خصوصی دریغ نخواهیم کرد.

اهمیت هم‌صدایی برای پیگیری مطالبات صنایع و رفع بحران انرژی

جلسه مشترک کمیسیون صنایع، انرژی و احداث اتاق تبریز، انجمن مدیران صنایع آذربایجان‌شرقی و خانه توسعه آذربایجان، با محوریت «چالش‌های تامین برق پایدار صنایع» با حضور هیئت‌مدیره این مجموعه‌ها در اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد.

سید باقر شریف‌زاده، عضو هیئت نمایندگان اتاق تبریز در ابتدای این نشست، ضمن تاکید بر اهمیت تامین برق پایدار برای تداوم یا توسعه فعالیت صنایع گفت: متاسفانه طی سال‌های اخیر شاهد ناترازی شدید در حوزه انرژی در کشور و استان هستیم و همین دلیل منجر به بروز قطعی های مکرر برق در واحدهای تولیدی و صنعتی استان در طول سال و به خصوص در ایام پیک مصرف می شود.

وی با بیان این مطلب گفت: تامین برق پایدار یکی از مطالبات اصلی صنایع استان است، اما این مطالبه به‌حق، بهتر است از یک کانال مشترک پیگیری شده و همه ما باید تبدیل به صدای واحد شویم و با ارائه پیشنهادات مشترک، در این زمینه پیش برویم.

رئیس مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی تبریز با بیان اینکه این مرکز طی سال گذشته در رابطه با مبحث انرژی، مطالعات کارشناسی شده انجام داده است، اضافه کرد: بر اساس یافته های پژوهشی اتاق تبریز، ناترازی بودجه، عدم سرمایه‌گذاری در حوزه برق و عدم رغبت بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در حوزه ساخت نیروگاه برق (به دلیل نبود ثبات رفتاری از سوی دولت) منجر به بروز شرایط فعلی و بحران تامین انرژی در کشور شده است.

شریف‌زاده با اشاره به تبعات اقتصادی و اجتماعی ناترازی در حوزه انرژی تصریح کرد: تداوم این شرایط به نفع هیچ کس نیست.

یونس اکبرپور پایدار، رئیس کمیسیون صنایع، انرژی و احداث اتاق بازرگانی تبریز در این نشست با تاکید بر اهتمام ویژه این کمیسیون در راستای رفع چالش تامین برق صنایع گفت: طی سال گذشته و سال جاری، چندین جلسه و سمینار با حضور مسئولان بخش دولتی استان، نمایندگان مجلس و فعالان اقتصادی استان در خصوص ناترازی انرژی برق در کمیته انرژی اتاق تبریز برگزار کرده ایم و با توجه به اهمیت این قضیه، تا حصول نتیجه مطلوب برگزاری این نشست ها تداوم خواهد داشت.

وی با اشاره به نبود زیرساخت های لازم در حوزه تامین انرژی در کشور گفت: عدم سرمایه‌گذاری در این زمینه، طی سالیان متمادی، باعث بروز مشکلات فعلی شده است و واحدهای صنعتی در این شرایط فعالیت، عملا غیرممکن است.

پایدار، بهره‌گیری از پانل‌های خورشیدی برای تامین برق صنایع، ایجاد و تسهیل شرایط برای سرمایه‌گذاری در حوزه احداث نیروگاه ها را از جمله راهکارهای پیشنهادی در این زمینه دانست و حمایت جدی دولت و ثبات در تصمیمات در این زمینه را پیش‌شرط تحقق این امر دانست.

وی از تداوم برگزاری همایش و جلسات هم‌اندیشی در این کمیسیون و همچنین ارائه مشاوره توسط کارگروه انرژی کمیسیون صنایع، انرژی و احداث اتاق تبریز خبر داد.

در ادامه این جلسه اعضای هیئت مدیره خانه توسعه آذربایجان و انجمن مدیران صنایع استان به تشریح فعالیت های صورت گرفته در خصوص بررسی موارد فنی تامین برق در کشور و استان پرداختند و مقرر شد، طی ماه های آتی همایش مشترکی در این زمینه برگزار شود.

زنگ هشدار تشدید ناترازی انرژی برای صنایع

رئیس کمیسیون صنایع، انرژی و احداث اتاق بازرگانی تبریز، تاکید کرد: زنگ هشدار تشدید ناترازی انرژی برای صنایع مدت هاست به صدا درآمده است.

یونس اکبرپور پایدار، در نشست مشترک کمیسیون صنایع، انرژی و احداث اتاق تبریز، انجمن مدیران صنایع آذربایجان‌شرقی و خانه توسعه آذربایجان با بیان این مطلب افزود: ناترازی انرژی، سال به سال بیشتر می‌شود و اگر دولت و صنایع، به‌طور جدی پیگیر رفع این چالش باشند، در غیر این صورت این موضوع به یک بحران ملی تبدیل خواهد شد.

رئیس کمیسیون صنایع، انرژی و احداث اتاق بازرگانی تبریز، با اشاره به اهمیت این موضوع از برگزاری جلسه‌ای طی هفته آینده با حضور سرمایه‌گذاران در خصوص بررسی نحوه و شرایط برای احداث نیروگاه خورشیدی خبر داد.

وی تاکید کرد: در راستای کاهش محدودیت‌های انرژی و تامین پایدار برق، ضرورت احداث نیروگاه خورشیدی و همچنین بهره‌گیری از انرژی‌های تجدیدپذیر، بیش از پیش احساس می‌شود. علاوه بر اینکه با سرمایه‌گذاری در حوزه انرژی‌های تجدیدپذیر، صنایع می‌توانند از مزایای رفع تعهدات ماده ۱۶ قانون جهش تولید دانش‌بنیان بهره‌مند شوند.

گفتنی است، در این خصوص جلسه‌ای با حضور صنایع پرمصرف استان برگزار خواهد شد، تا فعالان اقتصادی در صورت تمایل، با درنظر گرفتن منابع تامین اعتبارات و مشخص کردن میزان سهم خود برای سرمایه‌گذاری در این حوزه اعلام آمادگی کنند.

در نشست محیط‌زیستی در اتاق تبریز بررسی شد؛

بررسی دلایل عدم دسترسی به حق‌آبه تالاب «قوروگؤل»

سلسله نشست‌های گفتگوی محیط‌زیستی، با محوریت «قوروگؤل و چالش حق‌آبه تالاب‌ها» با حضور کارشناسان محیط‌زیستی و به همت خانه فعالین محیط‌زیست استان، در اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد.

مجید رحمانی، عضو هیئت‌مدیره خانه فعالین محیط‌زیست، در ابتدای این نشست ضمن تأکید بر اهمیت تالاب‌ها اظهار داشت: تالاب‌ها یکی از موضوعات حساس محیط‌زیستی محسوب می‌شوند، به‌طوری که می‌توان آن‌ها را به‌عنوان آیینه تمام‌نمای منطقه دانست، به عبارتی، اگر سیاست‌ها و فعالیت‌های یک منطقه در مسیر درست باشند، تالاب‌ها نیز حال خوبی خواهند داشت و برعکس.

وی خاطرنشان کرد: تالاب قوروگؤل به‌دلیل دارا بودن ظرفیت‌های اقتصادی، گردشگری و محیط‌زیستی بسیار ارزشمند است، اما متأسفانه از ظرفیت‌های آن غافل هستیم.

تالاب بین‌المللی، خانه پرندگان در حال انقراض

سعید گنجعلی، دانش‌آموخته علوم مهندسی محیط‌زیست، در تشریح و معرفی این تالاب گفت: تالاب قوروگؤل در سال ۱۳۵۴ به‌عنوان تالاب بین‌المللی به ثبت رسید و در سال ۱۳۹۰ به‌دلیل اهمیت ویژه اکولوژیک، به‌عنوان منطقه حفاظت شده اعلام شد؛ در این منطقه ۹۲ گونه پرنده که اکثرشان برای زادآوری به تالاب می‌آیند، وجود دارند، برای مثال گونه‌هایی مثلا اردک بلوطی، اردک سرسفید، لک لک، فلامینگو که در بین آن‌ها، اردک سرسفید از جمله پرندگان در حال انقراض محسوب می‌شود.

وی با طرح این سؤال که چرا به حق‌آبه این تالاب دست نمی‌یابیم؟ به تشریح عوامل موثر در این زمینه پرداخت و گفت: از جمله دلایل عدم دسترسی به این هدف، دخالت انسان در طبیعت، مشکلات کانال آبی به‌دلیل تغییرات دمایی، ویلاسازی‌های اطراف تالاب، چاه‌های غیر مجاز و کشاورزی‌های غیر اصولی است. همچنین تخلیه فاضلاب به تالاب توسط مردم محلی از جمله آسیب‌هایی است که به تالاب وارد می‌شود.

گنجعلی، حداقل مقدار آب مورد نیاز برای این تالاب را یک الی یک و نیم میلیون مترمکعب از طریق کانال دانست.

خشکیدن تالاب‌ها، مشکلی در سطح کشوری

احمد رحمانی، عضو هیئت‌مدیره خانه فعالین محیط‌زیست، در این نشست با بیان اینکه فعال محیط‌زیستی مثل یک سنسور خطر در جامعه عمل می‌کند، گفت: اکثر مسئولان استان متوجه میزان وخامت اوضاع نیستند و گروهی باید به‌صورت مکرر به آن‌ها اطلاع‌رسانی بکنند، آن دسته مسئولان که اطلاع کافی از اوضاع دارند، به‌دلیل عدم هماهنگی بین ارگان‌ها و ادارات دولتی نمی‌توانند مفید واقع شوند، پس برای منافع عمومی باید ارگان‌ها هماهنگ و یک‌صدا شوند، چرا که مشکل تالاب‌ها، یک مشکل ملی است.

تأمین حق‌آبه تالاب‌ها، وظیفه شرکت آب منطقه‌ای است

سولماز عظیم‌زاده، فعال محیط‌زیستی و عضو هیئت‌مدیره خانه فعالین محیط‌زیست، در پایان این نشست ضمن بررسی جلسات گذشته این NGO با نهادهای دولتی و شفاف‌سازی گفت: حفاظت تالاب‌ها مربوط به یک ارگان نیست، در کتاب مدیریت تالاب‌ها، مشخصاً قید شده که مسئول تأمین آب تالاب‌ها، شرکت‌های آب منطقه‌ای هستند و نه اداره محیط‌زیست، پس ارگان‌های دولتی نیز باید با برقراری ارتباط صحیح به رفع این مشکل بپردازند.

رئیس کمیسیون صنایع، انرژی و احداث اتاق تبریز خبر داد؛

جذب حدود ۱۴۰ دانشجو در قالب تفاهم‌نامه صنعتی در واحدهای تولیدی استان

رئیس کمیسیون صنایع، انرژی و احداث اتاق تبریز از جذب حدود ۱۴۰ دانشجو در واحدهای تولیدی و صنعتی استان، در قالب تفاهم‌نامه همکاری بین اتاق بازرگانی تبریز و دانشگاه‌های استان خبر داد.

یونس اکبرپور پایدار در نشست مشترک با رؤسای دانشگاه‌های استان که با محوریت «فعال‌سازی تفاهم‌نامه همکاری صنعتی و ارائه گزارش عملکرد دانشگاه‌ها» برگزار شد، با بیان این مطلب گفت: خوشبختانه با انعقاد تفاهم‌نامه همکاری بین اتاق بازرگانی تبریز و دانشگاه‌های استان، فرصت مناسبی در راستای بهره‌گیری از ظرفیت علمی دانشگاه‌ها در بخش صنعت و تأمین نیروی کار مورد نیاز صنایع فراهم آمده است.

وی ضمن قدردانی از رؤسای دانشگاه‌های استان در خصوص معرفی دانشجویان مستعد و علاقه‌مند به فعالیت در مجموعه‌های صنعتی گفت: با این اقدام دانشجویان می‌توانند تجربه حضور در فضای کار واقعی را کسب کرده و همچنین آموخته‌های علمی خود را به‌صورت عملی انجام دهند، در نتیجه پس از فارغ‌التحصیلی از دانشگاه‌ها می‌توانند با دانش و تجربه‌ای که در اختیار دارند، به‌راحتی در بازار کار جذب شوند.

رئیس کمیسیون صنایع، انرژی و احداث اتاق تبریز همچنین از حمایت‌های ویژه صنایع و رؤسای انجمن‌های صنفی استان، در به‌کارگیری دانشجویان و ایجاد فرصت تجربه‌آموزی قدردانی کرد و گفت: بهره‌گیری از ظرفیت صنایع به‌منظور ایجاد فضای کاربردی‌تر برای دانشجویان، باعث ایجاد انگیزه بیشتر و امید به آینده در جوانان می‌شود.

وی بر اهتمام ویژه این کمیسیون در افزایش ارتباط بین دانشگاه‌ها و صنایع، به‌منظور استفاده از ظرفیت‌های دانشگاهی در خصوص رفع نیازهای صنایع و بهره‌گیری از ظرفیت صنایع در راستای جذب نیروی انسانی تأکید کرد.

در ادامه این نشست، رؤسای دانشگاه‌های استان به بیان عملکرد خود در زمینه عملی شدن تفاهم‌نامه پرداختند.

گفتنی است، در پایان این جلسه، لوح تقدیری از سوی دانشگاه تبریز، توسط عطاالله ندیری، معاون فناوری دانشگاه تبریز به یونس اکبرپور پایدار اعطا و از زحمات وی در راستای توسعه ارتباط بین دانشگاه‌ها و صنایع استان قدردانی به‌عمل آمد. همچنین طی لوحی از علیرضا پورسلطانی، مسئول آموزش اتاق بازرگانی تبریز تجلیل شد.

رئیس کمیسیون کشاورزی، آب و محیط زیست اتاق تبریز تاکید کرد؛

لزوم فعالیت رایزنان اقتصادی بخش کشاورزی در سایر کشورها

نشست کمیسیون کشاورزی، آب و محیط زیست اتاق تبریز با محوریت «بررسی پیش‌زمینه‌ها، اهمیت و ضرورت، قوت و ضعف، تهدید و فرصت، موانع و چالش‌ها، الزامات و راهکارهای دیپلماسی کشاورزی با تاکید بر استان آذربایجان‌شرقی و کشورهای همجوار» با حضور مسئولان استانی، اساتید دانشگاهی و اعضای کمیسیون در اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد.

بشیر جعفری؛ رئیس کمیسیون کشاورزی آب و محیط زیست اتاق بازرگانی تبریز در این نشست گفت: در جلسات قبل موارد مرتبط با مدیریت یکپارچه منابع آب و خاک، دریاچه ارومیه و ... مورد بررسی قرار گرفته و تصمیمات فنی در این خصوص صورت گرفته است و در این جلسه مبحث دیپلماسی کشاورزی بررسی می‌شود.

وی ادامه داد: دیپلماسی کشاورزی در دنیا دارای اهمیت بسیاری است و ما نیز باید در حوزه کشاورزی در این راستا قدم برداریم.

جعفری اظهار کرد: یکی از مشکلات ما خلأ تولید دانش در بخش کشاورزی است، همچنین در رابطه با بحث ارزآوری، بازاریابی و بازارشناسی نیز نتوانسته‌ایم اقدامات موثری انجام دهیم.

رئیس کمیسیون کشاورزی، آب و محیط زیست اتاق تبریز با اشاره به اهمیت ارتباط و تعامل با کشورهای همسایه و همچنین کشورهای عضو اتحادیه اوراسیا گفت: امیدواریم با تکمیل حلقه گمشده دیپلماسی در بخش کشاورزی بتوانیم از پتانسیل‌های موجود بهره بگیریم، در همین راستا لزوم وجود رایزن‌های اقتصادی در سایر کشورها برای بازارشناسی و بازاریابی محصولات کشاورزی ضروری است.

وی در ادامه با اشاره به مشکل کمبود آب در کشور و لزوم ارائه راهکارهای جایگزین برای توسعه بخش کشاورزی، خواستار تشکیل معاونت کشت فراسرزمینی در وزارت جهاد کشاورزی شد.

جعفری تصریح و تاکید کرد: در حال حاضر محصولات کشاورزی استان به کشورهایی مانند هندوستان و عراق صادر می‌شود و ما نباید اجازه بدهیم این بازارها از دست بروند.

در ادامه هر یک از حاضران دیدگاه‌های خود را درباره ابعاد مختلف دیپلماسی کشاورزی مطرح کردند.

رئیس گروه تنظیم مقررات صادرات و واردات در اتاق تبریز تاکید کرد؛

علت تعدد بخشنامه‌ها در حوزه صادرات محدودیت ارزی کشور است

رئیس گروه تنظیم مقررات صادرات و واردات، علت تعدد بخشنامه‌ها در حوزه صادرات را محدودیت ارزی کشور عنوان کرد.

مظفر ناصری طی گفتگویی با روابط عمومی اتاق بازرگانی تبریز در خصوص علت تعدد بخشنامه‌ها و مقررات اخیر در حوزه صادرات، به محدودیت‌های ارزی کشور اشاره کرد و افزود: با بررسی مصوبات و بخشنامه‌های مرتبط با حوزه صادرات، هر انسان عاقلی به این نتیجه می‌رسد که این مصوبات منجر به سد شدن مسیر صادرات می‌شوند. به عنوان مثال می‌توان به مصوبه اخیر در رابطه با صنایع فولادی که خواستار بازگشت ارز حاصل از صادرات به قیمت نیمایی است، در حالی که این صنایع، با ارز آزاد اقدام به صادرات کرده‌اند، اشاره کرد و من به جرات می‌گویم که اگر شرایط فعلی تداوم یابد، زنجیره فولاد با بحران اساسی مواجه خواهد شد.

ناصری افزود: یکی دیگر از عوامل مهم در این زمینه، عدم شناخت درست زنجیره تصمیم‌سازان و تصمیم‌گیران کلیدی از موضوع صادرات است. بسیاری از تصمیمات در خلا گرفته می‌شوند و تبعات آن جامعه صنعتی را تحت شعاع قرار می‌دهد. بنابراین، تصمیم‌گیران قبل از هر اقدام یا صدور بخشنامه‌ای باید بررسی کنند که این تصمیمات چه نتایجی به همراه خواهد داشت.

وی همچنین به ضرورت استفاده از خرد جمعی بخش خصوصی اشاره کرد و گفت: یکی از موارد دیگری که در این زمینه موثر است، عدم بررسی و به‌کارگیری خرد جمعی بخش خصوصی است. دولت در این زمینه می‌تواند از ظرفیت اتاق‌های بازرگانی برای ارائه مشورت بهره ببرد و از این نظرات در تصمیمات آتی استفاده کند.

ناصری در ادامه به موضوع ارزش‌گذاری تکلیفی یا دستوری در حوزه صادرات اشاره کرد و افزود: این نوع ارزش‌گذاری‌ها منجر به بروز مشکلات متعددی برای فعالان اقتصادی شده است. در این زمینه، اتحادیه‌ها باید با ارتباط با گمرکات کشور نقش مشورتی و مشاوره‌ای خود را ایفا کنند تا قیمت واقعی محصولات و کالاها به‌صورت به‌روز در اختیار گمرکات قرار بگیرد.

وی افزود: با وجود اینکه گمرک مجری ارزش‌گذاری کالاهای صادراتی و وارداتی است، با این حال تشکل‌ها می‌توانند، نقش مشورتی خود را در رابطه با قیمت‌گذاری کالاها ایفا کنند، به بیان دیگر تشکل‌ها باید بتوانند از ظرفیت قانونی خود برای افزایش توان اعضا بهره‌مند شوند.

در مراسم رونمایی از پوستر بزرگداشت روز صنعت و معدن مطرح شد:

رسانه، بخش خصوصی و دولت؛ مثلث طلایی توسعه

در مراسم رونمایی از پوستر بزرگداشت روز صنعت و معدن در آذربایجان‌شرقی، رویداد خانه صمت، سه بخش رسانه، بخش خصوصی و دولت به‌عنوان مثل طلایی توسعه مطرح شدند.

در این آیین که با حضور اصحاب رسانه، نمایندگان بخش خصوصی و مدیران و معاونان استانداری آذربایجان‌شرقی برگزار شد، تراب محمدی، سرپرست استانداری آذربایجان‌شرقی با اشاره به نقش رسانه در رشد و توسعه اقتصادی اظهار کرد: طی سال‌های اخیر در حوزه اقتصاد استان اتفاقات قابل توجهی رخ داده که نباید توسط رسانه‌ها نادیده گرفته شده، یا تخریب شوند.

وی گفت: صنعت آذربایجان‌شرقی در مقایسه با دیگر استان‌ها همواره مورد توجه بوده و این بخش خصوصی است که زمینه را برای فعالیت فراهم آورده است.

محمدی افزود: ۹۴ درصد از صنایع استان در حوزه‌های مختلف در دست بخش خصوصی است و خوشبختانه با همت این عزیزان شاهد راه‌اندازی شهرک‌های صنعتی متعدد هستیم که نشان‌دهنده سرمایه‌گذاری‌های چشمگیر در استان هستند.

وی تأکید کرد: کمبود برق در استان طی سال‌های اخیر مشکل‌ساز بوده و تلاش مدیران برای ایجاد زیرساخت‌های لازم و جذب سرمایه‌گذاری برای این امر است.

محمد کلامی، معاون هماهنگی امور اقتصادی استانداری آذربایجان‌شرقی نیز در این مراسم گفت: بخش خصوصی در استان ما الگوی اقتصاد مردمی سازی است و استان آذربایجان‌شرقی در حوزه‌های مختلف از جمله صنعت شیرینی و شکلات، قطعات خودرو، چرم و فرش حرف اول را در کشور می‌زند.

وی افزود: تلاش مدیران دولت سیزدهم در تمام طول خدمت هموار و تسهیل کردن راه تولید بوده و رضایت تولیدکنندگان از تیم اقتصادی این دولت برای ما مایه افتخار است.

کلامی تأکید کرد: گاهی آمارهای غلط و غرض‌ورزی‌ها و تخریب‌ها باعث می‌شوند که نیروهای پاکدست، که حقوق و مزایای آن‌ها از مشاغل کارگری پایین‌تر است، از حوزه‌های مدیریتی دور شوند؛ چرا که برای کسانی که دغدغهٔ توسعه آذربایجان را دارند، قبول مسئولیت صرفاً زحمت است.

این گزارش می‌افزاید، مهدی امینی، رئیس خانه صمت استان و عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز، در این آیین از عملکرد صدا و سیما در پوشش اخبار مربوط به بخش خصوصی به شدت انتقاد کرد.

وی در ادامه از برگزاری آیین تجلیل از ۵۱ واحد نمونه و پیشکسوتان صنعت خبر داد و گفت: ۹ واحد از این واحدها در سطح ملی برتر شناخته شده اند.

مهدی امینی با بیان اینکه ۲۰۰ واحد صنعتی، معدنی و تجارتی برای حضور در این مراسم ثبت نام کرده اند، افزود: از بین آن ها ۵۱ واحد برای تجلیل انتخاب شدند که پنجم مهر ماه از آنها تجلیل می شود.

وی افزود: در این مراسم که با حضور فعالان صنعت و معدن برگزار خواهد شد، دو وزیر صنعت و معدن و تجارت و جهادکشاورزی نیز به احتمال زیاد حضور خواهند داشت.

همچنین رضا جعفری، عضو هیئت رئیسه اتاق بازرگانی تبریز نیز ضمن تقدیر از مسئولان سیاسی و اقتصادی استان گفت: استان ما در مدت زمان کوتاهی با فقدان دو استاندار شریف خود مواجه شد ولی مدیریت معاونان و مسئولان استانداری باعث شد تا استان با کمترین چالش و تنشی از این دوره عبور کند.

جعفری ضمن اشاره به نقش رسانه‌ها در توسعه استان اظهار کرد: قدردان مطالبه‌گری رسانه‌ها هستیم اما انتظار داریم که به جای تخریب، انتقادات به‌جا و پیشنهادات خود را مطرح کنند تا باعث فرار سرمایه‌گذاران نشود.

در ادامهٔ این مراسم، سولماز علیپور، دبیر کل خانهٔ صنعت، معدن و تجارت آذربایجان‌شرقی گفت: امسال روز صنعت و معدن در استان ما با سال‌های دیگر تفاوت مهمی خواهد داشت چرا که در سطح کشور ۹ واحد نمونهٔ ملی از استان آذربایجان‌شرقی هستند.

وی افزود: استان ما امسال بیشترین واحد نمونه کشوری را داشت و این به این معناست که امسال روز صنعت و معدن جنبه‌ای کاملا عملی به خود گرفته است.

علیپور خاطرنشان کرد: طبق تصمیم هیئت مدیره‌ی خانه صمت، مقرر شده است که از ۱۴ رسانه که مراسم بزرگداشت روز صنعت و معدن را پوشش کامل بدهند، تجلیل به عمل بیاید.

گفتنی است، پوستر مراسم بزرگداشت روز صنعت و معدن، با عنوان رویداد خانهٔ صمت، در پایان این مراسم به دست مدیران استانی و نمایندگان بخش خصوصی، رونمایی شد.

در دیدار هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز با امام جمعه تبریز مطرح شد؛

اولویت ما اقتصاد است

هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز با نماینده ولی‌فقیه در استان آذربایجان‌شرقی و امام جمعه تبریز دیدار کردند.

حجت‌الاسلام احمد مطهری اصل در این دیدار با بیان اینکه فکر سرمایه‌دار باید توحیدی باشد، گفت: رفاه جامعه بسته به رفاه تمام شهروندان جامعه است و مسئولیت اجتماعی ثروتمندان جامعه امری مهم است.

نماینده ولی‌فقیه در استان آذربایجان‌شرقی با بیان اینکه دین اسلام هم حق سرمایه‌دار را محترم شمرده و هم به فکر فقرا و نیازمندان است، ادامه داد: اسلام از بیکاری و تنبل‌پروری بیزار است و از مردم خواسته تا عمران و آبادی را در روی زمین گسترش دهند و کار تولید و اشتغال با دستان این عزیزان تحقق می‌یابد.

وی با تقدیر از اعضای هیئت نمایندگان اتاق تبریز یادآور شد: همانطور که مقام معظم رهبری بارها تأکید کرده‌اند، اولویت ما اقتصاد است و خدمت کردن در این عرصه عبادت است.

رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز نیز در این دیدار ضمن تبریک به حجت‌الاسلام احمد مطهری اصل بابت پذیرش و گرفتن این مسئولیت خطیر، گفت: امیدواریم حضور شما همچون حضور شهید آیت‌الله آل هاشم مملو از خیر و برکت برای استان باشد.

یونس ژائله ادامه داد: اعضای هیئت نمایندگان اتاق تبریز، نماینده واحدهای تولیدی، صنعتی و بازرگانی استان هستند و بخش بزرگی از تولید ثروت، پرداخت مالیات، و ایجاد اشتغال و صادرات برعهده این عزیزان است.

وی تصریح کرد: باید بخش خصوصی و دولت دست در دست هم نهند تا معیشت مردم و اشتغال وضعیت بهتری داشته باشد. در این مسیر باید تلاش کنیم از تمام نیروهای متعهد و متخصص و ایرانیان دلسوز خارج از کشور استفاده کنیم و جذب حداکثری داشته باشیم.

رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز در پایان با تأکید بر اینکه بخش خصوصی و بزرگان تجارت، صنعت و بازرگانی تبریز و استان همواره به مسئولیت اجتماعی خود واقف بوده‌اند، گفت: تبریز به مدد و همت این عزیزان به شهر بدون گدا معروف است.

رئیس کمیسیون کارآفرینی، اقتصاد دانش‌بنیان و بهبود فضای کسب‌وکار عنوان کرد؛

گسترش تفکر دانش‌بنیان نویدبخش توسعه کشور طی سال‌های آتی

رئیس کمیسیون کارآفرینی، اقتصاد دانش‌بنیان و بهبود فضای کسب‌وکار اتاق تبریز، با تأکید بر اینکه، این کمیسیون با پیشبرد مباحث زیرساختی، اصلاحی در راستای بهبود فضای کسب‌وکار فعال است، تصریح کرد: در صورتی که دیدگاه‌ها و بینش اقتصاد دانش‌بنیان در جامعه گسترش یابد، قطعاً طی سال‌های آتی شاهد توسعه کشور خواهیم بود.

نوید امجد در جلسه کمیسیون کارآفرینی، اقتصاد دانش‌بنیان و بهبود فضای کسب‌وکار اتاق تبریز با بیان این مطلب گفت: اهتمام این کمیسیون تلاش برای بهبود مستمر فضای کسب‌وکار و توسعه استارتاپ‌ها بوده و این امر مسئولیت سنگینی است، چرا که گستره فعالیت استارتاپ‌ها بسیار وسیع بوده و شامل حوزه‌های مختلف از جمله صنایع دارویی، غذایی، بهداشتی، آی‌تی و... می‌شود.

وی در ادامه به تشریح عملکرد این کمیسیون از ابتدای فعالیت پرداخت و گفت: طی یک‌سال گذشته اقدامات متعددی در راستای احصاء و پایش چالش‌های فعالان اقتصادی از جمله مشکلات مربوط به حوزه استانداردسازی، تأمین اجتماعی و... توسط این کمیسیون انجام شده است و ما سعی داریم، پس از شناسایی این مشکلات، خروجی‌محور و نتیجه‌گرایانه در راستای رفع موانع عمل کنیم.

رئیس کمیسیون کارآفرینی، اقتصاد دانش‌بنیان و بهبود فضای کسب‌وکار اتاق تبریز، یکی از مشکلات اساسی و پایه‌ای کشور را «قانون کار» دانست و ادامه داد: قانون کار فعلی، قریب به ۵ دهه پیش تدوین و نگاشته شده است و علی‌رغم اصلاحات و تغییرات با شرایط کنونی جامعه، همسو و سازگار نیست و در عمل نمی‌توان اصلاحات لازم در خصوص بهبود وضعیت کارگری، فضای کسب‌وکار و اصلاحات عمیق اقتصادی را در این چارچوب انجام داد، بنابراین قانون کار باید اصلاح شود تا متعاقباً فضای اصلاح ساختار حقوق و دستمزد و به‌روزرسانی سطوح حقوق فراهم آید.

امجد با اشاره به مشکلات متعدد اقتصادی در کشور گفت: تمامی مسائل نه به‌صورت نقطه‌ای و بخشی، بلکه رشته‌ای، زنجیروار و به‌هم تنیده با یکدیگر مرتبط هستند و حل آن‌ها نیازمند اقدامات زیربنایی و چندجانبه است.

اصلاح عناوین شغلی در اولویت کمیته تأمین اجتماعی اتاق تبریز

جلسه کمیته تأمین اجتماعی اتاق بازرگانی تبریز با حضور نمایندگان اتاق بازرگانی در هیئت‌های تشخیص مطالبات تأمین اجتماعی استان برگزار شد.

مهدی امینی، رئیس کمیسیون بانک، مالیات، کار و تأمین اجتماعی اتاق تبریز در ابتدای جلسه گفت: با توجه به اینکه موضوع اصلاح عناوین شغلی بار مالی سنگینی را بر واحدهای تولیدی تحمیل می‌کند، لذا در دیوان عدالت اداری در این خصوص طرح شکایت خواهیم کرد.

امینی افزود: علیرغم اینکه بر اساس دادنامه شماره ۱۱۶۷۶۱۶ دیوان عدالت اداری در خصوص تغییر عناوین شغلی، اقدام سازمان تأمین اجتماعی برای وصول مبالغ بابت اصلاح عناوین شغلی فاقد وجاهت قانونی است و وصول وجه، بابت تغییر عنوان شغلی وجاهت قانونی ندارد، اما این سازمان، رأی دیوان عدالت اداری را به‌دلیل اینکه توسط هیئت عمومی دیوان صادر نشده است، نمی‌تواند اجرا کند، لذا ناگزیر به طرح مجدد موضوع از طریق دیوان عدالت اداری هستیم.

رئیس کمیسیون بانک، مالیات، کار و تأمین اجتماعی اتاق تبریز تشریح کرد: طبق رأی هیئت عمومی دیوان عدالت اداری، هیئت‌های تشخیص و حل اختلافِ مستقر در ادارات تعاون، کار و رفاه اجتماعی، جهت رسیدگی به اعتراضات مربوط به اصلاح عناوین شغلی در لیست‌های ارسالی به سازمان تأمین اجتماعی اقدام می‌کنند و به دنبال آن سازمان تأمین اجتماعی طبق بخشنامه داخلی خود برابر ضوابط و مقررات کمیته‌های احتساب، سوابق را مورد رسیدگی قرار داده و پس از تأیید و تعیین دستمزد شغل جدید، مابه‌التفاوت حق بیمه شغل جدید را به نرخ روز محاسبه و از کارفرما مطالبه می‌کنند و این موضوع بار مالی سنگینی را به کارفرما تحمیل می‌کند، بنابراین با طرح شکایت در دیوان عدالت اداری درخواست‌های خود را به شرح زیر مطرح خواهیم کرد:

۱- تغییر رای هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر عدم ورود هیئت‌های حل اختلاف ادارات تعاون کار و رفاه اجتماعی به تغییر مشاغل کارگران کارگاه‌ها و احاله موضوع به سازمان تامین اجتماعی براساس ماده ۳۹ قانون تامین اجتماعی

۲- لغو بخشنامه موصوف سازمان مبنی بر عدم محاسبه مابه التفاوت دستمزد و تعیین تفاوت حق بیمه به نرخ روز

لازم به توضیح است که در اوایل اجرای طرح مکانیزاسیون سازمان تأمین اجتماعی، در اکثر موارد به دلیل عدم همخوانی کد مشاغل در سازمان با کدهای ارسالی مشاغل توسط کارفرما منجر به همگن بودن مشاغل در لیست‌های ارسالی کارفرما بوده است.

در ادامه این جلسه موضوع حسابرسی بازرسان تأمین اجتماعی از دفاتر قانونی شرکت‌ها و مشکلات تبعی آن مورد بحث قرار گرفت و با اشاره به اینکه ۱۰ سال قبل موضوع ممنوعیت بازرسی دفاتر در مجلس مصوب اما در شورای نگهبان متوقف شد، پیشنهاد شد که مجدداً موضوع حذف حسابرسی صرفاً برای شرکت‌های کوچک از مجلس پیگیری شود.

در ادامه جعفر سمساری، مشاور تأمین اجتماعی کمیسیون، نسبت به تبیین بخشنامه تنقیح و تلخیص ضوابط بیمه‌ای مقاطعه‌کاران به نمایندگان اتاق در هیئت‌های تشخیص مطالبات تأمین اجتماعی استان پرداخت و سپس جلسه به‌صورت پرسش و پاسخ مابین نمایندگان و مشاور کمیسیون پیرامون ابهامات و مسائل جاری در هیئت‌ها تداوم یافت.

گفتنی است، جلسات کمیته تأمین اجتماعی اتاق بازرگانی تبریز به‌صورت ماهانه جهت بررسی مسائل قانونی و اجرایی این حوزه و نظارت بر عملکرد نمایندگان اتاق در هیئت‌های تشخیص برگزار می‌شود.

بنیاد ملی نخبگان آماده امضای تفاهم‌نامه با اتاق بازرگانی است

یوسف زندی در خصوص امضای تفاهم‌نامه بنیاد ملی نخبگان آذربایجان‌شرقی با اتاق بازرگانی تبریز اعلام آمادگی کرد.

رئیس بنیاد ملی نخبگان آذربایجان‌شرقی، در سومین نشست کارگروه تخصصی روابط عمومی بنیاد ملی نخبگان آذربایجان‌شرقی که در اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد، ضمن بیان این مطلب اظهار کرد: در حال حاضر ۳۱ کارگروه تخصصی در بنیاد ملی نخبگان استان مشغول به فعالیت هستند که از این میان زمینهٔ فعالیت بیش از ۱۰ کارگروه با اتاق بازرگانی در ارتباط مستقیم هستند.

وی افزود: میزبانی این جلسات نشان می‌دهد که اتاق بازرگانی به طور کامل آمادهٔ همراهی با کارگروه‌های تخصصی بنیاد نخبگان استان است و امیدواریم این مهم هر چه زودتر عملی شود.

زندی گفت: ایجاد کارگروه‌های بین رشته‌ای، ایجاد تعامل و همکاری میان کارگروه‌ها، کمیته‌بندی تخصصی و راه‌اندازی کمیته سواد رسانه‌ای باید هر چه زودتر عملی شود.

رئیس بنیاد ملی نخبگان استان همچنین به لزوم شبکه‌سازی نخبگان اشاره کرد و گفت: نقش مولد اتاق‌های بازرگانی بسیار مسئله‌ی مهمی است و روابط عمومی‌ها نقش بزرگی در حل ابرچالش‌های سرمایه اجتماعی و گسست بین نسل‌ها می‌توانند بازی کنند.

یوسف زندی تأکید کرد: نشست‌های کارگروه‌های تخصصی به شکل مرتب و پربار برگزار می‌شوند و تبادل اطلاعات بسیار ارزشمندی در این کارگروه‌ها اتفاق می‌افتد اما دیگر وقت آن رسیده که مسائل مطرح شده در نشست‌ها حالت اجرایی به خود بگیرند.

روابط عمومی فلسفه جاری در یک مجموعه است

بر اساس این گزارش، جعفر محرم‌پور، دبیر اتاق بازرگانی نیز در این جلسه ضمن اشاره به نقش روابط عمومی در مجموعه‌های دولتی و خصوصی، گفت: روابط عمومی یک فلسفهٔ جاری در یک مجموعه است که اگر اختلالی در کار آن به وجود بیاید کل مجموعه زیر سؤال می‌رود.

وی تأکید کرد: ما برای رساندن روابط عمومی‌ها به جایگاه شایسته از صدر تا ذیل به تغییر نگرش اساسی نیاز داریم و در ضمن باید آرمان‌گرایی را کنار بگذاریم.

نظام مهندسی روابط عمومی تشکیل شود

این گزارش می‌افزاید، در نشست کارگروه تخصصی روابط عمومی‌ها، حمید صبری، رئیس کارگروه روابط عمومی نیز با تأکید بر ارائهٔ مطالب علمی و سنجیده اظهار کرد: خروجی این جلسات باید به تشکیل نظام مهندسی انسان‌ها ختم شود.

وی افزود: شرایط موجود هر چه پیش می‌رود، بیشتر نیاز پیدا می‌کند که دانش‌بنیان باشد و برای حکمرانی هوشمند آماده شود.

گفتنی است در پایان این مراسم، از مینا نظری، مدیر روابط عمومی شرکت توزیع برق تبریز به عنوان نخبه حوزه روابط عمومی و از آقای کسرایی‌آذر به عنوان پیشکسوت این حوزه تجلیل به عمل آمد.

تیر ماه

دوره آموزشی تخصصی
سامانه جامع تجارت داخلی و انبارها

دوره آموزشی تخصصی
تخصیص، خرید و فروش ارز در سامانه نیما

کارگاه آموزشی نحوه تنظیم و تسلیم
اظهارنامه مالیاتی عملکرد ۱۴۰۲

کارگاه آموزشی «تشریفات مدیران»
ویژه کارکنان اتاق تبریز

سخنرانی موسی غنی‌نژاد
اقتصاددان برجسته کشور در اتاق تبریز

بررسی مشکلات صنعت احداث
در کمیته احداث اتاق تبریز

سمینار آموزشی «سیستم طبقه‌بندی کالا»
در اتاق تبریز

دوره آموزشی مقررات صادرات و واردات
در اتاق تبریز

شهریور ماه

حضور هیئت تجاری ارمنستان
در اتاق بازرگانی تبریز

دوره آموزشی روش‌های نوین تأمین مالی
بنگاه‌های اقتصادی از طریق بانک‌ها در اتاق تبریز

دیدار اعضای کارگروه انرژی اتاق تبریز
با مدیرعامل شرکت چرخشگر

مراسم رونمایی از پوستر
بزرگداشت روز صنعت و معدن

سومین جلسه میز تجاری عراق
در اتاق تبریز

دیدار هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز
با امام جمعه تبریز

دیدار هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز با امام جمعه تبریز

عملکرد اتاق

بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز

مرداد و شهریور ۱۴۰۳

عملکرد هیئت نمایندگان و هیئت رئیسه اتاق بازرگانی تبریز در نیمه اول سال ۱۴۰۳

مصوبات جلسات هیئت نمایندگان در ۶ ماهه نخست سال ۱۴۰۳

هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز از ابتدای سال ۱۴۰۳، با حضور مرتب در جلسات، به تمامی امور مربوطه رسیدگی و تصمیمات لازم را در قالب مصوبات پس از هر جلسه اتخاذ کرده‌اند. در این راستا در شش ماه اول سال ۱۴۰۳، پنج جلسه برگزار شده است که خروجی آن ۱۷ مصوبه است.

ردیف	تاریخ	تعداد مصوبه
۱	۱۴۰۳/۰۲/۱	۳
۲	۱۴۰۳/۰۳/۱۰	۴
۳	۱۴۰۳/۰۴/۲۳	۲
۴	۱۴۰۳/۰۵/۰۶	۱
۵	۱۴۰۳/۰۶/۲۴	۷

مصوبات هیئت نمایندگان در ۶ ماهه نخست سال ۱۴۰۳

هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز از ابتدای سال ۱۴۰۳، با حضور مرتب در جلسات، به تمامی امور مربوطه رسیدگی و تصمیمات لازم را در قالب مصوبات پس از هر جلسه اتخاذ کرده‌اند. در این راستا در شش ماه اول سال ۱۴۰۳، ۲۰ جلسه برگزار شده است که خروجی آن ۱۱۶ مصوبه است.

ردیف	تاریخ	تعداد مصوبه
۱	۱۴۰۳/۰۱/۳۰	۱۱
۲	۱۴۰۳/۰۲/۰۸	۷
۳	۱۴۰۳/۰۲/۲۲	۷
۴	۱۴۰۳/۰۲/۲۷	۱۰
۵	۱۴۰۳/۰۳/۰۵	۵
۶	۱۴۰۳/۰۳/۱۲	۴
۷	۱۴۰۳/۰۳/۱۹	۴
۸	۱۴۰۳/۰۳/۲۴	۱
۹	۱۴۰۳/۰۳/۳۱	۴
۱۰	۱۴۰۳/۰۴/۰۷	۴
۱۱	۱۴۰۳/۰۴/۱۷	۶
۱۲	۱۴۰۳/۰۴/۲۱	۵
۱۳	۱۴۰۳/۰۴/۲۸	۶
۱۴	۱۴۰۳/۰۵/۰۴	۴
۱۵	۱۴۰۳/۰۵/۱۱	۴
۱۶	۱۴۰۳/۰۵/۲۰	۹
۱۷	۱۴۰۳/۰۵/۳۰	۹
۱۸	۱۴۰۳/۰۶/۰۸	۴
۱۹	۱۴۰۳/۰۶/۲۱	۸
۲۰	۱۴۰۳/۰۶/۲۹	۴

عملکرد واحد امور بین‌الملل اتاق بازرگانی تبریز در مرداد و شهریور ماه ۱۴۰۳

تهیه خبر جهت درج در وب‌سایت و کانال اطلاع‌رسانی تلگرامی اتاق تبریز (۱۶ مورد).
بررسی، طبقه‌بندی و پاسخگویی به ایمیل‌های وارده (۳۴ مورد).
پاسخگویی و ارائه مشاوره و راهنمایی به ارباب‌رجوع به شکل حضوری و تلفنی (۲۳۴ مورد).
انجام مکاتبات جاری و اقدامات لازم برای نامه‌های ارجاع شده به این واحد.
برگزاری سومین، چهارمین و پنجمین جلسه هیئت‌رئیسه کمیسیون صادرات و مدیریت واردات.
برگزاری جلسه هماهنگی میزهای تجاری در سال ۱۴۰۳.
برگزاری جلسه چهارم میز تجاری فدراسیون روسیه.
برگزاری جلسه سوم میز تجاری عراق.
حضور در جلسه بررسی توسعه صادرات استان در دفتر معاونت هماهنگی امور اقتصادی استانداری (۱۴۰۳/۰۵/۰۸).

هیئت پذیرشی:

سفیر جمهوری اندونزی در تهران (ایران) و هیئت همراه (۱۴۰۳/۰۵/۰۱): برقراری روابط اتاق تبریز با سفارت اندونزی در تهران/ معرفی توانمندی‌های استان آذربایجان‌شرقی و اتاق تبریز در خصوص تجارت با اندونزی/ آشنایی با توانمندی‌های سرمایه‌گذاری اندونزی در استان آذربایجان‌شرقی.

هیئت جمهوری ارمنستان (۱۴۰۳/۰۶/۰۵): ایجاد ارتباط اعضا با اعضای متناظر هیئت ارمنستان/ برقراری ارتباط میان فعالان عرصه گردشگری دو طرف/ آشنایی طرف ارمنستانی با پتانسیل‌ها و توانمندی‌های استان آذربایجان‌شرقی.

هیئت‌های اعزامی:

هیئت اعزامی به فدراسیون روسیه (از ۱۴۰۳/۰۶/۲۴ تا ۱۴۰۳/۰۶/۲۹): تحکیم ارتباط با سفارت جمهوری اسلامی ایران در مسکو و بخش اقتصادی سفارت/ ایجاد ارتباط با میربیزینس بانک مسکو و همچنین کلوب مشتریان میربیزینس بانک/ بازدید و آشنایی با بزرگترین مرکز توزیع مواد غذایی روسیه (Food City)/ بازدید از نمایشگاه مواد غذایی و محصولات کشاورزی مسکو (World Food ۲۰۲۴)/ بازدید از صنایع/ آشنایی با پتانسیل‌های موجود برای همکاری فعالان اقتصادی استان آذربایجانشرقی با فدراسیون روسیه.

عملکرد شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی در مرداد و شهریور ۱۴۰۳

برگزاری جلسه کارگروه کارشناسی شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی استان

کارگروه شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی استان در تاریخ ۱۴۰۳/۰۵/۱۶ با موضوع «بررسی مسائل و مشکلات انجمن صنایع غذایی و انجمن تولیدکنندگان و صادرکنندگان محصولات هیدروکربنی استان (اپکس) در حوزه استاندارد» و با حضور نمایندگانی از اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان؛ اداره کل گمرک تبریز؛ اداره کل استاندارد استان؛ اداره کل دامپزشکی استان؛ معاونت غذا و داروی دانشگاه علوم پزشکی تبریز؛ شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی استان؛ انجمن صنایع غذایی استان؛ انجمن آزمایشگاه های همکار آزمون؛ انجمن تولیدکنندگان و صادرکنندگان محصولات هیدروکربنی استان؛ کمیسیون کارآفرینی، اقتصاد دانش‌بنیان و بهبود محیط کسب‌وکار در محل اتاق تبریز برگزار شد.

در این جلسه مشکلات انجمن صنایع غذایی و انجمن تولیدکنندگان و صادرکنندگان محصولات هیدروکربنی استان (اپکس) در حوزه استاندارد، توسط حاضران در جلسه طرح و بررسی شد و پس از جمع‌بندی پیشنهادهای کارشناسی، مقرر شد موضوع در صحن اصلی شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی استان طرح و بررسی شود.

عملکرد دفتر مرکز داوری اتاق ایران در اتاق تبریز در مرداد و شهریور ۱۴۰۳

مرکز داوری اتاق تبریز در ماه‌های مرداد و شهریور سال ۱۴۰۳، با شرکت در جلسات مختلف سعی در افزایش تعامل و ارتباط با فعالان بخش خصوصی کرده است.

ارائه مشاوره حقوقی روزانه به فعالان اقتصادی اعضای اتاق، پاسخگویی به مراجعان پرونده‌های ارجاعی به داوران، مکاتبه با سازمان‌ها و نهادهای مرتبط با مشکلات فعالان اقتصادی، تشکیل جلسات متعدد با فعالان اقتصادی عضو که با یکدیگر اختلاف دارند و ارجاع به کارشناسی، تشکیل جلسات متعدد برای حل اختلاف سهامداران شرکت‌های عضو اتاق از جهت حسابرسی، تسویه حساب و نقل و انتقال سهام، میانجیگری و حل و فصل اختلافات فعالان اقتصادی عضو اتاق با یکدیگر در معاملات و قراردادهای انعقادی، پاسخگویی به نامه‌های واصله به اتاق و مکاتبه با مرکز داوری اتاق ایران از دیگر فعالیت‌های صورت گرفته در این مدت است.

پیگیری پرونده‌های ارجاع شده به داوران جهت صدور رأی داوری، از دیگر اقدامات انجام شده در این مرکز است.

شایان‌ذکر است، در ماه‌های مرداد و شهریور، تعداد ۹۱ مورد مراجعه حضوری برای دریافت مشاوره به مرکز داوری اتاق تبریز صورت گرفته است، همچنین طی این مدت ۱۵ نامه ارسالی و ۲۳ نامه دریافتی در این مرکز ثبت شده است.

گزارش عملکرد مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی تبریز در مرداد و شهریور ۱۴۰۳

مرکز پژوهش‌ها
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز

مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی تبریز در دو ماهه مرداد و شهریور ماه، به بررسی «نقش بخش خصوصی در ارتقاء وضعیت اقتصادی ایران و نحوه خصوصی‌سازی» با تاکید بر «اهلیت خریدار» پرداخته است. این گزارش نشان می‌دهد که خصوصی‌سازی باید با برنامه‌ریزی دقیق و با درنظرگرفتن شرایط اقتصادی و اجتماعی کشور انجام شود. در این راستا، ارزیابی دقیق دارایی‌ها، انتخاب خریداران مناسب و تعیین شرایط قراردادها بسیار حائز اهمیت است. در پروسه خصوصی‌سازیِ موفق، اهلیت در انتخاب خریداران مناسب، رکن اصلی است. اگر قرار باشد اهلیت مدنظر قرار نگیرد، هم ارزیابی دقیقی از دارایی‌ها صورت نخواهد گرفت و هم اینکه تعیین شرایط پروسه واگذاری در هاله‌ای از ابهام خواهد بود. بنابراین، اهلیت رکن اصلی در خصوصی‌سازی موفق است. در این راستا رتبه‌بندی عوامل مؤثر در تعیین صلاحیت خریدار برای خصوصی‌سازی برای اطمینان از موفقیت فرایند بسیار مهم است. این رتبه‌بندی می‌تواند به اولویت‌بندی مهم‌ترین معیارهایی که باید توسط خریداران بالقوه رعایت شود، کمک کند.

دومین کار کارشناسی مرکز پژوهش که در دو ماه اخیر مورد بررسی قرار گرفته و در ادامه تکمیل خواهد شد، «بررسی و برآورد سهم مس سونگون در افزایش قدرت اقتصادی شرکت ملی صنایع مس ایران و عدم توجه به ارزش‌افزوده آن در استان آذربایجان‌شرقی» است. این گزارش با بررسی صورت‌های مالی شرکت فملی (شرکت ملی صنایع مس ایران) و نرخ‌های فروش این شرکت، ارزیابی دقیقی از سهم مس سونگون در درآمد این شرکت به‌عمل آورده است. این گزارش نشان می‌دهد که مس سونگون نقش مهمی در سودآوری و فروش این شرکت داشته و در آینده نیز نقش مس سونگون ورزقان پررنگ‌تر شده و احتمالاً سهمی بالای ۵۰ درصدی در فروش و سودآوری شرکت فملی خواهد داشت. این گزارش نشان می‌دهد که معدن سونگون ورزقان به‌تنهایی می‌تواند رشد اقتصادی استان را با تراکنش‌های مالی و زنجیره‌های تولید خود به شدت ارتقاء دهد، با این وجود آمارهای تولید ناخالص داخلی استان آثاری از ارزش افزوده این بخش را نشان نمی‌دهد و به همین جهت سهم اقتصاد استان، به‌دلیل رویکردهای نامنصفانه، کوچک جلوه داده شده است. آمارهای اقتصادی نشان می‌دهند که سهم استان آذربایجان‌شرقی در تولید کل کشور ۳/۵ درصد است که واقعی نبوده و این امر به‌دلیل عدم لحاظ ارزش افزوده پتانسیل‌هایی مانند ارزش افزوده سونگون است.

سومین گزارشی که در دو ماه اخیر مورد بررسی قرار گرفته و فصل اول آن تکمیل شده است، «ثابت نگه‌داشتن قیمت انرژی در ایران» است. این گزارش نشان می‌دهد که رویکرد قیمت‌گذاری ثابت انرژی در ایران و قیمت‌گذاری شناور در جهان، سبب تحمیل هزینه سنگین بر بودجه دولت شده و وضعیت اقتصادی ناگوار امروز را سبب شده است. این گزارش بیانگر این است که افزایش قیمت نفت خام در جهان و قیمت‌گذاری ثابت در ایران سبب تشدید کسری بودجه دولت شده که به‌تبع آن با چاپ پول، تورم در ایران افزایش یافته است، از سوی دیگر، تورم سبب کاهش قیمت واقعی انرژی در ایران شده و عرضه انرژی به‌دلیل عدم سرمایه‌گذاری و نبود بودجه کاهش پیدا کرده است. در چنین شرایطی تورم از یک طرف و رکود اقتصادی به‌دلیل عدم تأمین مناسب انرژی، منجر به ایجاد تورم رکودی در اقتصاد کلان ایران شده و معضلات اجتماعی و اقتصادی زیادی را به‌وجود آورده است.

عملکرد واحد آموزش اتاق بازرگانی تبریز
آموزش نزدیک به ۵ هزار نفر ساعت در مرداد و شهریور ۱۴۰۳

ردیف	عناوین دوره آموزشی	نفر	ساعت	نفرساعت
۱	تبیین قوانین و مقررات تامین اجتماعی ماهانه ویژه نمایندگان اتاق در هیئت‌های تشخیص مطالبات تامین اجتماعی با موضوع بازرسی از دفاتر قانونی	۳۰	۳	۹۰
۲	تبیین موضوع اقتصادی «لزوم نه به اقتصاد دستوری در دولت جدید»	۳۷۰	۳	۱۱۱۰
۳	دوره آموزشی «سامانه جامع تجارت داخلی و انبارها» بخش ۲	۲۲۰	۴	۸۸۰
۴	دوره تخصصی «تخصیص، خرید و فروش ارز در سامانه نیما» در منطقه آزاد ارس	۶۰	۴	۲۴۰
۵	کارگاه آموزشی «نحوه تنظیم و تسلیم اظهارنامه مالیاتی عملکرد ۱۴۰۲»	۱۵۰	۴	۶۰۰
۶	کارگاه آموزشی «تشریفات برای مدیران»	۸۰	۴	۳۲۰
۷	کارگاه آموزشی «تشریفات برای کارکنان اتاق بازرگانی تبریز»	۳۰	۲	۶۰
۸	تبیین قوانین و مقررات تامین اجتماعی ماهانه ویژه نمایندگان اتاق در هیئت‌های تشخیص مطالبات تامین اجتماعی با موضوع بازرسی از دفاتر قانونی	۳۰	۲	۶۰
۹	دوره آموزش سیستم طبقه بندی کالا	۹۵	۵	۴۷۵
۱۰	دوره آموزش مقررات صادرات و واردات	۱۲۰	۵	۶۰۰
۱۱	روش‌های نوین تامین مالی بنگاه های اقتصادی از طریق بانک‌ها	۷۰	۳	۲۱۰
۱۲	سهم تشکل ها در توانمندی حرفه‌ای بخش خصوصی مولد و آثار آن در توسعه	۶۰	۳	۱۸۰
۱۳	تبیین قوانین و مقررات تامین اجتماعی ماهانه ویژه نمایندگان اتاق در هیئت‌های تشخیص مطالبات تامین اجتماعی با موضوع ضوابط بیمه‌ای پیمانکاران	۳۰	۲	۶۰

عملکرد کمیسیون‌های مشورتی اتاق بازرگانی تبریز در مرداد و شهریور ۱۴۰۳

رئیس کمیسیون: **سید احمد فتاح‌زاده**

چکیده اقدامات و محوریت جلسات کمیسیون گمرک، حمل و نقل و لجستیک

نشست کمیسیون جهت اعلام نرخ خدمات شرکت‌های حمل‌ونقل بین‌المللی (از بابت صدور اسناد) به امور مالیاتی استان برای ایجاد وحدت رویه در بررسی مالیات این شرکت‌ها برگزار و مطابق مصوبه جلسه با بررسی میدانی و استعلام از شرکت‌های مربوطه، نرخ هزینه‌های مرتبط با خدمات در سال ۱۴۰۳ به شرح زیر از طریق کمیسیون به اداره کل امور مالیاتی ارسال شد:

۱-کارمزد کارنه تیر با تامین هزینه بیمه و C.M.R و سایر هزینه ها

۲- کارمزد واردات کالا و صدور قبض انبار

۳- کارمزد واردات کامیون های کشنده با در نظر گرفتن هزینه های گمرکی و تامین منابع ارزی

۴- کارمزد صدور C.M.R محل کالا در مسیر کشورهای آسیای شرقی با صرف هزینه بیمه C.M.R

۵- کارمزد ترانزیت کامیون از مبداء بنادر و یا گمرکات مختلف

۶- کارمزد ورود موقت ناوگان خارجی

جمع‌بندی و ارائه موضوعات مربوط به کمیسیون در خصوص «مشکلات قانونی ثبت سفارش، ترخیص و علل رسوب کالا» جهت ارسال به دادگستری کل استان

رئیس کمیسیون: **احد عظیم زاده**

چکیده اقدامات و محوریت جلسات کمیسیون فرش، صنایع‌دستی و گردشگری

برگزاری نشست با فعالان حوزه فرش، صنایع‌دستی و گردشگری استان و اخذ نکته نظرات و مطالبات بخش خصوصی جهت ارائه به دولت جدید.

برنامه‌ریزی تدوین بسته پیشنهادی کمیسیون در حوزه فرش دستباف جهت ارائه به مراجع مربوطه با محوریت:

- حمایت مالی و تسهیلات بانکی
- بهبود شرایط صادرات
- توسعه بازار داخلی
- آموزش و پژوهش

برنامه‌ریزی تدوین بسته پیشنهادی کمیسیون در حوزه فرش دستباف جهت ارائه به مراجع مربوطه با محوریت:

- توسعه زیرساخت‌ها
- تبلیغات بین‌المللی
- حمایت از سرمایه‌گذاری
- آموزش نیروی انسانی

برنامه‌ریزی تدوین بسته پیشنهادی کمیسیون در حوزه فرش دستباف جهت ارائه به مراجع مربوطه با محوریت:

- حمایت مالی
- توسعه بازار داخلی و خارجی
- ترویج فرهنگ استفاده
- حمایت از هنرمندان و تولیدکنندگان داخلی
- حفظ و احیای هنرهای بومی

جمع‌بندی و ارائه موضوعات مربوط به کمیسیون در خصوص «شناسایی قوانین، مقررات و رویه‌های مانع و مخل تولید» جهت ارسال به پژوهشگاه قوه قضاییه (از طریق اتاق ایران)

رئیس کمیسیون: **بشیر جعفری**

چکیده اقدامات و محوریت جلسات کمیسیون کشاورزی، آب و محیط زیست

حوزه دیپلماسی کشاورزی (برنامه‌ریزی و تدوین بسته پیشنهادی)
تدوین پیشنهادها در راستای اجرای دیپلماسی کشاورزی با کشورهای همجوار با بررسی پیش‌زمینه‌ها، اهمیت و ضرورت، قوت و ضعف، تهدید و فرصت، موانع و چالش‌ها، الزامات و راهکارهای دیپلماسی کشاورزی با تأکید بر استان آذربایجان‌شرقی و کشورهای همجوار و تشکیل اولین نشست با مسئولان دولتی و بخش خصوصی و نخبگان دانشگاهی مربوطه

مدیریت یکپارچه تجارت کشاورزی (برنامه‌ریزی و تدوین بسته پیشنهادی)
بررسی راهکارهای تحقق مدیریت یکپارچه تجارت کشاورزی به‌عنوان پیشران و لوکوموتیو مدیریت یکپارچه آب و کشاورزی و تشکیل اولین نشست با مسئولان دولتی و بخش خصوصی و نخبگان دانشگاهی و برنامه‌ریزی نشست‌های آتی جهت تحقق پیش‌نیازها:
۱- ایجاد مدیریت یکپارچه آب در استان و شهرستان‌ها
۲- تعیین مزیت نسبی هر یک از محصولات کشاورزی با توجه به تغییر اقلیم با بررسی آخرین وضعیت الگوی کشت
۳- ایجاد مدیریت یکپارچه تجارت کشاورزی با هماهنگی سازمان‌های ذی‌مدخل

همکاری با انجمن‌های علمی
جلسه مشترک هیئت‌رئیسه کمیسیون کشاورزی با مسئولان دانشکده کشاورزی تبریز با دستور کار بررسی نحوه همکاری با انجمن علمی دانشجویی مهندسی تولید و ژنتیک گیاهی دانشگاه تبریز برگزار و پیشنهادهای اقدام مشترک در خصوص:
- لزوم انعقاد تفاهم‌نامه میان اتاق بازرگانی تبریز و دانشکده کشاورزی دانشگاه تبریز
- لزوم برگزاری سالانه جشنواره دانشجویی در اتاق بازرگانی
- لزوم ایجاد بانک اطلاعات در اتاق بازرگانی
- لزوم ایجاد قطب گیاهان دارویی
- لزوم نشست مشترک میان شرکت‌های داروسازی و متولیان تولید و صدور گیاهان دارویی
- تاجرپروری مدرن با استفاده از ظرفیت‌های دانشگاه‌ها و اتاق
- توسعه استارت‌آپ‌های کشاورزی

جمع‌بندی و ارائه موضوعات مربوط به کمیسیون در خصوص «شناسایی قوانین، مقررات و رویه‌های مانع و مخل تولید» جهت ارسال به پژوهشگاه قوه قضاییه (از طریق اتاق ایران)

رئیس کمیسیون: **امید اسمعیل ظفر**

چکیده اقدامات و محوریت جلسات کمیسیون معادن و فلزات

پیگیری رفع مسائل و چالش‌های حوزه فولاد استان با برگزاری نشست مشترک با مدیرکل معدنی وزارت صنعت، معدن و تجارت با دستور کار «بررسی مسائل اختصاصی حوزه فولاد» و بررسی چالش‌های این حوزه:
۱- محدودیت‌های انرژی
۲- برگشت ارز حاصل از صادرات فولاد و اجبار عرضه آن در سامانه نیما
۳- بحث تعزیرات
۴- تخصیص ارز واردات شرکت‌هایی که در حوزه صنعت فولاد و صنایع وابسته، واردات محور هستند (بحث سرمایه‌گذار خارجی که امکان واردات ماشین‌آلات خود را ندارند.)
۵- سیاست‌های وزارتخانه در حوزه صنعت (تکلیف جوازهای تاسیس با توجه به محدودیت‌های موجود در حوزه انرژی.)

حضور در بیست و پنجمین جلسه شورای معادن استان

حضور در چهارمین جلسه کارگروه تعامل استان

حضور در کمیته فنی شورای معادن

جمع‌بندی و ارائه موضوعات مربوط به کمیسیون در خصوص «شناسایی قوانین، مقررات و رویه‌های مانع و مخل تولید» جهت ارسال به پژوهشگاه قوه قضاییه (از طریق اتاق ایران)

رئیس کمیسیون: **سید یوسف حسینی**

چکیده اقدامات و محوریت جلسات کمیسیون صادرات و مدیریت واردات

اقدامات مرتبط با تشکیل کنسرسیوم صادراتی استان
تشکیل ۲ ورکشاپ آموزشی برای صادرکنندگان داوطلب تشکیل کنسرسیوم صادرات محصولات کشاورزی و ارائه آموزش‌های مرتبط با قوانین، مقررات و چارچوب‌های کنسرسیوم

هماهنگی اعزام هیئت تجاری تخصصی مواد غذایی و کشاورزی به فدراسیون روسیه - اجرای مصوبات قبلی کمیسیون در خصوص اعزام هیئت‌های تجاری

بررسی مشکل مشمول شدن صادرات فعالان صنایع هیدروکربنی استان به بازگشت ارز صادراتی به سامانه نیما و تأثیر منفی این کار در صادرات

جمع‌بندی و ارائه موضوعات مربوط به کمیسیون در خصوص «شناسایی قوانین، مقررات و رویه‌های مانع و مخل تولید» جهت ارسال به پژوهشگاه قوه قضاییه (از طریق اتاق ایران)

رئیس کمیسیون: **یونس اکبرپور پایدار**

چکیده اقدامات و محوریت جلسات کمیسیون صنایع، انرژی و احداث

احراز نظر کارشناسان در کارگروه انرژی کمیسیون در جهت تعیین بهترین شیوه ممکن برای سرمایه‌گذاری در تولید انرژی تجدیدپذیر در استان با در نظر گرفتن شرایط فنی موجود در استان و برنامه‌ریزی برای سرمایه گذاری واحدهای تولیدی در این حوزه

هماهنگی با صنایع، جهت مدیریت بار، هماهنگی با مدیران واحدهای پرمصرف برق (بالای ۲ مگاوات) جهت مدیریت بار و برنامه‌ریزی جهت توافق این واحدها در خصوص مقدار زمان تعطیلی و ارائه ۳ پیشنهاد به مسئولان استانی در این خصوص

احصای مشکلات صنایع استان و درخواست‌های آنها از دولت جدید در سال ۱۴۰۳

تدوین برنامه تشویق، ترغیب و راهنمایی صنایع بالای ۲ مگاوات مصرف برق استان جهت سرمایه‌گذاری برای نصب پنل‌های خورشیدی در پشت بام واحدها و تولید برق در راستای رفع ناترازی انرژی منطبق با ماده ۱۶ قانون جهش تولید دانش‌بنیان

بازدید میدانی اعضای کارگروه انرژی کمیسیون از یکی از واحدهای شاخص استان و ارائه مشاوره و راهنمایی لازم در این خصوص

حضور در جلسات استانداری در خصوص بررسی زمین شهرک‌های صنعتی بعثت و سرمایه‌گذاری خارجی جهت احداث نیروگاه خورشیدی

برگزاری نشست مشترک با خانه توسعه آذربایجان و انجمن مدیران صنایع استان در خصوص هم‌اندیشی برای رفع ناترازی انرژی صنایع

برنامه‌ریزی جهت پیگیری رفع مشکلات صنعت احداث در سال ۱۴۰۳

پیگیری فعال‌سازی هرچه بهتر تفاهم‌نامه همکاری صنعتی دانشگاه‌ها با اتاق (جذب فارغ‌التحصیلان و دانشجویان در واحدهای صنعتی)

تشکیل جلسه مشترک انجمن صنایع همگن برق و الکترونیک و دانشگاه فنی و حرفه‌ای استان و بررسی ظرفیت و رشته‌های موجود در این دانشگاه در راستای برقراری رابطه مؤثر با صنایع برق و الکترونیک

اختصاص دستور کار جلسه صحن کمیسیون به ارائه گزارش دانشگاه‌های استان از میزان پیشرفت اجرای تفاهم‌نامه

بررسی مشکل مشمول شدن صادرات فعالان صنایع هیدروکربنی استان به بازگشت ارز صادراتی به سامانه نیما و تأثیر منفی این کار در صادرات

جلسه مشترک با مرکز آمار اتاق تبریز و بررسی نحوه همکاری متقابل

جمع‌بندی و ارائه موضوعات مربوط به کمیسیون در خصوص «شناسایی قوانین، مقررات و رویه‌های مانع و مخل تولید» جهت ارسال به پژوهشگاه قوه قضاییه (از طریق اتاق ایران)

رئیس کمیسیون: **نوید امجد**

چکیده اقدامات و محوریت جلسات
کمیسیون کارآفرینی، اقتصاد دانش‌بنیان و بهبود محیط کسب‌وکار

تشکیل جلسه مشترک با معاون توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست‌جمهوری و تشریح "دستورالعمل تأسیس و نحوه فعالیت صندوق‌های سرمایه‌گذاری خطرپذیر" از محل جزء ۱ و ۲ بند "ت" ماده ۱۱ قانون جهش تولید دانش‌بنیان به واحدهای تولیدی استان

تدوین برنامه توجیه و ترغیب شرکت‌های حائز شرایط استان جهت استفاده از برنامه اعتبار مالیاتی قانون جهش تولید دانش‌بنیان

پیگیری تعیین و تکلیف کاربری ۸ سوله در خیابان ارتش تبریز به کاربری های قابل استفاده برای حوزه دانش‌بنیان استان

پایش کیفیت اجرای قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار و مواد اجرا نشده این قانون و برنامه‌ریزی برای برگزاری نشست مشترک با کمیته حمایت از کسب‌وکار موضوع بند (ب) ماده ۱۲ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور در خصوص بررسی علل عدم اجراء و نحوه پیگیری اجرایی کردن مواد اجراء نشده.

برنامه‌ریزی برگزاری نشست مشترک با حضور نماینده معاونت علمی ریاست جمهوری و کمیسیون دانش بنیان اتاق ایران و پارک علم و فناوری استان در راستای احصاء و بررسی مشکلات شرکت‌های دانش‌بنیان استان

ادامه پایش قوانین و مقررات مخل کسب و کار - حوزه تامین اجتماعی

تصویب و ارجاع انجام پژوهش «یارانه‌های پنهان در قالب تعدد و تکثرنرخ ارز » با دقت در نرخ ارز مستتر در معاملات بورس کالای ایران به مرکز پژوهش‌های اتاق تبریز

جمع‌بندی و ارائه موضوعات مربوط به کمیسیون در خصوص "شناسایی قوانین، مقررات و رویه‌های مانع و مخل تولید" جهت ارسال به پژوهشگاه قوه قضاییه (از طریق اتاق ایران)

رئیس کمیسیون: **مهدی امینی**

چکیده اقدامات و محوریت جلسات
کمیسیون بانک، مالیات، کار و تامین اجتماعی

برنامه طرح شکایت موضوع «اصلاح عناوین شغلی کارگران» در دیوان عدالت اداری

ادامه برنامه توانمندسازی نمایندگان اتاق در هیئت‌های تشخیص مطالبات تأمین اجتماعی استان و برگزاری جلسات ماهانه آموزشی و توجیهی

پیگیری تشکیل جلسه با نمایندگان بند (۲) هیئت‌های حل اختلاف مالیاتی (قضات بازنشسته دادگستری) جهت هماهنگی برای اجرای کامل دادرسی مالیاتی و قوانین و مقررات مربوطه در هیئت‌ها

حضور فعال در جلسات شناسایی و احصای مگاپروژه‌های استان جهت تأمین مالی از طریق شرکت پروژه سهامی عام

پیگیری اصلاح مواد قانونی و مقررات مخل کسب‌وکار در حوزه تأمین اجتماعی از هیئت مقررات‌زدایی و تشکیل جلسه مشترک با این هیئت با هماهنگی اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان

پیگیری مشکل سامانه هیئت‌های حل اختلاف مالیاتی جهت تخصصی برگزار شدن هیئت‌ها

برگزاری کارگاه آموزشی تأمین مالی از طریق روش‌های نوین بازار پول (ابزارهای تعهدی، اوراق گام، برات الکترونیکی و...) با هماهنگی اداره کل امور اقتصادی و دارایی، اداره کل صنعت، معدن و تجارت، کمیسیون هماهنگی بانک‌ها و مدیریت تالار بورس استان

ادامه برنامه ماهانه پایش و ارزیابی عملکرد نمایندگان اتاق در هیئت‌های تشخیص مطالبات تأمین اجتماعی استان

ادامه برنامه ماهانه پایش و ارزیابی عملکرد نمایندگان اتاق در هیئت‌های حل اختلاف مالیاتی استان

جمع‌بندی و ارائه موضوعات مربوط به کمیسیون در خصوص "شناسایی قوانین، مقررات و رویه‌های مانع و مخل تولید" جهت ارسال به پژوهشگاه قوه قضاییه (از طریق اتاق ایران)

عملکرد روابط عمومی اتاق بازرگانی تبریز در مرداد و شهریور ۱۴۰۳

واحد روابط عمومی اتاق بازرگانی تبریز، به عنوان حلقه واصل و رابط بین دفاتر، امور مختلف اتاق، سازمان‌های دولتی و اعضای اتاق، وظیفه هماهنگی، اطلاع‌رسانی و فرهنگسازی را بر عهده دارد.

این واحد طی دو ماهه مرداد و شهریور ماه ۱۴۰۲، ۸۳ مورد خبر و ۳۳ مورد گزارش تصویری مربوط به جلسات و رویدادهای مهم اتاق را تولید کرده است. همچنین ۶۲ مورد اعلان مربوط به آخرین اتفاقات حوزه بخش خصوصی از قبیل برگزاری نمایشگاه‌های داخلی و بین‌المللی قوانین، بخشنامه‌ها و اطلاعیه‌ها منتشر کرده است. ۲۱۰ مورد تولید محتوا در شبکه‌های اجتماعی اتاق شامل تلگرام و واتس‌اپ و تولید ۹۲ پست و ۵۷ استوری در شبکه اجتماعی اینستاگرام از دیگر اقدامات روابط عمومی طی این مدت بوده است.

همچنین طی این مدت با برگزاری سه رویداد مهم «کارگاه آموزشی تشریفات مدیران» و سخنرانی موسی غنی‌نژاد، استاد برجسته اقتصاد و سخنرانی مقصود فراستخواه، جامعه‌شناس برتر کشور تحت عنوان سلسله نشست‌های «از تشکل‌زدایی تا تشکل‌گرایی» توانسته است، از ظرفیت شخصیت‌های برتر علمی در راستای توانمندسازی اعضای اتاق، دانشجویان و مدیران روابط عمومی استان بهره ببرد. همچنین با تهیه ۹ کلیپ از این برنامه‌ها در فضای مجازی و سایت اتاق تبریز، اقدام به اشتراک‌گذاری قسمت‌هایی از این برنامه‌ها کرده است.

انتشار هجدهمین شماره نشریه اتاق بازرگانی تبریز با محوریت «یارانه انرژی» از دیگر فعالیت‌های صورت گرفته در این مجموعه است.

تهیه و چاپ نزدیک به ۲۰ استند و بنر اطلاع‌رسانی و آموزشی، و ارسال نزدیک به ۱۲ هزار پیامک در حوزه اطلاع‌رسانی و آموزش از دیگر فعالیت‌های دفتر روابط عمومی اتاق بوده است.

ردیف	عملکرد مرداد و شهریور ماه	مجموع
۱	خبر، اعلان و گزارش تصویری منتشر شده در سایت	۱۷۸
۲	تهیه گزارش اختصاصی از نمایشگاه‌های ملی و استانی	۲
۳	تولید محتوای کانال تلگرام	۲۱۰
۴	تولید محتوای کانال واتساپ	۲۱۰
۵	تولید محتوای اینستاگرام	۱۴۹
۶	کلیپ و تیزر	۹
۷	چاپ و انتشار	۱
۸	برگزاری رویداد تخصصی حوزه روابط عمومی	۲

آمار عملکرد امور کارنه‌تیر اتاق بازرگانی تبریز در مرداد و شهریور ۱۴۰۳

امور کارنه‌تیر در ۲ ماهه مرداد و شهریور سال ۱۴۰۳، اقدام به خرید چهار هزار و ۸۴ فقره کارنه‌تیر کرده است.

ماه	شورا	تمدید گواهی	ابطال گواهی	صدور گواهی	عودت	ثبت صادرات	ثبت واردات	خرید
خرداد	۱۵۳	۱۳۶	۱۳۳	۱۵۳	۲۱۳۲	۷۶۰	۱۳۶۱	۲۲۰۱
تیر	۹۰	۸۹	۸۳	۱۱۱	۱۷۸۰	۵۹۵	۱۱۷۵	۱۸۸۳
جمع کل	۲۴۳	۲۲۵	۲۱۶	۲۶۴	۳۹۱۲	۱۳۵۵	۲۵۳۶	۴۰۸۴

آمار صدور و تمدید کارت بازرگانی اتاق تبریز در مرداد و شهریور ۱۴۰۳

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز در راستای عمل به وظایف خود در دو ماهه مرداد و شهریور سال ۱۴۰۳، اقدام به صدور و تمدید ۳۶۶ فقره کارت بازرگانی و ۴۱۴ فقره کارت عضویت کرده است.

کارت بازرگانی	
حقیقی صدور	۷۸
حقوقی صدور	۱۳۸
حقیقی تمدیدی	۵۲
حقوقی تمدیدی	۹۸
جمع کل	۳۶۶

کارت عضویت	
حقیقی صدور	۸۰
حقوقی صدور	۱۳۸
حقیقی تمدیدی	۷۸
حقوقی تمدیدی	۱۱۸
جمع کل	۴۱۴

آمار صدور گواهی مبدأ اتاق بازرگانی تبریز در مرداد و شهریور ۱۴۰۳

ردیف	ماه	تعداد گواهی مبدا صادره		وزن ناخالص (KG)	ارزش ($)
۱	مرداد	مرکز خدمات صادرات استان	۱۴۱۶	۵۱۹۴۶۹۴۸	۳۹۹۱۹۱۶۵
		گمرک سهلان	---		
		جلفا	۸		
		بناب	۱۰		
		جمع: ۱۴۳۴			
۲	شهریور	مرکز خدمات صادرات استان	۱۱۷۴	۴۴۴۹۸۳۵۲	۳۳۸۷۴۲۸۰
		گمرک سهلان	۱۲		
		جلفا	۴		
		بناب	۲		
		جمع: ۱۱۹۲			
۳	جمع	مرکز خدمات صادرات استان	۲۵۹۰	۹۶۴۴۵۳۰۰	۷۳۷۹۳۴۴۵
		گمرک سهلان	۱۲		
		جلفا	۱۲		
		بناب	۱۲		
		جمع: ۳۸۸۲			

WhatsApp
روابط عمومی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز
TZCCIM.IR
TZCCIM
041-35264113
041-35264115
اتاق تبریز
نشریه اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز

کارخانجات تولیدی

مهراصل

متخصص تهویه و تبرید

چیلر جذبی شعله مستقیم دو اثره

تا ظرفیت ۱۱۰۰ تن **محصولی دانش بنیان**

- مناسب برای ساختمان‌های تجاری، صنعتی و اداری
- کاهش هزینه‌ها و مصرف انرژی
- طراحی پیشرفته با فناوری نو و عمر مفید طولانی

راه های ارتباطی ما؟

- **دفتر فروش مرکزی:** تهران، خیابان مفتح شمالی، خیابان زهره، شماره ۱۷ کدپستی: ۱۵-۸۸۸-۳۶۹۸۱
- **کارخانجات تولیدی:** تبریز، شهرک صنعتی شهید سلیمی
- **نمایشگاه و فروشگاه مرکزی:** تهران، خیابان مفتح جنوبی، شماره ۹۲ کدپستی: ۱۵-۸۱۸-۶۵۷۵۵

تلفن : ۰۲۱-۸۳۶۴
فکس : ۰۲۱-۸۸۳۰۴۱۴۷

headoffice@mehrasl.ir
https://www.mehrasl.ir

غرب پانل

Company FOOLAD GHARB

SANDWICH PANELS

انواع ساندویچ پانل های مُدرن پلی یورتان

ISO 45001:2018
ISO 14001:2015
ISO 9001:2015

IMS

۰۴۱-۶۲۰۶

WWW.FOOLADGHARB.COM